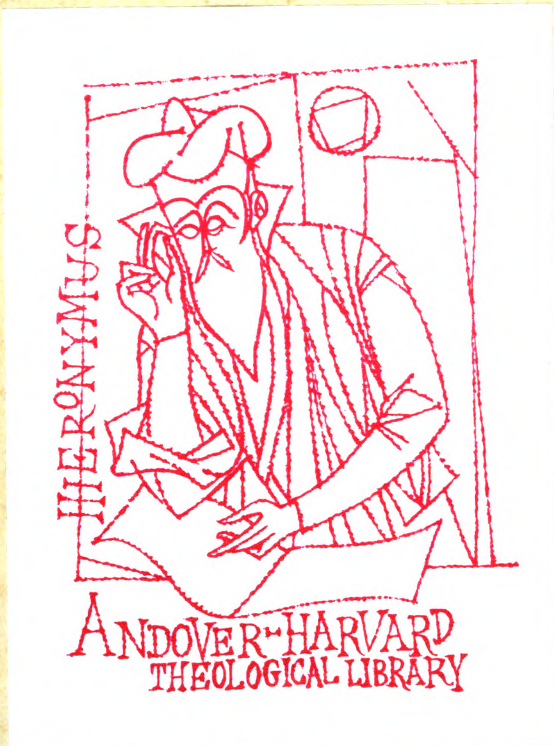

HIERONYMUS
ANDOVER-HARVARD
THEOLOGICAL LIBRARY

HANDELINGEN DER APOSTELEN,

HOOFDSTUK 2—10.

HANDELINGEN DER APOSTELEN,

HOOFDSTUK 2—10,

IN

VIJF EN TWINTIG LEERREDENEN,

GEHOUDEN IN 1873

DOOR

DR. H. F. KOHLBRÜGGE,
in leven Predikant bij de Nederlandsch-Gereformeerde Gemeente te Elberfeld.

UIT HET HOOGDUITSCH.

AMSTERDAM,
SCHEFFER & Co.
1897.

Uitgegeven vanwege de „Maatschappij tot uitgave van Gereformeerde geschriften".

VOORBERICHT.

De 25 Leerredenen van Dr. H. F. KOHLBRÜGGE, waarvan in de volgende bladen den Lezer eene Nederlandsche vertaling wordt aangeboden, werden onder de voordracht door Ds. KÜNZLI opgeschreven, en vertoonen, doordat zij eerst op die wijze op het papier werden gebracht, hier en daar eenige oneffenheden in den vorm, wat men bij de beoordeeling in aanmerking gelieve te nemen.

Dit gebrek wordt intusschen door den inhoud en door de eigenaardige voorstellingswijze van Dr. KOHLBRÜGGE ruimschoots vergoed.

Wat den inhoud aangaat, zoo zullen allen, die het Woord Gods liefhebben, deze uitleggingen, waaruit ons de Geest der genade en des gebeds tegenwaait, zeker met blijdschap ontvangen. Wie een waarachtig gevoel van verlorenheid en een hartelijk verlangen naar verzoening en vrede met God, naar eenen onbedrieglijken troost voor tijd en eeuwigheid heeft, die zal in deze Leerredenen eenen schat van onderwijzing en vertroosting vinden.

Niet alleen wordt ons hier de leer der Heilige Schrift ontvouwd, waarbij de tegenstelling tusschen het doen Gods en het doen des menschen steeds duidelijk uitkomt, maar ook vinden wij hier tal van fijne opmerkingen en inderdaad verrassende blikken in de verborgenheden van het Goddelijk Woord, zoodat deze Leerredenen ook hem zullen aantrekken, die ze als exegeet wil gebruiken.

Wat de voorstellingswijze of de inkleeding betreft, zoo

merken wij op, dat deze Leerredenen eene frischheid ademen, die weldadig aandoet. Een 70-jarige grijsaard was Dr. Kohlbrügge, toen hij ze hield, doch de kracht van zijnen door God gesterkten geest was niet verflauwd, noch de wijsheid en het vuur zijner lippen verminderd, veeleer treedt hij hier met de frischheid en het vuur der jeugd voor ons op. Daarbij zijn de Leerredenen bij uitstek practisch, en zóó levendig schilderend, zóó warm van toon, en te gelijk zóó nuchter, zóó eenvoudig en ongekunsteld, dat het ook in dit opzicht een genot is ze door te lezen.

Mogen zij velen in de Gemeente ten zegen zijn.

Amsterdam, December 1896.

I N H O U D.

EERSTE LEERREDE,

over

HANDELINGEN DER APOSTELEN, Hoofdstuk 2. [1])

Voorzang: LIED 34 : 2—5. [2])

Gij hoogste Gave en Gever tevens!
  Gij zijt de Trooster aller smart,
  De balsem van 't verbrijzeld hart!
Gij, Zon der liefde en Bron des levens!

O dat Uw licht 't verstand bestraal',
  Uw gloed in 't hart de liefde werke,
  Uw kracht des vleesches zwakheid sterke,
Uw vreê in 't vreezend harte daal'.

Gij zijt, met zevenvoude gaven,
  De vinger aan Gods rechterhand!
  Gij brengt Gods Woord van strand tot strand!
Gij roept de dooden uit de graven!

Drijf onzen vijand voor U heen!
  Wees ons een Leidsman ter victorie!
  En doe ons met de kroon der glorie
Het land des vredes binnentreên!

Mijne Geliefden! Gij hebt hedenmorgen bij de viering van het Heilig Avondmaal het 2de Hoofdstuk van de Handelingen der Apostelen gehoord. Wij zullen dit Hoofdstuk nog eens opslaan.

De dag van het Pinksterfeest, dat is de vijftigste dag. De Heere heeft op den vijftigsten dag, nadat Israël uit Egypte, uit het diensthuis, getogen was, het volk bij den berg Sinaï doen komen, en het aldaar den vorm des genadeverbonds in de tien woorden gegeven. Ik zeg: den vorm des genade-

---

1) Gehouden Pinksterzondag, 1 Juni 1873, 's namiddags.

2) Lied 34 van den Hoogduitschen Gezangbundel is eene door Luther bewerkte overzetting van den Latijnschen Hymnus: „Veni Creator Spiritus!"

verbonds in de tien woorden. Moge het ook voor den onwedergeborene een werkverbond zijn, het is toch eigenlijk een genadeverbond. Deze belofte ligt er in opgesloten: „Ik zal Mijne Wet in hun binnenste geven en zal die in hun hart schrijven". (Jer. 31 : 33.) — Van den anderen dag na den Sabbat, als de garf des beweegoffers op het Pascha gebracht was, moest men naar het bevel des Heeren zeven weken of vijftig dagen tellen, en dan bracht men op den vijftigsten dag de brooden der eerstelingen. Voor de Joden was het dus het feest der wetgeving en te gelijk het feest, waarop zij den Heere de eerstelingen des oogstes brachten. Israël evenwel trekt uit het diensthuis der zonde en van den helschen Faraö naar het land der rust, dat daarboven is, en zoo moeten de geboden in de Boeken van Mozes eigenlijk steeds als beelden van het geestelijke leven verstaan worden. Wat God de Vader van eeuwigheid voor Zijn volk verordend heeft, wat God de Zoon voor dit volk verworven heeft, dat eigent de Heilige Geest den mensch persoonlijk toe. De mensch is in zichzelven immers dood, dood in zonde en misdaad, derhalve blind in alle dingen Gods en des Geestes, machteloos om iets daarvan aan te nemen, om het gewillig aan te nemen; daarom, dat het bedenken des vleesches vijandschap is tegen God: want het onderwerpt zich der Wet Gods niet, want het kan ook niet.

Op den vijftigsten dag nu kwam de Heilige Geest naar de toezegging Jesu Christi op de jongeren, vervulde hen met moed en onversaagdheid, met de gaven, die zij noodig hadden voor de jeugdige Gemeenten, zoodat zij toegerust werden met alle mogelijke taalkennis, om het Evangelie onder de volken te brengen.

Nu verplaatsen wij ons met onze gedachten naar Jerusalem, en denken wij aan de honderden en duizenden, die in de stad feestvieren. Zij brengen daar de offers naar de Wet van Mozes, zijn dus zeer godsdienstig of, gelijk Lukas zegt, Godvruchtig. Uit alle landen des aardbodems waren zij naar Jerusalem samengestroomd, in karavanen of met schepen, uit de

afgelegenste landen, Joden en Jodengenooten; want de Joden hadden zich over de gansche aarde verspreid, en hadden overal hunne synagogen. Het was een ware feesttijd voor het Joodsche volk. Nu moet gij echter in uwe gedachten een zeven weken of vijftig dagen teruggaan. Toen heeft het gansche volk Jesus verworpen, het had hem gekruisigd, nadat het Hem eerst den Heidenen had overgeleverd. Van de opstanding des Heeren Jesus, — ja, daarvan hadden zij wel iets gehoord, maar dat waren zij weêr vergeten. Aan den Heiligen Geest dacht nauwelijks deze of gene van de feestgenooten; daarentegen zaten allen gevangen in hunnen eigenen godsdienst, in het werkverbond, om naar hunne gewoonte feest te vieren. Gaat het niet nog heden zoo? Gansche steden en dorpen zijn in deze dagen op de been, alle spoortreinen zijn vol, maar vraagt ook iemand naar den Heiligen Geest? God intusschen denkt niet, gelijk wij menschen denken; Hij verdoemt niet, gelijk wij menschen gewoon zijn onzen naaste te verdoemen; maar de hooge God ontfermt Zich, over wien Hij Zich ontfermt, en is genadig, wien Hij genadig is. Hij laat Zich niet weêrhouden door der menschen ongerechtigheid, door zonde, haat en vijandschap, maar Hij is Degene, Die de harten verovert, vooreerst door overtuiging van zonde, dan door het geweld Zijner liefde, door het bloed Jesu Christi. Maar nogmaals: de stad is vol van feestvierende menschen, en daarnevens zijn er ook eenigen, die gehoord hebben, wat de Heere Jesus tot Zijne jongeren gezegd had, dat zij nml. in Jerusalem bij elkander blijven, en de belofte des Vaders verwachten zouden. Dezen zijn dan ook bij elkander gebleven, zonder te weten, hoe dat geschieden of toegaan zou. De een heeft den ander gesterkt, en wederom heeft de een den ander wankelmoedig gemaakt; want de een was vaster in het geloof aan het Woord des Heeren, terwijl het bij den ander er niet zoo recht in wilde. Onder de feesthoudende menigte waren velen, die, nadat zij het feest meêgevierd hadden, verder aan niets dachten, dan om weer huiswaarts te keeren, te eten, te drinken, te

slapen en dan eindelijk te sterven, te sterven zonder andere hoop, dan de hoop op hunne werken, om met deze den hemel te verdienen. Het ontbrak ook niet aan zoodanigen uit de school der Sadduceën, die voor iets bespottelijks hielden, wat de hope der kleine kudde Christi, dezer honderd en twintig jongeren, was, en de Farizëen hebben niet anders gedacht dan: Het kleine hoopje daar zal spoedig vanzelf uitsterven, en dan is het rijk zonder stoornis ons.

Zoo zijn dus de lieve jongeren, met de vrouwen, waaronder Maria, de moeder des Heeren, en des Heeren broeders ergens in den tempel bijeen. Zij waren dien dag allen vroeg op, en vol verwachting. Daar — ongeveer tegen negen uur des voormiddags — doet zich op eens een geweldige stormwind hooren, wellicht vergezeld van eene aardbeving. Te gelijker tijd worden de samenvergaderden plotseling met eene liefelijke stemming vervuld. Alles is rust, hemelsche rust. De zonde is weg, het leed, de tranen zijn weg, de wereld bestaat voor hen niet meer, — alles weg Zij werden daarvan geheel en al vervuld. Dat ging in de harten in als eene murmelende beek, en gelijk een stroom, die van berg en rots nederstort. Het was, alsof de gansche aarde omgekeerd werd, alsof de zee begon te zieden en te woeden, en bij dat alles was toch stilte en vrede in het hart en een zacht suizen. De Geest is daar, de Heilige! Hij komt in het geluid van eenen geweldigen wind, en op eenen iegelijk van de honderdtwintigen zetten zich verdeelde tongetjes of vlammetjes, ten teeken, dat zij van nu aan zouden toegerust zijn, om met nieuwe tongen te spreken van de groote werken Gods. Deze tongetjes hadden geheel het aanzien van vuur, van vuurvlammen, om aan te duiden: daar is vuur, het vuur, dat Mozes in den braambosch zag branden, zonder dat evenwel de braambosch verteerd werd. De stormwind werd door geheel Jerusalem gehoord. De menschen wisten niet, wat het was. Zij hadden wel reeds menigen storm beleefd, maar dit waaien was gansch eigenaardig, zoodat zij schrikten en zich ontzett'en.

Massa's verzamelen zich voor het huis, waar de honderdtwintigen zich bevonden, en van de groote werken Gods spraken; zij luisterden en luisterden, en de een zeide tot den ander: „Die spreken Latijn", en: „Ik hoor hen in de Arabische taal spreken!" En zoo hoorde een iegelijk hen in zijne eigene taal. Er waren daar Parthers, Meders, Elamieten, Cappadociërs, — er waren er uit alle toenmaals bekende landen der aarde. Zij staan en verbazen zich, en luisteren; een iegelijk hoort de Apostelen in zijne eigene taal spreken. God geeft het dezen ongeleerden Galileërs op eenmaal, dat zij in wellicht honderd en twintig talen predikten. Wij hebben van deze gebeurtenis een voorspel, waar Mozes tot den Heere zeide, dat hij het volk niet langer alleen kon dragen, en de Heere de zeventig oudsten voor Zich deed komen, en van den Geest, Die op Mozes was, afzonderde, en op hen legde, zoodat zij, allen begonnen te profeteeren. (Num. 11) Terwijl de jongeren nu zoo in vreemde talen spraken, handelden zij van datgene, wat een arm mensch zoo noodig heeft, opdat zijne afgoden hem uit de handen geslagen worden, en hij vrede met God vinde. Zij spraken eene taal, die de arme menschen verstaan konden: „Denkt toch niet zoo gering van God, gelijk gij doet! Zijne liefde gaat alles te boven! Genade te hebben gevonden in de oogen Gods, maakt voor de eeuwigheid gelukkig! Alleen aan Gods hand gaat men zeker door dit leven, en gaat men ook zeker en met goede hope des eeuwigen levens in den dood! God is niet gelijk gij! Gij wilt naar de hel, God evenwel bereidt u den hemel! Hij spreekt: „Komt, komt! neemt aan, wat Ik u zeg, dan zijt gij voor eeuwig gelukkig!" Deze God houdt woord en trouwe; wat Hij toezegt, dat komt, gij kunt daarop rekenen; Hij vervult het te Zijner tijd. Hij heeft Zijnen lieven Zoon overgegeven, en met Zijnen Zoon zal Hij u alle dingen schenken. Hebt goeden moed, gij heilbegeerigen! Zoo zondig, zoo goddeloos, zoo afschuwelijk als gij zijt, — komt, komt! God wil u genadig zijn en uwe zonden in eeuwigheid niet gedenken, Zijn

hart klopt voor u, om u den kus des vredes te geven en u alles, alles te vergeven!" — Dat waren de groote werken Gods, die hier in wellicht honderd en twintig talen verkondigd werden.

Terwijl nu echter velen aandachtig luisteren naar hetgeen gepredikt wordt, ontstaat aan eene andere zijde een helsch hoongelach, nu een deel des volks begint te spotten: Zij zijn vol zoeten wijns! Daar hebben wij de goddelooze geestigheid dezer wereld, om het hoogste, het heerlijkste en verhevenste voor het vleesch belachelijk te maken, opdat het veracht worde. Welk eene Godslastering, en bovendien eene tastbare onwaarheid; want des morgens vroeg dronk geen Semiet ooit wijn. — Maar aanmerkt nu de zachtmoedigheid en de liefde en het geduld Gods. Als Petrus zijne stem verheft, komt geen banvloek van boven over deze spotters, maar zij worden kalm en met goede gronden weêrlegd. De Apostel zegt tot hen: Dit is het, wat gesproken is door den Profeet Joël, en alzoo door den Heere: En het zal zijn in de laatste dagen, d. i. in de dagen Christi, (zegt God), Ik zal uitstorten van Mijnen Geest op — al wat heilig is? op alle uitverkorenen? op Mijn bijzonder volk? Neen, in de laatste dagen, zegt God, zal Ik uitstorten van Mijnen Geest op alle vleesch. Dat is het tegendeel van Geest, zóó zeer het tegendeel, dat het ontwijfelbaar zeker is, wat wij in het lied zingen: Uit het vleesch komt geen Geest! [1]) Van vleesch als van vleesch komt en wordt niets. Daarvan geldt immer: het is verdord en zijne bloem is afgevallen. Van vleesch verwacht God de Heere niets en heeft Hij nooit iets verwacht, ook neemt Hij niets van het vleesch aan. Maar wat doet Hij? Zal de aarde iets voortbrengen, wanneer zij niet geploegd en geëgd wordt? wanneer niet het zaad er in valt, noch de regen komt, die haar vruchtbaar maakt? Of

---

1) „Vom Fleisch wollt' nicht heraus der Geist, Den Gott erfordert allermeist", uit het lied van Paulus Speratus: „Es ist das Heil uns kommen her". (Lied 83 van den Hoogduitschen Gezangbundel.)

moet de aarde slechts doornen en distelen voortbrengen? Moet er niets groeien? God de Heere doet Zijnen regen komen, en daar Hij aan Zijn schepsel gaarne vrucht, d. i. leven ziet, stort Hij uit van Zijnen Heiligen Geest, gelijk het bij den Profeet luidt: „Ik zal water gieten op de dorstigen". (Jes. 44: 3.) Niet van droppelen is er sprake, maar hier is eene gave uit koninklijke hand, gelijk God milddadig is. Hij stort uit. En het zal zijn in de laatste dagen, (zegt God), Ik zal uitstorten van Mijnen Geest op alle vleesch; en uwe zonen en uwe dochters zullen profeteeren, en uwe jongelingen zullen gezichten zien, en uwe ouden zullen droomen droomen; en ook op Mijne dienstknechten en op Mijne dienstmaagden zal Ik in die dagen van Mijnen Geest uitstorten, en zij zullen profeteeren. Dat predikt dus Petrus het gansche volk: Zoo staat het geschreven in Gods Woord, dat is Zijne toezegging, en dat is heden in vervulling getreden. Nadat hij nu aangetoond heeft, hoe God Zijn hart als het ware uitgiet over alle vleesch, spreekt hij van de gerichten, die aanstaande zijn, opdat men tot inkeer kome en zich bekeere; en deze gerichten zijn na het Pinksterfeest werkelijk gekomen. Van deze gerichten spreekt hij, opdat het volk zich tot God wende, want waarom zal men eenen mensch in de duisternis laten zitten? Moet hij in het vuur omkomen? Zoo moet dan aan het volk ontdekt worden, — te allen tijde ontdekt worden: zijne zonde. Welke zonde? Wel, allereerst de zonden tegen de vier geboden der eerste tafel en de zonden tegen de zes geboden der tweede tafel. Maar hier geldt het de hoofdzonde. En welke is deze hoofdzonde? Dat belijden wij met het lied:

Ik, ik en mijne zonden,
Waarin 'k den dood gevonden,
  Die hechten U hier vast;
Den doodsteek laat G' U geven,
Om mij een eeuwig leven
  Te scheppen, vrij van elken last!

Ik ben het, ik had moeten
In eeuw'ge vlammen boeten,
  Wat hier Uw dood betaalt;
Die felle geeselslagen,
Wat G'uit woudt staan en dragen,
  Waar' billijk, Heer', op mij verhaald.

Het volk wordt overtuigd, dat zij Koningsmoorders zijn geweest. Het volk heeft zijnen Heiland en Weldoener gedood. God heeft het wel geweten, dat, wanneer Hij Zijnen Zoon op aarde zou zenden, alle vleesch Hem zou dooden. De Heere Jesus heeft dat ook wel geweten, en heeft Zich laten dooden, opdat ieder mensch hiervan overtuigd worde: met al uwe vroomheid brengt gij het zoo ver, dat gij uwen Koning, uwen God en Heiland, Die met uwe zaligheid tot u komt, kruisigt, Hem onteert en doodt. Maar terwijl gij Hem doodt, komt God en maakt Hem weer levend, en houdt Hem u opnieuw voor, en geeft Zijnen Geest, om deze zonde te erkennen en Jesus in geloof te omvatten. En nu vraagt God u: „Wie is nu rechtvaardig? Ik of gij? Gij hebt Mijn Kind, Jesus, gedood, en Ik breng Hem weer uit het graf te voorschijn! Welaan, beken dat toch! Zie Mij eens aan en keer Mij niet zoo hardnekkig den rug toe! Wend u tot Mij, dan zult gij gewasschen zijn van al uwe zonden in het bloed Jesu Christi!" Zoo predikt dus het Evangelie: Gods gerechtigheid is overvloediger dan onze ongerechtigheid! De Heilige Geest komt over het volk! Wonderbare dag! Een dag, die dikwijls teruggekeerd is in de kerkgeschiedenis en de geschiedenis van de harten der enkelen. Men is dood, en op eenmaal herschapen en levend gemaakt! blind, en ziende! een steen, en het steenen hart is weg en een vleeschen hart is daar! men is hardnekkig en weigert, zich te buigen onder het Woord, en men wandelt ootmoediglijk onder de heerschappij van het Woord en buigt zich in stof en asch voor de Majesteit, voor de genade en liefde des Vaders onzes Heeren Jesu Christi.

Deze prediking had hare vrucht. Het getal dergenen, die geloovig werden, bedroeg drie duizend zielen.

Derhalve een aantal van duizend voor God den Vader, voor God den Zoon, voor God den Heiligen Geest. Zij waren volhardende in de leer der Apostelen, en in de gemeenschap, en in de breking des broods, en in de gebeden. Tot deze drie duizend eerstelingen werden in het vervolg nog meer toegedaan, en het gaat voort tot op den huidigen dag.

Het is heden zes en veertig jaren geleden, dat ik voor de laatste maal in de Luthersche kerk te Amsterdam van de vrije genade Gods in Christus Jesus getuigde, en daarna uitgestooten en verworpen werd. Ik kan met blijmoedigheid aan dit verwerpen terugdenken. Het Woord is waar gebleven, en de blijmoedigheid is ook gebleven, om vijf en twintig jaren en langer een medewerker uwer blijdschap te zijn. Amen.

Nazang: Psalm 72 : 3.

Zij zullen U eerbiedig vreezen,
Zoolang er zon of maan
Bij 't nageslacht ten licht zal wezen,
En op- en ondergaan.
Hij zal gelijk zijn aan den regen,
Die daalt op 't late gras;
Aan droppels, die met milden zegen
Besproeien 't veldgewas.

TWEEDE LEERREDE,

over

HANDELINGEN DER APOSTELEN 3 : 33, 18 en 21. [1])

Voorzang: PSALM 89 : 7 en 8.

Hoe zalig is het volk, dat naar Uw klanken hoort,
Zij wand'len Heer! in 't licht van 't Godd'lijk aanschijn voort!
Zij zullen in Uw' Naam zich al den dag verblijden.
Uw goedheid straalt hun toe, Uw macht schraagt hen in 't lijden;
Uw onbezweken trouw zal nooit hun' val gedoogen,
Maar Uw gerechtigheid hen naar Uw Woord verhoogen.

Gij toch, Gij zijt hun roem, de kracht van hunne kracht.
Uw vrije gunst alleen wordt d'eere toegebracht!
Wij steken 't hoofd omhoog, en zullen d'eerkroon dragen
Door U, door U alleen, om 't eeuwig welbehagen,
Want God is ons ten schild in 't strijdperk van dit leven,
En onze Koning is van Isrels God gegeven.

Geliefden in den Heere! Het gebeurt wel, dat, wanneer men van eenen boom de vruchten afgeplukt heeft en men later nogmaals komt en aan den boom stoot of schudt, men telkens nog wat vindt. In de Mozaïsche Wet was ook geboden, dat zulke overgeblevene vruchten moesten blijven hangen voor weduwen en weezen, voor armen en ellendigen. Op gelijke wijze vinden ook de armen en ellendigen telkens nog iets in het Woord, dat zij te voren niet gezien hadden, daar alles reeds afgeplukt scheen te zijn. Daarom komen wij dan ook heden terug op het Evangelie van den Pinksterdag in Handel. 2.

Aldaar staat Vers 33: H i j d a n, d o o r d e R e c h t e r h a n d G o d s v e r h o o g d z i j n d e, e n d e b e l o f t e n d e s H e i l i g e n G e e s t e s o n t v a n g e n h e b b e n d e v a n d e n

---

1) Gehouden Pinkstermaandag, 2 Juni, 's voormiddags.

Vader, heeft dit uitgestort, dat gij nu ziet en hoort. — Vers 18 lees ik: En ook op Mijne dienstknechten en op Mijne dienstmaagden zal Ik in die dagen van Mijnen Geest uitstorten, en zij zullen profeteeren. — En Vers 21: En het zal zijn, dat een iegelijk, die den Naam des Heeren zal aanroepen, zal zalig worden.

Deze drie woorden: „Jezus de Nazarener heeft uitgestort den Heiligen Geest"; — „Ook Mijne dienstknechten en Mijne dienstmaagden zullen profeteeren"; — en dan het hoogheerlijke woord: „Het zal zijn, dat een iegelijk, die den Naam des Heeren zal aanroepen, zalig zal worden", willen wij in dit morgenuur samen overwegen.

Tusschenzang: Lied 96 : 1—3.

Bewaar ons bij Uw Woord, o God!
Verstrooi des vijands gruwelrot,
Dat Jesus, Uw' gezalfden Zoon,
Wil bonzen van Uw hemeltroon!

En Gij, o aller heeren Heer!
Bewijs Uw macht! verhoog Uw eer!
Bescherm Uw volk, dat U verbeidt,
En loven zal in eeuwigheid.

O Heil'ge Geest, Die blijdschap geeft,
Geef, dat Uw volk in eendracht leeft.
Versterk ons in den laatsten nood,
Schenk ons het leven uit den dood!

Het hart eens armen menschen moet bevestigd worden door genade, en niet door eigene werken. Om door genade bevestigd te worden, heeft de mensch noodig, dat hij bevestigd worde in de heilzame leer. Juist het ongelukkige verlaten van het voorbeeld der leer maakt het hart onvast. Men meent, zijnen Heidelbergschen Catechismus ontwassen te zijn, en laat dezen in den hoek liggen; men meent, wonder wat te zijn of te weten, en laat aan de kinderen over, wat men zelf met steeds grooter naarstigheid moest leeren en onderzoeken, om evenzoo bevestigd

te worden. Het komt niet van den hemel op de wijze, zooals de mensch het zich voorstelt. Het is reeds van den hemel gegeven, en van den hemel uit zijn de balken gelegd: dat is de heilzame leer en de onderwijzing van den Catechismus. De gewichtigste vraag voor eenen mensch is deze: „Kunt gij uzelven verlossen daardoor, dat gij het weer beter maakt?" en het antwoord zal immer zijn: „Ik maak den Heere God geene zaak recht, ik kan niets beter maken; veeleer vind ik, hoe meer ik zoek, des te meer stof en vuil in de schuilhoeken mijns harten!" Het heilig-worden gaat zoo toe, dat men in zichzelven steeds zondiger, steeds armer wordt, dat, hoe ouder men wordt, men immer zwakker wordt, zoodat geen andere grond blijft dan: Christus Jesus onze wijsheid, onze rechtvaardigheid, onze heiligmaking en onze volkomene verlossing. Van dezen Christus hebben wij vast te houden, dat, waar geen schepsel ons verlossen kan, en wij onszelven niet kunnen verlossen, wij Eenen noodig hebben, Die waarachtig en rechtvaardig Mensch, en nochtans sterker dan alle schepselen, dus te gelijk waarachtig en eeuwig God is met den Vader en den Heiligen Geest.

Bij den Profeet Joël lezen wij het volgende: God zegt: „En daarna zal het geschieden, dat Ik Mijnen Geest zal uitgieten", — en alleen door dezen Heiligen Geest komen Petrus en de anderen er op, — zij, die ettelijke dagen te voren de Profeten nog in het geheel niet verstonden, om het uit te spreken, dat J e s u s d e N a z a r e n e r den Geest uitgegoten had. (Vers 33.) Wie is deze Jesus de Nazarener? Waarachtig en rechtvaardig Mensch. Waarom moet Hij een waarachtig en rechtvaardig mensch zijn? Omdat de rechtvaardigheid Gods vordert, dat de menschelijke natuur, die gezondigd heeft, ook voor de zonde betale. Dat kunt gij, schepsel, evenwel in eeuwigheid niet! Wij maken de schuld veeleer nog dagelijks grooter; en toch moet onze, de menschelijke natuur betalen. Daar komt nu Christus van den hoogen hemel neder, van den Vader gegeven. Hij wordt bekleed met

onze natuur, is gansch en al een mensch als wij, doch zonder zonde, — gansch en al een mensch als wij, om te gevoelen, wat de menschen gevoelen, namelijk de vreeselijke ellende der menschelijke natuur, het schrikkelijke verzonkenzijn der menschelijke natuur in alle vijandschap tegen God, in allerlei lasteringen en ondeugden en gruwelen. Hij gaat in deze natuur daarhenen, om een barmhartig Hoogepriester te worden, Die medelijden kon hebben en medelijden heeft, in waarheid alleen medelijden heeft met een arm menschenkind, zoo verzonken, gelijk het daar ligt in zonde en schande. Hij is de David, Die alles wederbrengt, wat de vijand geroofd heeft, zoodat niets ontbreekt. Hij gaat daarhenen in onze menschelijke natuur, om Gode genoegdoening te brengen voor Zijne Wet, voor Zijne eer, om Hem eene volkomene gehoorzaamheid te brengen, ofschoon Hij van alles ontbloot is. Hij gaat daarhenen in knechtsgestalte, deze Jesus de Nazarener, en heeft van den Vader de belofte: „Wanneer Gij de arme menschelijke natuur aanneemt, voor haar genoegdoening aanbrengt, Mij die wederbrengt, zoo zult Gij Mijnen Geest hebben!" En wat doet deze Geest? O genade des Heiligen Geestes! Gelijk de Vader ons menschen dient als Vader in het werk der voorzienigheid; — gelijk Christus ons dient, zoo dat Hij Zijn leven voor ons laat; — alzoo wil de Heilige Geest komen. En Hij komt en richt Zijnen tempel op, den heerlijken tempel, heerlijker dan de tempel van Salomo, in een hart, waaruit toch van nature voortkomt, hetgeen gij allen wel weet: hoererijen, dieverijen, valsche getuigenissen, Godslastering, onverstand. (Mark. 7: 21 en 22.) In zulk een hart wil de Heilige Geest inkomen, Hij wil daarin woning maken en het herscheppen, zoodat, ofschoon de mensch op zichzelven blind is, hij toch in het licht Gods het licht ziet; zoodat, ofschoon hij gansch en al vuil is, hij toch vurig verlangt naar reiniging en roept: „Reinig mij door Uwe genade! troost mij door Uwe genade, en houd mij vast, anders laat ik los!" Derhalve, de belofte dezes Heiligen Geestes ontvangt

Jesus van den Vader, en nadat Hij alles Gode ter eere en Zijnen volke tot zaligheid aan het kruis volbracht heeft, is Hij verhoogd geworden door de Rechterhand Gods, om nu in de geheele wereld, onder de diepst gezonkene Heidenen, de banier der verzoening te planten, en uit te gieten Zijnen Heiligen Geest. Wanneer God bij den Profeet zegt: „Ik zal Mijnen Geest uitgieten over alle vleesch", en de Apostel Petrus hier zegt: „Jesus de Nazarener heeft Hem uitgestort", dan is het openbaar, dat Jesus Christus is waarachtig Mensch en waarachtig, eeuwig God. Daarom leert ook onze Catechismus, dat Hij, uit kracht Zijner Godheid, den last van den eeuwigen toorn Gods aan Zijne menschheid gedragen heeft. De menschheid is niet in staat, den last des eeuwigen toorns te dragen, ook Zijne menschheid niet op zichzelve; maar Hij is God uit God, om alzoo aan Zijne menschheid den last van den eeuwigen toorn Gods als onze Middelaar te dragen, opdat deze toorn ons niet doode. Verdienen wij niet dag aan dag dezen toorn? Roept niet David: „Straf mij niet in Uwen toorn, en kastijd mij niet in Uwe grimmigheid!" en: „Zoo Gij, Heere! de ongerechtigheden gadeslaat, Heere! wie zal bestaan?" Zegt eens: is het dan eenen mensch niet gewoonlijk bange voor God? Of waar is toch de blijmoedigheid bij de meesten? Ach, de zonden, de zonden komen altijd weer als donkere wolken tusschen het hart des menschen en zijnen God. Is Gods hand zwaar op u, zoo denkt gij aan uwe zonde —: „Dat heb ik met mijne zonde verdiend!" of: „Ach, waarmede heb ik dat verdiend?" Altijd zijn kwade gedachten van God bij den mensch. Daarom schuwt hij ook het leven met God. Men denkt er slechts aan, om door dit leven heen te komen, geld te winnen, te eten en te drinken, te trouwen en een huis te bouwen; maar aan den levenden God denkt men niet. Ja, men denkt voor zichzelven wel: Eens wil ik mij nog bekeeren, maar voor het oogenblik wil ik nog een weinig de zonde dienen! Zoo bekennen wij dan, wij, die geleerd hebben zulks te bekennen: „Mijne on-

gerechtigheden zijn menigvuldiger dan de haren mijns hoofds, en mijn hart (geest) heeft mij verlaten". Maar onze groote God en Zaligmaker zit op den troon ter Rechterhand des Vaders, en draagt tot op dezen dag en zal dragen den toorn, zoodat Hij den toorn steeds op Zich laat aankomen, en Hij houdt als Middelaar en Borg den Vader de gerechtigheid voor en de kracht, die Hij voor Zijn volk verworven heeft. Hij is God en Heere, om den mensch deze verworvene gerechtigheid en kracht deelachtig te maken, hem deze te schenken, terwijl Hij Zijnen Heiligen Geest in het hart uitstort, en den mensch tevreden maakt met Gods Lam, opdat hij door den Heiligen Geest op dit Lam zijne zonde legge, en spreke: „O, Lam! sterf voor mij, anders sterf ik den eeuwigen dood!"

Dus nogmaals, Petrus predikt van Jesus den Nazarener, den waarachtigen en rechtvaardigen Mensch, dat Hij te gelijk is waarachtig God; want de Profeet Joël zegt: God spreekt: „Ik zal uitgieten", — de Apostel Petrus evenwel zegt: „Jesus de Nazarener heeft de belofte van den Vader ontvangen en den Heiligen Geest uitgestort", — zoo is dan Jesus de Nazarener, onze groote God en Zaligmaker, ééns wezens met den Vader. De Vader verbergt Zichzelven zoo te zeggen; Hij geeft evenwel door den Heiligen Geest op grond van het bloed des eeuwigen genadeverbonds te roepen: „Abba, Vader!"

Jesus Christus, waarachtig God en waarachtig Mensch, stort dus Zijnen Geest uit, en zegt: Ik zal ook op Mijne dienstknechten en op Mijne dienstmaagden van Mijnen Geest uitstorten. Mijne Geliefden! Onder de oude bedeeling waren er bijna alleen heeren en vrouwen. Dienstknechten en dienstmaagden werden geringgeschat. Israël stond voor God den Heere als een vrij volk. Het behoefde niet zelf te arbeiden, te timmeren en te zagen, om den tempel te bouwen; dat moesten de vreemdelingen doen. Wat wil God dan hier met de dienstknechten en dienstmaagden zeggen? Dit wil Hij zeggen, dat Hij Zijnen Heiligen Geest ook op den geringgeschatten dienenden stand wil leggen. Ziet, het dienen is bij

de menschen zoo veracht, en toch: God de Heere, de algenoegzame God, Die niemand onzer noodig heeft, dient ons allen van moeders buik af tot aan het graf, terwijl Hij ons nadraagt kleêren en schoenen, eten en drinken, huis en hof, vrouw en kind, — ja waarvoor zorgt Hij niet al? Dat doet God door het wonderbare samenstel der dingen, het alles alzoo regeerende, dat de mensch eigenlijk niets uitricht, niets tot stand brengen kan, maar dat Hij alles alleen doet. Wanneer God de Heere geenen zonneschijn of regen geeft, dan hebt gij geen brood; wanneer God de schapen laat omkomen, dan komen zij om, en gij hebt geene wol; wanneer God het werk doet ophouden, dan verdient de mensch geenen halven cent. Zoo is het God, Die den mensch dient en hem eenen cent, eenen stuiver of eenen gulden laat verdienen. Ook de Heere Jesus Christus is geworden ons aller dienaar. Wat doet Hij den ganschen dag anders, dan ons met Zijne voorbede dienen? Wat zou er van stad en land worden, zoo niet Christus daarboven op den troon zat, als wij denken aan het gruwelijke ongeloof bijna overal onder de vorsten, als wij denken aan de gruwelen, die begaan worden in deze stad op den dag des Heeren? Maar de Heere Jesus Christus dient ons met Zijne voorbede en houdt Zijn volk in stand, en zou Sodom en Gomorra verschoond hebben, indien er slechts tien rechtvaardigen in geweest waren. De Heere Jesus Christus dient Zijn volk voortdurend met Zijn bloed, met Zijne heilverdiensten, zoodat het waarachtig zeker is, wat het kleine kind van Hem betuigt en de ouders met het kind: „Het bloed van Jesus Christus, den Zone Gods, reinigt ons van alle zonden". Dat is dus eene dagelijksche reiniging van zonden. Er staat niet: „Hij heiligt ons meer en meer", al doet Hij dat ongetwijfeld ook, doch zonder dat wij Hem zien, — maar er staat: „Hij reinigt ons van alle zonden". Zoo dient de Heere Jesus Christus. En nu de Heilige Geest? Hoe komt het, dat een mensch, die 's daags te voren van Gods Woord nog niets verstaat, ja het Woord vijandig is, op eenmaal gegrepen

wordt op den weg der zonde, op den weg, waarop hij zichzelven in het verderf zou storten; dat hij voor Gods Wet op de knieën geworpen wordt, en uitroept: „Ik ben verloren!" en dat nu het wonderzoete Evangelie in het hart inkomt en de duivenvleugelen des Heiligen Geestes hem verkwikken, terwijl het tot hem heet: „Wees getroost, Mijn zoon, wees welgemoed, Mijne dochter, uwe zonden zijn u vergeven!"? — Nu, zal dat alleen geschieden bij de edelen, de vorsten, de koningen? of zal het niet ook juist den dienenden stand ten goede komen? Beschaving, gelijk men die op scholen ontvangt, is eene kostelijke gave, en behoort bij dit leven; maar de beschaving, die de Heilige Geest werkt, is eene gansch andere, zulk eene, als zelfs geen koning zichzelven kan geven. Dat is nu eenmaal Gods wijze: niet vele rijken, niet vele machtigen, niet vele edelen naar de wereld, al worden ook enkelen dezer verkoren, maar wat niets is, dat heeft God uitverkoren.

Een kostelijk woord is dat hier voor alle dienstbaren onder ons Maar dezen moeten in de eerste plaats weten, dat de hooge God ons allen dient, en dat Hij, om mij zoo eens uit te drukken, met ons menschen, al geeft Hij van Zijn recht ook niets prijs, den ondersten weg gaat in geduld, lankmoedigheid en trouw. Dan moet gij verder weten, dat in het gansche rijk geen mensch is, meer geplaagd dan onze keizer en koning en zijne eerlijke ministers. En die u dit zegt, staat immers ook hier als u aller dienaar; hij vraagt er niet naar, of hij gezond of krank zij, maar zooveel God het geeft, hebt gij hem in uw midden gehad met de hulpe des Woords en ook met stoffelijke hulp, wanneer er behoefte was. Wat dus dient, moet dit ter harte nemen, om af te leggen de schandelijke brutaliteit tegenover den heer of de vrouw, de vreeselijke aanmatiging, het zich willen gelijkstellen met den heer of de vrouw. Mocht toch deze geest uit menigeen uwer gebannen worden, dat eene dienstmaagd met hare vrouw op de canapé wil gaan zitten De dienende stand, wanneer hij dient,

is van God geëerd, en zal vóór anderen deze belofte hebben, dat de Geest op hem uitgestort wordt. Weet gij, wat gij dan hebt? In het Koninkrijk Gods is noch man noch vrouw, noch knecht noch heer, noch werkgever noch arbeider, noch Jood noch Griek, maar in dit Koninkrijk is alles één lichaam aan Christus, het Hoofd. Daar gaat het weer zooals onder het oude volk Israël, dewijl Christus Zijn volk tot enkel vrijheeren gemaakt heeft. Waar de Geest des Heeren is, daar is vrijheid, — waar de Geest des Heeren is, daar is ootmoed, en daar is men, juist omdat men ootmoedig gemaakt is, slechts gelukkig in het dienen. En wilde God, dat de werkgevers, de heeren en vrouwen, dit ook verstonden, dat de een zoowel als de ander Christus voor oogen hield, dat zou kostelijke huishoudingen geven. Maar tegenwoordig schijnt alles uit de voegen te willen springen. Daarom, laten wij het Woord vasthouden, zoolang wij het hooren: Ook op Mijne dienstknechten en op Mijne dienstmaagden zal Ik in die dagen van Mijnen Geest uitstorten, en zij zullen profeteeren. Wat is dat —: „profeteeren?" Dat is: uit ervaring van harte belijden: „Ik heb den eeuwigen dood verdiend, en erf het eeuwige leven". Dat is profeteeren: van zichzelven belijden, wat men nooit genoeg van zichzelven belijden kan: „Ik ben de grootste van alle zondaren, ach God, ontferm U mijner! Heere Jesus Christus, Gij hebt mij gekocht door Uw bloed, Gij zijt mijn Heere!"

Nu komen wij aan het derde punt. Het zal zijn, Vers 21. Dit woord verstaat de arme mensch, die ter dood veroordeeld is, en zich nu aan des konings voeten werpt en hem om genade smeekt, — wanneer dan de koning antwoordt: „Het zal zijn, — gij zult genade vinden!" Dat verstaat hij, die in schrikkelijke verlegenheid, in bitter leed en armoede met zijne bede tot eenen machtige komt, en ten antwoord krijgt: „Het zal zijn!" — en men is gered. Laten wij dus ter harte nemen, wat de Heere hier zegt: „Het zal zijn!" Wat zal dan zijn? Dat ik zalig word! Wat is dat? Dat ik verlost

word van mijne zonde en van mijnen dood! Dus dat ik genade gevonden heb, en in de ruste Gods inga (Jer. 31 : 2), — dat is zalig worden. De verlossing wordt dan door den Heiligen Geest door ons aangenomen bij de wedergeboorte en bekeering. Deze verlossing heeft daarmede echter niet opgehouden; die Hij verlost en uit den grooten dood tot het leven geroepen heeft, die verlost Hij tot op dezen dag, — waarvan? Van zonde en dood. Hebben wij dan zonde? Wie Gods Wet niet kent, neen, die heeft geene zonde, die kan den aflaat in den zak steken en nu en dan eens lezen, zich verheffen op zijne wedergeboorte en bekeering, daarop, dat hij eenmaal tot het geloof gekomen is, en ik weet niet wat van verschijningen des Heeren weet te vertellen, of op schriftuurplaatsen en psalmverzen, die hij zou ontvangen hebben. Wanneer men evenwel Gods Wet kent, die geestelijk is, dan moet men zeggen: „Mijn God, wanneer ik aan mijne zonde en mijn verderf denk, dan valt op mijn hart een steen, en ik zou gansch en al moeten vergaan in mijne ellende, indien ik Uw Woord niet had". Derhalve moet er voortdurende verlossing van zonde, voortdurende verlossing van den dood zijn. Ik kan mijzelven niet van de zonde verlossen en gij ook niet, wij zoeken haar veeleer op; maar waar wij ons verootmoedigen, is de Heere ons altijd nabij met Zijne verlossing. Ook van den dood kan ik mij niet verlossen, ik kan den dood niet afweren, — wanneer de dood komt, dan is hij er! Maar de Heere geeft, dat men zich in de armen van Jesus werpt, dat men op Hem mag zien, op Zijn: „Het is volbracht!" zoodat men bij zoo menig sterfbed wel mag vragen: „Is dat sterven? dat is immers een inslapen!" — „Het zal zijn!" Het staat vast. God zegt het, niet een mensch, wien iets berouwt, die heden zegt: „Het zal zijn", en morgen denkt hij er niet meer aan. God zegt: „Het zal zijn!" Hij verlost van zonde en dood. — Wie zal verlost worden? Wien verlost Hij van zonde en dood? Die den Naam des Heeren zal aanroepen. Deze Naam evenwel is Jesus: „Hij zal Zijn volk zalig maken

van hunne zonden". Van zonde, dood, duivel en hel verlost Hij hen. Wie aanroept, te hulp roept, gelijk een klein kind zijne moeder te hulp roept, wanneer de hond blaft en bijten wil, — wie zoo den Naam des Heeren aanroept, alzoo kortweg: „Heere Jesus, ontferm U mijner!" die zal verlost worden. Mocht gij dus Hem alleen de eere geven, dat Hij Jesus is en alleen u redden en verlossen kan en wil, gelijk Hij beloofd heeft: „Ik geef Mijnen schapen het eeuwige leven; en niemand zal dezelve uit Mijne hand rukken". Dezen Naam aanroepen, ziet, dat heet geen lang gebed bidden, maar dat gaat zeer eenvoudig toe. Gij zijt een mensch, een schepsel Gods, een zondaar, — dat weet gij toch wel! — daarom, zoo zondig en schuldig, zoo dom, blind en verkeerd als gij zijt, denk hieraan: gij vaart ter helle, als Jesus u niet helpt! — roep zoo Zijnen Naam aan: „Heere Jesus, ontferm U mijner!" En waar gij dat met een oprecht hart doet, zult gij ervaren, hoe Hij verhoort. Wien zal Hij verhooren? Ach, ik ben te zondig, te dood, te verkeerd! ik ben de meest verkeerde van alle menschen! zal Hij ook mij verhooren, mij arm schepsel? zal Hij mij wederom in genade aannemen en mij helpen? Het Woord spreekt! „Een iegelijk, die den Naam des Heeren zal aanroepen." Amen.

Nazang: Psalm 147 : 7.

Hij wil in gunst uw heil bewerken,
De grendels uwer poorten sterken,
En zegent in uw land uw kind'ren;
Hij doet geen' krijg uw' wasdom hind'ren;
Hij deelt den liefelijken vrede
Zelfs aan uw verste grenzen mede;
Met vette tarw' wil Hij u spijzen,
En kroonen met Zijn gunstbewijzen.

DERDE LEERREDE,

over

HANDELINGEN DER APOSTELEN 3 : 1—19. 1)

Voorzang: PSALM 105 : 1—3.

Looft, looft, verheugd, den Heer der heeren!
Aanbidt Zijn' Naam en wilt Hem eeren.
    Doet Zijne glorierijke daân
    Alom de volkeren verstaan,
    En spreekt, met aandacht en ontzag,
    Van Zijne wond'ren, dag aan dag!

Juicht, elk om strijd, met blijde galmen;
Zingt, zingt den Hoogste vreugdepsalmen;
    Beroemt u in Zijn' heil'gen Naam!
    Dat die Hem zoeken nu te zaâm
    Hun hart vereenen tot Zijn eer,
    En zich verblijden in den Heer!

Vraagt naar den Heer en Zijne sterkte;
Naar Hem, Die al uw heil bewerkte;
    Zoekt dagelijks Zijn aangezicht.
    Gedenkt aan 't geen Hij heeft verricht,
    Aan Zijn doorluchte wonderdaân;
    En wilt Zijn straffen gadeslaan.

Geliefden in den Heere Jesus Christus! Het grootste aller wonderen, welke de Heere doet, is, dat Hij eenen doode levend maakt, eenen verkeerde bekeert, dat Hij het hart verandert, en eenen mensch, die in Adam diep gevallen is, weer opricht en tot Zijn evenbeeld vernieuwt. Daarom is de herdenking van de uitstorting des Heiligen Geestes, op Pinksteren, zoo heerlijk, wanneer het ons namelijk niet om het weten te doen is, maar om waarachtige bekeering. Want dat was toch een wonder,

---

1) Gehouden 8 Juni, 's voormiddags.

dat op één dag drie duizend menschen, van welke wellicht verscheidenen kort te voren nog geroepen hadden: „Zijn bloed kome over ons en over onze kinderen", door de prediking zoo getroffen werden, dat Petrus' woord hun door het hart ging, toen zij vernamen, dat zij hunnen Koning en Heere vermoord hadden, — zoodat zij uitriepen: „Wat zullen wij doen, mannen broeders?" Zulke wonderen doet God de Heere tot op den huidigen dag meestal in stilte en in het verborgen, terwijl bij de prediking des Evangelies Zijne hartveranderende genade komt. Daarbij kwamen, vooral in de eerste dagen na de uitstorting des Heiligen Geestes, de zichtbare wonderen, die steeds eene prediking waren van Zijne onzichtbare genade, welke bij de uitverkorenen alles wederbrengt en herstelt, wat zij in Adam verloren hebben. Van zulk een wonder, dat Hij korten tijd na de uitstorting des Heiligen Geestes werkte, lezen wij Handel. der Apost. 3 : 1—19.

Petrus nu en Johannes gingen te zamen op naar den tempel, omtrent de ure des gebeds, zijnde de negende ure; en een zeker man, die kreupel was van zijner moeders lijf, werd gedragen, welken zij dagelijks zett'en aan de deur des tempels, genaamd de Schoone, om eene aalmoes te begeeren van degenen, die in den tempel gingen. Welke, Petrus en Johannes ziende, als zij in den tempel zouden ingaan, bad, dat hij eene aalmoes mocht ontvangen. En Petrus, sterk op hem ziende, met Johannes, zeide: Zie op ons. En hij hield de oogen op hen, verwachtende, dat hij iets van hen zou ontvangen. En Petrus zeide: Zilver en goud heb ik niet; maar hetgeen ik heb, dat geve ik u: in den Naam van Jesus Christus, den Nazarener, sta op en wandel! En hem grijpende bij de rechterhand, richtte hij hem op, en terstond werden zijne voeten en enkelen vast. En hij, opspringende, stond en wandelde, en ging met hen in den tempel, wandelende en springende, en lovende God. En al het volk zag hem wandelen en God loven. En zij kenden hem, dat hij die was, die om eene aalmoes gezeten had aan de Schoone poort des tempels; en zij werden vervuld met verbaasdheid en ontzetting over hetgeen hem geschied was. En als de kreupele, die gezond gemaakt was, aan Petrus en Johannes vasthield, liep al het volk gezamenlijk tot hen in het voorhof, hetwelk Salomo's voorhof genaamd wordt,

verbaasd zijnde. En Petrus, dat ziende, antwoordde tot het volk: Gij Israëlietische mannen! wat verwondert gij u over dit? of wat ziet gij zoo sterk op ons, alsof wij door onze eigene kracht of Godzaligheid dezen hadden doen wandelen? De God Abrahams, en Izaks, en Jakobs, de God onzer vaderen, heeft Zijn Kind Jesus verheerlijkt, Welken gij overgeleverd hebt, en hebt Hem verloochend, voor het aangezicht van Pilatus, als hij oordeelde, dat men Hem zou loslaten. Maar gij hebt den Heilige en Rechtvaardige verloochend, en hebt begeerd, dat u een man, die een doodslager was, zou geschonken worden; en den Vorst des levens hebt gij gedood, Welken God opgewekt heeft uit de dooden; waarvan wij getuigen zijn. En door het geloof in Zijnen Naam heeft Zijn Naam dezen gesterkt, dien gij ziet en kent; en het geloof, dat door Hem is, heeft hem deze volmaakte gezondheid gegeven, in u aller tegenwoordigheid. En nu, broeders! ik weet, dat gij het door onwetendheid gedaan hebt, gelijk als ook uwe oversten; maar God heeft alzoo vervuld, hetgeen Hij door den mond al Zijner Profeten te voren verkondigd had, dat de Christus lijden zou. Betert u dan, en bekeert u, opdat uwe zonden mogen uitgewischt worden.

Tusschenzang: Psalm 19 : 5.

Des Heeren vrees is rein;
Zij opent een fontein
  Van heil, dat nooit vergaat.
Zijn dierb're leer verspreidt
Een' straal van billijkheid,
  Daar z' al onwaarheid haat.
Z' is 't menschdom meerder waard,
Dan 't fijnste goud op aard';
  Niets kan haar' glans verdooven;
Zij streeft in heilzaam zoet,
Tot streeling van 't gemoed,
  Den honig ver te boven.

Het was drie uur in den namiddag. Het volk ging dan op naar den tempel. „Ging op", heet het, omdat de tempel op eenen berg stond. God de Heere had door Mozes het gebod gegeven, dat er elken morgen in de vroegte bij zonsopgang een lam geslacht en een spijsoffer daaraan toegevoegd moest worden. Men ving dus des morgens vroeg met

het lam aan, waarin de geloovigen van alle tijden het Lam Gods gezien hebben, Dat de zonde der wereld wegneemt, en dat leert ons, om elken morgen bij het opstaan ook te beginnen met het Lam, hetzij door een: „O Lam Gods, Dat, onschuldig, Aan 't kruishout hebt geleden", — hetzij door een: „Het bloed van Jesus Christus reinigt ons van alle zonden", — hetzij door een: „Hij heeft ons gekocht door Zijn bloed, als door het bloed van een onbestraffelijk en onbevlekt Lam". Tegen den avond omtrent de negende ure, d. i. bij ons des namiddags om drie uur, werd andermaal een lam geslacht, en zoo sloot men elken dag ook weer met het Lam.

Petrus en Johannes gingen te zamen in dit avonduur op naar den tempel. Waartoe? Dat staat er niet bij. Het heet wel: omtrent de ure des gebeds. Petrus en Johannes zijn opgegaan, gelijk de menschen naar de kerk plegen te gaan. Dat zij eenigerwijze gelegenheid zochten, om het zaad des Woords Gods uit te strooien, of visschen te vangen, gelijk de Heere hen immers tot menschenvisschers gemaakt had, daarvan staat hier niets. Maakt u van de menschen, hoe zij ook heeten, geene andere voorstelling, dan naar hetgeen Salomo reeds gezegd heeft: „Wat ook iemand zij, alreede is zijn naam genoemd, en het is bekend, dat hij een mensch is". (Pred. 6: 10.) Maar hier hebben wij het wonder der genade, dat God Zich van zulke menschen bedient, om telkens op den tijd en het uur, door Hem bepaald, wanneer, zooals en waar Hij wil, eene gelegenheid te scheppen, om door menschen den Naam Jesu Christi te verheerlijken, en dan bedient Zich de Heere God zeer dikwijls van uitwendige aanleidingen, om zoo door het uitwendige het inwendige teweeg te brengen, en doet dat gewoonlijk zoo, dat het wel waar is, wat wij Jes. 65: 1 lezen: „Ik ben gevonden van hen, die naar Mij niet vraagden; Ik ben gevonden van degenen, die Mij niet zochten; tot het volk, dat naar Mijnen Naam niet genoemd was, heb Ik gezegd: Ziet, hier ben Ik, ziet, hier ben Ik".

Aan de deur des tempels, die men „de Schoone" noemde, en door welke om hare schoonheid de meeste menschen ingingen, zat een kreupele. Zijn lichaamsgebrek was niet van dien aard, dat hij naar menschelijk inzicht ooit weer had kunnen genezen worden; immers hij was kreupel van zijner moeders lijf af. Er was niets meer aan te doen. Men droeg hem daarom telkens naar de Schoone deur. Het was een arm, och zoo'n arm man. Hij kon niet gaan, niet staan, niet arbeiden, — hij bedelde aan de deur des tempels om aalmoezen. Wat doet de man daar? Ja, hij zit en bedelt om eene aalmoes. O, hoe wonderbaar toch heeft God alles in Zijne hand! Deze man, die zoo kreupel, als een lamme hier aan de deur zit, zal weldra eene schoone deur in den tempel Gods ontsluiten. Dat zou niemand gedacht hebben, die den armen mensch daar zag zitten, dat God Zich van dezen zou bedienen. Laten wij Gods schepsel eeren, hoe het er ook uitziet, al is het ook een bedelaar, — men kan het nooit weten! Al is het ook een arme, ja de armste bedelaar, die aan den weg zit, — Gods schepsel is Gods schepsel, ook wanneer het in de diepste ellende ligt. God de Heere weet recht goed, wat Hij doet. Het is niet de eerste maal, dat God het geringste genomen heeft, om daaruit het grootste te maken. Mijne Geliefden! Wij keeren dat gewoonlijk om, God echter niet.

Petrus en Johannes gaan op naar den tempel. Wat willen zij doen? Ik kan het niet zeggen. Slechts zooveel weet ik: er waren vele menschen in den tempel, de priester was er, die het lam offerde; de menschen waren samengekomen, om te bidden, zij waren niet op het concert of in den schouwburg, maar het waren in hunne soort vrome menschen; zij hebben God gedankt voor Zijne dagelijksche weldaden, Hem wellicht om ontferming gesmeekt, zonder dat zij nochtans eenig begrip hadden van hunne eigenlijke zonde, van hunne verlorenheid. Het was een onbekeerd volk. Zij wisten veel, daar zij van hunne kindsheid af in de Heilige Schrift onderwezen waren, maar toch waren het onbekeerde menschen, en zij dachten

verder aan niets. En daar aan de deur zit nu de arme mensch en denkt verder ook aan niets; hij laat zich niet in den tempel dragen, om te bidden, maar werd dag aan dag tot bij de deur des tempels gebracht, om daar eene aalmoes af te bedelen. Had hij zijne aalmoezen van de menschen ontvangen, dan werd hij weer naar huis gedragen, en was gelukkig, als hij veel gekregen had. Wij hebben hier dus eenen bedelaar, die aan niets anders denkt dan aan de aalmoes; — wij hebben hier menschen in den tempel, die aan niets anders denken, dan hoe zij met Gods hulp door het leven zullen komen, die er evenwel niet aan denken, dat zij kort geleden nog de booste dingen gedaan hebben. Dat zegt immers Petrus tot het gansche volk in den tempel, Vers 15: „Den Vorst des levens hebt gij gedood". Zoo waren dus deze menschen doodslagers — met handen, die wel is waar uitwendig gewasschen waren, waaraan evenwel het bloed kleefde van den Heilige en Rechtvaardige, van het Kind Gods, Jesus. — Zijn Petrus en Johannes naar den tempel opgegaan met het voornemen, den kreupele te genezen? Volstrekt niet, zij hebben daaraan in het geheel niet gedacht, zij hebben er niet eens aan gedacht, eene aalmoes voor hem meê te nemen, ofschoon zij hem toch reeds meermalen gezien hadden. De man echter zag op naar die mannen met hun vriendelijk gelaat en dacht, die zouden hem wel wat geven. Hij is de eerste, hij ziet Petrus en Johannes eerst; zij hadden geene acht op hem geslagen, maar nu zij binnengaan, vraagt hij hen om eene aalmoes. Nu valt hij Petrus in het oog. Maar wat te doen? Zij hebben beiden geenen stuiver bij zich, om den man wat te geven. Op eenmaal echter komt over Petrus en Johannes de innerlijke barmhartigheid Gods. „Zie op ons", zegt Petrus tot hem. Toen zag de kreupele hen aan, verwachtende, dat hij iets van hen ontvangen zou; maar zoo heeft Petrus het niet gemeend. „Zie op ons", doe uwe oogen eens open, en lees in onze oogen, wat wij u zoo van harte gunnen en wenschen te geven. De Heilige Geest komt op Petrus en Johannes, en vervult hen

met het verlangen, dezen mensch volkomen te genezen. Daarom zegt Petrus: Zilver en goud heb ik niet. Wat wilde Petrus hem dan geven? Dit wilde hij hem geven, dat hij niet weder om aalmoezen zou behoeven te bedelen. Dat was eene vorstelijke gedachte; Petrus en Johannes waren dan ook vorsten Gods. Zij willen den kreupele in waarheid weêr op de been helpen. „Zilver en goud heb ik niet, maar hetgeen ik heb, dat geve ik u". Hoe had Petrus dat? Had hij er maar over te beschikken, zoodat hij naar willekeur zoo iets kon doen? Neen, hij heeft het nooit in eigene macht gehad, hij heeft het nooit naar eigene willekeur kunnen doen. Wanneer hij zegt: „Maar hetgeen ik heb, dat geve ik u", gevoelt hij in zijn binnenste, dat deze macht hem door den Heiligen Geest gegeven is. Het was bij onzen lieven Heere en Heiland Jesus Christus evenzoo; Hij had het nooit in eigene macht of naar eigene verkiezing, integendeel: daar is eene vrouw, die Hem bij den zoom Zijns kleeds aangrijpt, en daar heet het: Hij bekende, dat er kracht van Hem uitging. Zoo komt het nooit van den mensch als van hemzelven, maar de Heere God doet het door den dienst der menschen, aan welke Hij den Geest des geloofs en de innerlijke bewegingen der barmhartigheid schenkt. Mijne Geliefden, als een mensch inwendig een kreupele en lamme is, als hij inwendig blind, inwendig melaatsch is, dan heeft hij gewis medelijden, wanneer hij uitwendig leed ziet, terwijl hij, den Heere te gelijk voor Zijne barmhartigheid dankende, zegt: „Wat onderscheidt mij?" en dan helpt men altijd, waar men helpen kan. Petrus deed het dus niet naar eigene willekeur, maar de kracht des Geestes was op hem, en verheerlijkte den Naam Jesus. Wat zeide de Apostel? Zeide hij: „In den Naam van Jesus Christus, den Nazarener, gebied ik, dat uwe voeten en enkelen vast worden"? — Neen, dat zegt hij niet. — Ja, maar hoe kan de man dan opstaan, als zijne voeten en enkelen niet vast zijn? Petrus zegt: In den Naam van Jesus Christus, den Nazarener, sta op en wandel! Maar de man had

immers geene gezonde beenen en voeten! hij moet toch, zal hij opstaan, eerst gezonde beenen en voeten hebben! Ja, dat gaat hier als bij de schepping. Heet het daar ook: „In den beginne waren hemel en aarde, en toen kwam het Woord"? Of heet het niet juist: „In den beginne was het Woord, en door dit Woord zijn alle dingen gemaakt"? (Joh. 1: 1 vv.) Nadat Petrus gezegd had: „Sta op en wandel", grijpt hij den kreupele bij de rechterhand, en — zakt hij ineen? Neen, Petrus richt hem op, en terwijl hij hem opricht, worden zijne voeten en enkelen terstond vast. Wie heeft dat gedaan? Petrus? Petrus had den man gegeven, wat hij ontvangen had, maar het was niet Petrus' kracht, Godzaligheid of verdienste, integendeel, hij zegt: „In den Naam van Jesus Christus, den Nazarener", dat is met andere woorden: op Diens bevel, gelijk wij zeggen: in naam des konings. Wat was het dus, dat dit heeft teweeggebracht? Het bevel Jesu Christi. Welk bevel? Het woord: „Sta op en wandel!" Petrus sprak wel is waar dit woord, maar terwijl hij het sprak, was het het Woord des Heeren Jesu Christi, het Woord des Heiligen Geestes. Anders had Petrus honderdmaal kunnen zeggen: „Sta op en wandel", de man was toch blijven zitten. — „Jesus Christus, de Nazarener." Algemeen was de Heere Jesus Christus bekend onder den naam van „de Nazarener". Dat gold bij het volk voor eenen schimpnaam, terwijl zij Hem voor eenen verleider hielden, gelijk nog tot op den huidigen dag de rechtvaardigen door kwaad gerucht en goed gerucht moeten gaan, als verleiders, en nochtans waarachtigen, als niets hebbende, en nochtans velen rijk makende, als onbekenden, en nochtans bekend. (2 Cor. 6: 8, 9 en 10.) Als de Nazarener werd Hij gevangen genomen, door het sanhedrin en Pilatus ter dood veroordeeld, maar als de Nazarener kwam Hij uit dood en graf weêr te voorschijn. (Vergel. Mark. 16: 6.) En terwijl God Zich nu ontfermt, over wien Hij Zich ontfermt, en genadig is, wien Hij genadig is, houdt Hij dezen Jesus Christus, den Nazarener, Zijnen moordenaars als hunnen

Heiland voor, opdat velen tot inkeer mochten komen en uitroepen: „Ach God! wat heb ik gedaan!" Daarom de naam: Nazarener. De bedelaar had van dezen naam zonder twijfel reeds dikwijls gehoord. Wanneer de menschen, den tempel ingaande, hem voorbijgingen, was er van Hem dikwijls sprake geweest, als van eenen verleider en Godslasteraar, en een „Nazarener", dat was ook voor hem een woord om er van te spuwen. Zoo kunt gij u de dingen voorstellen. En nu komt de prediking: „Jesus Christus", — Jesus, dat is Een, Die alles wederbrengt, wat verloren was, — een Vorst, Die over dood, duivel en hel regeert, en leven en onverderfelijkheid teweegbrengt, — een Hersteller van het verdorvene, van hetgeen zoo verwikkeld en verward is, dat geen engel het weêr in orde brengen kan. Hij vraagt niet daarnaar, of gij blind en kreupel zijt van uwer moeders lijf af, — waar alles verdorven is, daar verheerlijkt Hij Zijnen Naam. En Christus, dat is de Koning, de Hoogepriester en de Leeraar, Wiens Woord daad is, Wiens Woord werkt, wat het zegt. —

De kreupele bedelaar was allen menschen bekend. Zij hadden hem dikwijls aan de deur des tempels gezien. Nu komt hij in den tempel, in het ruime, schoone voorhof, dat men op dezelfde wijze als het voormalige voorhof gebouwd, en daarom Salomo's voorhof genoemd had. Daar stroomt nu het volk samen, want de man huppelt en springt. — „De kreupele zal springen als een hert", — dat had immers de Profeet gezegd. (Jes. 35: 6.) En zoo huppelt en springt de kreupele dan, looft den Heere, en houdt vast aan de beide Apostelen, klemt zich als het ware aan hen vast, en zoo is dan de gemeenschap der heiligen op eenmaal daar. Het volk ziet dit, en denkt: „Wat is dat? wat is hier gebeurd? hoe is de kreupele gezond geworden? en wat zijn dat voor menschen, met welke hij in gesprek is? dat zijn immers Galilesche visschers! zouden dezen hem genezen hebben?" Het volk verdringt zich, en omringt den kreupele en Petrus en Johannes; zij wilden toch eens hooren, wat dat was, wat daarachter zat.

„Hebben dan deze mannen", vragen zij onder elkander, „zulk eene kracht, zulk eene heiligheid, om zulk een wonder te doen?" En terwijl zij zich nu zoo verwonderen en vragen, begint Petrus, het volk ziende, te spreken. Petrus en Johannes hebben evenwel niet zoo te zeggen eene preek in den zak gehad, zij zijn ook niet met het voornemen om te prediken naar den tempel gegaan, maar zij gingen op als menschen, als Joden, welke zich aan de heilige gebruiken hielden en gehouden hebben, totdat God Zelf den ouden tempel afgebroken en in het vuur geworpen heeft. Maar juist daar geeft God nu de aanleiding tot eene der machtigste leerredenen, die na den Pinksterdag gehouden zijn. — „Gij Israëlietische mannen", mannen van Israël, zoo spreekt Petrus het volk aan. Deze Israël zeide eens: „Ik zal U niet laten gaan, tenzij dat Gij mij zegent". (Gen. 32: 26.) Gij noemt u naar dezen Israël, en in hem zijt gij gezegend „Gij Israëlietische mannen, wat verwondert gij u over dit? of wat ziet gij zoo sterk op ons, alsof wij door onze eigene kracht of Godzaligheid dezen hadden doen wandelen?" Hoort toe, Mijne Geliefden! Als voorheen een paus gekozen werd, deed men hem zitten op eenen steenen zetel, en kwam al het volk en bedelde om eene aalmoes. Dan zeide de Paus: „Zilver en goud heb ik niet". Daarop deed men hem zitten op eenen anderen zetel, en kwam het volk weêr en bedelde; de dienaren des Pausen nu kregen zakken met crucifixen en dergelijke dingen en strooiden die onder de menschen uit, en dan riep men: „Wél dien man, die zich ontfermt en uitleent! Hij strooit uit, hij geeft den nooddruftige; zijne gerechtigheid bestaat in eeuwigheid". — Zoo werd daar met Gods Woord gespeeld. Petrus en Johannes evenwel zeggen: „Wij hebben geene kracht of Godzaligheid", en toen de Heere Jesus hun macht en kracht gegeven had, wisten zij, dat zij daarover niet naar willekeur beschikken konden. Petrus zegt ook niet: „Het is geen wonder, dat God ons dit gegeven heeft; het is, opdat gij daaruit zoudt zien en gelooven, dat wij Zijne rechte Profeten en

Apostelen zijn". Als nu Petrus en Johannes zeggen, dat zij geene kracht en geene Godzaligheid hebben, dan, denk ik, kunnen wij ons ook wel overtuigd houden, dat onze kracht en onze Godzaligheid ook niets vermogen.

Nu komt verder de prediking: De God Abrahams, en Izaks, en Jakobs, de God onzer vaderen, — Die dus woord en trouwe houdt, Die tot Abraham gezegd heeft: „In uwen Zade zullen alle geslachten der aarde gezegend worden", — deze God heeft een Kind, en van dit Kind kunt gij lezen Psalm 2: „Gij zijt Mijn Zoon, heden heb Ik U gegenereerd". God heeft Zijn Kind Jesus, Zijn liefste, dat Hij had, en om Wiens wil alleen al wat kind heet, wat evenwel in zichzelf een kind des toorns was, in genade aangenomen wordt, nadat Hij Hem eerst overgegeven had, verheerlijkt. Zijn Kind Jesus, — o Mijne Geliefden, dat is waarlijk om in den grond te zinken, om in stof en asch zich te verootmoedigen, en te aanbidden! „Zijn Kind Jesus!" Dat is genoeg, om te leven en te sterven. „Zijn Kind Jesus", — zoo is Hij Vader, heeft een Kind, geeft dit Kind over, en dit Kind brengt alles weder, en de Vader verheerlijkt Hem. Nadat Petrus hun dit gezegd heeft, laat hij hen verder vernemen: Gij zijt moordenaars van dit Kind! Pilatus, de Heiden, oordeelde, dat men Hem zou loslaten, gij evenwel hebt het doorgezet, hebt gewoed tegen God, tegen Zijne genade en barmhartigheid, tegen Zijn Kind, hebt den Vorst des levens gedood. En nochtans hebt gij daarmeê niets anders gedaan, dan wat naar Gods Raad geschieden zou, en wat Hij daarom ook te voren verkondigd heeft. Zoo is de mensch in zijnen haat een doodslager Gods, en nadat hij Hem doodgeslagen heeft, staat God weêr op, reikt hem de hand, en zegt: „Beken uwe zonde en bekeer u tot Mij, Ik wil u alles vergeven! beken slechts, wat gij gedaan hebt, en heb er berouw over!"

Zoo vergeeft God zonde en schuld, maar wie van ons vat het? Dat is niet den Joden alleen gezegd, dat zij den Heere

Jesus gedood hebben, dat geldt ook ons; want wat doet een mensch anders, die zich niet bekeert en niet bekeeren wil, die den Naam Jesus niet aanroept, die des morgens niet begint met het Lam, en den dag niet sluit met het Lam, om daarmeê den nacht door te komen? Geliefden! Het ziet er in den grond met ons ontzettend uit. Maar heerlijk ziet het er uit daarboven in het hart des Vaders, voor den troon des Lams. God komt met de prediking: Bekeert u, wendt u naar Mij toe, keert Mij niet langer den rug toe, maar aanschouwt Mijn Aangezicht! komt tot Mij, zoo als gij zijt! Weer goedmaken, wat gij verbroken hebt, dat gij tegen uw eigen heil en uwe zaligheid gestreden hebt, kunt gij niet; doch smeekt om genade, opdat gij de genade grijpt, de genade van Hem, door Wiens Naam deze kreupele gezond gemaakt is.

Wat heeft het dus gedaan? De Naam Jesu Christi, des Nazareners. In dezen Naam reikt Petrus hem de hand en richt hem op. Deze Naam doet het, het geloof aan dezen Naam. De kreupele vraagt er niet lang naar, of hij kracht en gezonde beenen heeft. Petrus spreekt hem toe, en de kreupele staat op. Het Woord, het Woord, dat grijpt hem; het Woord bewerkt het, dat de hand, de dorre hand des geloofs uitgestrekt wordt, om zich te houden aan dezen eenigen Naam, zoodat gij op eenmaal huppelt en springt, en God looft, tot de engelen komen en u naar huis dragen! A m e n.

Nazang: Psalm 25 : 4.

'sHeeren goedheid kent geen palen;
God is recht, dus zal Hij door
Onderwijzing hen, die dwalen,
Brengen in het rechte spoor:
Hij zal leiden 't zacht gemoed
In het effen recht des Heeren;
Wie Hem ned'rig valt te voet,
Zal van Hem Zijn wegen leeren

VIERDE LEERREDE,

over

HANDELINGEN DER APOSTELEN 4 : 1—22. [1])

Voorzang: PSALM 99 : 1--3.

God, de Heer', regeert!
Beeft, gij volken! eert,
Eert Zijn hoog bestel,
Die bij Israël
Tusschen Cherubs woont,
En Zijn grootheid toont;
Dat zich d' aard' bewege;
Hij is Isrels zege!

God, Die helpt in nood,
Is in Zion groot;
Aller volken macht
Niets bij Hem geacht!
Buigt u dan in 't stof,
En verheft met lof
't Heilig Opperwezen;
Wilt het eeuwig vreezen.

Looft met hart en stem,
Looft de kracht van Hem,
Die het recht bemint
In Zijn rijksbewind!
't Recht hebt Gij gestaafd;
't Geen G' aan Jakob gaaft,
Toond' aan Isrels leden
Recht en billijkheden.

Geliefden in den Heere! Wij behandelden den vorigen Zondag des voormiddags een gedeelte van het derde Hoofdstuk van de Handelingen der Apostelen. Laten wij voor dit morgenuur opslaan Handel. der Apost. 4:1—22.

---

1) Gehouden 15 Juni, 's voormiddags.

En terwijl zij tot het volk spraken, kwamen daarover tot hen de priesters, en de hoofdman des tempels, en de Sadduceën; zeer ontevreden zijnde, omdat zij het volk leerden, en verkondigden in Jesus de opstanding uit de dooden. En zij sloegen de handen aan hen, en zett'en ze in bewaring tot den anderen dag: want het was nu avond. En velen van degenen, die het woord gehoord hadden, geloofden; en het getal der mannen werd omtrent vijf duizend. En het geschiedde des anderen daags, dat hunne oversten en ouderlingen en schriftgeleerden te Jerusalem vergaderden; en Annas, de hoogepriester, en Kajafas, en Johannes, en Alexander, en zoo velen er van het hoogepriesterlijk geslacht waren. En als zij hen in het midden gesteld hadden, vraagden zij: Door wat kracht, of door wat naam hebt gijlieden dit gedaan? Toen zeide Petrus, vervuld zijnde met den Heiligen Geest, tot hen: Gij oversten des volks, en gij onderlingen van Israël! Alzoo wij heden rechtelijk onderzocht worden over de weldaad aan een krank mensch geschied, waardoor hij gezond geworden is; zoo zij u allen kennelijk, en het gansche volk Israëls, dat door den Naam van Jesus Christus, den Nazarener, Dien gij gekruist hebt, Welken God van de dooden heeft opgewekt, door Hem, zeg ik, staat deze hier voor u gezond. Deze is de steen, die van u, de bouwlieden, veracht is, welke tot een hoofd des hoeks geworden is. En de zaligheid is in geenen ander: want er is ook onder den hemel geen andere naam, die onder de menschen gegeven is, door welken wij moeten zalig worden. Zij nu, ziende de vrijmoedigheid van Petrus en Johannes, en vernemende, dat zij ongeleerde en slechte menschen waren, verwonderden zich, en kenden hen, dat zij met Jesus geweest waren. En ziende den mensch bij hen staan, die genezen was, hadden zij niets daartegen te zeggen. En hun geboden hebbende uit te gaan buiten den raad, overleiden zij met elkander, zeggende: Wat zullen wij dezen menschen doen? Want dat er een bekend teeken door hen geschied zij, is openbaar aan allen, die te Jerusalem wonen, en wij kunnen het niet loochenen. Maar opdat het niet meer en meer onder het volk verspreid worde, laat ons hen scherpelijk dreigen, dat zij niet meer tot eenig mensch in dezen Naam spreken. En als zij hen geroepen hadden, zeiden zij hun aan, dat zij ganschelijk niet zouden spreken, noch leeren, in den Naam van Jesus. Maar Petrus en Johannes, antwoordende, zeiden tot hen: Oordeelt gij, of het recht is voor God, ulieden meer te hooren dan God? Want wij kunnen niet laten, te spreken hetgeen wij gezien en gehoord hebben. Maar zij dreigden hen nog meer, en lieten ze

gaan, niets vindende, hoe zij hen straffen zouden, om des volks wil: want zij verheerlijkten allen God over hetgeen er geschied was. Want de mensch was meer dan veertig jaren oud, aan welken dit teeken der genezing geschied was.

Tusschenzang: Psalm 99 : 4 en 5.

Roemt nu onzen God;
Knielt, op Zijn gebod,
Voor Zijn voetbank neêr.
Heilig is de Heer'
Op Zijn' hoogen troon!
Amrams groote zoon
En zijn broeder waren
Bij Zijn priesterscharen.

Ook was Samuël,
Op Gods hoog bevel,
Biddend voor Zijn volk,
Als een hemeltolk;
Hij en and'ren meer
Riepen tot den Heer',
Die met gunstig' ooren
Hun geroep wou hooren.

Wij zagen in het vorige Hoofdstuk, Mijne Geliefden, hoe Jesus Christus, onze Koning en Heere, Zijne zaak bestuurt. Daarbij bedient Hij Zich van de menschen, om Zijn Koninkrijk uit te breiden, maar toch altijd zoo, dat alles onverwacht geschiedt, en geene menschelijke hand, geen menschelijk verstand noch overlegging daarbij in aanmerking komen. Er bevindt zich om drie uur in den namiddag eene menigte volks in den tempel en bidt, zonder intusschen den levenden God, den God en Vader van onzen Heere Jesus Christus, te kennen; ja, zij hadden zelfs het bloed van den Heilige en Rechtvaardige aan hunne handen en op hun geweten. Maar dat waren zij vergeten. Al het volk bidt in den tempel, en al het volk weet in de verste verte niet, welk een heil hun op dezen dag bereid is. Petrus en Johannes gingen ook op naar den tempel omtrent den tijd, waarop men placht te bidden, dus ook naar hunne gewoonte, zonder overigens in de verste verte aan iets

te denken. Aan de Schoone deur des tempels zit een arme veertigjarige kreupele en vraagt om eene aalmoes. Dezen moeten Petrus en Johannes wel meermalen gezien hebben, — hij zat immers alle dagen op deze plaats; maar zij hadden er geene acht op geslagen. Nu opende hij zijnen mond en bad Petrus en Johannes om eene aalmoes. Deze arme denkt er ook in de verste verte niet aan, welk een groot heil hem bereid is. Petrus en Johannes weten ook niet, waartoe zij eigenlijk opgaan naar den tempel, en tot wiens heil zij gebruikt zullen worden. Toch hebben zij deernis met dezen doodarmen man en zouden hem gaarne eenen rijken schat gegeven hebben, om hem uit alle zorgen uit te helpen. Dien hadden zij nu echter niet. Zij mogen een paar penningen bij zich gehad hebben, dat was evenwel niet genoeg: zij willen dezen man genezen weten. Daarom zegt Petrus: „Zilver en goud heb ik niet", nadat hij eerst gezegd had: „Zie op ons", en de man hen aangezien heeft, verwachtende, dat hij eene aalmoes ontvangen zou, — „zilver en goud heb ik niet; maar hetgeen ik heb, dat geve ik u: in den Naam van Jesus Christus, den Nazarener, sta op en wandel!" Daarbij strekte hij zijne hand tot den man uit, en terstond, door het woord: „In den Naam van Jesus Christus", dus door dezen Naam vaart het geloof in den man, hij gehoorzaamt het Woord, en terstond worden zijne voeten en enkelen vast. Hij springt op, huppelt, gaat met Petrus en Johannes in den tempel, en terwijl hij zich nu bij deze Apostelen houdt, en God met luider stemme looft, stroomt eene menigte volks toe; zij wenschen allen te zien en te vernemen, hoe deze man toch gezond geworden is. Zoo geeft dan de Heere Jesus Christus, onze Koning, door deze gezondmaking te gelijk gelegenheid, dat het volk in den tempel de machtige prediking verneemt: Niet onze kracht, niet onze Godzaligheid, maar het geloof aan Jesus Christus! Derhalve, de Naam Jesus Christus heeft het gedaan. Voorts predikt Petrus het volk: „Deze Jesus Christus is geen Doode, Hij leeft: Hij was dood, gij hebt Hem gedood, dezen Heilige en Rechtvaar-

dige, en gij waart daarbij zoo verstokt, dat, als Pilatus oordeelde, dat men Hem zou loslaten, gij het nochtans doorgedreven hebt, dat Hij ter dood gebracht werd. God evenwel heeft Hem opgewekt, en door den Naam van Dezen staat deze man hier gezond voor u. En nu: al uwe zonde zal u vergeven zijn, God zal u niets toerekenen van uwen Koningsmoord: bekeert u! wendt u naar Hem toe!" Verder houdt Petrus hun voor, welk eene heerlijkheid over hen komen zal, wanneer zij zich bekeeren, hoe alsdan de glorierijke dag Christi over hen opgaan zal, volgens Jes. 60:1 en 2. Zoo zou dus alles weêr hersteld zijn, wat de Profeten van de heerlijkheid der Gemeente in de dagen Christi te voren verkondigd hebben. Vergelijk Handel. 15:16 en 17.

Maar het Rijk Gods wordt verhoogd door tegenstand. De vijftig laatst verloopen jaren, die ik met Christus doorleefd heb, zijn jaren van ervaring voor mij geweest; gedurig komt mij weêr voor den geest, wat in deze vijftig jaren geschied is, en gaarne deel ik u mede, hoe het bij zulk eenen tegenstand toegaat. — Nogmaals: het Rijk Christi wordt verhoogd en breidt zich uit door tegenstand. Dat kan niet anders, dat leeren wij hier ook. De duivel haat de levende prediking des Woords Gods, en stelt alles, alles in het werk, om den getuigen des Heeren den mond te stoppen en hun het prediken onmogelijk te maken. Dat is een harde, maar een heerlijke kamp, waarbij men ervaart, hoe alles, wat de duivel in het werk stelt, aan de uitbreiding des Rijks en de prediking des Woords slechts bevorderlijk moet zijn. Nogmaals: de duivel wil den getuigen den mond stoppen, en daarom komt, in het bijzonder nu de Apostelen prediken, dat in Christus de opstanding der dooden is, de hoofdman des tempels daarover toe. Deze was een Heiden, een Romein. De tempel was te gelijk een burg, eene vesting, uitermate sterk gebouwd, van eene citadel voorzien, zoodat hij onneembaar geacht werd. De hoofdman des tempels zorgde zoo wat voor de orde. Welk een toestand! Een Romeinsch soldaat moest

in den tempel de orde handhaven, en de Sadduceën zijn hier de voornaamste offeraars. De Sadduceën geloofden immers niet aan de onsterflijkheid der ziel, zij geloofden aan geene opstanding, geloofden niet, dat er een geest of engel was, — en toch waren zij hier met de priesters in den tempel en offerden, gelijk het volk! Was dat niet een gruwel in den tempel Gods? Maar deze gruwel moest geschieden, het Woord, de levende prediking moest gebannen worden, en de arme menschen moesten vastgehouden worden in den strik des Satans. En dat in den tempel Gods! De priesters en de Sadduceën waren zeer ontevreden, omdat de Apostelen in den tempel het volk leerden, en in Jesus de opstanding uit de dooden verkondigden. Zij waren dus zeer ontevreden, omdat de Apostelen dit predikten: „Eens komt de dag des oordeels; dan komt Jesus Christus met de wolken des hemels en roept de dooden uit de graven, en allen, allen, die hierbeneden in Zijnen Naam geloofd hebben, worden alsdan, aan dood en graf ontrukt, in eeuwige heerlijkheid opgenomen". De Sadduceën wilden dus het volk in de hel houden, in dwaling, ondeugd en zonde. Het volk moest slechts komen en offeren, en van het zijne bijdragen, opdat tempel, godsdienst en priesterstand onderhouden werd. Daarom zetten zij Petrus en Johannes in de gevangenis; want het was avond, en zij konden niets meer uitvoeren, maar moesten tot den morgen wachten. Dat had nu eenen schijn van recht; want de Apostelen waren immers onbekende menschen, en schenen gansch en al onbevoegd te zijn, om in den tempel te leeren. Dit was immers de zaak der priesters en schriftgeleerden! Het had wel eenen schijn van recht, in den grond evenwel was het louter haat tegen de waarheid, haat tegen het openbare getuigenis, dat de jongeren aflegden.

Wat geschiedt nu den volgenden dag? De Farizeën en Sadduceën, de ouderlingen en schriftgeleerden, de overpriesters Annas, Kajafas, Alexander, en zoo-

velen er van het hoogepriesterlijk geslacht waren, komen samen. Mijne Geliefden, dat hadt gij eens moeten zien, welk een optocht dat was. Dat was voor zoo eenvoudige menschen, als Petrus en Johannes, bijna om in den grond te zinken. Toen de hoogepriester eenmaal den beroemden veroveraar Alexander den Groote te gemoet kwam, viel deze voor hem neder. Er was naar het uitwendige zulk een glans van heerlijkheid, pracht en heiligen schijn, dat men daarvoor sidderen zou. De duivel brengt dus alles bijeen, wat de hel aan goud en zilver en heiligheid heeft, zoolang God haar daarover beschikken laat. Het woord: „De mensch, die in waarde is, en geen verstand heeft, wordt gelijk als de beesten, die vergaan" (Ps. 49 : 21), hadden zij nooit met toepassing op zichzelven gelezen. Al dezen glans en deze pracht hadden zij ten toon gespreid, om Petrus en Johannes vrees aan te jagen. Zij laten de Apostelen voor zich brengen, en de kreupele komt ook meê. Nu zal Petrus wel doodsbleek worden en beven als een blad? en Johannes ook, en de kreupele zal roepen: „Genade, genade, heilige vaders"? Neen, zonder eenigen schroom, vriendelijk en blijmoedig ziet Petrus hen aan, en de kreupele, — ja, diens aangezicht moet gestraald hebben van enkel vreugde, dat hij gaan en staan kon. Wat zal men nu beginnen? Petrus en Johannes zullen ondervraagd worden over de weldaad, die zij dezen mensch bewezen hebben. Wat zij eeren en prijzen moesten, rekenen zij den Apostelen als eene misdaad aan, en de hoogwijze raad weet niet, wat te moeten zeggen, en doet daarom eene vraag, die strekken moet, om Petrus en Johannes in de war te brengen, opdat zij op zijwegen geraken en van de hoofdzaak afgeleid worden. Zoo vangen zij hun onderzoek aan: Door wat kracht, of door wat naam hebt gijlieden dit gedaan? Zij dachten wellicht, dat Petrus zou geantwoord hebben: „Deze kracht heeft God ons gegeven!" of: „Wij hebben deze kracht van Jesus Christus; Hij is het, Die ons, toen Hij nog op aarde was, bevolen heeft, dat wij op de kranken onze handen leg-

gen zouden", enz.. — Ja, van waar zijn de vragen en de listen der vijanden? en van waar is het antwoord der tong? Is het niet van den alleen wijzen God? Hij laat beuzelachtige vragen opwerpen, om daarop een antwoord te geven, waardoor Hij de vijanden nederwerpt.

Maar erken nu daarbij, hoe God alleen God is, en hoe bij Hem geene menschelijke gedachten zijn. De bitterste vijanden van den Heere Jesus zijn bijeen, ook die Hem ter dood veroordeeld hebben, en die zich daarna verstokten. Heeft God hen na de opstanding van Jesus Christus hunne eigene wegen laten gaan? Zij, die geroepen hebben: „Zijn bloed kome over ons en over onze kinderen", — heeft Hij hen aan zichzelven overgegeven en hunne eigene wegen laten gaan? Alles, wat in God is, is God, en zoo is alles bij Hem genade, alles bij Hem ontferming. Hij weet, wat maaksel wij zijn, gedachtig zijnde, dat wij stof zijn, en daarom zal ook aan de vijandigsten, die het het ergst gemaakt hebben, toch nog de gelegenheid gegeven, het heil hun aangeboden worden, of zij het aannemen mochten. Zooals gezegd is, na hetgeen deze bloedraad gedaan had, was, zou men meenen, voor hen aan vergeving der zonden niet meer te denken, en toch zou zij hun nog eenmaal verkondigd worden, eer de tijd kwam, dat al deze pracht en heerlijkheid te niet ging en verdween in de kloven en holen der aarde. Zoo is God, zoo geduldig, zoo goed, dat het wel waar is, dat het bloed Jesu Christi alleen genoegzaam is, om eene geheele wereld te reinigen van zonde. Wat evenwel de Heere eischt, is: erkentenis van schuld, bekeering en geloof in den Naam Jesu Christi.

Ook hier gaat weêr alles buiten de overlegging der menschen toe. Petrus en Johannes vermoedden niet, toen zij naar den tempel gingen, dat zij dezen mensch zouden genezen; de kreupele vermoedde op dezen dag niet, dat hij genezen zou worden; het volk in den tempel vermoedde niet, welk een heil het zien zou; de hoofdman vermoedde niet, wie hij in bewaring zette; en deze gansche groote raad komt bij-

een, en hij vermoedt niet, dat de Heilige Geest Zelf voor hunne ooren eene prediking zou houden, waarin in korte woorden gezegd wordt: „Gij bouwlieden, — want dat zijt gij, en uwe eere zal u gegeven worden, — gij hebt den Hoeksteen verworpen; zoo hebt gij dus de steenen verkeerd gelegd, en zoo moet alles, wat gij opgebouwd hebt, weer instorten!" En terwijl de Apostelen gevangen zijn en als aangeklaagden voor den grooten raad staan, getuigt de Heere Jesus Christus: „Bindt Mijne getuigen, zooals gij wilt, werpt hen in de gevangenis; geene gevangenis is nochtans in staat, het Woord gevangen te houden! Ik heb de gevangenis gevankelijk gevoerd, en gaven genomen, om uit te deelen onder de menschen!" Het Woord Gods is dus niet gebonden, en kan niet gebonden worden, maar het neemt en vervolgt onafgebroken Zijnen loop als een stroom, die van de rots in de diepte stort, en zich eenen weg baant, — geen mensch weet hoe. Zoo is de kracht des Woords Gods. (Vergel. Vers 4.) Daarom heeft Petrus niet gezegd: „God heeft ons deze kracht gegeven", maar hij antwoordt met voorzichtigheid, met bescheidenheid, doch met kracht: Gij oversten des volks, en gij ouderlingen van Israël. Hij geeft hun de verschuldigde eer, den titel, die hun toekomt; maar nu komt er op eenmaal eene wending, waarin ook niet het minste is, dat eene uitvlucht verraadt. Alzoo wij heden rechtelijk onderzocht worden over de weldaad, aan een krank mensch geschied, waardoor hij gezond geworden is. Ja, het is niet anders: God de Heere kan niets goeds doen, altijd moet het voor de rechtbank komen, wanneer Hij iemand eene weldaad bewijst. Zoo is door alle tijden heen de levende prediking des Woords vervolgd geworden. Te allen tijde gold het voor eene misdaad, het geloof te prediken, maar eene verdienstelijke daad moest het heeten, de mis te prediken; eene misdaad moest het zijn, wanneer verkondigd werd, dat de arme Lazarus dadelijk in den hemel kwam, maar voor eene verdienstelijke daad moest het door-

gaan, dat men het vagevuur predikte, enz.. Dat is naar des duivels orde gewis eene misdaad, dat eene ziel als een vuurbrand uit het vuur gerukt wordt! — Met alle voorzichtigheid en bescheidenheid, en toch te gelijk met alle beslistheid en kracht zegt Petrus: „Gij vraagt, door wien deze kranke mensch gezond geworden is, — zoo zij u allen kennelijk, en het gansche volk Israëls, — want het is immers in geenen hoek geschied, en het geldt hier ook geene scheurmakerij, maar allen moeten het hebben, en allen moeten het hooren, hetzij zij Sadduceën of Farizeën, Grieken of Romeinen zijn, — om het even, allen zijn menschen voor God, en zullen het vernemen: Door den Naam van Jesus Christus, den Nazarener, den Verachte, Dien gij als met eenen smaad- en schimpnaam den „Nazarener" noemdet, toen gij Hem in den hof Gethsémané gevangennaamt, — maar deze schimpnaam is bij God een eerenaam, en door dezen Naam, op Zijn bevel dus, staat deze hier voor u gezond." Dat was het bewijs, wat deze Naam doet. „Het is dus niet onze kracht, wij hebben het niet gedaan, maar Jesus Christus, Dien gij gekruist hebt." Dat moest hun gezegd en voorgehouden worden. Alle zonde, zij het ook Godslastering, — God is bereid, haar te vergeven; dat zegt de Heere Jesus Zelf. Er zijn geene zonden, er zijn geene gruwelen, zij mogen zoo diep en zoo hoog gaan, als zij willen, welke de Heere Jesus niet zou kunnen en willen vergeven. Doch één ding moet den menschen eerst voor oogen gesteld worden, en dat is dit: Gij hebt uwe zaligheid verworpen, gij hebt uw leven gedood uit haat tegen het leven en uit liefde tot den dood, uit haat tegen den hemel en uit liefde tot de hel! Dat hebt gij gedaan! Maar wat heeft God gedaan? Heeft Hij Jesus Christus in den dood laten liggen? Neen, God heeft Hem opgewekt! En waartoe heeft Hij Hem opgewekt? Opdat door dezen Jesus, den Nazarener, Zijn Rijk uitgebreid, en de weldaad van de vergeving der zonden allen volken verkondigd worde, en zij allen aan geest en ziel en ook aan het lichaam

ervaren, hoedanig Een Hij is, zoodanig Een, Die iets vermag. Maar de zonde moet eerst aan het licht. Dat juist had Petrus den avond te voren in den tempel het volk ook voorgehouden, toen hij zeide: „Den Vorst des levens hebt gij gedood, Welken God opgewekt heeft!" Dat juist had Petrus het volk op den Pinksterdag verkondigd. En dit moet al door gepredikt worden. Want wat weten wij eigenlijk van onze zonde? Wij kunnen hoogstens ééne of twee zondige daden opnoemen, maar eigenlijk weten wij niets van onze zonde. Wij moeten eerst eens onze eigenlijke zonde erkennen, deze zonde namelijk, dat wij ons niet wenden van de wereld tot den levenden God, Die alles gemaakt heeft, dat wij ons niet bekeeren tot den Heere Jesus Christus. Want, hoe toch is de mensch? Vijandig tegen God en Zijne genade, tot God met Zijne liefde hem te machtig wordt, of hij blijft vijandig tegen God, en zegt: „Laat mij met rust!" Nooit slaat een kind uit zichzelf den Bijbel op, om woorden des eeuwigen levens daarin te zoeken. Het hart des menschen is stomp voor Gods Woord. Komt God met Zijne waarheid, met Zijn leven, dan trekt de mensch een harnas aan, stoot het van zich, of belet het zich te doen gelden. Dat is de oude en steeds nieuwe geschiedenis. Maar dit moet de mensch bekennen: „Mijn God, wat zijt Gij een genadig Verlosser! zonder mij, ja tegen mijzelven maakt Gij mij zalig! Gij komt met Uw Woord, en ik steek mij daartegen in een pantsier. Maar Gij zijt mij te machtig geworden. Met het geweld Uwer liefde hebt Gij mijn hart overwonnen, zoodat ik de wapenen neêrgelegd, en uitgeroepen heb: „Mijn God, ik ben een opstandeling, maar Gij zijt genadig!" — Daar wilde Petrus hen heenleiden, en daarom zeide hij: *Deze is de Steen, Die van u, de bouwlieden, veracht is, Welke tot een Hoofd des hoeks geworden is.*

O, wat is de tweede Psalm toch een vroolijk makende Psalm! „Waarom woeden de Heidenen, en bedenken de volken ijdelheid? De koningen der aarde stellen zich op, en de vorsten beraadslagen te zamen tegen den Heere, en tegen Zijnen

Gezalfde, zeggende: Laat ons Hunne banden verscheuren, en Hunne touwen van ons werpen. Die in den hemel woont, zal lachen, de Heere zal hen bespotten. Dan zal Hij tot hen spreken in Zijnen toorn, en in Zijne grimmigheid zal Hij hen verschrikken". Geliefden, bij de brug van Elberfeld naar Barmen staat eene rots. Als nu de gansche stad eens met al hare potten kwam, en die tegen deze rots aan wierp, zou de rots dan vallen? wat dunkt u? Mij dunkt, de rots zou blijven staan, maar de potten zouden verbrijzeld worden! Zoo is het met alle aankanting tegen God, met alle bouwen zonder den Hoeksteen. Hij is van de menschen verworpen geworden, Dien God tot Hoeksteen gemaakt heeft. Hij heeft een kenteeken, deze Hoeksteen. Hij is namelijk nooit die hoeksteen, welken de bouwlieden, de geleerden, de vorsten, de edelen willen hebben; dezen bouwen integendeel allen op eenen anderen. Maar God almachtig neemt dezen Steen, legt Hem neêr, waar en gelijk Hij wil, en bouwt daarop Zijn eigen huis. Het huis der bouwlieden daarentegen gaat in vlammen op. Dat is het einde des werks bij alle bouwen zonder Jesus Christus.

En nu, het bouwen des Heeren, hoe gaat dat toe? Daar hebben wij de hoogheerlijke woorden: De zaligheid is in geenen ander: want er is ook onder den hemel geen andere naam, die onder de menschen gegeven is, door welken wij moeten zalig worden. — Wie zegt dat? Petrus! Goed, en toch niet Petrus. Neemt deze woorden met alle aandacht ter harte, — de Heilige Geest heeft ze gesproken, opdat wij alzoo wel zouden weten, op welk eenen grond ons geloof rust. Petrus was, zoo staat in Vers 8, vervuld met den Heiligen Geest. Dus kwam in dezen oogenblik de Heilige Geest als het ware zonder mate op hem, om juist deze woorden te zeggen. Bedenkt nu, wat gij wilt, — het woord „zaligheid" zegt alles, wat een mensch noodig heeft voor dit en voor het toekomende leven, wat hij dus noodig heeft, om een goed geweten te hebben, en om in dit leven in waarheid zoo te

leven, dat men welgemoed mag zijn in weerwil van alle ellende, die het oplevert. Verder beteekent het: eene inderdaad goede gezondheid, zoodat men met eere grijze haren krijgt. Voorts, wat de hoofdzaak is: vergeving van alle zonde, dat God de zonde zoo vergeeft en uitdelgt, dat gij haar niet meer vinden kunt. Om vergeving der zonde te verkrijgen, daartoe behoef ik mij niet te kastijden en te pijnigen, of te doen naar de leer: „Hier een weinig, daar een weinig"; daartoe behoef ik niet als een huichelaar met gebogen hoofd mijnen weg te gaan, neen: met opgerichten hoofde zie ik op mijnen Heere; want, wordt mij ook alles ontnomen, heb ik God tot mijn deel, den levenden God, en is Hij mijn verzoende God en Vader, dan kan ik niet arm worden en kan ik niet arm zijn, — Hij, de Vader, zorgt voor Zijn kind! Hij heeft het kapitaal, de gansche erfenis in bewaring. Dat noem ik „zaligheid". Deze zaligheid is in den Heere Jesus Christus, zoo dat zij aan het geloof wordt geschonken. Dat is geene dweperij; want het geloof rust op Gods Woord, en waar de Geest Gods met mijnen geest getuigt, dat het waarheid is, daar heb ik de zaligheid niet in mijzelven, integendeel: alle zaligheid is in Jesus Christus. Dat is de Naam, die onder de menschen gegeven is, opdat zij zalig worden. Er zijn hier op aarde machtige namen, en als men deze namen tot zijnen dienst heeft, dan kan men wat tot stand brengen; maar zalig worden, — en dat is toch de hoofdzaak, — zalig worden, zoodat men in waarheid gered is en gered blijft, en zeggen kan: ik ben voor eeuwig gered, — dat kan men alleen door dezen machtigen Naam: Jesus Christus! En deze Naam is door God verordend, niet door menschen, maar door den levenden God. Hij heeft ons dezen Naam tot onze zaligheid gegeven, en daarbij is ons dit éene gewis, — al het andere begeeft ons, — dit éene, dat, waar wij tegenover smart, zonde en dood, tegenover het beschuldigende geweten, de verdoemende Wet en den duivel, die zegt: „Ik krijg u toch!" — dezen Naam aanroepen, wij alsdan ook ondervinden, wat deze Naam vermag.

Wat vermocht dan deze Naam voor den grooten raad? Dit vermocht hij, dat allen niets konden zeggen, daarentegen bekennen moesten: Het is zoo! wij hebben deze menschen met Jesus gezien, en dezen man, die bij hen staat, kennen wij er ook voor, dat hij kreupel geboren is; wij kunnen het niet loochenen! maar wij zullen hun verbieden, in dezen Naam verder te prediken. — Zij zouden hen gaarne gesteenigd hebben, maar zij waren bang voor het volk. Het gansche volk stond achter de Apostelen. Zoo moeten dus deze machtige heeren, die eene pracht ten toon spreidden als geen paus met al zijne kardinalen, bekennen, dat zij het volk vreezen. Zij verbieden daarom slechts den Apostelen, in dezen Naam verder te leeren. Evenwel: hier een paus, daar een paus, hier een hoogepriester, daar een hoogepriester, — dat zijn allen menschen, en niet God. God echter is de Allerhoogste; Hij heeft alles geschapen, en waar Hij beveelt, dat gij den Naam Jesu Christi zult verkondigen, daar hebt gij geenen mensch te gehoorzamen. Daarom zeggen de Apostelen: O o r d e e l t g i j , o f h e t r e c h t i s v o o r G o d , u l i e d e n m e e r t e h o o r e n d a n G o d? Dat is dus de vraag: Wat is recht voor God? Het is recht voor God, dat wij niet zwijgen van hetgeen wij gezien en gehoord hebben. In vele zaken doet men er wel aan, te zwijgen en niet alles te vertellen! Maar in de zaken des gewetens, der zaligheid, in de zaken Gods moogt gij niet zwijgen. God is de Allerhoogste, en wie menschen vreest, maakt zichzelven met zijnen naaste ongelukkig. —

De prediking is geschied. De groote raad heeft haar aangehoord, het volk heeft haar vernomen; bij de hooge heeren is vrees voor de menschen, maar bij het volk is in het geheel geene vrees, — velen nemen het Woord met blijdschap aan, bekeeren zich tot den Heere, en er wordt tot de Gemeente een getal van twee duizend zielen toegedaan. A m e n.

Nazang: Lied 70 : 1.

Gij zijt, o Jesus! t' allen tijd
Alleen mijn hoop op aarde;
Ik weet, dat Gij mijn Heiland zijt,
Geen and're troost heeft waarde.
Geen sterf'lijk mensch werd ooit geboren,
Noch ook een engel uitverkoren,
Die in mijn' nood mij bij kon staan.
U roep ik aan,
Heer', leid mij op een effen baan.

VIJFDE LEERREDE,

over

HANDELINGEN DER APOSTELEN 5 : 12—33. [1])

Voorzang: PSALM 62 : 4—6.

Doch gij, mijn ziel! het ga, zoo 't wil,
Stel u gerust, zwijg Gode stil.
Ik wacht op Hem; Zijn hulp zal blijken;
Hij is mijn rots, mijn heil in nood,
Mijn hoog vertrek; Zijn macht is groot:
Ik zal noch wank'len, noch bezwijken.

In God is al mijn heil, mijn eer,
Mijn sterke rots, mijn tegenweer;
God is mijn toevlucht in het lijden.
Vertrouw op Hem, o volk! in smart,
Stort voor Hem uit uw gansche hart,
God is een toevlucht t' allen tijden.

Gemeene lieden immers zijn
Slechts ijdelheid, een damp, een schijn:
De grooten anders niet dan logen:
Zij zouden, hoe hun hart zich vleit,
Nog lichter zijn dan d'ijdelheid,
In eene weegschaal opgewogen.

Laten wij, Mijne Geliefden, met elkander opslaan Handel. der Apost. 5 : 12—33.

En door de handen der Apostelen geschiedden vele teekenen en wonderen onder het volk; en zij waren allen eendrachtelijk in het voorhof van Salomo. En van de anderen durfde niemand zich bij hen voegen; maar het volk hield hen in groote achting. En er werden meer en meer toegedaan, die den Heere geloofden, menigten beide van mannen en van vrouwen; alzoo dat zij de kranken uitdroegen op de straten, en leiden op bedden en beddekens, opdat, als Petrus kwam, ook maar de schaduw iemand

1) Gehouden 22 Juni, 's voormiddags.

van hen beschaduwen mocht. En ook de menigte uit de omliggende steden kwam gezamenlijk te Jerusalem, brengende kranken, en die van onreine geesten gekweld waren; welke allen genezen werden. En de hoogepriester stond op, en allen, die met hem waren (welke was de sekte der Sadduceën), en werden vervuld met nijdigheid; en sloegen hunne handen aan de Apostelen, en zett'en hen in de gemeene gevangenis. Maar de engel des Heeren opende des nachts de deuren der gevangenis, en leidde hen uit, en zeide: Gaat heen, en staat, en spreekt in den tempel tot het volk al de woorden dezes levens. Als zij nu dit gehoord hadden, gingen zij tegen den morgenstond in den tempel, en leerden. Maar de hoogepriester, en die met hem waren, gekomen zijnde, riepen den raad te zamen, en al de oudsten der kinderen Israëls, en zonden naar den kerker, om hen te halen. Doch als de dienaars daar kwamen, vonden zij hen in de gevangenis niet, maar keerden wederom, en boodschapten dit, zeggende: Wij vonden wel den kerker met alle verzekerdheid toegesloten, en de wachters buiten staande voor de deuren; maar als wij die geopend hadden, vonden wij niemand daarbinnen. Toen nu de hoogepriester en de hoofdman des tempels en de overpriesters deze woorden hoorden, werden zij twijfelmoedig over hen, wat toch dit worden zou. En er kwam een, en boodschapte hun, zeggende: Ziet, de mannen, die gij in de gevangenis gezet hebt, staan in den tempel, en leeren het volk. Toen ging de hoofdman heen, met de dienaren, en bracht hen, doch niet met geweld (want zij vreesden het volk, opdat zij niet gesteenigd wierden). En als zij hen gebracht hadden, stelden zij hen voor den raad; en de hoogepriester vraagde hen, en zeide: Hebben wij u niet ernstelijk aangezegd, dat gij in dezen Naam niet zoudt leeren? en ziet, gij hebt met deze uwe leer Jerusalem vervuld, en gij wilt het bloed van dezen Mensch over ons brengen. Maar Petrus en de Apostelen antwoordden, en zeiden: Men moet Gode meer gehoorzaam zijn, dan den menschen. De God onzer vaderen heeft Jesus opgewekt, Welken gij omgebracht hebt, hangende Hem aan het hout. Dezen heeft God door Zijne Rechterhand verhoogd tot eenen Vorst en Zaligmaker, om Israël te geven bekeering en vergeving der zonden. En wij zijn Zijne getuigen van deze woorden; en ook de Heilige Geest, Welken God gegeven heeft dengenen, die Hem gehoorzaam zijn. Als zij nu dit hoorden, barstte hun het hart, en zij hielden raad, om hen te dooden.

Tusschenzang: Psalm 63 : 4.

Wanneer ik, op mijn legersteê,
Aan U gedenk in stille nachten,
Dan peinst mijn ziel met al haar krachten,
Hoe Gij voorheen in angst en wee,
Als mij de vijand wild' omringen,
Mij vaardig zijt ter hulp geweest;
Dies zal ik nu ook, onbevreesd,
In schaduw van Uw vleug'len zingen.

Laten wij, Mijne Geliefden, onze aandacht in het bijzonder vestigen op dat deel van onzen tekst, dat wij aan het slot van het 20ste Vers vinden: al de woorden dezes levens.

Dat zijn woorden van den engel des Heeren. De Apostelen zouden naar den tempel gaan en tot het volk — want de oversten stieten ze immers van zich, — brengen al de woorden, — de engel zegt niet: al de woorden der zaligheid, maar: al de woorden dezes levens.

Het zal uwe aandacht getrokken hebben, dat het alles leven is, wat wij gelezen hebben, een machtig leven, dat niets wederstaat noch wederstaan kan, maar dat door allen tegenstand heendringt. Van dit leven spreekt de engel. Hij zelf kent dit leven voor het volk, en toch kent hij dit leven niet uit ervaring; want de engel weet uit eigene ervaring niet, wat dood is. — De Apostelen waren, nadat zij eerst voor den raad gestaan hadden, en de raad hen gedreigd had, dat zij niet meer in den Naam van Jesus mochten prediken, met de Gemeente samengekomen, hadden tot den Heere gebeden, en dit gebed was zoo krachtig, dat het huis, waarin zij vergaderd waren, bewogen werd. Zij hebben zich niet aan het verbod gestoord, maar predikten en baden, dat de Heere hunne prediking door teekenen en wonderen mocht bekrachtigen.

Nadat door den Heiligen Geest de tucht in de Gemeente tegen de leugenaars Ananias en Saffira was gehandhaafd, moeten de Apostelen en de geloovigen minstens twaalf jaren rust gehad hebben. Maar het leven brak intusschen door, en brak

al meer door. Eene menigte mannen en vrouwen kwamen tot dit leven. Nu kan de hoogepriester het niet langer uithouden; hij en met hem de sekte der Sadduceën maken zich op en werpen de Apostelen in de gevangenis. Terwijl zij nu in de gevangenis zitten, schijnt het met dit leven uit te zijn; het heeft opgehouden en is verstikt, en de dood heerscht en de duisternis. De hoogepriester en de andere goddeloozen liggen op hunne legers, en kunnen niet slapen; zij beraadslagen, een ieder voor zich, wat zij des anderen daags zullen beginnen. De Apostelen zitten in de gevangenis, en de gevangenis is goed verzekerd. Nu komt echter een engel in den kerker, doet de deuren open, en zegt tot hen: „Gaat heen, en staat, en spreekt in den tempel tot het volk al de woorden dezes levens". — Eenigen meenen, dat er moest vertaald zijn: „al deze woorden des levens". Maar neen, er staat: „al de woorden dezes levens". Het leven, dat de engel bedoelde, werd den Apostelen, zoo te zeggen, op de hand gelegd; daarom: dezes levens.

Wat voor een leven is dat? Wel, wanneer een engel de gevangenis binnenkomt, de deuren opent, de Apostelen uitleidt, de deuren weêr sluit, zoodat niemand van de wacht het gewaarwordt, — wat voor een leven was dat dan voor de Apostelen, die in deze gevangenis niets anders dan den dood verwachten konden? En wederom betoont zich dit leven als overwinnaar, als het al de heerlijkheid en heiligheid des volks bijeenbrengt, en dan het bewijs levert, hoe waar het is, wat de Psalm zegt: „Die in den hemel woont, zal lachen, de Heere zal hen bespotten". Zij zijn allen bijeengekomen, en willen nu de Apostelen uit de gevangenis laten halen, maar de dienaars komen en moeten zeggen: „Wij vonden niemand daarbinnen!" Men vindt bij een Grieksch dichter eene fabel van eenen reus, wien door iemand, die voorgegeven had, „Niemand" te heeten, het oog was uitgestoken, en toen nu zijne vrienden kwamen en hem vroegen: „Wie heeft dat gedaan?" antwoordde hij: „Niemand heeft het gedaan!" Hoe be-

roemd nu dit woord ook zij, nog beroemder is het antwoord van deze dienaars: „Wij vonden niemand". Daar staat dan nu de gansche groote raad ontroerd en denkt: Wat zal dat worden? Zij werden daarover zeer verlegen; want loochenen konden zij de zaak niet. De engel had de deuren weêr toegesloten, opdat zij des te meer hiervan overtuigd zouden worden: geen mensch heeft het gedaan, maar het is de hand des Heeren! De Apostelen, die zij in de gevangenis gezet hadden, staan zeer vrijmoedig in den tempel en prediken voor het volk, als ware er niets geschied. De overpriesters geven bevel, de Apostelen voor hen te brengen. Maar het leven, het machtige leven bindt hier den dood, het bindt hem de handen. De hoofdman met de dienaars, die afgezonden waren, wagen het niet, de Apostelen met geweld te brengen; want zij vreesden het volk, dat het hen steenigen zou. Als nu de Apostelen voor den grooten raad verschijnen, zegt de hoogepriester: Hebben wij u niet ernstelijk aangezegd, dat gij in dezen Naam — zij willen dien niet eens noemen! — niet zoudt leeren? en ziet, gij hebt met deze uwe leer Jerusalem vervuld! „Gij zijt allen oproermakers, gij ruit het volk op; gij brengt het bloed van dezen Mensch over ons en maakt, dat het volk ons ten laatste nog ombrengt!" — Zoo kan de dood slechts tegen het leven razen en het verwijten, dat het doodt en ombrengt. De mensch, zoolang hij in den dood ligt, heeft van het waarachtige leven geen ander begrip, dan dat het doodt, en zijn dood is hem het leven. — Terwijl nu deze hoogwaardige heeren zich zoo schandelijk gedragen, dat zij niet eens den Naam van den Heere Jesus op de lippen willen nemen, zoodat zij slechts zeggen: „dezen Naam", en: „het bloed van dezen Mensch", treden de Apostelen op in het besef van de uitnemendheid der heerlijkheid en heiligheid huns Heeren, en zeggen ditmaal niet, zooals vroeger: „Gij oversten des volks, en gij ouderlingen van Israël", maar zij zeggen zeer eenvoudig: Men moet Gode meer ge-

hoorzaam zijn, dan den menschen. Gij hebt ons dat bevolen; maar God heeft ons door Zijnen engel bevolen, dat wij in dezen Naam leeren zouden. Daarom kunnen wij u niet gehoorzamen!

En nu zegt Petrus met volle vrijmoedigheid verder: De God onzer vaderen heeft Jesus opgewekt, Welken gij omgebracht hebt, hangende Hem aan het hout. Dezen heeft God door Zijne Rechterhand verhoogd tot eenen Vorst en Zaligmaker, om Israël te geven bekeering en vergeving der zonden. En wij zijn Zijne getuigen van deze woorden; en ook de Heilige Geest, Welken God gegeven heeft dengenen, die Hem gehoorzaam zijn. Daarmede getuigt Petrus immers van het leven, en spreekt het uit, dat reeds zoovelen tot dit leven gekomen zijn en het leven, waarvan de engel in de gevangenis tot de Apostelen gesproken had, deelachtig geworden zijn. Ik heb gezegd: dit leven kennen de engelen niet; alle engelen verheugen zich echter over dit leven en gewagen er van, zingende: „Eere zij God in de hoogste hemelen, en vrede op aarde, in de menschen een welbehagen!" en de engelen zijn begeerig, in de groote verborgenheid van het genadeverbond vooroverbukkend in te zien, — maar zij is hun te diep. Van de diepte der verlorenheid, en hoe de Almachtige met de macht des levens in deze verlorenheid inkomt, daarvan verstaan zij niets. Zij weten alleen, dat het er is, en dat zij geesten en vuurvlammen zijn, die tot dienst uitgezonden worden, om dergenen wil, die de zaligheid beërven zullen. (Hebr. 1 : 14.) Zij weten, dat zij krachtige helden zijn, gelijk het in den 103den Psalm luidt: „Looft den Heere, Zijne engelen! gij krachtige helden, die Zijn Woord doet, gehoorzamende de stem Zijns Woords".

Denkt u nu eenigen tijd terug in die dagen, toen het gansche volk riep: „Zijn bloed kome over ons en over onze kin-

deren", — en toen de Heere, zonder dat men het wist, te Jerusalem was en over de stad moest weenen. De Heere Jesus heeft door wonderen en teekenen bewezen, dat Hij van God den Vader gezonden was, heeft gepredikt en alles gedaan, wat de Profeten van Hem gezegd hadden, heeft zelfs dooden opgewekt; maar het volk was niettemin dood gebleven. Als nu echter de tijd vervuld was, vijftig dagen na de opstanding des Heeren, geeft God Zijnen Heiligen Geest en met dezen Geest het leven, zoodat op den eersten dag drie duizend en later nog twee duizend zielen tot de Gemeente toegedaan werden. En het leven breekt al krachtiger en krachtiger door. Den armen wordt het Evangelie gepredikt, en zij komen tot dit leven; maar de rijken, de geweldigen, de machtigen, de wijzen, de geleerden blijven in hunnen dood liggen, en dat niet alleen, maar zij vervolgen het leven ook, waar zij kunnen. Dat behoort echter mede tot de kenmerken dezes levens: het moet aangevochten worden, de gansche heilige wereld zal zich opmaken, de gansche machtige, rijke wereld, om dit leven te verstikken! Nu hebben wij echter daartegen den machtigen troost in de geschiedenis der Apostelen: zij hebben het niet vermocht! Hoe meer zij hunne macht en list in het werk gesteld hebben, des te meer zijn zij te schande geworden, des te meer is hunne machteloosheid en de machteloosheid van hun dreigen aan het licht gekomen. Als God het steenen hart niet wegneemt en een vleeschen hart geeft, dan is en blijft de mensch een steen, en het moet ook hier aan het licht komen, dat, waar men intijds geene acht geeft op hetgeen men ziet en hoort, en waarvan men erkent, dat het Gods waarheid is, de duivel in den mensch vaart, zoodat de mensch zich meer en meer verstokt, en het leven naar het leven staat. Toen de Apostelen predikten: „God heeft Jesus opgewekt en door Zijne Rechterhand verhoogd, om Israël te geven bekeering en vergeving der zonden", verstokten zij zich zoo zeer, — in plaats van nu met beide handen aan te grijpen en te erkennen: dezen Jesus heeft God ons tot eenen

Vorst en Zaligmaker gesteld, — dat, indien Gamaliël niet met zijnen raad tusschenbeide gekomen ware, zij de Apostelen terstond gedood zouden hebben. Maar deze groote geleerde, die wel wist, hoe het met de zaak gelegen was, gedroeg zich, gelijk zoovele menschen, die de goede keuze niet willen doen, en zeide tot den grooten raad: „Men kan het niet weten! het ware toch mogelijk, dat deze zaak van God ware; en in dit geval zou uw voornemen verijdeld worden, en ten andere zoudt gij bevonden worden, tegen God te strijden!" Nu, dat heeft geenen nood, dachten zij. Toch zien zij voor het oogenblik van hun voornemen, de Apostelen te dooden, af, doen evenwel de getrouwe Apostelen eene geeseling ondergaan, laten hen alzoo hunne woede voelen, en dreigen hen nogmaals, niet meer in dezen Naam te leeren. Nochtans, gij kunt het leven niet vasthouden of aan banden leggen; geeselslagen baten ook niets, integendeel: de Apostelen worden daarover zeer verblijd, merken het niet als eene schande, maar als eene hooge eere aan, en lachen met eenen hemelschen lach, gelijk de engelen, dat zij waardig geacht zijn, om den Naam van Jesus smaadheid te lijden. Dat is eene eenige hemelsche vreugde! Wie het kent, weet, hoe kostelijk het is, om den Naam van Jesus gesmaad te worden! Is dat nu geen leven?

En dit leven wil God geven, en Hij verkondigt het. God heeft dit leven. Toen Hij den mensch uit eenen aardklomp schiep, heeft Hij hem van Zijnen Geest ingeblazen. De zonde kwam tusschenbeide, de dood kwam tusschenbeide, maar God heeft het leven, en Zijne menschenkinderen zullen het leven hebben. Daarom is het verkeerd van God gedacht en eene groote en zware zonde, als men in zijnen dood en in zijne vijandschap tegen God, Die eenen mensch het leven gunt, volhardt; als men zich niet tot God, den levenden God wendt, den Heere de eere niet geeft, en Hem niet lichaam en ziel, den ganschen levensweg, de gansche toekomst in de handen legt. Het is eene zware zonde, van God alzóó te denken: Ik kan mij altijd nog tot God bekeeren! dat is zulk een zwaar

en vervelend ding, daar is niets aangenaams aan! laat mij nog eerst de zonde en de wereld genieten! wanneer ik eens oud ben, dan is er altijd nog tijd, om mij tot God te bekeeren!" Dat zijn altegaâr verkeerde gedachten van God. Zóó heerlijk kan het blauw des hemels niet zijn, als er heerlijkheid in God is, om eenen armen mensch heerlijk te maken. Zóó schoon kan de zon niet op- en ondergaan, als er in Gods hart schoonheid is, om eenen mensch daarmede te bekleeden. Zóó kunnen de sterren alle te zamen niet stralen, als in Gods hart alles straalt van licht, om menschen met dit licht te vervullen.

De engel zegt: „al de woorden dezes levens", en is vol van de wondergroote barmhartigheid Gods; want ofschoon de engelen uit eigene ervaring deze barmhartigheid niet kennen, weten zij toch recht goed, dat het verderf des menschen zoo diep is, dat, indien Christus Jesus niet Zelf Zich in deze diepte begeeft, niemand daaruit opkomt, en dat, indien niet de Heilige Geest komt en den mensch levend maakt, deze in zijnen dood blijft. Dat weten de engelen. Als dus de engel zegt: „al de woorden dezes levens", dan spreekt hij van de barmhartigheid Gods, van alles, wat in Gods hart is. Maar geen mensch begrijpt iets van zijnen grooten dood, waarin hij ligt, zoolang het hem niet geopenbaard wordt. Daartoe dient echter juist het Woord, en wanneer door het Woord de mensch er toe komt, zijnen grooten dood te erkennen, dan komt datzelfde Woord en blaast het leven in het hart. Wie komt dan in het hart? God Zelf als Vader, als verzoend God en genadige Vader. Dat is leven! Wie komt in het hart? Jesus Christus Zelf met Zijne liefde en genegenheid! Hij troost den armen mensch, dat hij voor en na vergeving der zonden heeft in Zijn bloed, en Hij reinigt den mensch voor en na met Zijn bloed en Zijnen Geest. Zoo leeft de Koning in het hart des menschen, en de mensch ervaart, welk een gelukkig onderdaan hij onder dezen Koning is, — en ervaart, welk een gelukkig kind hij bij dezen Vader is. Wie komt

dan in het hart? De Heilige Geest, de Goddelijke Trooster, en Hij helpt den mensch tegen zijne groote zwakheid, tegen zijnen grooten dood, Hij helpt den mensch en droogt hem de tranen af, de tranen over zijn groot verderf. Hij houdt den mensch den lieven Vader in de hemelen voor, en dat hij des Vaders kind is, en alles, alles beërven zal, wat de Vader heeft, — en den Heere Jesus, hoe Hij aan het kruis alles volbracht heeft.

Al de woorden dezes levens moeten de Apostelen prediken. Daartoe heeft God Zijnen Zoon Jesus door Zijne Rechterhand verhoogd, nadat Hij Hem van de dooden opgewekt heeft, en heeft Hem tot eenen Vorst en Zaligmaker gesteld. (Vers 31.) Als Vorst geeft de Heere Jesus bekeering, boete. Boete, — dat is niet hetzelfde als droefheid en uiterlijke werken, wat men in de Roomsche Kerk onder het woord „boete" verstaat, maar het is iets hartverheugends. Geloof mij, een kind is bepaald gelukkig aan moeders borst, als het daar uitweent en zijne schuld belijdt! Dat is kostelijk, als een kind onder tranen zijn hart uitstort, en dan door zijne moeder hartelijk omhelsd en gekust wordt. En dat is vergeving der zonden. Zoo geeft de Heere Jesus als Vorst en Koning bekeering, zoodat men het voor Hem belijdt: „Mijn Heere Jesus, ik heb van mijne jeugd af gezondigd, dat ik U de eere niet gegeven heb, dat ik mij in deze vergankelijke wereld, in dezen dood heb laten vasthouden!" Daar openbaart Zich dan de Heere in Zijne Koninklijke gunst en genade, Hij geeft bekeering, d. i. Hij geeft het, dat het hart, dat van nature zoo verkeerd is tegen God en tegen dit leven, waarachtiglijk veranderd wordt, om God de eere te geven. Hij openbaart Zich in Zijne Koninklijke gunst en genade, en als Zaligmaker daarin, dat Hij zonde vergeeft, d. i. dat Hij de zonde van den mensch wegneemt, haar als eenen nevel uitdelgt, en harer niet meer gedenkt. God heeft Jesus opgewekt, niet om ons te oordeelen en te verdoemen. Hier

wordt niemand uitgesloten, dan wie zichzelven uitsluit. God heeft Zijnen Zoon niet gegeven in toorn, maar in eeuwige liefde, en Hij heeft Zijnen Zoon het leven gegeven, opdat wij in Zijnen Zoon het leven zouden hebben, waarvan de engel gesproken heeft. Uit uzelven komt gij niet tot bekeering en uit uzelven schept gij u geene vergeving van zonden. Dat moet gij niet denken, dat gij met uw voornemen iets uitricht! Wij hebben eenen Zaligmaker noodig, Die Zaligmaker is en blijft, en eenen Koning, Die voortdurend het hart, het arme hart, wanneer het zich verstokken wil, met Zijn bloed kneedt en zacht maakt.

Doet God dat nu middellijk of onmiddellijk? Middellijk! want de engel zegt: Spreekt al de woorden dezes levens. Dit leven komt dus tot een volk en in eene Gemeente op de vleugelen des Woords. Daar moet geen woord verzwegen worden van de millioenen troostwoorden, die God de Vader voor Zijn kind heeft. Geen woord moet verzwegen worden, ook voor den verkeerdste niet, of hij er nog toe komen mocht, zijne verkeerdheid te erkennen en tot bekeering en vergeving der zonden te komen. Dat zien wij inderdaad in de Handelingen der Apostelen aan Saulus. Al de woorden moeten gepredikt worden. Stel, wat gij wilt, in het werk tegen dit leven, het leven Gods, gij zult toch ondervinden, dat dit leven u te machtig is. Dat heeft iedereen ervaren, die dit leven kent, dat het hem te sterk geworden is; want de mensch wapent zich tegen dit leven, zoolang hij kan, en zal gewis alles aanwenden, om het te dooden, alles onder den schijn van vroomheid, gelijk deze hoogheilige menschen. Maar het baat den duivel niets, dat hij zich tegen deze prediking aankant. Het Woord breekt immer weêr door, en er wordt geen woord verzwegen, om het den armsten mensch aan het hart te leggen: „Ach, denk toch andere dingen van uwen God, dan gij doet. Heeft Hij dan niet Zijnen lieven Zoon gegeven? Bedenk toch, van Wien gij alles hebt! van Wien gij kleêren hebt, en een dak, en een gezond lichaam, — van

Wien gij het hebt, dat gij op dit oogenblik de prediking hoort! Met uwe vroomheid hebt gij het toch niet verkregen, maar Een is er, Die de behoefte werkt en Die het Woord brengt!" Mijne Geliefden! leggen wij toch onze kwade gedachten van God af! Wij zijn zondaren, en uit ons komt niets goeds. Laten wij ons, zoo als wij zijn, tot Hem wenden, tegen nood en dood en zonde, opdat wij het ondervinden, dat er geen heerlijker leven is, geen rustiger, vroolijker, zaliger leven, dan het leven, waarvan Hij ons hier het begin geeft, het leven met den Heere Jesus. Amen.

Nazang: PSALM 63 : 5.

Mijn ziel kleeft U standvastig aan;
Gij ondersteunt mijn zwakke schreden;
Uw Rechterhand, vol mogendheden,
Doet mij getroost en veilig gaan.
Maar dezen, die mijn ziel begeeren,
Opdat ik tot verwoesting raak',
Staan bloot voor Uw geduchte wraak;
Zij zullen haast ten afgrond keeren.

ZESDE LEERREDE,

over

HANDELINGEN DER APOSTELEN 6: 8—15 en Hoofdstuk 7. [1])

Voorzang: PSALM 24: 1—3.

Al d' aard' en alles, wat zij geeft,
Met al, wat zich beweegt en leeft,
Zijn 't wettig eigendom des Heeren.
Hij heeft z', in haren ochtendstond,
Op ongemeten zeên gegrond,
Doorsneden met rivier en meren.

Wie klimt den berg des Heeren op?
Wie zal dien Godgewijden top,
Voor 't oog van Zions God, betreden?
De man, die, rein van hart en hand,
Zich niet aan ijdelheid verpandt,
En geen bedrog pleegt in zijn eeden.

Die zal, door 's Heeren gunst geleid,
En zegen en gerechtigheid
Van God, den God zijns heils ontvangen.
Dit 's Jakob, dit is 't vroom geslacht,
Dat naar God vraagt, Zijn Wet betracht,
En zoekt Zijn Aanschijn met verlangen.

Mijne Geliefden! Laten wij met elkander opslaan en aandachtig lezen of hooren lezen H a n d e l. d e r A p o s t. 6 : 8 — 15 e n 7: 1 e n 58 — 60.

En Stéfanus, vol van geloof en kracht, deed wonderen en groote teekenen onder het volk. En er stonden op sommigen, die waren van de synagoge, genaamd der Libertijnen, en der Cyreneërs, en der Alexandrijnen, en dergenen, die van Cilicië en Azië waren, en twistten met Stéfanus. En zij konden niet wederstaan de wijsheid en den Geest, door Welken hij sprak. Toen maakten zij mannen uit, die zeiden: Wij hebben hem hooren spreken lasterlijke woorden tegen Mozes en God. En zij beroerden het volk, en

1) Gehouden 29 Juni, 's voormiddags.

de ouderlingen en de schriftgeleerden; en hem aanvallende grepen zij hem, en leidden hem voor den raad; en stelden valsche getuigen, die zeiden: Deze mensch houdt niet op, lasterlijke woorden te spreken tegen deze heilige plaats en de Wet. Want wij hebben hem hooren zeggen, dat deze Jesus, de Nazaréner, deze plaats zal verbreken, en dat Hij de zeden veranderen zal, die ons Mozes overgeleverd heeft. En allen, die in den raad zaten, de oogen op hem houdende, zagen zijn aangezicht als het aangezicht eens engels. — En de hoogepriester zeide: Zijn dan deze dingen alzoo? — — En de getuigen leiden hunne kleederen af aan de voeten eens jongelings, genaamd Saulus. En zij steenigden Stéfanus, aanroepende en zeggende: Heere Jesus! ontvang mijnen geest. En vallende op de knieën, riep hij met groote stem: Heere! reken hun deze zonde niet toe. En als hij dat gezegd had, ontsliep hij.

Tusschenzang: Psalm 143: 10.

Leer mij, o God van zaligheden!
Mijn leven in Uw' dienst besteden;
  Gij zijt mijn God, vat Gij mijn hand!
Uw goede Geest bestier' mijn schreden,
  En leid' mij in een effen land.

De eeuwige en barmhartige God nam vóór de grondlegging der wereld het besluit, om uit het verderf, waarin de wereld zich welhaast storten zou, dezulken te redden, aan welke Hij Zijnen grooten Naam het best verheerlijken kon. Zijn geliefde Zoon, Jesus Christus, Die als de eeuwige Wijsheid voor Zijn Aangezicht speelde (Spr. 8), nam op Zich, dezen Raad te volvoeren en door Zijnen dood dengenen het leven te verwerven, die anders in den eeuwigen dood moesten blijven liggen; en de Heilige Geest nam op Zich, in de harten dergenen, die de Vader Zich in Christus uitverkoren had, en die het meest Zijne genade noodig hadden, het geloof te werken. Toen de tijd vervuld was, zond God Zijnen Zoon. Deze kwam in ons vleesch. En toen wederom de tijd vervuld was, zond Christus den Heiligen Geest, en zoo werden op éénen dag, op den Pinksterdag, te Jerusalem drie duizend geloovig, waarop weldra nog twee duizend volgden. Het behaagde nu den Heiligen Geest vóór alles, deze Gemeente zóó in te richten, dat zij niet alleen eene

geestelijke, maar ook eene maatschappelijke huishouding werd, en zoo moesten dan de geloovigen hunne have vrijwillig aan de voeten der Apostelen brengen, en alles werd, naar dat elk van noode had, uit de algemeene kerkekas bestreden. Dit was eene inrichting, die niet blijvend zijn kon, omdat de Gemeente meer en meer wies. Spoedig bleek dan ook de noodzakelijkheid, andere maatregelen te treffen, om in de nooddruft der weduwen en behoeftigen te voorzien. De Gemeente bestond uit Joden en Grieken. „Grieken" was de algemeene naam der Heidenen, die tot het Jodendom overgegaan waren. Er ontstond nu eene murmureering; men zeide, dat de weduwen der Grieken verzuimd werden. In hoeverre deze murmureering eenen grond had, laat zich niet zeggen. Genoeg, de duivel is steeds een vredeverstoorder in de Gemeente, en laat bepaaldelijk de oprechten niet met rust, maar tracht voortdurend twist en tweedracht te verwekken. Nu is morren, klagen en bedillen gemakkelijk; daarmede is evenwel niets uitgericht, het komt er op aan, verstandige voorstellen te doen. In eene Gemeente — men heeft met vleesch en bloed te doen, — is het gansch en al onmogelijk, dat alles altijd zóó zijn kan, dat er niets op aan te merken valt; daar moet gedurig wat met wijsheid en voorzichtigheid weêr in orde gebracht worden. Toen nu deze murmureering ontstond, namen de Apostelen het niet kwalijk, maar dadelijk kwam bij hen de gedachte op: Hier moet geholpen worden! Want vleesch en bloed kan wel bedillen en veroordeelen, maar het denkt er niet aan, te behouden en in orde te brengen. Daar is eene bijzondere gave voor noodig. Deze nu was den Apostelen gegeven, en zij vermochten het vuur terstond te blusschen. Zij laten de Gemeente samenkomen, en de Gemeente kiest zeven mannen. De Apostelen hadden vooraf gezegd, hoedanig deze mannen zijn moesten, nml. mannen, die goede getuigenis hadden en vol des Heiligen Geestes en der wijsheid waren. Onder de mannen, die door de Gemeente gekozen werden, was er ook een, met name Stéfanus, van wien wij in Vers 5 het getuigenis hebben, dat hij een man vol des

geloofs en des Heiligen Geestes was. — Om deze gebeurtenissen en de woorden der Apostelen: Het is niet behoorlijk, dat wij het Woord Gods nalaten, en de tafelen dienen, goed te verstaan, moeten wij ons duidelijk maken, hoe destijds de gebruiken waren. De Gemeente kwam in estaminetten of eetzalen bijeen, als het ware gelijk een groot gezin; zij aten daar te zamen met de kinderen, en na het avondeten vierden zij het Avondmaal. Nu zeiden de Apostelen: „Dat wordt ons te zwaar. Wij zullen het volk leeren en het predikambt bedienen; de anderen kunnen in den nood en de behoeften der Gemeente voorzien". Toen deze zeven mannen gekozen waren, hebben de Apostelen hun voor de Gemeente de handen opgelegd, gelijk toenmaals het gebruik was, en hen alzoo in hun ambt bevestigd.

Stéfanus was dus vol des geloofs en des Heiligen Geestes. Wie vol des geloofs is, die is vol barmhartigheid en liefde, die ziet slechts op Jesus Christus, op moordenaarsgenade, en dáárop, dat in de behoeften der behoeftige Christenen met wijsheid en gerechtigheid voorzien worde. Wie vol des geloofs is, die kent de listen van zijn eigen hart, die kent zijne eigene verkeerdheid en de groote en geweldige barmhartigheid Gods; hij weet wel, dat eigenlijk geen mensch te regeeren is, wanneer niet Gods Woord en Zijn Geest het doet. En zoo is hij dan ook vol des Heiligen Geestes, Die immers een Trooster genaamd wordt, opdat hij de armen trooste, hen troostend helpe, en niet met roede en geesel kome, maar kome, om tranen af te drogen en in liefde te helpen, — wel is waar ook om de verkeerden terecht te zetten, maar in liefde en wijsheid. — Nu kwam Stéfanus ook in de synagogen, ook in zulke, die in den dienst der sekten stonden, waar menigerlei vreemde leeraars waren; hij kwam er met de waarachtige leer, en daar werden dan velerlei vragen opgeworpen. Maar later werden deze lieden boos; want hunne zonden werden hun ontdekt, en zij hadden een kwaad geweten. Zij beweerden, de rechte leer te hebben en vroom te zijn, en

het was toch louter huichelarij. Zij predikten zoo dit en dat van de vaderen, van de Wet, van de godsdienstplechtigheden, van den tempel, maar in den grond deden zij dat alles slechts, om, onder den dekmantel der Wet, vrijheid te hebben voor het vleesch. Zij gaven Gode schijnbaar het Zijne, en beroofden intusschen weduwen en weezen. Zij roemden veel van de vaderen, doch hadden niet het geloof der ware vaderen. Stéfanus nu heeft hun hunne zonden ontdekt. Dat deed hij evenwel niet, om hun in het algemeen slechts hunne zonden te ontdekken, maar om hen te overtuigen, dat een menschenkind in geenen ander behoort te roemen, dan alleen in God en den Heere Jesus. Zij zeiden, om het zoo eens uit te drukken: „De Kerk! de Kerk! de Kerk!" „Ach de Kerk!" antwoordde hij daarop, „de Kerk ben ik! Ik weet van eenen tempel, dat is uw lichaam, een tempel des Heiligen Geestes, houdt dien eens rein!" Stéfanus handhaafde in zijne gesprekken den eeuwigen Raad Gods, onze algeheele verdorvenheid, de noodzakelijkheid van het geloof in Jesus Christus, de noodzakelijkheid van waarachtige wedergeboorte en bekeering. Zij konden hem niet wederstaan, want alles, wat hij zeide, was te treffend. Zij werden voortdurend overtuigd en over hunne zonden bestraft. Want de vaderen zijn wel goed, en Mozes en de Wet ook, en de tempel mag ook goed zijn, zoolang God hem laat staan; maar als men het goede misbruikt, dan is het niet meer goed, maar voert ten verderve. Als men de vaderen roemen wil, dan moet men ook in de voetstappen der ware vaderen treden, die Gode gehoorzaam geweest zijn en het rechte geloof gehad hebben. Als men de Wet en Mozes roemen wil, dan moet men toch van Mozes niet zoo spreken, als leerde hij maar: „Hier een weinig, daar een weinig!" Als men van de godsdienstplechtigheden spreken wil, dan moeten toch de handen, die vol gestolen goed zijn, eerst gewasschen worden! Dat was dus eene prediking, gelijk de Heere Jesus dikwijls voor de Farizeën gehouden heeft. Hunne geheele leer moest ten slotte op goddeloosheid, ondeugd en bijgeloof uitloopen.

Eindelijk wordt Stefanus voor den raad gebracht, en de hoogepriester vraagt hem: „Zijn dan deze dingen alzoo?" Waarachtige getuigen konden niets tegen hem inbrengen, daarom werden de woorden van Stefanus verdraaid, gelijk men later met Paulus deed, toen men beweerde, dat hij leerde: Laat ons het kwade doen, opdat het goede daaruit voortkome. Er traden valsche getuigen op en zeiden: „Deze mensch houdt niet op, lasterlijke woorden te spreken tegen deze heilige plaats en de Wet. Want wij hebben hem hooren zeggen, dat deze Jesus, de Nazarener, deze plaats zal verbreken, en dat Hij de zeden veranderen zal, die ons Mozes overgeleverd heeft". Daarop vraagt hem nu de hoogepriester: „Zijn dan deze dingen alzoo?" (Hoofdst. 7 : 1.) Stefanus' aangezicht blonk intusschen als het aangezicht eens engels. De hoogepriester hield zich, alsof hij van de gansche zaak niets afwist. Hij wist echter zeer goed, dat Jesus de Nazarener dat nooit gezegd, en dat ook Stefanus nooit in dien zin gepredikt had. Toen heeft Stefanus zich dan voor den grooten raad verantwoord.

Het Hoofdstuk is wat te lang, om het hier voor te lezen; wilt het dus tehuis nalezen. Maar ik zal u in korte woorden zeggen, waarin de verantwoording van Stefanus bestaan heeft. Hij hield hun voor: G o d heeft alles gedaan en n i e t de vaderen. A b r a h a m bijv. was immers eerst een afgodendienaar! G o d heeft hem geroepen, de G o d d e r h e e r l i j k h e i d! Wat spreekt gij van God? Gij diendet te allen tijde, wat niet de heilige God is! Maar de God der heerlijkheid, Die in Zichzelven te rein is, dan dat Hij Zich met zondaren inlaten kan, het nochtans doet om Christus' wil, Hij heeft Abraham geroepen. Abraham was een afgodendienaar, maar God zeide tot Hem: „Ga uit uw land en uit uwe maagschap, en kom in een land, dat Ik u wijzen zal". En hij is in dit land gekomen, waarin gij woont. Dat is niet uwe verdienste, het is niet uw land, maar Gods land en aarde is het, en als gij niet den wil Gods doet, dan zijt gij niet waard, dat deze aarde u draagt. God zeide tot Abraham: „Ga uit uw land en

uit uwe maagschap, en kom in een land, dat Ik u wijzen zal". Abraham gehoorzaamde. Dat doet gij echter niet! gij gehoorzaamt niet, gij zijt ongehoorzaam! God gaf Abraham eene b e l o f t e. Toen God Abraham de belofte gaf, dat hij een zaad hebben zou, had Abraham n o g g e e n k i n d, hij kon niets aanwijzen, er was geen denken aan, dat hij een kind zou kunnen krijgen! — Wat roemt gij op de b e s n i j d e n i s? De besnijdenis is van God, en God heeft Abraham bevolen, zich en de zijnen te besnijden, en God heeft de besnijdenis gegeven als een zegel en onderpand van het geloof, dat Abraham had in de voorhuid. Gij echter rukt het geloof en de besnijdenis uit elkander, — gelijk men ook gewoon is, Doop en Avondmaal en het geloof uit elkander te rukken, terwijl toch Doop en Avondmaal niets is dan het slachten van eenen hond (Jes. 66 : 3), wanneer er geen geloof is, en men niet als een arm zondaar tot God nadert. — Zóó zeer zijt gij den vaderen ongelijk! — Er kwam een hongersnood in het land, en de vaderen hadden niets te eten. Toen verwekte God in hun midden eenen jongen man, Jozef; deze droomde eenen droom, en in plaats van nu dankbaar dezen droom als eene belofte aan te nemen, benijdden zij hem, stonden hem naar het leven, en verkochten hem naar Egypte. En hij kwam in Egypte, — anders leefde er van u allen niet één. Door den benijden Jozef kwam het huis van Jakob ook naar Egypte, en ontving spijze in den hongersnood, — anders leefde er van u allen niet één! In Egypte stierven Jakob en de vaderen, en nadat het volk het eenen tijd lang goed gehad had, werden zij schrikkelijk onderdrukt, zoodat zij, toen een ander koning opstond, die Jozef niet gekend had, hunne jongskens op bevel des konings moesten laten verdrinken. In welken nood, in welke benauwdheid waren toen onze vaderen! Doch God verwekte Mozes. En dezen Mozes, — waar laat Hij hem opvoeden? Heeft hij een heilig huisje voor zich alleen? Neen, aan het afgodische hof van Faraö wordt hij opgevoed! door de dochter van Faraö! Nu, de vaderen waren in den uitersten nood, en

Mozes komt hen bezoeken. Hij ziet eenen Egyptischen man eenen Israëliet ongelijk aandoen, en slaat den Egyptenaar dood. En andermaal gaat hij uit, om zijne broederen te bezoeken, en wil den twist beslechten, die tusschen twee Israëlieten ontstaan was; maar zij nemen het hem zoo kwalijk, dat zij hem toevoegen, of hij hen soms ook dooden wilde. Zij erkennen in den ijver van Mozes in het geheel niet zijne liefde tot zijn volk, en brengen hem in zulk eenen nood, dat hij metterhaast naar Midian vluchten moet. Zoo was hij dan in Midian. Hoe was hij daar? Heeft hij misschien door zijne bekwaamheid het zoo ver gebracht, dat hij met paard en wagen naar Egypte teruggekeerd is? Neen, — Mozes heeft uit zichzelven niets gedaan; God heeft Zich ontfermd en heeft Mozes geroepen, toen hij als herder achter de schapen was. De Engel des Heeren verscheen aan Mozes en zeide tot hem: „Ik ben de God van Abraham, en de God van Izak, en de God van Jakob, kom nu en voer Mijn volk uit Egypte!" En toen was deze Mozes zoo weinig bekwaam en geschikt, dat hij daarentegen, toen de Engel tot hem sprak, over zijn gansche lichaam sidderde en beefde, en er niet aan dacht, dat hij daar met geschoeide voeten stond, zoodat de Engel nog eerst tot hem zeggen moest: „Ontbind de schoenen van uwe voeten; want de plaats, in welke gij staat, is heilig land". Zoo weinig begrip had Mozes van de heiligheid, voor welke hij stond. En nu, wat hebt gij dezen Mozes gedaan, dien God u tot uwe redding gezonden heeft? Hebt gij hem niet van het begin tot het einde toe geplaagd, zoodat Mozes de meest geplaagde man op den aardbodem geweest is? (Num. 12 : 3 naar Luther.) Wat voor eerbied toondet gij, toen gij de Wet door bestellingen der engelen op Sinaï ontvingt? Mozes bleef veertig dagen uit, en wat zeidet gij toen tot Aäron? „Maak ons goden, die voor ons heengaan: want wat dezen Mozes aangaat, die ons uit het land van Egypte geleid heeft, wij weten niet, wat hem geschied is." Zoo hebt gij God en Mozes verworpen, zoodat Mozes in den toorn over uw kalf

de twee tafelen der Wet in stukken wierp. God had gezegd: „Ik heb merkelijk gezien de mishandeling Mijns volks, dat in Egypte is, en Ik heb hun zuchten gehoord, en ben nedergekomen, om hen daaruit te verlossen; en nu kom herwaarts, Ik zal u naar Egypte zenden". Het was dus alleen barmhartigheid Gods, alleen Zijne genade, dat Hij hun roepen en zuchten verhoorde, ofschoon Hij zeer goed wist, wat voor een volk zij waren. Het was louter genade en barmhartigheid; want Hij wist zeer wel, dat zij niet eens zouden inzien en erkennen, wie Mozes was, en Wie hem gezonden had. „Onze vaders wilden hem niet gehoorzaam zijn, maar verwierpen hem, en keerden met hunne harten weder naar Egypte." (Vers 39.) Zoo hebt gij het heilige land, dat God u gegeven had, geringgeacht, veracht in uwen waan! Wie houdt nu vast? wie houdt trouwe? De Gemeente? De Gemeente Israël maakt zich een kalf, en God toont, dat Hij alleen het is, Die vasthoudt, en God toont, wat er van eenen mensch, wat er van eene Gemeente, die met alle wonderen en teekenen omgeven is, wordt, wanneer God loslaat. Dan gaat het naar Vers 42 vv.: „En God keerde Zich, en gaf hen over, dat zij het heir des hemels dienden, gelijk geschreven is in het Boek der Profeten: „Hebt gij ook slachtofferen en offeranden Mij opgeofferd, veertig jaren in de woestijn, gij huis Israëls?" Dat is eene harde vraag. Zij hadden immers ontelbaar veel vee geofferd! Ja, voor zichzelven, maar niet voor den Heere God! Zij wilden godsdienst, ja, maar hunne begeerlijkheden daarnevens hebben! zij wilden niet in de hel komen, maar Gode hun hart te geven, dat was bij het offeren niet in hen opgekomen. — „De tabernakel der getuigenis was onder onze vaders in de woestijn, gelijk geordineerd had Hij, Die tot Mozes zeide, dat hij denzelven maken zou naar de afbeelding, die hij gezien had." Maar „gij hebt opgenomen den tabernakel van Moloch, en het gesternte van uwen god Remfan, de afbeeldingen, die gij gemaakt hebt, om die te aanbidden". En daar wilt gij nog van den tempel Gods spreken? van den

tabernakel? En wat was dat voor een maaksel! God had gezegd: Zie dan toe, dat gij het alles maakt naar de afbeelding, die u op den berg getoond is. En daar komt gij nu met uw tempeltje en tabernakeltje van Moloch en Remfan en Baäl-Peor en nog andere goden! Zoo hebt gij den tabernakel Gods geheiligd! — Nu, „onze vaders", dezen tabernakel „ontvangen hebbende, hebben" hem „met Jesus (Josua) gebracht in het land, dat de Heidenen bezaten, die God verdreven heeft van het aangezicht onzer vaderen, tot de dagen van David toe". Wie verdreef? Hebt gij dat gedaan? Wij hebben den tabernakel medegenomen, dat is alles. Maar er leefde eens een koning, die twee altaren had; het eene altaar, het altaar des Heeren, zette hij in eenen hoek; maar wanneer hij in den uitersten nood was, terwijl het andere niet helpen wilde, dan offerde hij daarop. (2 Kon. 16 : 10—15.) Zoo ging het te allen tijde onder het volk. Wel namen zij den tabernakel mede, en de Heere verdreef de Heidenen van voor hun aangezicht, maar daarna vergaten zij den Heere en Zijnen tabernakel en zett'en dezen in eenen hoek. Dat was een treurige tijd, de tijd der richteren. Toen verwekte God eenen jongen man, die naar Zijn hart was, want hij hield zich aan God en geloofde van Hem, dat Hij zijn God was, en dat Hij machtiger dan een leeuw en dan een beer en ook machtiger dan de reus der Filistijnen was, — en dat Hij een getrouwe God was, om hem van alle vijanden te verlossen. Deze, zich aan den levenden God houdende, vond bij God — wat? rust? Neen, hij vond genade bij God, alzoo, dat Hij hem door allen nood heen hielp. En deze David, toen hij nu in zijn paleis zat, zocht, waar hij God toch een huis mocht bouwen, maar hij kon de plaats niet vinden. Daar vond hij haar eindelijk in den geest in Bethlehem. (Ps. 132: 6.) Toch mocht hij den tempel niet bouwen. God gaf hem een voorbeeld, gelijk Hij Mozes op Sinaï een voorbeeld getoond had, een voorbeeld Jesu Christi, waarvan God gezegd had: „Ik zal u een huis bouwen", — het voorbeeld van een hemelsch paleis. Dit voorbeeld heeft David aan Salomo

gegeven, en Salomo bouwde Hem een huis. Wien bouwde hij het huis? De Heere had tot David gezegd: „Ik zal U een huis bouwen", maar van Salomo heet het: hij bouwde God het huis. — Maar woont God in een huis? Hij, Dien de hemel der hemelen niet omvatten kan? Is Hij het niet, Die bij den Profeet zegt: „De hemel is Mij een troon, en de aarde eene voetbank Mijner voeten. Hoedanig huis zult gij Mij bouwen? zegt de Heere; of welke is de plaats Mijner ruste? Heeft niet Mijne hand al deze dingen gemaakt?" — Verder heeft Stefanus hun voorgehouden, dat zij hardnekkigen en onbesnedenen van hart en ooren waren, — „gij wederstaat altijd den Heiligen Geest; gelijk uwe vaders, alzoo ook gij. Wien van de Profeten hebben uwe vaders niet vervolgd? en zij hebben gedood degenen, die te voren verkondigd hebben de komst des Rechtvaardigen, van Welken gijlieden nu verraders en moorders geworden zijt". Daarmede heeft Stefanus hun alles gezegd. Wat heeft hij hun gezegd? Dit: het is alles van God, het is alles Zijne genade, Zijne barmhartigheid! Dezen God besluit gij niet in een huis! zoekt, dat Hij woning in uwe harten neme! Hoort toch, gij menschen, wij kunnen niets, dan ons verderven, wij stooten voortdurend alles van ons, wij hebben geenen eerbied voor Gods Wet, wij verwerpen daarentegen Mozes en alle Profeten, nemen het getuigenis van Christus niet aan, maar zijn nijdig op den lieven Jozef, werpen Hem uit, waar wij kunnen; wij zullen Mozes plagen, zoolang hij leeft, en achten het getuigenis van ook niet éénen Profeet! Wij met al ons roepen: „Kerk! Kerk!" hebben in 't geheel geen hart voor Gods Kerk. Alles is zelfzucht en handhaving van het eigen „ik", en van de eeuwige liefde Gods hebben wij geen besef! — Ziet, Stefanus is een arm dier geweest; hij heeft uit zijne eigene geschiedenis de geschiedenis zijns volks geleerd; hij heeft uit zijne eigene geschiedenis geleerd, dat het alles genade is, van het begin tot het einde, maar dat bij den mensch slechts verkeerdheid en geen hart voor Gods huis is, zoodat, wanneer God iemand honderd gulden geeft, Hij van hem voor Zijn huis eenen stuiver krijgt.

Dat werd toenmaals den grooten raad gepredikt, en gij ziet de booze opvatting eener heilbrengende prediking: zij werden met nijdigheid vervuld en steenigden den getrouwen Stefanus! en voorts: de verharding is over hen gekomen! Waarom? Daarom, dat zij deze prediking niet aangenomen hebben: wij deugen niet, wij hebben de genade niet lief, wij hebben Gods Wet en Gods huis niet lief! De Heere is het alleen, Die trouwe houdt; Hij is de Eerste geweest, en Hij moet ook de Laatste zijn, anders zijn wij voor eeuwig verloren! Dat nu Stefanus zoo blijmoedig gepredikt had, welke uitwerking had dat bij hemzelven? Deze, dat hij niet met donder en bliksem gedreigd heeft; veeleer vervulde de Geest hem met blijden moed, zoodat hij de steenen, die op hem aanvlogen, niet eens gevoeld heeft, maar Jesus Christus ter Rechterhand Gods zag staan, en nu — roept hij: „Helpt mij, gij vaderen, Mozes, Wet"? — niets van dat alles, maar: „Heere Jesus! ontvang mijnen geest!" en zijne laatste woorden: „Heere! reken hun deze zonde niet toe!" zijn eene herhaling van zijne prediking: Wanneer God wil, dan rekent Hij een volk, hoe diep het ook gezonken is, en iederen mensch in het bijzonder, al heeft hij de genade ook zevenmaal van zich gestooten, deze zonde, deze meest afschuwelijke zonde, niet toe, maar maakt groot, gelijk Hij begonnen heeft, den eeuwigen vrederaad, Zijne genade, het bloed Jesu Christi, het geloof en de liefde. Amen.

Nazang: Lied 67 : 1.

O liefde, gij bindt aard' en hemel samen;
  O wonderzee, waar zich mijn geest verliest!
Dat Gods genâ den zondaar wil beschamen,
  En zelfs den snoodste tot Zijn kind verkiest.
Hoe diep Hij mij in vloek en bloed ook vond,
  Zijn rijkdom toch vervult mijn ledigheid;
In zulk een' worm heeft Hij Zijn heil bereid,
  En noodigt mij tot Zijn genâverbond.

ZEVENDE LEERREDE,

over

HANDELINGEN DER APOSTELEN 2 : 42, 4 : 32 en 9 : 31. [1])

Voorzang: PSALM 133 : 1—3.

Ai ziet! hoe goed, hoe lief'lijk is 't, dat zonen
Van 't zelfde huis, als broeders, samenwonen,
Daar 't liefdevuur niet wordt verdoofd!
't Is als de zalf op 's hoogepriesters hoofd,
De zalf, waarmeê hij is aan God gewijd,
Die door haar' reuk het hart verblijdt.

Die liefdegeur moet elk tot liefde nopen,
Als d' olie, die, van Arons hoofd gedropen,
Zijn' baard en kleederzoom doortrekt.
Z' is als de dauw, die Hermons kruin bedekt,
Die Zions top met vruchtbaar vocht besproeit,
En op zijn bergen nedervloeit.

Waar liefde woont, gebiedt de Heer' den zegen;
Daar woont Hij Zelf, daar wordt Zijn heil verkregen,
En 't leven tot in eeuwigheid!

Geliefden in den Heere Jesus Christus! Het is ons menschen eigen, niet te betrachten, wat de Heere God gemaakt heeft, wat Hij geplant en gebouwd heeft, en wat Hij onderhoudt. Het is ons menschen vreemd, de dingen te zoeken, waar zij te vinden zijn. Het is ons vreemd, te bedenken, wat des Heeren Woord belooft, en wat Hij steeds gedaan heeft en doet. Een iegelijk mensch wil zelf bouwen, wat hem toch niet gelukken zal, wil zelf scheppen, waar hij toch weten moest, dat hij niets vermag. Hij zoekt de vervulling der dingen in de toekomst, wanneer zij reeds daar is. Zoo hebben zich bijv. eeuwen lang de gemoederen hiermede beziggehouden, dat er nog eene

1) Gehouden 6 Juli, 's voormiddags.

wederoprichting aller dingen moet komen, dat het nog alles anders moet worden, dat het „duizendjarige rijk" nog moet komen, en zoo mishandelt men dan de lieve Profeten bij alles, wat zij te voren van de toekomst des Heeren Christi gezegd hebben, en mishandelt diegenen, welke de vervulling prediken, en door hunnen wandel en hun voorbeeld toonen, dat wij het vervulde hebben. Ik heb dikwijls in boeken gezocht, of er toch niet iemand ware, die in hetgeen de Heilige Geest in de Handelingen der Apostelen van de Gemeente Christi getuigt, en in hetgeen de Apostelen elders getuigen, de vervulling van het profetische woord gevonden had, daarin dus den nieuwen tempel, het nieuwe huis Gods had geteekend gezien. Mijne Geliefden, wat mij nu echter in deze week opviel, deel ik u gaarne mede, en dat is dit: dat het nieuwe huis Gods sedert lang gebouwd, dat de hoeksteen sedert lang gelegd is, en dat alles, wat de Profeten voorzegd hebben, in de Handelingen der Apostelen te vinden is. De boom staat in dit boekske, de boom, van welks vrucht wij nog leven, en zoo is het dan eene ware dweperij, het te willen zoeken, waar het niet is, en het daar niet te willen vinden, waar men het met handen grijpen kan. Maar waarom toch wil de mensch steeds wat nieuws? Het nieuwe schenkt leven aan de verbeelding, en men kan het zelf zich verschaffen zonder Woord, en beproeft het ook zonder Woord. Wie echter het Woord wil, de leer, de reine leer, en alzoo de ware Kerk en den welstand dezer Kerk, die moet weten, dat het een andere arbeid is, zelf wat te maken, en een andere, te verwerven, wat er is.

Wij lezen in Handel. der Apost. 2:42: En zij waren volhardende in de leer der Apostelen, en in de gemeenschap, en in de breking des broods, en in de gebeden. En Hoofdstuk 4:32: En de menigte van degenen, die geloofden, was één hart en ééne ziel, — en: alle dingen waren hun gemeen. En Hoofdstuk 9:31: De Gemeenten dan, door geheel Judea, en Galilea, en Samaria, hadden vrede, en

werden gesticht; en wandelende in de vreeze des Heeren, en de vertroosting des Heiligen Geestes, werden vermenigvuldigd.

Tusschenzang: Lied 95 : 3 en 4.

Gij, God, hebt U uit vele tongen
Der volken eene Kerk gesticht,
Waarin U lof wordt toegezongen,
En alles U ter eer verricht;
Een Kerk, wier leden Christus achten
En dienen als hun' Vorst en Hoofd,
En in gemeenschap steeds betrachten,
't Geen ieder Christen vast gelooft.

Die op hun werk zich niet verlaten,
Wijl toch geen mensch is zonder schuld;
Want, doet hij goed, 't zal hem niet baten,
Hij heeft alleen zijn plicht vervuld.
Wij moeten in geloof ontvangen,
't Geen Christus voor ons heeft bereid;
Wij moeten door geloof erlangen
Der zielen heil en zaligheid.

Nadat onze dierbare Heere en Heiland Jesus Christus uitgeroepen had: „Het is volbracht!" waarna Hij den geest gaf en Zijne ziel in de handen des Vaders werd opgenomen, kon de dood Hem niet houden, maar de Heere werd ten derden dage weder opgewekt, en zond op den vijftigsten dag den Heiligen Geest, Welken de Vader Hem beloofd had, naar Zijne toezegging: „Ik zal u eenen anderen Trooster geven, opdat Hij bij u blijve in der eeuwigheid; namelijk den Geest der waarheid, Welken de wereld niet kan ontvangen". Deze Geest kwam dus op den vijftigsten dag, en Petrus en de andere Apostelen predikten terstond: „Deze is de Steen, Welken gij bouwlieden verworpen hebt; Dezen heeft God tot een Hoofd des hoeks gesteld". Daarna begonnen de Apostelen al de steenen, die God hun gaf, bijeen te brengen en ze op dezen eenigen Hoeksteen te gronden. De bouwlieden, die zich voor bouwlieden uitgaven, hadden den Hoeksteen ter zijde gelegd en

verworpen, en tot op dezen dag leggen diegenen, welke de bouwlieden zijn willen, dezen Hoeksteen ter zijde en verwerpen Hem, en klagen dan en klagen wederom over het verval der Kerk, over het verval der zeden, der leer, omdat zij het vóór alles zoeken, waar het niet is; voorts omdat zij geen geloof hebben: daarom lachen zij niet met het lijden dezes tijds, en zien niet op de heerlijkheid der waarheid en beloftenis Gods. De hooggeleerden maken zich op, willen de Schrift uitleggen, en verstaan niet, wat zij stellen en wat zij zeggen, onderwijzen Kerkgeschiedenis, en verstaan haar niet, maken de eerste Gemeente tot eene soort van model, waarnaar zij hunne kerk denken te vernieuwen. Zij kunnen echter lang wachten! Zij is er geweest, en gelijk zij er geweest is, zoo is zij er ook gebleven; maar het is geen gebouw van aardsche steenen, geen huis van vleesch en bloed, maar het is Geest, waarheid en leven. Als de Profeten, als met name Zacharia van den schoonen nieuwen tempel profeteert en zegt: „Ziet, een Man, Wiens Naam is Spruite, Die zal uit Zijne plaats spruiten, en Hij zal des Heeren tempel bouwen" (Hoofdst. 6 : 12); of als de Profeet Ezechiël in zijne laatste Hoofdstukken voorzegt van een wonderschoon gebouw met het opschrift aan het slot: „De Heere is aldaar", — denkt dan toch niet aan een huis, dat nog gebouwd zou moeten worden, maar aan een huis, dat reeds vóór achttien eeuwen gebouwd is. Dat is het oude huis, dat eeuwig nieuw blijft, en dat is eene zekere woning. Kunt gij meer verlangen dan dit: „En zij waren volhardende in de leer der Apostelen, en in de gemeenschap, en in de breking des broods, en in de gebeden", en: „Zij aten te zamen, met verheuging en eenvoudigheid des harten, en prezen God"; en: „Zij waren dagelijks eendrachtelijk in den tempel, in het voorhof van Salomo", d. i. van den vredekoning? (Hand. 2 : 42, 46 en 47; 5 : 12.) Kunt gij u iets heerlijkers denken, dan hetgeen wij vinden in Hand. 9 : 31: „De Gemeenten dan, door geheel Judea, en Galilea, en Samaria, hadden vrede, en werden gesticht; en wandelende in de vreeze des Heeren, en de vertroosting

des Heiligen Geestes, werden vermenigvuldigd"? Nu vraag ik: Is dit, is deze heerlijke Gemeente verdwenen? staat dit huis niet meer? deze tempel, van welken Ezechiël en Zacharia geprofeteerd hebben, moet deze nog gebouwd worden? Ik antwoord: Neen! en nogmaals neen! hij staat er! Wie dat niet in de Handelingen der Apostelen ziet, die ziet niets, bouwt en onderwijst tevergeefs, en droomt van eene toekomst, waarvan niets komen zal, en is den Joden gelijk, die meenen, verstandig te doen, als zij, bij het opkomen van een onweder, fluks de vensters openen, opdat de Messias naar binnen kome en hen naar Jerusalem voere, waar Hij Koning zal zijn.

Er staat niet tevergeefs: Zij waren volhardende in de leer der Apostelen, — niet: in de eene of andere leer. — Er staat ook niet: „Zij waren volhardende in de leer", zoodat er misschien menschelijke toevoegselen bij konden komen; er staat ook niet: „Zij bleven in hun geloof", zoodat men zoo allerlei geloof zou kunnen hebben; ook lezen wij hier niet: „Zij werden door den Heiligen Geest bewaard", maar het luidt volkomen nuchter: „Zij waren volhardende in de leer der Apostelen". — Dat zijn bekeerde menschen geweest, die de gave des Heiligen Geestes hadden, die — om mij zoo eens uit te drukken — niet van noode hadden, door anderen onderwezen te worden, maar die de zalving des Geestes hadden en alle dingen wisten. (Vergel. 1 Joh. 2 : 27.) Let wel, Mijne Geliefden! van zulke menschen wordt betuigd: „Zij waren volhardende in de leer der Apostelen". Bij alle begiftiging des Heiligen Geestes en des geloofs kenden zij zich dus geene onfeilbaarheid, geene geleerdheid of geestelijke kennis toe, maar zij hadden de leer der Apostelen, en daar bleven zij bij. Dat getuigt de Heilige Geest, en zoo staat dit nieuwe gebouw, deze nieuwe Kerk: zij blijft op den Hoeksteen, in de leer der Apostelen. Zij hebben niet gezegd: „Wij hebben het! wij zijn het! wij weten het!" maar zij hebben gezegd: „Hier is de leer der Apostelen! daar blijven wij bij!" Zij lieten zich door deze leer onderwijzen, regeeren, bestraffen, troosten, en zoo schrijft dan

de Apostel Petrus: „Gij zijt een koninklijk priesterdom; zoo wordt dan zelf als levende steenen op dezen eenen Steen opgebouwd!" (1 Petr. 2 : 9 en 5.) — Wat is dan de leer der Apostelen? Ja, daar hebben wij het! Men zoekt hier eene kerk en daar eene kerk! hier wil men het nog beter hebben en daar nog beter, maar de leer der Apostelen wil men niet; men wil niet gelooven, en er niet voor lijden. De leer der Apostelen is deze leer: Wij derven allen de heerlijkheid Gods; en worden om niet gerechtvaardigd, uit Zijne genade, door de verlossing, die in Christus Jesus is. Wij zijn zalig geworden uit genade, niet uit de werken, opdat niemand roeme. Wij zijn Gods maaksel, geschapen in Christus Jesus tot goede werken, welke God voorbereid heeft, opdat wij in dezelve zouden wandelen. — Alle vrucht in de Gemeente is vrucht des Heiligen Geestes, dus des geloofs. Fundament en houvast der Gemeente is daarom alleen de leer der Apostelen. Maar nu komen de geleerde heeren met hunne dogmatiek en willen de dogmatiek der Apostelen niet, maar schelden deze voor orthodoxie, en de jongelieden worden schuchter gemaakt, en Gods Woord zal niet geheel Gods Woord zijn, en de wonderen, waarmede de Gemeente omgeven en waarop zij gebouwd is, worden geloochend. Men wil eene Evangelische Kerk maken, en klaagt dan, dat de Evangelische Kerk bedreigd wordt door de wetten van den Minister van Eeredienst, die in deze dagen uitgevaardigd zijn, alsof deze dingen, die de wereld tot stand brengt, de Kerke Christi, zij het ook nog zoo weinig, aangingen of haar zouden kunnen schaden. De Kerke Christi staat op eene rots, die allen vijanden te hoog is. Zoo mag dan de wereld woeden, mogen de staatslieden en Godgeleerden te zamen al het mogelijke uitdenken, — Christus Jesus, en wederom en wederom Christus Jesus, dat is de rechte Man. Die kan het opnemen tegen zonde, dood, duivel en wet, ik niet. Christus is mijn koninklijk Hoofd, aan Hem ben ik een lid, en zoo stroomt onbelemmerd bloed, kracht en leven uit het Hoofd in de leden; anders zijn de leden, ofschoon goed geschapen, toch lam en dor.

Gewis, de werken komen voort
Uit een oprecht geloove.

Waar geene werken zijn, daar roeme men niet in zijn geloof; maar:

De werken zijn tot 's naasten dienst,
't Geloof moet daaruit blijken.

Dat leerde en leert ons de Apostel: alles is onder de zonde, Joden en Grieken, zoo de een als de ander, God heeft alles onder de zonde besloten. Stel nu in het werk, wat gij wilt, om deugdzaam te worden, om goede werken te doen, het zal u toch niet gelukken, gij zult toch voor God een monster moeten worden, gij zult u toch zelf moeten verdoemen; want: óf—óf! gij maakt u zalig door eene inbeelding van deugd, en Christus heeft niets gedaan, of het Lam Gods neemt de zonde der wereld weg, — een van beide! Maar gij weet, wat de Apostelen, toen zij met dit getuigenis kwamen, deswege hebben moeten lijden. Doch wat zeggen zij? „Wij kunnen het immers niet nalaten! wij moeten Gode meer gehoorzaam zijn dan u. Dezen Jesus heeft God tot Heere en Christus gesteld; in Zijnen Naam alleen is vergeving der zonden. Daarom, bekeert u en gelooft het Evangelie!" — Zoo predikten zij; maar ziet, daar begon nu het lijden. En zij geloofden en leden; en ook voor drie eeuwen zong men:

Ontneeemt ons alles vrij, —
Gij hebt geen baat daarbij,
Het Rijk moet ons toch blijven!

Maar sedert vraagt men: „Hoe kom ik door de wereld?" Men vraagt naar geld en eer, naar het dagelijksch brood, Christus echter wordt verloochend. Ja, men heeft zoo dit en dat van Hem gepredikt, maar, ziet gij, zeer voorzichtig, en zoo heeft men dan, om mij zoo eens uit te drukken, zijn Jerusalem verloren, men heeft land en kerk verloren, — niet de Kerk Gods, — die is gebleven! Deze achttien eeuwen lang

heeft de Heere de Zijnen gehad, die volhard hebben in de leer der Apostelen, ik zeg nog eenmaal: die volhard hebben in de leer der Apostelen. Dat is van meer gewicht, dan men denkt. Wanneer ik op den weefstoel weven wilde, wat zou daarvan worden? Heeft niet alles zijne maat en zijnen regel, waarnaar het gemaakt moet worden, — zóó, en niet anders? Moet niet alles zijne bepaalde lengte en breedte, diepte en hoogte hebben? Honderden en duizenden Godgeleerden studeeren in 't honderd en zijn ten eenenmale zonder houvast, ten eerste in hunnen wandel, ten tweede in hunne belijdenis, ten derde in den troost, daarom dat zij de leer der Apostelen niet beoefenen en niet eenvoudig gespannen blijven in dit raam: Ik niets, — Jesus alles! ik een zondaar, Hij heilig! ik een goddelooze, Hij de Rechtvaardige, Die mij rechtvaardig maakt! Alles, wat ik niet heb, dat heeft Hij, en daar Hij het heeft, heb ik — indien ik gemeenschap met Hem heb, — alles, wat Hij heeft, en daarom bid ik: „Heel mijne dorre hand des geloofs dag aan dag!" en dan heelt Hij ook de dorre hand, zoodat men in de kracht des Heiligen Geestes en des geloofs uit Zijne volheid nemen mag.

Uit de leer der Apostelen kwam voort de gemeenschap, — de gemeenschap, elkander wederkeerig lief te hebben, daar Christus ons te voren met zoo groote liefde heeft liefgehad, — dat de een den ander alles is, dat allen voor éénen, en één voor allen opkomt, en dat ieder bereid is, naar de mate, die God hem gegeven heeft, den behoeftigen broeder te helpen; — eene zoodanige gemeenschap, dat men deel neemt aan al het lijden, weenen en zuchten der arme broeders of zusters, dat men weent met de weenenden. Zulk eene gemeenschap komt voort uit de leer der Apostelen. Waar deze gemeenschap is, daar is ook een gemeenschappelijke disch, waaraan men op 's Konings bevel samenkomt, om te eten van Zijn mestvee en te drinken van Zijnen wijn. Daarom lezen wij hier ook: „Zij waren volhardende in de breking des broods".

Mijne Geliefden! Wanneer vrienden samenkomen, dan vieren zij dat door een maal. Ook een hoogtijd wordt door een maal gevierd. Dat bindt de vriendschap vaster samen, als men gemeenschappelijk Gods gaven geniet. Waar de rechte gemeenschap is, die uit de leer der Apostelen voortvloeit, daar komt men ook gemeenschappelijk tot den disch des Konings. Dat bindt samen en sterkt het geloof. Daar zie ik eenen, dien ik reeds lang dood gewaand had, en nu zit hij onder de levenden mede aan den disch, en daar weêr eenen ander, die diep bedroefd was, en nu lacht hij blijmoedig aan den disch des Heeren. — Verder komen uit de leer der Apostelen ook de gebeden voort. Hier is niet bedoeld het bijzondere gebed van eenen ieder voor zich tehuis, maar een gemeenschappelijk gebed. Wanneer de Gemeente samenkwam, om de leer der Apostelen te hooren, dan had ook het gemeenschappelijk brood breken plaats en het gemeenschappelijk gebed, dat zij eendrachtelijk God dankten, hetzij in proza of in de poëzie der Psalmen.

Daar valt mij in, dat voor eenigen tijd de vraag opgeworpen werd, of men het Heilig Avondmaal den zieken in huis mag brengen, en daarbij werden aangevoerd de woorden van Handel. 2 : 46: „van huis tot huis brood brekende", waaruit men afleiden wilde, dat men het Avondmaal den zieken in de huizen bedienen mag. Maar deze woorden: „van huis tot huis brood brekende", staan in verband met wat in Vers 46 en 47 volgt: „Zij aten te zamen met verheuging en eenvoudigheid des harten; en prezen God, en hadden genade bij het gansche volk". — Zij kwamen dus niet alleen in de zoogenaamde estaminetten of eetzalen samen, maar ook hier en daar bij degenen, die ruime woningen hadden, braken daar het brood, aten en dronken samen, terwijl de Apostelen hen stichtten. Deze woorden zijn dus niet van het Avondmaal te verstaan, maar van het gewone spijsgebruik.

Wij hebben hier het getuigenis des Heiligen Geestes in de Handelingen der Apostelen, dat de geloovigen als levende stee-

nen op den eenigen Hoeksteen gebouwd werden, dat zij in de vreeze des Heeren wandelden en vervuld werden met de vertroosting des Heiligen Geestes. Van de anderen durfde niemand zich bij hen voegen. Zij waren één hart en ééne ziel, waren eendrachtelijk bijeen in den voorhof des Vredes, om het Woord te hooren, en zij beschouwden, wat zij bezaten, als gemeen goed. Dat wil nu niet zeggen, dat allen alles afgestaan hebben, maar zij ontvingen een vrijgevig hart, zij gaven met blijmoedigheid, zoodat zij in de volheid van de vertroosting des Heiligen Geestes, en wel wetende, dat de duivel hun niet lang rust zou gunnen, de lieve broeders en zusters, die niets bezaten, gaarne hielpen met hetgeen zij hadden, en hen van hunnen overvloed lieten leven. De Apostelen hebben er echter niet eenigermate op gestaan, dat zij dat doen moesten. Daarom zegt immers ook Petrus later, toen de Heilige Geest de tucht in de Gemeente tegenover leugen en geldgierigheid handhaafde, tot Ananias: „Gij hadt het mogen houden, en verkocht zijnde, was het nog in uwe macht".

En nu, kunt gij u eene betere Gemeente denken? Neen! Maar eene andere vraag heb ik: Is de Hoeksteen weg? Is Christus dood? Neemt het Lam Gods niet meer de zonde der wereld weg? Heeft Zich de Heilige Geest zoo teruggetrokken, dat Hij niet meer in de harten der geloovigen werkt? Heeft de gelegenheid opgehouden, te lijden om den Naam van den Heere Jesus? Of heeft de gelegenheid opgehouden, iets te wagen voor dezen Naam? Heeft de duivel opgehouden met zijne list en zijn geweld? Slaapt de wereld en haar haat tegen de Gemeente? Of kan de helsche krokodil de Gemeente alleen daarom niet grijpen, omdat zij zich goed omgord houdt? Hebben wij geene zonde meer? of hebben wij niet nog dagelijks tegen den boozen lust onzes vleesches te strijden? Ik behoef geen antwoord op deze vragen af te wachten. — Zoek geenen zichtbaren tempel! zoek den onzichtbaren! Een iegelijk kome, dag aan dag, met waar berouw over zijne zonde en schuld tot den Heere, ga dagelijks tot dit Brandofferaltaar en grijpe den

Jesus-Naam, den zoom Zijns kleeds aan, en bekenne tegenover duivel en wereld blijmoedig: Hij is, Hij leeft, Hij zorgt!

Mijne Geliefden! Gij hebt de vervulling voor u, gij ziet haar in de Handelingen der Apostelen, en gij, zooals gij hier bijeen zijt, wenscht gij nog iets? Als ik iets wenschen zal, dan wensch ik dit: dat de Heilige Geest Zich verheerlijke aan onze jeugd! De Gemeente staat daar in de kuischheid Christi tot op dezen dag; maar éénen wensch heb ik: dat de Heere God met Zijnen Geest en met de leer der Apostelen onder ons blijve. Dan hebben wij, zij het ook op eene andere wijze, wat wij in de Handelingen der Apostelen vinden, en vervuld is en blijft het woord: „Ik zal al de Heidenen doen beven, en zij zullen komen tot den Wensch aller Heidenen, en Ik zal dit huis met heerlijkheid vervullen, zegt de Heere der heirscharen. Mijne is het zilver, en Mijne is het goud, spreekt de Heere der heirscharen. En in deze plaats zal Ik vrede geven, spreekt de Heere der heirscharen". (Hagg. 2 : 8—10.) En bij Zefanja lezen wij (Hoofdst. 3 : 9 vv.) het volgende: „Gewisselijk, dan zal Ik tot de volken eene reine spraak wenden; opdat zij allen den Naam des Heeren aanroepen, opdat zij Hem dienen met eenen eenparigen schouder", d. i. (gelijk Luther vertaalt) eendrachtelijk. Dit woord komt meermalen in de Handelingen der Apostelen voor, bijv. dat „zij eendrachtelijk bijeen waren". — „Te dien dage zult gij niet beschaamd wezen vanwege al uwe handelingen, waarmede gij tegen Mij overtreden hebt: want alsdan zal Ik uit het midden van u wegnemen, die van vreugde opspringen over uwe hoovaardij, en gij zult u voortaan niet meer verheffen om Mijns heiligen bergs wil. Maar Ik zal in het midden van u doen overblijven een ellendig en arm volk; die zullen op den Naam des Heeren betrouwen. De overgeblevenen van Israël zullen geen onrecht doen, noch leugen spreken, en in hunnen mond zal geene bedriegelijke tong gevonden worden; maar zij zullen weiden en nederliggen, en niemand zal hen verschrikken. Zing vroolijk, gij dochter Zions! juich, Israël! wees blijde en spring op van vreugde van gan-

scher harte, gij dochter Jerusalems! De Heere heeft uwe oordeelen weggenomen, Hij heeft uwen vijand weggevaagd; de Koning Israëls, de Heere, is in het midden van u, gij zult geen kwaad meer zien. Te dien dage zal tot Jerusalem gezegd worden: Vrees niet, o Zion! laat uwe handen niet slap worden. De Heere, uw God, is in het midden van u, een Held, Die verlossen zal; Hij zal over u vroolijk zijn met blijdschap, Hij zal zwijgen in Zijne liefde, Hij zal Zich over u verheugen met gejuich." Amen.

Nazang: Psalm 137 : 3.

Jerusalem! dat, zoo ik u vergete,
Mijn rechterhand niet van zichzelve wete!
  Dat mijne tong aan mijn gehemelt' kleev',
  Indien ik u niet steeds mijn achting geev';
Zoo ramp of leed mijn hart van Zion scheure,
En ik Gods stad mijn hoogste vreugd niet keure!

ACHTSTE LEERREDE,

over

HANDELINGEN DER APOSTELEN 8: 1—8. [1])

Voorzang: PSALM 19: 4 en 5.

Des Heeren Wet nochtans
Verspreidt volmaakter glans,
Dewijl zij 't hart bekeert;
't Is Gods Getuigenis,
Dat eeuwig zeker is,
En slechten wijsheid leert.
Wat Gods bevel ons zegt,
Vertoont ons 't heiligst recht,
En kan geen kwaad gedoogen;
Zijn wil, die 't hart verheugt,
Eischt zuiverheid en deugd;
Verlicht de duister' oogen.

Des Heeren vrees is rein;
Zij opent een fontein
Van heil, dat nooit vergaat.
Zijn dierb're leer verspreidt
Een' straal van billijkheid,
Daar z' all' onwaarheid haat.
Z' is 't menschdom meerder waard,
Dan 't fijnste goud op aard';
Niets kan haar' glans verdooven;
Zij streeft in heilzaam zoet,
Tot streeling van 't gemoed,
Den honig ver te boven.

Wat de Gemeente, Mijne Geliefden, naar Psalm 19 van het Woord Gods zegt, en wat zij in hetzelve looft, dat zegt zij, vervuld zijnde en vervuld wordende met den troost van dit Woord, vooral wanneer de ziel in hare benauwdheid zucht om troost, zoodat zij dan zeggen kan: „Gij hebt mijne ziel liefelijk omhelsd, dat zij in de groeve der vertering niet kwame: want Gij hebt al

1) Gehouden 13 Juli, 's voormiddags.

mijne zonden achter Uwen rug geworpen". (Jes. 38 : 17.) Elke andere troost heeft in 't geheel geene beteekenis tegenover dezen eenigen troost; want zoodra de arme mensch uit den dood der zonden overgezet wordt in het eeuwige leven, hetwelk is in Christus Jesus, begint de Heilige Geest in de ziel een licht te ontsteken en houdt niet op, de ziel daarmede te verlichten, zoodat men de heilige Tien Geboden Gods voor Gods woorden houdt, die God gesproken heeft. Vóór deze geboden in het licht der belofte zich aan ons doen kennen, loopt men allerlei wegen af, hangt men menigerlei dwaling aan, en heeft men niet weinig angst; en ook dan, wanneer wij de geboden in het licht der belofte beschouwen en verstaan, openbaart zich toch de oude mensch, ofschoon hij met Christus gekruisigd is en ofschoon de troost van de vergeving der zonden gesmaakt wordt, en hij blijft en wordt tot op het stervensuur niet afgelegd. Daardoor houdt de Geest Gods de Gemeente, de kinderen Gods, in waarachtige ootmoedigheid, zoodat zij het wel erkennen en voor God bekennen, dat zij dag aan dag met allerlei ongerechtigheid en ongeloof, met een hard en verstokt hart en met den boozen lust des vleesches te kampen hebben. Het gaat op en neêr, zooals bij twee gewichten aan eene klok: ter eener zijde erkentenis der zonde en ellende, niet met het verstand, maar uit ervaring, zoodat men uitroept: „Ik ellendig mensch! wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods?" en ter anderer zijde: „Ik dank God, door Jesus Christus, onzen Heere". Het eene is niet zonder het andere; want al is er ook een tijd, dat men is als een gewaterde hof (Jes. 58 : 11), duivel en wereld, vleesch en bloed houden toch niet op, de geloovige ziel, gelijk ook de Gemeente Gods aan te vechten, en dan leeft de Gemeente en elke ziel in het bijzonder slechts van den troost der zondenvergeving. Evenwel kan zij niet altijd dezen troost vasthouden; de Heere echter houdt vast, en daar de Heere vasthoudt en steeds opnieuw en onvermoeid met Zijnen troost komt, wordt men gesterkt en omgord, om ook anderen,

er gebeure wat er wil, den troost van de vergeving der zonden te brengen en te prediken. De trouwe Heere houdt nu eenmaal zoo met ons huis. Wij hebben zonnige dagen, maar wij hebben ook weder donkere dagen, wij hebben onze tijden van verkwikking, maar ook tijden, waarin de ziel diep neêrgebogen wordt, — tijden, waarin de Vader den kinderen Zijnen schat eens ontsluit, en tijden, waarin ons alles uit de handen geslagen is. Zoo leeft de Gemeente in het leven Christi, voelt echter eenen grooten dood in zich, en juist deze groote dood drijft de Gemeente tot Christus, en drijft de Gemeente ook, om anderen den troost mede te deelen, en zoo breidt de Heere Zijn Rijk uit door tegenstand, in eene enkele ziel, in de Gemeente en in de wereld, opdat erkend worde en erkend blijve: hier voert de genade heerschappij. — In dezen zin beschouwen wij, wat wij lezen in Handel. der Apost. 8: 1—8:

> En Saulus had mede een welbehagen aan zijnen dood, *[d. i. aan den dood van den eersten martelaar, Stefanus]*. En er werd te dien dage eene groote vervolging tegen de Gemeente, die te Jerusalem was; en zij werden allen verstrooid door de landen van Judea en Samaria, behalve de Apostelen. En eenige Godvruchtige mannen droegen Stefanus te zamen ten grave, en maakten grooten rouw over hem. En Saulus verwoestte de Gemeente, gaande in de huizen; en trekkende mannen en vrouwen, leverde hen over in de gevangenis. Zij dan nu, die verstrooid waren, gingen het land door, en verkondigden het Woord. En Filippus kwam af in de stad Samaria, en predikte hun Christus. En de scharen hielden zich eendrachtelijk aan hetgeen van Filippus gezegd werd, dewijl zij hoorden en zagen de teekenen, die hij deed. Want van velen, die onreine geesten hadden, gingen dezelve uit, roepende met groote stem; en vele geraakten en kreupelen werden genezen. En er werd groote blijdschap in die stad.

Tusschenzang: Lied 2: 1—3.

Dierb're Jesus, zie ons saâm,
Om U in Uw Woord te hooren;
Heilig ons in Uwen Naam,
En doorboor Gij Zelf ons d' ooren;
Dat wij op Uw Woord gelooven,
Om Uw vrije gunst te loven.

Heer, in ons is gansch geen licht,
Duisternis is al ons weten.
Houd Uw oog op ons gericht,
Dat wij Uwer niet vergeten;
Leid' Uw Geest ons in Uw sporen,
Anders zijn wij wis verloren.

O Gij Glans der heerlijkheid,
Licht van licht, uit God geboren!
Maak ons allen recht bereid,
Open hart en mond en ooren,
Hoor ons bidden, smeeken, zingen!
Dat het tot U door moog' dringen.

En Saulus had mede een welbehagen aan zijnen dood. Deze Saulus was nog een jonge man, aan wiens voeten de getuigen, die Stefanus steenigden, hunne kleederen afgelegd hadden. Het was een welopgevoede, jonge man, die de Profeten, de Boeken van Mozes en de Psalmen uitstekend kende. Hij was onderwezen aan de voeten van Gamaliël, eenen der voornaamste geleerden van dien tijd. Hij was deugdzaam en braaf, muntte boven alle andere jongelingen uit, bad veel en vastte veel, en was zoo geleerd, dat hij destijds zeer goed in staat zou zijn geweest, eene kerkgeschiedenis van zijn volk, ja zelfs eene martelaarsgeschiedenis te schrijven. Zoo één, dan zou hij wel de graven der Profeten, die om des Heeren wil gedood waren, hebben willen versieren. Deze Saulus hoorde de prediking van Stefanus, hoorde het, dat Stefanus zeide: „Ik zie Jesus, staande ter Rechterhand Gods", hoorde hem roepen: „Heere Jesus! ontvang mijnen geest", en: „Heere! reken hun deze zonde niet toe", en verlustigde zich er in, dat deze man met steenen bedekt dood nederviel. Van de gansche rede van Stefanus heeft hij zoo weinig verstaan, dat hij alles voor een moedwillig en Godslasterlijk verdraaien der heilige geschiedenis gehouden heeft, en het moet hem vooral zeer geërgerd hebben, dat zoovele Godvruchtige vaderen door dezen Stefanus als de bitterste vijanden Gods en als afgodendienaars aangeduid werden, en dat deze man zoo op eenmaal alles wegmaaide en niets liet staan van de vroom-

heid des vleesches en van de heiligheid des volks en des tempels. Zoo vraag ik u dan: Hoe is het toch met het menschelijk verstand en hoe is het met het menschelijk hart gesteld? en wat richt het gepredikte Woord voor zichzelf uit? Het verstand is duisternis, gelijk er duisternis op den afgrond was, toen God den hemel en de aarde schiep; het hart is gansch en al als een steen, zonder gevoel, bij alle teederheid, die men overigens als lid der maatschappij en als burger aan den dag legt, en welke eigenschap de Apostel Paulus gewis in meerdere mate dan andere menschen gehad heeft. De geheele mensch, ook wanneer hij de prediking hoort, ziet niets en verstaat niets; hoort en verstaat hij echter iets, dan komt de vijandschap, dan komt haat en doodslag op. Ziet, zoo zal de geleerdste en beste in het geweld des duivels blijven en onvoorwaardelijk ter helle varen, God doe, wat Hij wil, — indien niet, — ja, indien niet de Heilige Geest het hart verandert: Tot zoolang blijft het daarbij: een welbehagen had Saulus aan den dood van Stefanus. Zoo is het verstand des menschen en zoo zijn hart, trots alle opvoeding en geleerdheid, wanneer de rechte waarheid en het leven zich aan hem voorstelt en zijne afgoden hem uit de handen geslagen worden. Dan moet de prediking de wereld uit.

De Gemeente Gods zal hierbeneden bijwijlen rust hebben, maar daarna begint spoedig weder de krijg, opdat de wereld uit hare rust opgeschrikt worde, want anders ware de duivel dood en de Heere Jesus Christus ware ook dood. Maar zoolang de wereld staat, blijft het woord waar: „Ik zal vijandschap zetten tusschen u en tusschen deze vrouw, en tusschen uw zaad en tusschen haar Zaad", en vast zal het blijven: Christus is de Man, Die der slang den kop vermorzelt. Heeft dan ook eene Gemeente voor eenigen tijd rust, zoo zal zij toch deze rust niet lang behouden, indien zij werkelijk eene Gemeente des Heeren is, d. i. indien zij werkelijk een arm en ellendig volk is. En is er ook uitwendig rust, inwendig toch niet; nu eens spookt het daarbuiten, dan weêr daarbinnen.

Een mensch is een hoogoven vol hartstochten; daar kunnen de vlammen dikwijls zeer hoog boven uitslaan. Daarom heeft de Herder eenen hond en beveelt dezen, nu eens het eene, dan weêr het andere schaap bij het oor te vatten en het van de heiningen en hagen op het goede gras te brengen. Waar groeit het goede gras? Op den bodem der zondenvergeving. Ware er in de Gemeente gelijk in ieder mensch in het bijzonder niet allerlei boosheid, zonde en hartstocht, dan zou de Gemeente en ieder afzonderlijk zijn geheele leven lang, de een den ander, onder den wijnstok en onder den vijgeboom kunnen nooden. Maar ach, de zonde dringt er zich altijd weder tusschen, en zoowel deze of gene als de gansche Gemeente moet het ondervinden: wij zijn slachtschapen, weerlooze schapen! De liefelijke Gemeente, gelijk ik ze u den vorigen Zondag geschilderd heb, wordt verstrooid door geheel Judea en Samaria. Welk een storm steekt daar op! Hoe vele dierbare huiselijke verhoudingen zijn op eenmaal verstoord! Hoe vele ach's en wee's rijzen in het hart op, nu de een van den ander afscheid nemen en zijn bundeltje pakken moet, nu menigeen alles nederwerpen en het den almachtigen God overlaten moet, waar hij eten en drinken en een onderkomen zal vinden. Maar de bloeddorstige wolf loert intusschen, waar hij nu het eene, straks het andere schaap grijpen kan, zoodat zij allen vluchten moeten, waar zij maar heen kunnen komen, om de vervolging te ontgaan; want het was geene lichte, maar, gelijk Lukas uitdrukkelijk mededeelt, eene „groote" vervolging.

De Apostelen alleen worden niet vervolgd. Hoe moeten wij dat toch verstaan? Nu, wie is dan eigenlijk de vervolger? De Heere vroeg eens den Satan: „Hebt gij ook acht geslagen op Mijnen knecht Job? Niemand is op de aarde gelijk hij!" De Satan antwoordde: „Ja, Job heeft goed vroom zijn, hij is het ook niet om niet. Gij hebt eene betuining gemaakt voor hem en voor zijn huis en voor al wat hij heeft! Maar kom hem eens aan zijne huid, zoo hij U niet in Uw Aangezicht zal zegenen". „Goed", zegt de Heere, „daar hebt gij hem; maar

kom hem niet aan zijn leven!" Den wijnstok mocht dė Satan niet aan den wortel komen, maar overigens mocht hij van zijne ranken afhouwen, zooveel als hij wilde. Derhalve nogmaals, wie laat toch eigenlijk de Gemeente verstrooien? De Heere Jesus laat haar verstrooien, de Koning der koningen en Heere der heeren! En wie houdt de Apostelen terug, zoodat zij in Jerusalem moeten en kunnen blijven? Dezelve Heere Jesus Christus, Die wederom de waarheid openbaar laat worden, dat Hij Zelf rondom Zijn volk een vurige muur is. Wij zouden denken, dat de vervolging zich allereerst tegen de Apostelen zou gekeerd hebben, en dat zij zich zouden verstrooid hebben. Maar neen, zij zullen blijven, om te troosten en raad te schaffen den aangevochtenen en noodlijdenden, en om de zwakken bij te staan, want ofschoon wij hier lezen, dat allen verstrooid werden, zoo moet ook dit „allen" opgevat worden in de beteekenis van „allerlei", — jong en oud, mannen, vrouwen en kinderen, gelijk het zoo dikwijls in de Schrift voorkomt. Een deel der Gemeente is dus te Jerusalem gebleven. De vijanden hebben niet allen kunnen vinden; want de vijand kan niet doen, wat hij wil, hij kan niet meer doen, dan wat de Heere hem toelaat. Als gij u in het stof buigt vanwege uwe zonden en kermt in uwe diepe ellende, — nu ja, geef uzelven de schuld, maar denk er aan: de Heere Jesus werpt u in den smeltkroes. Kind! gij zult uwe ellende en uwe armoede nogmaals grondiger en grondiger ervaren, opdat gij weet, hoe groot uwe ellende is, en welk eenen Heiland gij hebt, opdat gij leeft in den troost van de vergeving der zonden. Daartoe komt God de Vader en werpt u in den hoek of in een kerkerhol, opdat gij daar zit en weent in het duister, tot Hij u weder te voorschijn brengt. Dat gaat zoo gemakkelijk niet. Het moet in waarheid tot de belijdenis des harten komen: „Ik heb des Heeren toorn verdiend!" — alleen zóó smaakt men, dat het Woord Gods zoeter is dan honig. — Derhalve: gelijk de Heere wil! De Apostelen blijven rustig te Jerusalem, en de Heere houdt hen daar, en nu,

hoe gaat het ons toch? Is niet de een dikwijls meer bezwaard dan de ander? Niet allen worden door den duivel met dezelfde tegenheden overstelpt. Dat zijn zoo uitgelezene schapen, wien hij lagen legt, en die de satansengel met vuisten slaat. Hier is er een, die God den Heere dankzegt, — daar een ander, die bitterlijk weent; — hier een, die vol troost vanwege de vergeving der zonden is, en daar een, die den moed niet heeft, om ook maar het geringste zich toe te eigenen. Er zijn honderd krankheden des lichaams en duizend krankheden des geestes; Eén echter is onze Herder en Eén is onze Medicijnmeester, Die ons allen kent. Hij heelt al onze gebreken, verlost het leven van het verderf en vervult weder met blijdschap, wat eenige minuten te voren het hoofd niet opheffen kon van diepe smart en groote droefheid.

De schapen zijn verstrooid. De Apostelen blijven te Jerusalem. Te midden van deze vervolging zien wij eene begrafenisplechtigheid. Eenige Godvruchtige mannen maken zich op. Zij kunnen het niet aanzien, dat Stefanus zoo zou blijven liggen, het roofgedierte ten buit, en, alsof er niets te vreezen was, alsof er geen vijand en geene vervolging was, halen zij Stefanus onder de steenen weg en begraven hem, en dat niet alsof het lijk in stilte als door dieven weggestolen werd, maar zij maken eene rouwklage over hem, zij zitten allen bij het graf en beweenen hem. Zij klagen niet over hun lijden, niet over de vijanden, maar daarover, dat deze trouwe getuige, deze van God begenadigde man, deze armverzorger, vol des Heiligen Geestes en des geloofs, niet meer in hun midden was. Is dat dan niet onchristelijk, te treuren en te klagen? Neen! dat is menschelijk, dat is juist Christelijk, dat men in gedachtenis houdt de leeraars, de voorgangers, de trouwe getuigen, dat men in gedachtenis houdt de trouwe huisvrouw, den vlijtigen huisvader, dien de Heere tot Zich genomen heeft. Ik zeg, dat is Christelijk! Zij hebben niet gezegd: „Och, Stefanus is nu zalig! hij heeft den Heere Jesus gezien ter Rechterhand Gods! Komt, laten wij eenen vreugdepsalm zingen!" De duivel

laat eenen menschelijken mensch onmenschelijk gevoelen. Abraham zette zich bij zijne doode neder, beweende zijne lieve vrouw en gedacht al hare trouw en liefde, en welk eene huisvrouw zij voor hem geweest, ook hoe zij voor hem, den man, eene trouwe predikster geweest was en hem van vele verkeerdheden afgehouden had. En nadat hij uitgeweend had, is hij allengs gekomen op den wille Gods, des alleen Wijzen, Die weet, wat Hij doet, en nu staat hij op van het graf. Ook Jozef weent en houdt eene groote en zeer zware rouwklage bij de begrafenis van zijnen vader Jakob. Jeremia, de Profeet, maakte een klaaglied over den dood van koning Josia, dat aldus begint: „Ach, Heere!" Zoo deden deze Godvruchtige mannen bij Stefanus' dood ook, en gaven daarmede in weerwil van de vervolging getuigenis van hun geloof aan de toekomende heerlijke opstanding.

Nu springt de bloeddorstige tijger weder op. Stefanus heeft eene eerlijke begrafenis gekregen, en — het is inderdaad een wonder, — den rouwdragenden is niets kwaads geschied, ofschoon toch alles in het openbaar plaats had! — maar nu springt de bloeddorstige tijger weder op, de Gemeente wordt verwoest, heinde en ver verjaagd, hij schendt zelfs het huisrecht en gaat in de huizen, vraagt niet naar het recht der burgers, pleegt de grootste willekeur en werpt in de gevangenis mannen en vrouwen, verschoont dus niet eens de zwakken, maar woedt oók tegen de zwakken, ja tegen de zwaksten, — allen moeten uitgeroeid worden! Zij worden in de gevangenis geworpen, — en hoe eene gevangenis in dien tijd er uitzag, dat zal ik niet eens vertellen. — Wat zal daarvan het einde zijn? Ja, eindelijk moet de Heere toch het veld behouden. De hoornen komen en stooten de Gemeente, de smeden komen en slaan de hoornen aan stukken. (Zach. 1 : 18—21.) Dat gaat zoo in de Gemeente Gods. Ja, wel is er bijwijlen een lange vrede, maar waar is een koning, die geenen krijg zou moeten voeren, tenzij hij traag is en zijn volk niet liefheeft, niet een vader zijns volks is? Zoo voert dan ook de

Koning der koningen krijg en verdedigt voortdurend Zijn land en volk; want ook de vijand verzamelt zijne krachten, gelijk ook thans de Paus in alle stilte en in het verborgen zóó vele soldaten verzamelt, dat gij er u zelfs geene voorstelling van kunt maken, die echter plotseling te voorschijn kunnen komen. En deze Koning der koningen is de Heere, de sterke God Zebaoth, een Vader der weezen en een Rechter der weduwen, een God der armen en ellendigen. Het gaat met de Gemeente in zulk eene vervolging als met eene beek, die zich van de rots in de diepte stort, niet naar berg en rots vraagt, maar door alles heen zich eenen weg baant, over steenen en gruis; in het dal breidt zij zich uit, en er komen nog andere beken bij, zij wordt al grooter en grooter en wordt eindelijk een machtige stroom. Zoo is de verdrukking, die over de Gemeente komt, maar ook over de ziel van eenen enkelen mensch. Hoe meer druk, des te meer olie. De Gemeente wordt deels in de gevangenis geworpen, deels verstrooid. Saulus echter zal daardoor bekeerd worden, doordien hem nml. eindelijk geopenbaard werd, hoe boos hij was, want de Heere Jesus kwam Zelf en wierp Zijn Woord in de ziel als eenen bliksem, en hij viel ter aarde en riep uit: „Heere! wat wilt Gij, dat ik doen zal?" Op deze wijze kreeg de Apostel dit mede op zijnen verderen weg, dat hij bij allen troost van de vergeving der zonden het zichzelven toch nooit heeft kunnen vergeven, dat hij de Gemeente Gods vervolgd had. Daarover is hij verbrijzeld en verbroken geworden aan alle leden en in het binnenste zijner beenderen, daarover is hij tot een recht arm, verloren zondaar geworden, terwijl hem geopenbaard werd, hoe diep de vijandschap tegen den Heere Jesus ook in het beste hart steekt, als de Heere Jesus de vijandschap niet daardoor wegneemt, dat Hij den mensch met het geweld Zijner liefde te sterk wordt. De mannen en de vrouwen, die in de gevangenis geworpen waren, hebben ook niet geweten, dat zij met hunne gebeden en tranen, waarmede zij om de bekeering van Saulus smeekten, uitwerken zouden, dat tot op dezen

tijd menige ziel uit de gevangenis verlost wordt, om te zingen, dat de Heere ijzeren deuren verbreekt, en dat niemand vasthouden kan, waar de Heere verlossing gebiedt. Dat was toch eene schoone vrucht uit dezen kerker! Zij hebben er gewis om gebeden, dat de Heere den wolf veranderen mocht in een schaap. De gevangenis schaadde hun niet. Zij zullen zeker in de gevangenis gezongen hebben: Wanneer de Heere bij mij is, — is Hij niet bij mij, dan is mij de hemel eene gevangenis! — wanneer echter de Heere bij mij is, dan omgeeft mij in de gevangenis de hemel! De overigen, die nml. verjaagd zijn als reeën en hinden, dragen met zich mede de prediking der Apostelen, welke zij te voren gehoord hebben, en worden juist in dezen jammer en deze ellende des te meer vervuld met den troost van de vergeving der zonden. Zij komen naar Samaria, en zoo komt ook de diaken Filippus naar Samaria, — let er op, waar (doch daarvan aanstaanden Zondag meer) — waar een toovenaar woonde, die alle menschen betooverd had. Maar de menschen werden zoo door de prediking des Woords aangegrepen, dat zij zich bekeerden en waardig geacht werden, om te zien de wonderen des Heeren. Zoo wisselt het hier en ginds. In Samaria is blijdschap, maar in Jerusalem is droefheid vanwege de vervolging; doch in de gevangenis te Jerusalem komt de blijde tijding: Ziet, het schrikkelijke, het vijandige Samaria ligt aan de voeten van den Heere Jesus! Amen.

Nazang: Lied 28 : 4.

Het was een wonderlijke strijd,
Toen dood en leven streden.
Het leven echter won het pleit:
Het heeft den dood vertreden.
Dit is het, wat de Schrift verkondt,
Dat Jesus' dood den dood verslond!
O dood, waar is uw prikkel?
Halleluja!

NEGENDE LEERREDE,

over

HANDELINGEN DER APOSTELEN 8: 4—17. [1])

Voorzang: PSALM 92: 1—3.

Laat ons den rustdag wijden
  Met psalmen, tot Gods eer.
  't Is goed, o Opperheer!
Dat w' ons in U verblijden,
't Zij d' uchtendstond, vol zoetheid,
  Ons stelt Uw gunst in 't licht,
  't Zij ons de nacht bericht
Van Uwe trouw en goedheid.

't Voegt ons, met blijde klanken,
  Door 't voorbedachte lied,
  Hem, Die het al gebiedt,
Op harp en luit te danken.
Gij hebt, door Uw vermogen,
  O Heer! mijn hart verheugd;
  Ik zal, verrukt van vreugd,
Uw groote daân verhoogen.

Hoe groot zijn, Heer! Uw werken!
  Hoe ver gaat Uw beleid!
  Gij stelt, met mogendheid,
Elk deel zijn juiste perken.
Een ziel, aan 't stof gekluisterd,
  Beseft Uw daden niet.
  Geen dwaas weet, wat hij ziet;
Zijn oordeel is verduisterd.

Wij behandelen, Mijne Geliefden, in dit morgenuur uit de Handel. der Apost. Hoofdstuk 8: 4—17:

Zij dan nu, die verstrooid waren, gingen het land door en verkondigden het Woord. En Filippus kwam af in de stad van Samaria, en predikte hun Christus. En de scharen hielden zich eendrachtelijk aan hetgeen van Filippus gezegd werd, dewijl zij hoorden en zagen de teekenen, die hij deed. Want van velen,

---

1) **Gehouden 20 Juli, 's voormiddags.**

die onreine geesten hadden, gingen dezelve uit, roepende met groote stem; en vele geraakten en kreupelen werden genezen. En er werd groote blijdschap in die stad. En een zeker man, met name Simon, was te voren in de stad plegende tooverij en verrukkende de zinnen des volks van Samaria, zeggende van zichzelven, dat hij wat groots was. Welken zij allen aanhingen, van den kleine tot den groote, zeggende: Deze is de groote kracht Gods. En zij hingen hem aan, omdat hij eenen langen tijd met tooverijen hunne zinnen verrukt had. Maar toen zij Filippus geloofden, die het Evangelie van het Koninkrijk Gods en van den Naam van Jesus Christus verkondigde, werden zij gedoopt, beide mannen en vrouwen. En Simon geloofde ook zelf, en gedoopt zijnde, bleef gedurig bij Filippus; en ziende de teekenen en groote krachten, die er geschiedden, ontzette hij zich. Als nu de Apostelen, die te Jerusalem waren, hoorden, dat Samaria het Woord Gods aangenomen had, zonden zij tot hen Petrus en Johannes. Dewelke, afgekomen zijnde, baden voor hen, dat zij den Heiligen Geest ontvangen mochten. (Want Hij was nog op niemand van hen gevallen, maar zij waren alleenlijk gedoopt in den Naam van den Heere Jesus.) Toen leiden zij de handen op hen, en zij ontvingen den Heiligen Geest.

Tusschenzang: PSALM 96 : 3 en 4.

Al d' afgoôn zijn slechts ijdelheden;
Maar God, Die van ons wordt beleden,
Is 't, Die de heem'len heeft gesticht,
En voor Zijn God'lijk Aangezicht
Zet eer met majesteit haar treden.

Hoe blinkt het alles door vertooning
Van sterkt' en sieraad in Zijn woning!
Geef dan, o allerlei geslacht!
Den roem van heerlijkheid en kracht
Aan Isrels grooten God en Koning!

Een deel van de Gemeente der heiligen des Heeren te Jerusalem lag in de gevangenis. Zij zijn daar niet werkeloos, maar hebben zich onder elkander met de Psalmen Davids en de uitspraken der Profeten gesterkt, en hebben eendrachtelijk voor hunne vijanden en vervolgers gebeden, gelijk de Heere Jesus Christus ons geboden heeft. Zij hebben ook voor den jongeling Saulus hunne gebeden tot den Heere Jesus opge-

zonden, dat het nml. God behagen mocht, dezen wolf te herscheppen in een lam. Zoolang wij nog niet weten, dat wij van nature God en den naaste haten, dat wij van nature vijanden van den waren God en den Zoon Gods zijn, zoo lang bidden wij niet voor de vijanden, maar roepen veeleer om wraak; maar wanneer wij bij onszelven bevinden, hoe vijandig de mensch tegen God, tegen de vrije genade, tegen het bloed van Christus is, en wanneer wij door de liefde Gods ter aarde geworpen zijn, dan zullen wij iedereen gunnen, hetgeen de Heere ons ten deel heeft laten vallen, en dan zijn wij, hoewel in banden, nochtans werkzaam in het gebed, opdat het Woord Gods zijnen loop hebbe. Die waarlijk verootmoedigd is en de liefde Gods aan zijn eigen hart ervaren heeft, in diens hart ziet het er uit, als in het hart van David, wien een Judas, ik bedoel Joab, zijn beste krijgsoverste, verweet: Gij zijt uwen vrienden een vijand, en uwen vijanden een vriend. (2 Sam. 19 : 6.) Het woord zal blijven staan, dat God genadig is; al heeft Hij eenen tijd lang eenen mensch of ook eene stad of een land verworpen, toch ligt het dikwijls in Zijnen Raad, tot het verlatene terug te keeren, het verworpene weder aan te nemen, het verstootene weder te vergaderen. Aldus handelende gaat, om mij zoo eens uit te drukken, de Almachtige naar geen ander plan te werk, dan dat Hij Zijne vrije genade verheerlijke, wanneer, waar en zoo als Hij wil, en daar zijn Zijne heiligen in Zijnen dienst, als soldaten in dienst van hunnen koning, die zich naar Hem voegen moeten, opdat Zijn Raad worde uitgevoerd. Zoo hebben dan ook de arme verstrooiden moeten lijden en verdragen. Hun leven wordt bedreigd, zij zijn zonder tehuis, uit hunne vaderstad verdreven, verre van hunne geliefden; vele vriendschapsbanden zijn verscheurd; zij zijn door allerlei nood heengegaan. Maar een goed krijgsknecht van Christus weet van niets dan van de eere zijns Konings, en een begenadigde weet van niets dan van vrije genade, en hij zal het Woord van genade en ontferming brengen, waar hij maar komen kan. Dat deden de verstrooiden dan ook. In de gevangenis wordt intusschen het

wonderbare licht ontstoken door de boodschap: „Onze diaken Filippus is naar Samaria!" — „Naar Samaria?" — „Ja, en de geheele stad is aan den Heere Jesus Christus geloovig geworden!"

Vernemen wij, Mijne Geliefden! wat voor een volk deze Samaritanen van ouds her geweest zijn. Wij lezen 2 Kon. 17 : 22 vv.: „Alzoo wandelden de kinderen Israëls in alle zonden van Jerobeam, die hij gedaan had; zij weken daarvan niet af: totdat de Heere Israël van Zijn Aangezicht wegdeed, gelijk als Hij gesproken had door den dienst van al Zijne knechten, de Profeten; alzoo werd Israël weggevoerd uit zijn land naar Assyrië, tot op dezen dag. De koning nu van Assyrië bracht volk van Babel, en van Chuta, en van Avva, en van Hamath, en Sefarvaïm, en deed hen wonen in de steden van Samaria, in de plaats der kinderen Israëls; en zij namen Samaria erfelijk in, en woonden in hare steden. En het geschiedde in het begin hunner woning aldaar, dat zij den Heere niet vreesden; zoo zond de Heere leeuwen onder hen, die eenigen van hen doodden. Daarom spraken zij tot den koning van Assyrië, zeggende: De volken, die gij vervoerd hebt, en hebt doen wonen in de steden van Samaria, weten de wijze des Gods van het land niet; daarom heeft Hij leeuwen onder hen gezonden, en ziet, zij dooden hen, dewijl zij niet weten de wijze des Gods van het land. Toen gebood de koning van Assyrië, zeggende: Brengt eenen der priesteren daarheen, die gijlieden van daar weggevoerd hebt, dat zij henentrekken en wonen aldaar; en dat hij hun leere de wijze des Gods van het land. Zoo kwam een uit de priesters, die zij van Samaria weggevoerd hadden, en woonde te Beth-El; en hij leerde hun, hoe zij den Heere vreezen zouden. Maar elk volk maakte zijne goden; en zij stelden ze in de huizen der hoogten, die de Samaritanen gemaakt hadden, elk volk in hunne steden, waarin zij woonachtig waren. Want de lieden van Babel maakten Sukkôth Benôth, en de lieden van Chut maakten Nergal, en de lieden van Hamath maakten Asíma, en de Avvieten maakten Nibha en Tartak; en de Sefarvieten

verbrandden hunne zonen voor Adramelech en Anamelech, de goden van Sefarvaïm, met vuur. Ook vreesden zij den Heere, en maakten zich van hunne geringsten priesteren der hoogten, dewelke voor hen dienst deden in de huizen der hoogten. Zij vreesden den Heere, en dienden ook hunne goden, naar de wijze der volken, van dewelke zij die weggevoerd hadden". Toen de Joden uit Babel terugkeerden, zonden de Samaritanen tot hen en wilden medebouwen aan den tempel des Heeren. De Samaritanen echter hadden slechts de Boeken van Mozes; de Profeten en Psalmen hielden zij niet voor Gods Woord. Zij hadden op den berg Gerizim eenen eigen tempel gebouwd. Nu echter, ten tijde van Nehemia, wilden zij medebouwen aan den tempel des Heeren. Nehemia liet het evenwel niet toe, want hij wist wel, van welken geest zij waren, en dat zij voor het volk Juda eene aanleiding zouden zijn, om zich weder tot de afgoden te wenden. De vorsten te Samaria hadden alles in het werk gesteld, om den bouw des tempels op Moria te verhinderen, en dit was hun gelukt, zoolang Cyrus leefde, schoon deze eerst de vergunning tot den terugkeer van het volk en den wederopbouw des tempels gegeven had, en tot op den tijd van de regeering van Darius; en ook daarna trachtten zij door alle mogelijke listen de Profeten Ezra en Nehemia verdacht te maken en hun vrees aan te jagen, ja hen heimelijk om te brengen. Het was hun echter niet gelukt. De haat tusschen de Joden en de Samaritanen was zoo vreeselijk, dat voor eenen Samaritaan de Jood een hond was, en voor eenen Jood de Samaritaan een duivel. De Samaritanen verbrandden eens, om de Joden doodelijk te ergeren, doodsbeenderen en strooiden de asch in den tempel, waardoor deze gansch en al ontheiligd werd. Toen onze Heere en Heiland de twaalf jongeren verkozen had en hen uitzond, om te prediken, zeide Hij tot hen: „Gij zult niet heengaan op den weg der Heidenen, en gij zult niet ingaan in eenige stad der Samaritanen; maar gaat veelmeer heen tot de verlorene schapen van het huis Israëls" (Matth. 10 : 5 en 6). Het eerst zouden de Joden den zegen hebben. Daarom zegt

ook de Apostel Paulus: „En ik zeg, dat Jesus Christus een dienaar geworden is der besnijdenis, vanwege de waarheid Gods, opdat Hij bevestigen zou de beloftenissen der vaderen; en de Heidenen God vanwege de barmhartigheid zouden verheerlijken". (Rom. 15 : 8 en 9.) God heeft Zijne belofte in de eerste plaats den Joden gegeven; zoo zou dan ook het Koninkrijk Zijns Zoons allereerst tot h e n komen. Zij waren de eerste erfgenamen. Daarom: „Niet in eenige stad der Samaritanen, maar tot de verlorene schapen van het huis Israëls".

Ik heb echter in het voorafgaande gezegd, dat bij den Heere God een getrouw-blijven is aan geene andere wijze van doen, dan aan het doen naar Zijne vrije genade. God is niet aan ons gebonden, maar wij zijn in God gebonden, om Hem te vreezen, te eeren en lief te hebben. Houdt dat op, dan zal het gaan, gelijk de Heere Jesus gezegd heeft: de kinderen des Koninkrijks worden buitengeworpen. En daar wacht God de Heere zoo lang niet meê. — Nadat de Heere Jesus tot Zijne jongeren gezegd had: „Niet in eenige stad der Samaritanen", kwam Hij wellicht een jaar later in de nabijheid van eene stad van Samaria en zette Zich neder bij eene fontein. Eene vrouw uit de stad ging uit tot de fontein, en Hij vroeg haar om eenen dronk waters. De vrouw verwonderde er zich over, dat Hij, een Jood, van haar te drinken begeerde, — want dat zou anders een Jood nooit gedaan hebben, — tot eindelijk de Heere Jesus, nadat zij met vrouwenlisten alles in het werk gesteld had, om de waarheid en de genade van zich af te houden, haar van echtbreuk en hoererij overtuigde. Toen werd zij verbroken. Overtuigd van hare zonde en schuld, waardoor zij de eeuwige straf verdiend had, en er door getroffen, dat de Heere Jesus zoo vriendelijk van het water des levens tot haar had gesproken, liep zij naar de stad en verhaalde daar, welk een goeddoend Profeet Hij was, — dat bij Hem woorden des eeuwigen levens waren. Daarop gingen de inwoners dier stad uit en hoorden den Heere Jesus Zelven. Dat waren de eerste beginselen in Samaria. Vóór Zijne hemelvaart sprak de Heere Jesus het bevel

uit: „Gij zult Mijne getuigen zijn, zoo te Jerusalem, als in geheel Judea en Samaria, en tot aan het uiterste der aarde". (Handel. 1 : 8.) — Nu zijn wel is waar de trouwe Apostelen gedurende de vervolging, in den Geest gebonden, te Jerusalem gebleven, — de Heere houdt hen daar terug, om de in gevaar gebrachte Gemeente te troosten. Er wordt echter een diaken uitgezonden, met name Filippus. Deze had volstrekt niet het voornemen, naar Samaria te gaan, ten einde daar te prediken, ook de Apostelen dachten daar niet aan; want de Heere Jesus, ofschoon Hij tot de Zijnen gezegd had: „Gaat heen in de geheele wereld, predikt het Evangelie aan alle kreaturen", — heeft hen toch voor eigenwillig loopen en draven bewaard. Maar toen de tijd der genade en ontferming over het schrikkelijke, vijandige Samaria aangebroken was, dreef de Heere door eene vervolging de geloovigen uit Jerusalem, opdat zij eene plaats zochten, waar zij zonder gevaar vertoeven konden; en Hij opende hun den mond, om het Evangelie te prediken. Zoo drijft Hij ook Filippus naar Samaria en laat hem aldaar prediken.

Deze Filippus moet een bijzonder begenadigd man geweest zijn, d.w.z. zulk een, die, schoon hij, wat hemzelven aangaat, nederliggen kan als een ledige zak, toch op eenmaal weder opspringt en getuigt van genade en ontferming. Hij is dus iemand geweest, die slechts van genade wist en van zelfveroordeeling. Zoo iemand kan geen onbehoorlijk onderscheid maken, hij kan door de goddeloosheid of door de vijandigheid der Samaritanen zich niet laten weêrhouden; want d i t gevoel ligt in hem: „Wat onderscheidt mij? is er een menschenkind onder de zon, zondiger, ellendiger, armer, dan ik ben? en is er niet een almachtige, genadige God, Die, nademaal Hij Zich mijner ontfermd heeft, Zich niet ook over de Samaritanen ontfermen zou?" D e z e Filippus komt naar Samaria. Gelijk hij tegenover anderen een levend getuigenis aflegde van de genade, zoo heeft hij ook eerst in zijn eigen huis gedaan; want hij had vier dochters, en van dezen lezen wij, dat zij allen profeteerden (Handel. 21 : 9), d. i. zij wisten allen hiervan een levend ge-

tuigenis te geven: hoe groot hare zonde en ellende was, hoe zij van al hare zonden verlost waren, en hoe zij voortaan Gode zouden dankbaar zijn, door wat God haar genadiglijk gegeven had, ook aan anderen te brengen.

Nu, Filippus predikt dus van Christus (naar Luther), of, gelijk het naar het Grieksch heet, hij predikte Christus. Wat wil dat zeggen? Hij predikte: „Hij is het alleen!" — Gisteren heb ik ergens gelezen, dat er op Borneo Heidenen wonen, die, wanneer zij door eene kwaadaardige ziekte bezocht worden, een schip met hunnen afgod laten komen, en wanneer deze afgod met het schip komt, dan is de gansche stad, hoe schrikkelijk hij er ook uitziet, toch blijde; want zij gelooven, dat hun god deze en alle andere ziekten en plagen medeneemt naar de benedenste deelen van de rivier, die daar door het land stroomt. Nu waren de Samaritanen, wel is waar, niet geslagen met cholera, pokken of dergelijke ziekten, maar zij hebben bij Filippus' prediking hunne groote zonde, hunne schuld erkend, en dat zij de eeuwige straf verdiend hadden, en zoo hebben zij de prediking aangenomen en in hun binnenste de waarheid ervaren: „Deze is het Lam Gods, Dat de zonde der wereld wegneemt", en: „Waarlijk, Hij heeft onze krankheden op Zich genomen, en onze smarten heeft Hij gedragen; doch wij achtten Hem, dat Hij geplaagd, van God geslagen en verdrukt was. Maar Hij is om onze overtredingen verwond, om onze ongerechtigheden is Hij verbrijzeld; de straf, die ons den vrede aanbrengt, was op Hem, en door Zijne striemen is ons genezing geworden". — Er staat verder, dat Filippus predikte van het Koninkrijk Gods, en van den Naam van Jesus Christus (Vers 12), d. i. hij predikte er van, hoe God begint in eenen mensch met Zijne genade te regeeren, en hoe God alles zoo doet, dat Hij het doet om des Naams, om des eenigen Naams wil, die onder den hemel den menschen gegeven is, door welken wij moeten zalig worden. Gelijk Hij ook gesproken heeft: „Mij hebt gij niet gebracht het kleine vee uwer brandofferen, en met uwe slacht-

offeren hebt gij Mij niet geëerd; Ik heb u Mij niet doen dienen met spijsoffer, en Ik heb u niet vermoeid met wierook. Mij hebt gij geenen kalmus voor geld gekocht, en met het vette uwer slachtoffers hebt gij Mij niet gedrenkt; maar gij hebt Mij arbeid gemaakt met uwe zonden, gij hebt Mij vermoeid met uwe ongerechtigheden. Ik, Ik ben het, die uwe overtredingen uitdelg om Mijnentwil, en Ik gedenk uwer zonden niet". (Jes. 43 : 23-25.) — Filippus predikte dáárvan, dat God met Zijnen Heiligen Geest komt te regeeren in het hart, dat Hij het geweten vrijmaakt van schuld en bevlekking der zonde, en den mensch een waarachtig gezond geloof geeft en waarachtigen vrede, waarvan de Heere Jesus zegt: „Mijnen vrede geef Ik u", — eenen vrede, dien de wereld u niet ontnemen kan. — En niet alleen hoorden de Samaritanen deze prediking, maar zij zagen ook de wonderen, die Filippus deed, zij zagen, hoe duivelen uitgedreven werden, en hoorden, hoe zij schreeuwden, als zij uitvoeren; zij zagen dus, welk eene macht het Woord had, om deze wederspannige duivelen uit te drijven; zij zagen, hoe kreupelen gezond werden, zoodat zij op eenmaal sprongen als een hert, gelijk wij hier lezen: En vele geraakten en kreupelen werden genezen. Er staat niet: „alle kreupelen of geraakten werden genezen", maar er staat „vele", — een getal namelijk, dat genoegzaam was, om het getuigenis des Woords daardoor te bevestigen. God de Heere zal er steeds zorg voor dragen, dat, waar Zijn Woord komt, ook kracht komt, ook gezag komt met het Woord, zoodat het voor aller geweten openbaar wordt: Dat is Gods Woord. En al geschieden zulke uiterlijke, zichtbare wonderen tegenwoordig niet, wie zou de wonderen loochenen, die God voortdurend doet, als Hij gebeden verhoort? Sedert dan ook de duivel opgehouden heeft onder de menschen te bestaan (!), sedert worden ook geene bezetenen meer genezen; en sedert er geen geloof meer is en geen waarachtig gebed, sedert worden ook geene kreupelen en geraakten meer gezond gemaakt. Daarvoor is noodig, dat men in waarheid gevoelt:

„Mij is barmhartigheid geschied", om bij God om barmhartigheid aan te houden ook voor anderen en hun lijden.

Te Samaria bevond zich toenmaals Simon de toovenaar. Deze betooverde het gansche volk, zoodat allen riepen: „Deze is de groote kracht Gods", en hij zelf gaf zich daarvoor ook uit. Nu zou men vragen: „Zulk eene betooverde stad, — zal d i e genade geschieden?" Ja, waarom niet? aan zulk eene juist! Wat heeft de Heere God aan de wijze menschen, Hij, Die Zelf alleen wijs is, en Wien de menschen met hunne eigene wijsheid, die toch slechts waanwijsheid is, altijd weêr in den weg staan? — Maar hoe komt deze Simon dan tot het geloof? Gij zult u zeker uit de verlegenheid helpen, met te zeggen: Dat was slechts een historisch geloof! Daarvan staat hier echter niets. Hij heeft werkelijk geloofd hetgeen hij geloofd heeft, anders zou hij Filippus niet hebben kunnen bedriegen, en zou deze hem niet gedoopt hebben. „Was het dan waarheid bij hem?" Dat is eene andere vraag; daarover behoefde Filippus ook niet te oordeelen, dat kon hij den almachtigen God overlaten. Genoeg, dat Simon zich verootmoedigd heeft, dat hij zijne tooverkracht aflegde, met welke hij tot op zekere hoogte Gode gelijk heeft willen zijn, en dat hij voortaan den Heere Jesus de eere gaf. Dat was genoeg, om allen te doen zien, welke macht en kracht Koning Jesus heeft ook tegenover den machtigsten tegenstand. Wat heeft Simon intusschen ontbroken? Zelfverloochening, en daarom viel hij weder af. De zaaier, die zijn zaad uitstrooit, zaait het op vierderlei grond. Niet alles komt op. Het eene deel neemt de duivel weg, het andere wordt door de hitte der zon verbrand, het derde door het onkruid verstikt; alleen het goede land brengt goede vrucht voort. Simon had grondige kennis van natuurgeheimen, die den menschen over het algemeen niet bekend zijn. De menschen blazen zich heden ten dage op, alsof zij ik weet niet wat voor groote dingen hadden ontdekt; maar de ouden hebben nog heel andere dingen geweten en gedaan, zoo ook deze Simon, zoodat de wereld er verbaasd van stond en dacht: Zoo iets kan alleen God!

Maar wat Simon niet wist, dat was dit: hij wist niet, wat genade is, hij kende slechts zijne kunst en wetenschap, maar hij kende geene barmhartigheid. Het ging hem als den toovenaars in Egypte: alles wat Mozes deed, konden zij nadoen, totdat zij aan eene kleine soort van ongedierte met hunne wijsheid te schande werden. Zoo had ook Simon groote dingen gewrocht, maar geraakten en kreupelen had hij niet genezen, daar had hij niet eens aan gedacht, hij had zulke menschen in 't geheel niet gezien, hij zag alleen zichzelven. Filippus echter zag Christus Jesus als Koning in de macht Zijner genade.

Nog eenige vragen dringen zich aan ons op, die wij ten slotte zullen beantwoorden. Wij lezen namelijk Vers 12: Zij werden gedoopt, beide mannen en vrouwen. Opmerkelijke woorden. De Doop kwam in de plaats der Besnijdenis. Nu weten wij, dat de vrouwen niet besneden werden. Intusschen zien wij hier, hoe dezen op eenmaal de kracht der genade aan zich ervaren en het verstaan hebben, welke beteekenis het zegel des Doops heeft, dat het namelijk op alle vleesch betrekking heeft, dat het niet, naar de wijze der Besnijdenis, over de mannen alleen zich uitstrekte, maar over mannen en vrouwen. Als men nu verder met de vraag komt: „Hoe stond het dan met de kinderen?" dan antwoord ik: Wanneer de Apostel Petrus op den eersten Pinksterdag zegt, toen mannen en vrouwen gezamenlijk hem aanhoorden, die zonder twijfel hunne kinderen bij zich hadden: „U komt de belofte toe, en uwen kinderen", dan blijkt, dat de ouders zich met hunne kinderen lieten doopen; en als wij hier lezen, dat beide, mannen en vrouwen, zich lieten doopen, zoo is wederom de bedoeling, dat de kinderen mede gedoopt werden; want tot hen is gekomen de kracht van de prediking des genadeverbonds, en dit is het genadeverbond, dat de Heere spreekt: „Ik ben uw God en uws zaads God na u".

Wanneer gij verder leest, dat de Apostelen Petrus en Johannes naar Samaria gegaan zijn, dan hebt gij er op te letten, dat zij niet uit zichzelven daarheen gegaan zijn, zij werden

veeleer door de andere Apostelen afgevaardigd (Vers 14); en toen zij te Samaria kwamen, legden zij den geloovigen de handen op, en dezen ontvingen den Heiligen Geest. Gij moet echter niet denken, dat te voren de Heilige Geest niet aanwezig was, daar immers de Heilige Geest het was, Die het geloof werkte. Deze handoplegging was iets bijzonders voor dien tijd. Ook de Samaritanen, die tot den Heere bekeerd waren, zouden de gave der talen en de overige gaven ontvangen naar 1 Cor. 12 : 7 vv., opdat zij toegerust zouden zijn met al de gaven, die de Heere toenmaals aan Zijne Gemeente schonk, om het Evangelie onder de volkeren te brengen. Men mag dus uit dezen tekst niet afleiden, gelijk de Roomschen doen, dat na den Doop nog eene Bevestiging noodzakelijk zou zijn.

Wij hebben hier de tegenstelling: eene gevangenis, waarin tot God geroepen wordt om redding, en ter anderer zijde eene gansche stad, die door de macht des toovenaars in de kaken des duivels lag, maar nu vervuld is met de vreugde des Heeren, om te kunnen zeggen: „Zie, de winter is voorbij! De bloemen worden gezien, en de stem der tortelduif wordt gehoord in ons land. De vijgeboom brengt zijne jonge vijgjes voort, en de wijnstokken geven reuk met hunne jonge druifjes". (Hoogl. 2 : 11—13.) Amen.

Nazang: Psalm 95 : 1 en 2.

Komt, laat ons samen Isrels Heer,
Den Rotssteen van ons heil, met eer,
Met Godgewijden zang ontmoeten!
Laat ons Zijn gunstrijk Aangezicht
Met een verheven lofgedicht
En blijde psalmen juichend groeten!

De Heer is groot, een heerlijk God,
Een Koning, Die het zaligst lot,
Ver boven alle goôn, kan schenken.
Het diepst van 's aardrijks ingewand,
Het hoogst gebergt' is in Zijn hand,
't Is al gehoorzaam op Zijn wenken.

TIENDE LEERREDE,

over

PSALM 84 : 8. [1])

Voorzang: PSALM 77 : 6 en 7.

Zou God Zijn genâ vergeten?
Nooit meer van ontferming weten?
  Heeft Hij Zijn barmhartigheên
  Door Zijn gramschap afgesneên?
'k Zei daarna: Dit krenkt mij 't leven;
Maar God zal verand'ring geven;
  d' Allerhoogste maakt het goed:
  Na het zure geeft Hij 't zoet.

'k Zal gedenken, hoe voor dezen
Ons de Heer heeft gunst bewezen;
  'k Zal de wond'ren gadeslaan,
  Die Gij hebt van ouds gedaan;
'k Zal nauwkeurig op Uw werken
En derzelver uitkomst merken:
  En, in plaats van bitt're klacht,
  Daarvan spreken dag en nacht.

Mijne Geliefden! Ik sprak het zooeven in mijn gebed uit, dat God door Jesus Christus den Zijnen zege op zege geeft. Dat staat geschreven Ps. 84 : 8: Zij behalen de eene zege na de andere [2]), een iegelijk van hen zal verschijnen voor God in Zion.

Wie zijn zij, die de eene zege na de andere behalen? Naar de vertaling, die wij voor ons hebben, zijn het degenen, die door het jammerdal gaan (Vers 7) [3]). Naar Vers 4 is

---

1) Gehouden 27 Juli 's avonds.

2) Aldus naar Luther. Statenvertaling: „Zij gaan van kracht tot kracht".

3) Luthers vertaling. De Statenoverzetting heeft: „Dal der moerbeziënboomen".

het de vogel, die een huis, de zwaluw, die een nest gevonden heeft, waar zij hare jongen nederlegt. Dit Psalmwoord voor oogen houdende, gaan wij over tot de Handelingen der Apostelen, om uit hetgeen wij in de vorige leerredenen behandeld hebben, nog zoo het een en ander nader te beschouwen.

De zaak van God en Christus, de zaak Zijner Gemeente en mitsdien de zaak onzer zaligheid was in Jerusalem, vanwaar toch het heil zou uitgaan, naar het zichtbare eene verloren zaak. Jesus van Nazareth was immers als een goddelooze vervloekt en aan het kruis geslagen, Hij was gestorven; en drie dagen duurde het, dat de kleine, door alle duivelen gehate Gemeente treurig bijeenzat, als het ware om hare verlorene zaak te beweenen en elkander te vragen, wat dan nu waar was van al hetgeen zij van den Heere Jesus gehoord en gezien hadden. Alles lag in den dood, en van den dood is immers niets te verwachten! Op den derden dag echter vertoont de Heere Zich levend en overwint bij Zijne geliefde jongeren eerst hun ongeloof, hun onverstand, en doet, zoo te zeggen, al het mogelijke, om hen er van te overtuigen, dat Hij waarlijk opgestaan is. Overigens waren zij in deze groote stad, in weerwil van hetgeen zij van den Heere ervoeren, nochtans in grooten angst en vreeze voor de Joden. Zij hadden de overwinning, maar zij wisten haar niet te gebruiken. De Heere houdt hen intusschen door Zijn Woord bijeen, zoodat zij niet verstrooid worden, en de honderdtwintigen volharden bij het Woord des Heeren, evenwel zonder recht te begrijpen, waarop het nog uitloopen moest. — De gansche stad echter ligt verzonken in ongeloof. De zaak van Jesus wordt, zoo te zeggen, doodgezwegen; de weinige jongeren worden als uitzinnigen aangezien. Niemand vraagt in waarheid naar vergeving der zonden. De duivel houdt hen allen vast in zijne netten, — maar de vijftigste dag is nauwelijks aangebroken, of daar hebben wij de overwinning. De Heilige Geest laat de jongeren spreken en getuigen in allerlei talen. Zooeven was er niets dan een klein hoopje van honderd en twintig, maar op denzelfden dag nog staat eene schare

voor u van drie duizend. Over het hardnekkig ongeloof is gezegevierd, en de verloren zaak van den Heere Jesus vertoont zich in al de heerlijkheid harer majesteit. De jongeren overwonnen keer op keer door den Vorst der overwinning; Die behaalde overal de zege. Hij overwon eerst Zijne jongeren, Hij overwon op het Pinksterfeest de drie duizend, en maakte nu hen wederom tot overwinnaars; want de drie duizend overwonnen alle menschenvrees. Tot op den huidigen dag toch is het voor ieder, die uit het Jodendom tot het Christendom wil overgaan, het allerzwaarste, zich te laten doopen! Ja, zoo'n weinigje Christendom aannemen, dat gaat nog, maar zich te laten doopen, — dat is genoeg, om door vader en moeder met de zwaarste vloeken vervloekt te worden. De overwonnenen van den Heere Jesus werden echter tot overwinnaars van alle menschenvrees gemaakt. Menschenvrees schijnt wel slechts eene vlieg te zijn, maar zij is inderdaad het grootste beest, en er behoort ongemeen veel moed en vastberadenheid toe, om de menschenvrees af te leggen en te staan in de vreeze Gods, in de vreeze van den Naam van Jesus. Toen zij de menschenvrees overwonnen, overwonnen zij te gelijk elk vooroordeel, waarin zij tot dusver gevangen waren geweest; zij overwonnen allen nijd, haat, twist en tweedracht onder elkander, want de drie duizend werden op eenmaal één hart en ééne ziel, — alle nijd en haat is weg, en alles is één band der liefde, waarmeê ieder zich vrijwillig gebonden heeft. Zij overwinnen ook alle gierigheid, welke is de wortel van alle ongerechtigheid, van alle kwaad; want niemand zeide meer van het zijne: „Dat is mijn!" maar allen zijn zoo vervuld van de gemeenschap, die zij aan den Heere Jesus en aan al Zijne schatten en gaven hebben, dat het uitwendige voor hen geene andere waarde heeft, dan om van dag tot dag het leven te onderhouden. En het duurt niet lang, of zij overwinnen zelfs allen hoon, smaad en verachting, die zij te verduren hadden om den Naam van Jesus; want ook de ongeloovigen krijgen eerbied, zoodat zij alles eeren moeten, wat zij tot dusverre verafschuwd en verworpen hadden. Zoo had dan de

Gemeente door de genade van den Heere Jesus, door haren eendrachtigen wandel, door de eensgezinde en broederlijke liefde, die in haar heerschte, en voorts door haren vlijtigen en eerlijken wandel de niet-geloovigen en verachters ten slotte overwonnen, zoodat dezen hen eerden en hoogachtten, zóó hoog, alsof zij koningen waren, terwijl men zelfs den moed niet had, zich bij de geloovigen te voegen, uit vreeze en eerbied. (Handel. 5 : 13.) Dat noem ik vijanden overwinnen. De Heere Jesus overwint Zijne vijanden en maakt hen tot vrienden, en dan maakt Hij hen ook tot overwinnaars, zoodat zij overwinnen ten eerste de lusten van hun eigen vleesch en ten tweede ook de uitwendige vijanden. Ik zeg niet, dat zij al de werkingen huns vleesches terstond op eenmaal d o o d e n, maar ik zeg, dat zij ze o v e r w i n n e n. Kanaän is niet in eens in bezit genomen, maar het heeft lang geduurd, en er is nog veel blijven zitten; intusschen waren toch onder Josua een en dertig machtige beesten overwonnen (Jos. 12 : 14). Wij moeten echter ook weten, wat voor vijanden het zijn, over welke de Heere ons de zege geeft, wiens knechten wij geweest zijn, en van welk verderf wij gered zijn. Ach ja, wij vergeven onszelven de zonden zoo licht, springen zoo licht over ons vleeschelijk doen, over menschenvrees, haat, nijd en gierigheid heen, en nemen het daarmede zoo nauw niet; maar wanneer de Heilige Geest begint te werken, dan worden ons deze onze vijanden eerst recht voor oogen gesteld, opdat wij zien, welke schrikkelijke vijanden het zijn; dan ontstaat de strijd, en na dezen strijd volgt de zege.

Hoe schrikkelijk is toch des menschen aangeboren ellende! Wij zien het als in een beeld in de Handelingen der Apostelen aan eenen kreupelgeborene, wij zien het te gelijk aan zeer veel kranken en bezetenen en met allerlei ziekten behepte menschen, die tot de Apostelen gebracht werden. (Handel. 3 : 2; 5 : 15 en 16.) Wie kan de aangeboren ellende overwinnen? De Apostelen zijn de overwonnenen van den Heere Jesus geweest. Zij, benevens de heilige vrouwen, van

welke ééne zelfs door zeven duivelen overweldigd was geweest, hadden al de vreeselijke krankheden bij het licht des Heiligen Geestes aan zichzelven geestelijk leeren kennen; zij hadden, de een zoo, de ander weêr anders, aan zichzelven beleefd, wat de barmhartigheid van den Heere Jesus gedaan heeft. Nu moeten zij zelven uitgaan, zij moeten prediken en getuigen van deze barmhartigheid, en de kreupelen, de blinden, de bezetenen worden voor hunne voeten gelegd, en daar de Heere Jesus hun, reeds toen Hij hen voor de eerste maal uitzond, over alle ziekte en kwale macht gegeven had, moesten zij over deze hindernissen zegevieren. Daarom mocht de kreupele, die voor hunne voeten neêrgelegd werd, niet kreupel blijven, de bezetene, de kranke kon niet bezeten, niet krank blijven, de doode zelfs kon niet dood blijven. Het zou ook uiterlijk aan het licht komen: dit is des Heeren zege, Hij zegeviert over den duivel, over alle krankheden, over den dood, den geestelijken en lichamelijken dood. Niet alleen geestelijk zal het waargenomen worden, door de oogen dergenen, die oogen hebben, maar het zal ook gezien worden door de wereld, en het zal door de wereld geloofd worden, dat Hij een Heiland en welk een Heiland Hij is. Ja, Hij overwint ook in Zijne jongeren den schroom, zoodat zij voor melaatschheid en andere plagen niet terugdeinsden, maar in de kracht der overwinning van den Heere Jesus de kranken genazen, de duivelen uitwierpen, dooden in het leven terugriepen.

Welk eene macht en geweld verheft zich tegen den Heere Jesus, tegen Zijne Gemeente, tegen degenen, die de Heere Jesus door Zijne genade overwonnen had, om hen tenonder te houden, opdat zij niet zouden vaststaan en overwinnen in de kracht der overwinning van den Heere Jesus! De groote raad laat Petrus en Johannes voor zich brengen en verbiedt hun, verder van den Naam Jesus te prediken. Welk een geweld en macht bij deze zeventig hooge heeren, en welk eene zwakheid bij deze beide jongeren, die zich op niets konden verheffen, en deze beide discipelen brengen het met hunne eenvoudige woorden toch zoo ver, dat de anderen allen verstommen en

tegen wil en dank moeten bekennen: „Het is alles waar!" en dat zij daarna besluiten, hen te geeselen en los te laten. Zij zijn tegen de kracht der waarheid niet bestand, en deze twee zwakke menschen zegevieren in de kracht van den Heere Jesus en van den Heiligen Geest over heel de geestelijke macht van Jerusalem en Judea. Maar waar men zoo de eene zege na de andere behaalt, daar gaat het door zulk eenen nood heen, dat degenen, die de zege behaald hebben, denken: Nog één zoo'n slag en ik ben verloren! Zij hadden eerst moedig aan alle dreigingen van den grooten raad weêrstand geboden, maar daarna is er toch weêr zwakheid en angst. Wat zullen zij doen? zullen zij het opgeven? Nooit ofte nimmer! Zij nemen hunne toevlucht tot het gebed en houden den Heere Zijn Woord voor, het woord uit den tweeden Psalm, en toen werd opnieuw over hen uitgestort de Heilige Geest, Die hen vervulde, zoodat de plaats, waar zij zaten, bewogen werd, en zij trokken weêr moedig te velde. (Handel. 4.)

De geest der huichelarij en der leugen maakt zich op, om den Heiligen Geest, de Apostelen en de oprechten te bedroeven. De geest der huichelarij en der leugen is door menschen niet te overwinnen, dat is een vreeselijke vijand. De gansche Gemeente, de zaak van den Heere Jesus, loopt gevaar, de vijand drijft alles op de spits. Wie van de honderden, die ooit voorgangers in de Gemeente zijn geweest, zijn niet bedrogen geworden door huichelarij, leugen en geld? De Apostelen zijn bijna overwonnen, maar daar vaart de Geest in Petrus, zoodat hij den huichelaar en der huichelaarster eene vraag voorlegt, en zij vallen dood neder aan zijne voeten! De Apostelen behalen de eene overwinning na de andere (Handel. 5).

Hoe dikwijls heeft de wereld niet alles in het werk gesteld, om de levende prediking des Woords te onderdrukken! Hoe dikwijls zijn de trouwe discipelen gekerkerd! Hoe dikwijls werden zij door eene sterke wacht bewaakt en bedreigd, en de vijanden dachten, dat zij de Waarheid achter slot en grendel hadden. Maar de Heere Jesus blijft Overwinnaar, Zijne

Waarheid brengt men niet achter slot en grendel, zij is vrij en baant zich eenen weg door alle hindernissen heen. Alle tegenstand baat den duivel niets, integendeel, hoe ijveriger duivel en wereld alles in het werk stellen, om het Woord te stuiten, des te meer breekt het Woord door alles heen, als een stroom, die niet tegen te houden is. De Heere Jesus maakt Zijne overwonnenen steeds weder tot overwinnaars, zoodat zij zich om kerker en boeien niet bekommeren, zij vreezen ze niet, en terwijl Petrus en Johannes in de gevangenis geworpen worden, nemen de geloovigen toe en klimt het getal der discipelen tot omtrent vijf duizend. (Handel. 4 : 4.) De jongeren overwinnen duivel en wereld, kerker, slot en grendel. Om den Naam Jesus zijn zij gekerkerd, maar kerker gij mij eens den Naam Jesus, als gij kunt! Der Rechterhand des Heeren verblijft de zege. (Handel. 5.)

Hoe vreeselijk en geweldig was toch het dreigen, schelden en woeden tegen den Heere Jesus en tegen Zijn volk, nu van buiten en dan van binnen! Zoo moet ook in de Gemeente eene murmureering ontstaan, doordat sommigen — wellicht waren het ontevredenen, of die niet konden wachten, tot alles geregeld was, — er over klaagden, dat de weduwen der Grieken in de dagelijksche bediening verzuimd werden. De door den Heere Jesus overwonnen Petrus, — die wel verstaan had wat de Heere Jesus tot hem zeide met de woorden: „Ga weg achter Mij, Satanas! want gij verzint niet de dingen, die Gods zijn, maar die der menschen zijn!" — schafte met de anderen raad, de Gemeente koos onverwijld diakenen, en zoo werd de zonde tegen het Negende Gebod heerlijk overwonnen.

In Jerusalem waren destijds allerlei scholen en sekten, welke alle leerden, — maar ik zal later, bij gelegenheid van Simon den toovenaar, zeggen, wat zij leerden. Welk eene macht heeft niet de disputeergeest, juist dewijl een Christen het disputeeren haat en niet geschikt is, om op allerlei duivelsche twistvragen, die soms te berde gebracht worden, en

toch altijd slechts van het doel afleiden, in te gaan. Maar zulke lieden, die gaarne twistgesprekken hielden, hadden Stefanus in hun midden genomen. Nu, deze was een man, vol des geloofs en des Heiligen Geestes, die ook vele wonderen verrichtte. Hebben wij d i e n onder onze voeten, dachten zij, dan hebben wij de gansche Gemeente! Hij echter, Wiens Naam „Wijsheid" is, verleent eene wijsheid, die de wijsheid dezer wereld van ouds her te machtig was, en zoo overwint dan Stefanus, en in Stefanus de gansche Gemeente, al deze groote geleerden, ja ook de voortreffelijksten onder hen met hunne wijsbegeerte, en weet door eene hemelsche geleerdheid het zoo ver bij hen te brengen, dat zij allen verstommen moeten, en zich daartegen niet kunnen staande houden.

Maar kon de duivel in de Gemeente niet ook het gift der wraakzucht werpen? O, zoo de duivel ingang verschaft aan de begeerte, om zich op dezen of genen te wreken! Zoo hij, waar een geheel volk Stefanus uitwerpt en doodt, de heiligen wist te verleiden, om diegenen te vervloeken, die de steenen opgenomen hadden! Slaagt de duivel daarin, dan kan de Heere Jesus niet meer zeggen: „Waar twee of drie in Mijnen Naam vergaderd zijn, daar ben Ik in het midden van hen". Er staat ook een jonge man bij, als Stefanus gesteenigd wordt, en het is hem een duivelsch vermaak, daarbij toe te zien. Wie zal hier nu overwinnen: die met steenen werpen, of die daarmeê geworpen wordt, met al degenen, die met hem deze steenen voelen? Die zoo geworpen wordt, d i e zegeviert! Hij overwint de vreeselijke wraakzucht, dat duivelsche gift, — en hij roept: „Heere, reken hun deze zonde niet toe!" En de hoogepriester en de gansche groote raad moeten zien, dat al hunne heerlijkheid duisternis is bij de heerlijkheid, die van het aangezicht van Stefanus straalt.

De Gemeente wordt vervolgd en verstrooid, weduwen en weezen komen in het ongeluk, de een moet hierheen, de ander daarheen uitwijken, en Saulus woedt, blaast dreiging en moord, werpt de geloovigen in de gevangenis, ja dwingt hen

zelfs den Heere Jesus te lasteren. De Gemeente is overwonnen en verstrooid, de zaak van Jesus verloren! Slechts de Apostelen zijn door Saulus en zijne handlangers niet gevonden. Ik denk, zij hebben de deur niet kunnen vinden van het verblijf, waar de Apostelen bijeen waren. — Wat zal daarvan nog het einde zijn? Zal niet het Sanhedrin toch nog de zege behalen? de overwonnenen van den Heere Jesus door de wereld overwonnen worden? Toch niet! integendeel, die in den kerker liggen, overwinnen de wereld en de vijanden door hun gebed; zij bidden om het leven hunner vijanden, om vergeving der zonde voor hen. — Die nu verstrooid werden, dezen hierheen, genen daarheen, die droegen het Woord met zich mede. De Apostelen zeggen tot Filippus: „Beste Filippus, wij blijven hier te Jerusalem, dat is zoo des Heeren wil, opdat wij bijeenhouden en troosten, wat in nood en aanvechting is, — ga gij echter heen!" En zoo reist hij dan, — waarheen? Ik denk naar Galilea; maar om daarheen te komen, moet hij door Samaria. Daar in Samaria, in de stad Sichem, leefde eene vrouw, die vijf mannen had gehad, ook eens met iemand had geleefd, die niet haar man was; maar de Heere Jesus had met haar gesproken aan de fontein, en sedert heeft de gelukkig bekeerde, zesvoudige hoer door haar geloof geleefd. Het is eigenlijk een wonder, dat Filippus te Samaria een huis vindt, waar men hem opneemt. Maar de Heere Jesus heeft overal de Zijnen en brengt hen te Zijner tijd te zamen. Laat u maar om des Heeren Jesus' wil uit uw huis drijven en zie dan, of gij niet honderd huizen daarvoor terugkrijgt. Wellicht is het d i e vrouw geweest, die Filippus opgenomen heeft. Daar zijn dan nog meer discipelen en discipelinnen bij gekomen; zij heeft mogelijk ook eene rijke vrouw gekend, die eene zaal had, waar de nieuwe Gemeente bijeenkwam en gemeenschappelijk opgebouwd werd in het Evangelie van Jesus Christus. — Maar nu is daar verder die vreeselijke Simon de toovenaar, die de menschen te Samaria ten eenenmale verstrikte. Hij maakte den menschen wijs, dat, wanneer zij hem

geloofden en zijne leerlingen werden, alle geesten hun zouden onderworpen zijn, dat zij dan dag en nacht, donder en hagel zouden kunnen maken, dat zij dan ook zouden mogen doen, wat hun het vleesch ingaf, want het zou hun geene zonde zijn. Daarop liep ten slotte de gansche wijsheid uit, en daarmede betooverde hij de menschen. Deze en gene van de geloovigen mag daarom wel gezegd hebben: „Och arme, hier is het een onbegonnen werk! alles loopt immers dien Simon na! Dat zijn toch geene schapen van Jesus Christus, die Simon naloopen!" Maar Filippus zal de zaak wel anders bezien en geantwoord hebben: „Niet? zijn dat geene schapen van Jesus Christus? staat er dan niet geschreven: Wij dwaalden allen als schapen?" Zie, hoe het met de groote kunst van het uitwerpen van duivelen, met de bezweringen gaat: ten laatste laat de duivel zijnen meester in den steek. Zoo, denk ik, heeft Simon ook eens zijne kracht willen toonen aan eenen bezetene, maar God heeft gesproken: „Het is genoeg!" en toen kon hij niet meer. Filippus verscheen echter, en die vermocht wat, want hij kwam met den Naam Jesus, hij kwam in de kracht des des Heiligen Geestes, en hij overwon daarmeê de kranken, de kreupelen, de bezetenen, de duivelen. Hij kwam met de prediking van Jesus Christus, en deze prediking werkte zoo geweldig, dat ook Simon de toovenaar geloovig werd; hij verliest zijne gansche kunst en vermag niets meer; hij blijft nu gedurig bij Filippus, en zou hem gaarne afzien, op welke wijze hij kranken geneest en duivelen uitwerpt. Maar wat zal er van de jonge Gemeente worden, wanneer Filippus niet langer te Samaria kan blijven? wanneer hij weder vertrekken moet? Dan heeft de Gemeente immers geenen goeden leeraar meer, om haar te weiden, en dan zal deze huichelaar komen, deze toovenaar, en de Gemeente opnieuw verleiden en betooveren! Filippus draagt zijne Gemeente op het hart en bidt voor haar tot den Heere, en de Heere geeft het den Apostelen in, dat zij twee uit hun midden naar Samaria zenden, nml. Petrus en Johannes. Dezen leggen den geloovigen de handen

op, en de gansche Gemeente ontvangt de gave des Heiligen Geestes, die te voren Filippus alleen bezeten had, zoodat nu aanwezig is in de gansche Gemeente kennis der waarheid, de eendracht der liefde; de een ontving deze, de ander die gave, opdat het Woord van den Heere Jesus van Samaria uit zich zou verbreiden. En toen Simon kwam en geld, wellicht dadelijk eene som van twintig duizend gulden wilde geven, terwijl de kerkekas leêg was, stelde Petrus zich voor de Gemeente in de bres, vervloekte hem met zijn geld, en zonder geld behaalde de Gemeente nogmaals de overwinning! Amen.

Nazang: Psalm 84 : 6.

Want God, de Heer, zoo goed, zoo mild,
Is t'allen tijd een Zon en Schild;
Hij zal genaad' en eere geven;
Hij zal hun 't goede niet in nood
Onthouden, zelfs niet in den dood,
Die in oprechtheid voor Hem leven.
Welzalig, Heer! die op U bouwt,
En zich geheel aan U vertrouwt.

ELFDE LEERREDE,

over

HANDELINGEN DER APOSTELEN 8 : 26—28 [1]).

Voorzang: PSALM 68 : 14 en 15.

Uw God, o Isrel, heeft de kracht
Door Zijn bevel u toegebracht.
  O God! schraag dat vermogen;
Versterk hetgeen Gij hebt gewrocht,
En laat Uw hulp, door ons verzocht,
  Uw volk voortaan verhoogen.
Dan passen, Uwen Naam ter eer,
Om Uwes tempels wil, o Heer!
  De vorsten op Uw wenken;
Zij zullen U, van allen kant,
Zelfs uit het allerverste land,
  Vereeren met geschenken.

Scheld met Uw stem het wild gediert',
Dat in het riet zoo weeld'rig tiert:
  De stier- en kalverbenden;
Het volk, dat stukken zilvers geeft,
En dus zich onderworpen heeft,
  Men loert op onz' ellenden.
Gewis! wij zien hen reeds berooid,
En 't oorlogzuchtig volk verstrooid;
  Gezanten zullen naad'ren;
Egypte zal, met Moorenland,
Tot God verheffen hart en hand,
  Den God van onze vaad'ren.

Als onze tekstwoorden, Mijne Geliefden, verzoek ik u op te slaan Handel. der Apost. 8 : 26—28:

---

1) Gehouden 3 Augustus 's voormiddags.

En een engel des Heeren sprak tot Filippus, zeggende: Sta op, en ga heen tegen het zuiden, op den weg, die van Jerusalem afdaalt naar Gaza, welke woest is. En hij stond op en ging heen. En ziet, een Moorman, een kamerling, en een machtig heer van Candace, de koningin der Mooren, die over al haren schat was, welke was gekomen, om aan te bidden te Jerusalem; en hij keerde wederom, en zat op zijnen wagen, en las den Profeet Jesaia.

Wij hebben vóór ons de vervulling van machtige voorzeggingen, die zeer veel troost bevatten. Wij hebben vóór ons eenen wonderweg Gods, langs welken Hij door Zijnen engel, Zijnen sterken bode des vredes, leidt. Wij hebben vóór ons eenen voor het verstand verkeerden weg, die toch de rechte was. Wij hebben vóór ons eenen man, die zijne huid niet veranderen kon, een machtig heer, die God vreest. En wij hebben eindelijk vóór ons het Boek van den Profeet Jesaia.

Tusschenzang: Psalm 107 : 4.

God bracht, na tegenheden,
Hen weêr op 't rechte pad,
En richtte hunne schreden
Naar een gewenschte stad.
Laat zulken voor den Heer
Zijn milde gunstbewijzen,
Zijn wond'ren, Hem ter eer,
Voor 't gansche menschdom prijzen!

In de jonge Gemeente te Samaria is groote bekommering en zorg geweest, dáárover namelijk, hoe het wel gaan zou, wanneer Filippus eenmaal van hen zou weggenomen worden, wanneer hij weder vertrekken zou; want de booze Simon de toovenaar was immers in de stad, en al werd die nu ook gedoopt en hing hij Filippus aan, zoo kon toch bij velen de ziel ten aanzien van hem niet zoo geheel tot rust komen. Van nu af echter was deze zorg ter zijde gesteld, want de Apostelen Petrus en Johannes waren door de overige Apostelen naar Samaria gezonden. Dezen hadden der jonge Gemeente de handen opgelegd, zoodat zij begenadigd werd met allerlei gaven des Heili-

Geestes, en zoo in de waarheid en in de liefde vastgeworteld was. Simon de toovenaar toonde spoedig, van welken geest hij was, daar hij meende, door eene groote som zich van de gave, den Heiligen Geest mede te deelen, te kunnen verzekeren. Hij dacht dus, dat het hemelsche te koop was. Deze Simon was echter door den Apostel Petrus verlamd, zoodat hij, nadat Petrus woorden vol hoogen ernst tot hem gesproken had, met schrik vervuld is en niets anders meer heeft kunnen denken, dan dat de eeuwige verdoemenis hem zou treffen, waarom hij zich heeft moeten stil houden. De duivel is dus hier overwonnen in Simon den toovenaar.

Nu moet echter het Woord verder. Het Woord is als een stroom, als een genadige regen; de mensch heeft daarover niet te beschikken; en de genade, omdat zij genade is, wil zich verder en verder verheerlijken. Van de engelen Gods lezen wij, dat zij gedienstige geesten zijn, die tot dienst uitgezonden worden, om dergenen wil, die de zaligheid beërven zullen. Wij lezen van hen herhaaldelijk in de Handelingen. Zoo staat er bijv. Handel. 10 : 1 vv.: „En er was een zeker man te Cesaréa, met name Cornelius, een hoofdman over honderd, uit de bende, genaamd de Italiaansche; godzalig, en vreezende God, met geheel zijn huis, en doende vele aalmoezen aan het volk, en God geduriglijk biddende. Deze zag in een gezicht klaarlijk, omtrent de negende ure des daags, eenen engel Gods tot hem inkomen". Dat was niet maar eene verschijning, die terstond weder verdween, maar de engel sprak tot hem, met dezelfde stem, die ons eigen is, met eene menschelijke stem, en de engel wist ook zijnen naam, want hij zeide tot hem „Cornelius!" „En hij, de oogen op hem houdende, en zeer bevreesd geworden zijnde, zeide: Wat is het, Heere? En hij zeide tot hem: Uwe gebeden en uwe aalmoezen zijn tot gedachtenis opgekomen voor God. En nu, zend mannen naar Joppe, en ontbied Simon, die toegenaamd wordt Petrus". Zoo lezen wij ook, dat eens een engel Gods de gevangenis opende, de handen der Apostelen van ketenen en boeien ontdeed, hun alle deuren ontsloot, en

ze daarna weêr achter hen toesloot. (Handel. 5 en 12.) Evenzoo lezen wij Handel. 27 : 21 : „En als men langen tijd zonder eten geweest was, toen stond Paulus op in het midden van hen, en zeide: O mannen! men behoorde mij wel gehoor gegeven te hebben, en van Creta niet afgevaren te zijn, en dezen hinder en deze schade verhoed te hebben". Deze mannen hadden namelijk, wat overigens natuurlijk en verstandig is, den scheepskapitein meer geloofd dan den Apostel; immers men weet dikwijls niet, wat men in zijn midden heeft, men veracht dikwijls, wat men heeft, en geeft er geen acht op. Tot op dezen dag echter zijn er menschen, die nog heel andere oogen hebben dan een minister of een kapitein; maar geen profeet is aangenaam in zijn vaderland. — „Doch alsnu vermaan ik ulieden goedsmoeds te zijn: want er zal geen verlies geschieden van iemands leven onder u, maar alleen van het schip. Want dezen zelfden nacht heeft bij mij gestaan een engel Gods, Wiens ik ben, Welken ook ik dien, zeggende", — hij kent den Apostel ook bij name en zegt met eene menschelijke stem: „Vrees niet, Paulus! gij moet voor den keizer gesteld worden; en zie, God heeft u geschonken allen, die met u varen". Dat is in overeenstemming met hetgeen wij lezen Ps. 103 : 20 : „Looft den Heere, Zijne engelen! gij krachtige helden, die Zijn Woord doet, gehoorzamende de stem Zijns Woords".

Ook in onze tekstwoorden lezen wij van eenen engel; en geen wonder, want welk voornemen had God? Moorenland zou Zijn Woord hebben; daarom zendt Hij Zijnen engel, en deze spreekt tot Filippus hoorbare woorden, die Filippus verstaan kan, en wij moeten het wel weten, dat deze woorden: „Looft den Heere, Zijne engelen! gij krachtige helden, die Zijn Woord doet, gehoorzamende de stem Zijns Woords", — altijd geldende woorden zijn. Vervuld zal worden de voorzegging, die wij lezen Ps. 68 : 30—32: „Om Uws tempels wil te Jerusalem zullen U de koningen geschenk toebrengen", — die tempel was de uiterlijke tempel, zoolang hij nog een huis des Vaders was; later was het het volk, dat God Zich gehei-

ligd had, en toen dit Gods tempel was, was het niet meer een huis van hout en steen. — „Scheld het wild gedierte des riets, de vergadering der stieren met de kalveren der volken; en dien, die zich onderwerpt met stukken zilvers; Hij heeft de volken verstrooid, die lust hebben in oorlogen. Prinselijke gezanten zullen komen uit Egypte; Moorenland zal zich haasten, zijne handen tot God uit te strekken". Letten wij vooreerst op „het wild gedierte des riets, de vergadering der stieren met de kalveren der volken; en dien, die zich onderwerpt met stukken zilvers". Het wild gedierte des riets was het logge nijlpaard met zijne vernielende tanden. Denken wij aan de lieve broeders en zusters, die zich in de gevangenis bevinden, dan verstaan wij onder het wild gedierte des riets den vreeselijken Saulus, en onder de vergadering der stieren met de kalveren der volken de Farizeën en Sadduceën. Saulus woedt tegen de broeders en zusters, die in de gevangenis zitten, hij dwingt hen te lasteren, maar al zijn woeden baat hem niets, de Heere Jesus geeft hun den Geest der wijsheid en der volharding, zij zingen psalmen in de gevangenis, en wanneer zij eenen Psalm gezongen hebben, waaraan zij in 't bijzonder de voorkeur gaven, dan was het gewis de 68ste Psalm, die te allen tijde de psalm der martelaars geweest is, de psalm van al degenen, die om het getuigenis van Jesus in de gevangenis hebben moeten smachten en hun leven overgeven. Wanneer zij nu deze woorden gezongen hebben, dan hebben zij aan Saulus gedacht, hunnen woedenden vervolger, aan de schare der Farizeën en Sadduceën, die om een stuk zilver woedden en raasden, en hebben ook gebeden, dat vervuld moge worden, wat wij hier lezen: „Prinselijke gezanten zullen komen uit Egypte; Moorenland zal zich haasten zijne handen tot God uit te strekken". — Wij hebben nog eenen dergelijken Psalm, nml. den 87sten. Aldaar lezen wij Vers 3 en 4: „Zeer heerlijke dingen worden van u gesproken, o stad Gods! Sela. Ik zal Rahab", — dat is Egypte, — „Ik zal Rahab en Babel vermelden onder degenen, die Mij kennen; ziet, de Filistijn en de Tyriër, met

den Moor, deze is aldaar geboren", namelijk in Zion, in de stad Gods. Voor ongeveer tien jaren sprak ik te Bazel eene bekeerde jongedochter uit Moorenland en vroeg haar: „Waar zijt gij geboren?" Zij noemde mij de plaats, waar zij geboren was; ik schudde echter het hoofd en wilde een ander antwoord hebben. „O, Dominee", antwoordde zij daarop, „nu begrijp ik u, ik ben in Zion geboren". Hoort gij? die zwarte maagd, met vreeselijk dikke lippen en roode oogen, zeide: „Ik ben in Zion geboren!"

Deze zwarte eunuch, die naar Jerusalem gaat, was waarschijnlijk, ten minste naar het Grieksche woord, dat wij hier voor „kamerling" vinden, een gesnedene; — „waarschijnlijk", zeg ik, ik wil het niet voor vast zeggen. Slaat nu op Jes. 56 : 2 en 3: „Welgelukzalig is de mensch, die zulks doet, en des menschen kind, dat daaraan vasthoudt; die den Sabbat houdt, zoodat hij dien niet ontheiligt, en die zijne hand bewaart van eenig kwaad te doen. En de vreemde", — die dus een niet-Jood, een niet-Israëliet is, een Heidenkind dus, dat tot zichzelf zeggen moet: „Ik behoor niet tot het volk Gods, dat is een heilig, uitverkoren volk, maar zooals ik mij ken, kan ik niet op zaligheid hopen; ik ben niet uitverkoren, ik ben een verworpen schepsel, ja verworpen ben ik; want mijne bekeering beteekent niets; ik bevind, dat ik dagelijks tegen den boozen lust des vleesches te strijden heb, en zink altijd maar dieper; tot het volk Gods behoor ik niet, ik mag mij daaronder niet tellen, — „en de vreemde, die zich tot den Heere gevoegd heeft", dewijl hij toch weder zeggen moet: Ik kan Hem niet loslaten, ik weet anders niet waar te blijven, ik moet het wagen! — „Alleen tot U, Heere Jesus Christus!" — „deze zegge niet: „De Heere heeft mij gansch en al van Zijn volk gescheiden"; en de gesnedene zegge niet: „Ziet, ik ben een dorre boom," hetzij hij werkelijk een gesnedene is, of zich geestelijk alzoo gevoelt. De gesnedene, die geen enkel goed werk tot stand brengen, die geene vrucht brengen kan, die niets vermag te doen, zegge

niet: „Ik ben een dorre boom". „Want alzoo zegt de Heere van de gesnedenen, die Mijne Sabbaten houden, en verkiezen hetgeen, waartoe Ik lust heb, en vasthouden aan Mijn Verbond: Ik zal hun ook in Mijn huis en binnen Mijne muren eene plaats en eenen naam geven, beter dan der zonen en dan der dochteren; eenen eeuwigen naam zal Ik eenen ieder van hen geven, die niet uitgeroeid zal worden. En de vreemden, die zich tot den Heere voegen, om Hem te dienen, en om den Naam des Heeren lief te hebben, om Hem tot knechten te zijn: al wie den Sabbat houdt, dat hij dien niet ontheilige, en die aan Mijn Verbond vasthouden; die zal Ik ook brengen tot Mijnen heiligen berg, en Ik zal hen verheugen in Mijn bedehuis; hunne brandoffers en hunne slachtoffers zullen aangenaam wezen op Mijn altaar: want Mijn huis zal een bedehuis genoemd worden voor alle volken". — Nu, deze voorzegging moest vervuld worden, en de beide Verzen: „Scheld het wild gedierte des riets, de vergadering der stieren met de kalveren der volken; en dien, die zich onderwerpt met stukken zilvers", en: „Prinselijke gezanten zullen komen uit Egypte; Moorenland zal zich haasten, zijne handen tot God uit te strekken", — hebben hunne bestendige vervulling. Ik heb te Bazel wel dezen en genen Moor — Abyssiniërs noemt men ze nu — gesproken, die zeer kinderlijk waren, en in wier hart niets leefde dan de Heere Jesus, Zijn bloed en Zijne genade. Zoo zijn er nog velen in Abyssinië, die tot heden hunne handen uitstrekken tot God. Hier nu hebben wij den eersten.

De Gemeente dus zingt dezen 68sten Psalm, — dat kunnen wij gerust aannemen; — en wat de Geest in den een werkt, dat werkt Hij dikwijls te gelijk ook in den ander; want weet ook de een van den ander niets, zoo worden zij toch beiden van éénen Geest geregeerd en tot één Woord geleid. — Een engel Gods brengt Filippus op den weg. Wanneer God wil, doet Hij dat nog door eenen engel, die menschelijk tot menschen spreekt. De engel beveelt hem heen te gaan op den weg, die van Jerusalem afdaalt naar Gaza, dat

is dus naar het uiterste Zuiden, naar de uiterste grens des lands, waar men naar Egypte gaat. — Filippus bevindt zich te Samaria. Aldaar is eene groote Gemeente. Moest hij niet bij deze Gemeente blijven en haar verder opbouwen? Neen, hij moet gaan — daarheen, waar niets te doen is, waar ook niets groeit. Hij moet heengaan op den weg naar eene stad, welke woest lag. Nu, wanneer de stad woest lag, dan was er geen verkeer, dan was ook de weg woest, nauwelijks door iemand betreden. Zoo liggen Gods wegen naar ons inzicht dikwijls geheel verkeerd. Wanneer Filippus te Samaria eenige duizenden om zich heen gehad heeft, dan, zou men zeggen, had het getal steeds moeten toenemen, had het tot vier en acht en tien duizend moeten klimmen! — Maar neen, God de Heere heeft andere gedachten dan wij menschen, God de Heere doet het niet door de menigte, Hij heeft zoo enkelen, en deze enkelen volbrengen het; zij werken zelf weder op enkelen, en dezen weder op anderen. Denkt toch niet aan heirkracht! De Heere Jesus had slechts elf om Zich heen, — en dan nog Judas, als den twaalfden, — en Hij bleef in het kleine Palestina, totdat de Heilige Geest uitgestort werd. Toen werden drie duizend, en later nog twee duizend bekeerd. — Er wordt niet gezegd, dat de Geest, er wordt gezegd, dat een engel des Heeren Filippus beveelt, heen te gaan op dezen weg. Had een engel des Heeren het niet gedaan, dan zou Filippus niet heengegaan zijn; want ons is zulk een bevel niet aangenaam, wij willen de menigte en de macht, wij willen de zaak bezien, wij willen er over kunnen beschikken, willen ten minste het doel van alles weten. Zulk een woord, dat den mensch zoo te zeggen in het onbestemde uitzendt, kan vleesch en bloed niet behagen. Daarom moest noodzakelijk een engel Gods tot Filippus komen en het hem zeggen. Wanneer de engel tot Filippus spreekt, of tot Cornelius, dan weten Filippus en Cornelius wel goed, dat het een engel geweest is; want de engelen verschijnen plotseling, spreken een woord in 't oor, — men ziet hen, men hoort hen, en weg zijn ze weêr. Filippus moet

Samaria verlaten, en dat niet om naar Jerusalem, maar naar eenen woesten weg te gaan. Wanneer iemand Filippus gevraagd had: „Wat gaat gij doen?" dan had hij moeten antwoorden: „Ik weet het niet"; — of: „Wat zoekt gij?" wederom: „Ik weet het niet". — „Waarom zijt gij dan hier?" „Ik kan het u niet zeggen". — „Maar ga toch liever naar eene der groote steden en evangeliseer daar!" — „Ik heb een bevel voor dezen woesten weg". — „Maar hoe vele zielen worden daardoor verwaarloosd!" — „Ik kan het niet helpen! de engel Gods heeft mij aldus bevolen."

Terwijl Filippus nu op dezen weg daar heengaat, komt een wagen aangereden, en daarop een van het volk, waarvan God de Heere betuigd heeft: „Zal ook een Moorman zijne huid veranderen? Zoo zult gijlieden ook kunnen goed doen". Een zwarte dus! Hoe komt die hier? Hoe wonderbaar! Wanneer is de man van Jerusalem vertrokken? hoe laat? En hoe laat is Filippus van Samaria vertrokken? Waarom is de wagen niet later hier gekomen? O, *gij kunt niet doen, wat gij wilt!* Gij kunt niet eens eenen wagen bestellen, wanneer en zooals gij wilt. Alles staat in Gods hand, en hier hebben wij het doorslaand bewijs voor ons, dat alles in Gods hand staat. Deze Moor was een machtig man in een land, waarover toenmaals eene vrouw als koningin regeerde. Hij had zeer veel te doen; want hij was over alle schatten der koningin gezet. Denkt daarbij vooral niet aan iets gerings; de vorsten van dien tijd hadden onmetelijke schatten. Het geld echter had niet hem, maar *hij* had het geld, en wederom had de koningin het geld, en niet het geld de koningin. De kamerling bezat nog eenen anderen schat, en dezen schat bezat de koningin gewis ook; het was Gods Woord, het Oude Testament. De kamerling kon slechts op verlangen, of ten minste met verlof der koningin deze groote reis aanvaard hebben. Hij is naar Jerusalem getogen, om aan te bidden, en waarschijnlijk heeft de koningin hem gezonden, opdat ook zij eenigen troost ontvangen mocht. Wellicht zijn er ook nog

anderen in het land geweest, die daarnaar verlangden. „Moorenland zal zich haasten, zijne handen tot God uit te strekken", zegt de Schrift. Nu, dan was deze machtige minister de uitverkorene; hij zou het Woord des Heeren brengen. Maar hoe velen stonden mogelijk achter hem? wie zal het zeggen? Hij ging dus naar Jerusalem, om aan te bidden, naar het bevel Gods: „Mijn huis zal een bedehuis genoemd worden voor alle volken", om daar woorden des levens, van troost, woorden der zaligheid te vernemen. Hij zou het dáár echter niet vinden. Natuurlijk, zoo'n rijk man betaalt goed, geeft rijke geschenken; zoo heeft hij dan zonder twijfel een aangenaam verblijf gehad bij eenen voornamen Farizeër. En nu begrijpt gij wel, wat men den man in 't oor geblazen zal hebben van dat gespuis, dat „Christenen" heet. Men was er juist meê bezig, hen volkomen uit te roeien. Maar zoo'n vorst, al is hij ook een Moor, is verstandig en laat zich niet zoo licht bepraten, als dat met gewone menschen gebeurt. Hij is gekomen, om naar Gods Woord te aanbidden. Hij heeft zijn goede geld betaald, bovendien nog rijke geschenken gegeven; toch moet hij zich de ooren laten volpraten van de sekte der Nazareners, van eenen gekruisigden Jesus, van Wien Zijne aanhangers zeggen, dat Hij opgestaan is. Voorts hebben zij met hem gesproken over de heilige vaderen, over hunne toenmalige zending, hoe zij zee en land omreisden, om eenen Jodengenoot te maken (Matth. 23 : 15), en over andere kostelijke dingen. Maar deze rijke man, die in zichzelven doodarm is, — deze aanzienlijke man, die van binnen nog veel zwarter is dan van buiten, is naar Jerusalem gekomen met de vraag: Is er een koord uit den hemel, dat ik mij daaraan houde, om te weten, wat voor eenen God ik heb, om het ook aan mijne koningin en mijn volk te brengen, als een woord des levens, een woord van troost en een woord des vredes? wie geeft mij een antwoord op de vraag: „Hoe ben ik rechtvaardig voor God?" wanneer ik in mijne ongerechtigheid dreig te stikken? — Hij heeft niets kunnen vernemen. Nu keert hij

weder huiswaarts. De tijd laat niet toe, langer te blijven; de werkzaamheden roepen hem naar zijn land. Hij heeft daarbij zeker een kort gebed uitgesproken: „Ach God, ach God, ik breng niets mede! wanneer zal ik Uw Aangezicht zien? Ik zal mij intusschen aan Uw Woord houden! doe met Uwen knecht naar Uwe barmhartigheid! Maar wanneer zal ik den troost vinden, waarvan geschreven staat: „Zie, in vrede is mij de bitterheid bitter geweest; maar Gij hebt mijne ziel liefelijk omhelsd, dat zij in de groeve der vertering niet kwame: want Gij hebt al mijne zonden achter Uwen rug geworpen!"? — Dat had hij nog niet. Hij beveelt zijn gevolg toebereidselen voor het vertrek te maken, in te pakken, den wagen aan te spannen. Hij heeft niets gezien, niets gevonden voor zijne arme ziel. Slechts het uiterste verval heeft hij te Jerusalem in het huis Gods aanschouwd. „Excellentie, zullen wij aanspannen?" — „Ja, span aan!" Hij stapt in zijnen wagen. Wellicht ziet hij nog juist Petrus en Johannes. Zij zien hem zoo vriendelijk aan, dat hij nog eens zou willen terugkeeren, maar neen, dat gaat niet meer. — „Vooruit, koetsier!" En daar rijdt hij dan heen, — op dezen woesten weg.

Wat doet hij, terwijl hij daar op zijnen wagen zit? Hij heeft een boek in de hand. Bij het instappen heeft hij tot zijnen adjudant gezegd: „Leg mij deze rol in den wagen!" en nu leest hij den Profeet Jesaia, luide, want anders had Filippus hem niet kunnen hooren, en er wordt uitdrukkelijk gezegd, dat Filippus hem den Profeet Jesaia hoorde lezen. Filippus hoorde dat spoedig, gelijk bij ons ieder kind, dat de catechisatie bezoekt, wanneer het dezen tekst hoort, dadelijk zegt: „O, dat staat in Jesaia!" Jesaia heette van ouds her de Evangelist onder de Profeten. De Evangelisten beginnen ook altijd met den Profeet Jesaia. Daar leest gij: „Dit alles is geschied, opdat vervuld zou worden, hetgeen van den Heere gesproken is door den Profeet, zeggende: Ziet, de maagd zal zwanger worden, en eenen Zoon baren, en gij zult Zijnen Naam heeten Emmanuël" (Matth. 1 : 22 en 23). Johannes de

Dooper treedt op, en daar heet het wederom: „Deze is het, van denwelken gesproken is door Jesaia, den Profeet, zeggende: De stem des roependen in de woestijn: Bereidt den weg des Heeren, maakt Zijne paden recht". — Wat las hij dus? Hij las den Profeet Jesaia, hij las niet den een' of anderen roman, maar deze Excellentie, deze hooggeplaatste, wijze man las den Profeet Jesaia! —

Verstond hij ook alles, wat hij las? Daarvan zullen wij aanstaanden Zondag spreken. Hij behoefde niet alles te verstaan. Als kind verstond ik als een kind, wat Jesaia predikt, en als jongeling verstond ik naar de mate eens jongelings, en thans, — ja, nu wordt het mij duidelijker en duidelijker, — maar somtijds is op eenmaal alles weêr weg. Amen.

Nazang: Psalm 106 : 26.

Gelóofd zij Isrels groote God!
Zijn gunst schenk' ons dit heilgenot;
Zoo zullen wij Zijn goedheid danken.
Dat al wat leeft Hem eeuwig eer'!
Al 't volk zegg': Amen! op mijn klanken!
Juich, aarde, loof den Opperheer!

TWAALFDE LEERREDE,

over

HANDELINGEN DER APOSTELEN 8 : 29—35. [1])

Voorzang: PSALM 119 : 61 en 62.

Gerechtigheid en recht heb ik gedaan:
Geef mij dan niet in 's onderdrukkers handen;
Wees Gij mijn Borg, en neem de rechtzaak aan
Van Uwen knecht, daar Gij hem aan ziet randen;
Laat trotschaards toch niet stout'lijk meer bestaan,
Mij, naar hun' wensch, te knellen in hun banden.

Mijn oogen zijn bezweken, rood geschreid,
In 't uitzien naar Uw heil met heet verlangen,
Het heil, aan mij rechtvaardig toegezeid.
Ai! wisch dan toch de tranen van mijn wangen!
Doe bij Uw' knecht naar Uw goedgunstigheid;
Leer mij Uw Wet, dan zal ik troost ontvangen.

Mijne Geliefden, wij slaan andermaal op het 8ste Hoofdstuk van de Handelingen der Apostelen. Daar lezen wij in Vers 28, dat de kamerling uit Moorenland op zijnen wagen zittende in de profetieën van Jesaia las. Nu volgt in Vers 29—35:

En de Geest zeide tot Filippus: Ga toe, en voeg u bij dezen wagen. En Filippus liep toe, en hoorde hem den Profeet Jesaia lezen, en zeide: Verstaat gij ook, hetgeen gij leest? En hij zeide: Hoe zou ik toch kunnen, zoo mij niet iemand onderricht? En hij bad Filippus, dat hij zou opkomen, en bij hem zitten. En de plaats der Schriftuur, die hij las, was deze: Hij is gelijk een schaap ter slachting geleid; en gelijk een lam stemmeloos is voor dien, die het scheert, alzoo doet Hij Zijnen mond niet open. In Zijne vernedering is Zijn oordeel weggenomen; en wie zal Zijn geslacht

1) Gehouden 10 Augustus, 's voormiddags.

verhalen? want Zijn leven wordt van de aarde weggenomen. En de kamerling antwoordde Filippus en zeide: Ik bid u, van wien zegt de Profeet dit? van zichzelven, of van iemand anders? En Filippus deed zijnen mond open, en beginnende van diezelve Schrift, verkondigde hem Jesus.

Tusschenzang: Psalm 134 : 1 en 3.

Looft, looft nu aller heeren Heer,
Gij, Zijne knechten, geeft Hem eer;
Gij, die des nachts Zijn huis bewaakt,
En voor Zijn' dienst in ijver blaakt.

Dat 's Heeren zegen op u daal',
Zijn gunst uit Zion u bestraal':
Hij schiep 't heelal, Zijn' Naam ter eer,
Looft, looft dan aller heeren Heer.

De kamerling zat op zijnen wagen en las in de profetieën van Jesaia. De Profeet Jesaia heet reeds eeuwen lang „de Evangelist Jesaia'', en heeft ons eenen schat van troost gebracht. Daarvan weten alle kinderen Gods te vertellen. De meesten hebben het bij dezen Profeet gevonden, dat op eenmaal de schrikkelijke last der zonde en der wet hun van de ziel genomen werd, en zij op eenmaal ingezet werden in heerlijken vrede. Niet, dat zij voorbedachtelijk den Profeet Jesaia opgeslagen hadden, neen, de Heilige Geest gaf hun het Boek in de hand, zoodat zij opsloegen en lezen moesten, wat de Heilige Geest juist wilde, dat zij lezen zouden. Slaan wij maar ééne plaats op, — ik houd mij verzekerd, dat hier menigeen is, die betuigen kan, dat het waar is, wat ik zeg, — ik bedoel het 54ste Hoofdstuk van den Profeet. Daar zit een jonge man, daar zit eene jongedochter: diep ongelukkig. Alles is weg, wat men als kind gelezen en geleerd heeft; diep terneêrgeslagen zit men daar in zijne zonde en schuld, de hel spert hare kaken op, men is verstrikt in zijne zonde, zoodat men niets meer kan; van de tranen des berouws, die men geweend heeft, gruwt men, men heeft ze niet meer; het oprechte hart is weg, men vindt niets dan valschheid in het hart. Men zit daar

neêr in grooten nood, door schuld bezwaard, door de wet vervloekt; men kan zijnen God niet vinden, Dien men vroeger vond in het kinderlijk gebed, het hoofd zinkt op de borst, en daar heet het dan: „Lees! lees!" En ik lees: „Voor eenen kleinen oogenblik heb Ik u verlaten; maar met groote ontfermingen zal Ik u vergaderen. In eenen kleinen toorn heb Ik Mijn Aangezicht van u een oogenblik verborgen; maar met eeuwige goedertierenheid zal Ik Mij uwer ontfermen, zegt de Heere, uw Verlosser. Want dat zal Mij zijn als de wateren van Noach, toen Ik zwoer, dat de wateren van Noach niet meer over de aarde zouden gaan; alzoo heb Ik gezworen, dat Ik niet meer op u toornen, noch u schelden zal. Want bergen zullen wijken, en heuvelen wankelen; maar Mijne goedertierenheid zal van u niet wijken, en het Verbond Mijns vredes zal niet wankelen, zegt de Heere, uw Ontfermer". — Een mensch kan uitgeput zijn en op de doode werken zitten; hij zou de doode werken gaarne levend hebben, maar zij zijn dood en blijven dood! Doch nu heet het: „Lees!" En hij leest: „O alle gij dorstigen! komt tot de wateren, en gij, die geen geld hebt, komt, koopt en eet, ja komt, koopt zonder geld en zonder prijs wijn en melk!" — Of men wordt om de gerechtigheid door de wereld vervolgd; en het heet wederom: „Lees!" En ik lees: „Alle instrument, dat tegen u bereid wordt, zal niet gelukken, en alle tong, die in het gericht tegen u opstaat, zult gij verdoemen: dit is de erve der knechten des Heeren, en hunne gerechtigheid is uit Mij, spreekt de Heere" (Jes. 54 : 17).

De kamerling leest de hoofdzaak in het Evangelie. Ik acht het kind gelukkig, dat niet alleen Jes. 53 van buiten geleerd heeft, maar dat God de Heilige Geest ook op het hart gebonden heeft, wat wij Jes. 53 lezen, zoodat het in dit Hoofdstuk den Heere Jesus Christus gevonden heeft. Houdt het kind, wat met den Moorman gebeurd is, goed in gedachtenis, dan, meen ik, kan het nooit door den slager een lam door de stad zien leiden, zonder dat het zich Jes. 53 herinnert. — Was het eene wonderbare leiding Gods, eene wonderbare regeering

Zijner wijsheid en almacht, dat Filippus juist op dat uur op dezen weg komen moest, waarop ook de wagen met den kamerling daar kwam aanrijden, zoo hebben wij hier ook weder de wonderbare leiding des Heiligen Geestes. De Heilige Geest geeft het dezen man in, het Boek van den Profeet Jesaia niet in te pakken, maar door zijnen adjudant afzonderlijk in den wagen te laten leggen. Als hij nu daarheen rijdt, vervuld met gedachten over alles, wat hij in Jerusalem gezien en gehoord had, ontrolt hij het boek. Hij zal wel in zijne gedachten gehad hebben, wat wij lezen 2 Kron. 6 : 32 en 33: „Zelfs ook aangaande den vreemde, die van Uw volk Israël niet zijn zal, maar uit verren lande, om Uws grooten Naams, en Uwer sterke hand, en Uws uitgestrekten arms wil, komen zal: als zij komen en bidden zullen in dit huis; hoor Gij dan uit den hemel, uit de vaste plaats Uwer woning, en doe naar alles, waarom die vreemde tot U roepen zal; opdat alle volken der aarde Uwen Naam kennen, zoo om U te vreezen, gelijk Uw volk Israël". Hij heeft aangebeden in den tempel te Jerusalem en mag thans, nu hij op den wagen zit, zuchten om licht, om troost, om genade. Hij keert weder huiswaarts zonder in Jerusalem gevonden te hebben, wat hij zocht; slechts het schrikkelijkste verval was daar te zien. Intusschen, dit zuchten om licht, om troost, om genade, toen hij zoo eenzaam zijnen weg reisde, deze honger en dorst was van den Heiligen Geest. De Heilige Geest geeft in het hart de stille verzuchtingen, de beden om troost: „Laat mij leven, dat ik U love en Uwe rechten verkondige". Dezelfde Heilige Geest, Die hem hongerig en dorstig maakt, maakt ook Filippus vaardig, om op den wagen toe te loopen. Een engel mocht niet de blijde boodschap brengen. Waar de Geest met het Woord het bekommerd-zijn om de zaligheid in eenen mensch werkt, daar moet niet een engel van den hemel met het antwoord op de bange vraag des harten komen, maar een mensch, die dit zuchten om licht, om troost, om genade zelf kent, moet het hem zeggen, een mensch, die zelf geleerd heeft, toen hij

in de duisternis zat, op den Naam des Heeren te betrouwen, en toen hij geen licht zag, te steunen op zijnen God. (Jes. 50 : 10.) De Geest werkt dus in den kamerling droefheid, een vragen naar licht, troost en leven, en dezelfde Geest werkt in Filippus, dezen man in zijnen nood van dienst te zijn, en wel op zoodanige wijze, dat een woord uit den mond eens menschen tot hem kwam, een woord, niet door eenen mensch, maar door den Heiligen Geest in den mensch gelegd. De Heilige Geest zegt tot Filippus: Voeg u bij dezen wagen. De kamerling, met neêrgeslagen oogen lezende, merkt niets, hij ziet Filippus niet, zooals dat met eenen mensch gaat, wanneer hij om licht zucht. Zoo ziet ook de kamerling niets; hij zit daar en leest, en om het met het hart te vatten, wat hij leest, leest hij luid, zooals ook de kinderen doen, wanneer zij iets van buiten willen leeren. Hij leest overluid, opdat het door de stem in het oor des harten dringe. Filippus hoort den man lezen, en als hij hem aanspreekt, maakt hij hem juist geen compliment. Hij komt met eene vraag tot hem, — ja, dat was inderdaad eenig! Stelt u voor, deze kamerling was toch een aanzienlijk vorst, en vorsten, ja die moeten, zou ik zeggen, wel van alle dingen verstand hebben, die kunnen toch ook wel eenen Profeet verstaan! Zoo denkt Filippus er echter niet over, en de Heilige Geest nog veel minder. Zonder zich door het een of ander te laten weêrhouden, vraagt Filippus hem ronduit, met dat hij de Schriftuurplaats hoort —: Verstaat gij ook, hetgeen gij leest? Nogmaals, Mijne Geliefden, dat vraagt Filippus, die heel eenvoudig gekleed gaat, dezen aanzienlijken, rijk gekleeden vorst! Wanneer het een professor geweest was, dan zou er misschien nog iemand den moed toe gehad hebben; maar zoo'n vorst is veel meer dan een professor.

„Verstaat gij ook, hetgeen gij leest?" Hebben wij deze vraag niet ook als tot ons gericht te beschouwen? Voorwaar, eene heilzame vraag is het. Wij menschen toch zitten zoo dikwijls met gesloten mond, ofschoon de Heere zegt, dat Hij

de ziel der Zijnen wil maken als eenen gewaterden hof. (Jes. 58 : 11.) Laat mij slechts vragen: Wat wordt er verstaan van het profetische woord? Het gaat alles zoo het eene oor in, het andere oor uit. Zoo mag dan de vraag wel ook tot ons gericht worden: „Verstaat gij ook, hetgeen gij leest?" — Waarom neemt de kamerling deze vraag niet kwalijk? Hij hoort aan den toon, waarop zij hem gedaan wordt, dat Filippus de Schriftuurplaats verstaat, dat hij dus van God moet geleerd zijn; hij merkt, dat Filippus het gevoelt, hoe hij zucht om licht, dat deze bereid is, hem bij de hand te vatten en in het Woord in te leiden, en daarom geeft hij hem het ootmoedige en oprechte antwoord: Hoe zou ik toch kunnen, zoo mij niet iemand onderricht? Derhalve: hoe zou ik dit kunnen verstaan?

Gewone menschen zijn spoedig klaar en denken alles te verstaan. Daar heet het, wanneer zij gevraagd worden: „O ja, dat begrijp ik heel goed, U hebt daar eens over gepreêkt, ik herinner mij dat nog zeer wel!" Ik vraag echter niet: „Begrijpt gij", — maar: „Verstaat gij het, zoodat het in uw hart en uwe ziel ingaat?" Deze aanzienlijke vorst doet niet, zooals eenmaal een minister uit hetzelfde land, die tot eenen zendeling zeide: „Ik versta den ganschen Bijbel, alleen de laatste hoofdstukken in den Profeet Ezechiël niet, leg mij die uit, overigens behoef ik niets te weten!" Waar geen verbrijzeld hart, geen vragen naar leven en genade is, daar komt men altijd met de zwaarste vragen, de zwaarste hoofdstukken. Maar, Mijne Geliefden, dat is de weg niet. Deze kamerling zegt eenvoudig: „Hoe zou ik toch kunnen, zoo mij niet iemand onderricht?" en laten wij dit ter harte nemen, opdat wij allen eveneens zeggen: „Hoe zou ik toch kunnen?" Het gaat niet om het weten, het gaat om de liefde, — de liefde tot den Heere Jesus, welke liefde te voorschijn komt uit een verbroken hart. Het is niet noodig, dat ik veel weet en veel kennis in het hoofd heb, wel echter, dat ik rust gevonden hebbe voor mijne arme ziel. Laten wij zeggen: „Hoe zou ik toch kunnen?"

maar laten wij ook vlijtig de gelegenheid aangrijpen, om onderricht te worden Mijne Geliefden, wanneer de troost des eeuwigen levens van het hout des verstands getimmerd is, dan gaat toch alles in vlammen op. De troost van de vergeving der zonden gaat alle menschelijk begrip te boven. Onderwijzing hebben wij noodig. Dat bekent de kamerling, en hij bekent juist daarmede, dat de natuurlijke mensch niets verstaat van de dingen Gods.

De kamerling bidt verder Filippus: „Daar gij mij dat vraagt, zoo kom bij mij in mijnen wagen en onderricht mij!" Hij is niet hoogmoedig en antwoordt niet: „Wat gaat u dat aan?" Ook is hij niet te hoogmoedig, om, wat anders een vorst nooit doen zal, eenen zoo eenvoudig gekleeden mensch in tegenwoordigheid van zijn gevolg bij zich in zijnen wagen te doen zitten. Daar mocht geen tweede zitten, waar de vorst zat. Maar hij gevoelt het: die mij aldus vraagt: „Verstaat gij ook, hetgeen gij leest?" dat is ook een vorst, een grootere dan ik ben, hij brengt eene goede boodschap van den hoogen hemel! Alle schatten der wereld, het grootste vermogen, alle eer en aanzien, — het gaat alles voorbij en is ijdelheid der ijdelheden; het recht verstaan van de Schrift gaat alles te boven. Nu, gij behoeft niet verlegen te zijn om onderricht, dat krijgt gij genoeg; maar mocht gij meer verlegen zijn om iets anders, namelijk om een oor, om te hooren, — om een hart, om acht te geven, om een besneden hart, om waarachtige armoede, om ootmoed des geestes, dat gij uzelven niet verheft en niet van uzelven denkt, dat gij alles begrepen hebt! Want waarlijk, dat is niet zoo! Laten wij veeleer zijn en blijven kinderkens, die opwassen moeten door de gezonde melk, en bij den Heere Jesus ter catechisatie gaan. Ootmoed hebben velen van u noodig, om voorts recht te begrijpen, hoe kostelijk het is, onderricht te ontvangen, om den Heere Jesus te zien met de oogen der ziel.

Daar zit nu Filippus bij den kamerling in den wagen. Welk een wagen, waarin deze twee zitten met de profetieën van Jesaia in de hand. Maar wat las de kamerling nu eigenlijk? Wij

moeten op de Schriftuurplaats zelf komen. Filippus vraagt: „Wat hebt gij dan zoo pas gelezen, mijn heer?" En de kamerling leest: Hij is gelijk een schaap ter slachting geleid; en gelijk een lam stemmeloos is voor dien, die het scheert, alzoo doet Hij Zijnen mond niet open. In Zijne vernedering is Zijn oordeel weggenomen; en wie zal Zijn geslacht verhalen? want Zijn leven wordt van de aarde weggenomen. — „Hoor nu eens!" zegt de kamerling verder, „dat versta ik niet! Van wien zegt de Profeet dit? van zichzelven, of van iemand anders?" — Hoe komt toch de kamerling op de gedachte, dat de Profeet dit van zichzelven zou zeggen? Wel, juist zooals wij bij het begin zongen:

Gerechtigheid en recht heb ik gedaan;
Geef mij dan niet in 's onderdrukkers handen!
Wees Gij mijn Borg, en neem de rechtzaak aan
Van Uwen knecht, daar Gij hem aan ziet randen;
Laat trotschaards toch niet stout'lijk meer bestaan,
Mij, naar hunn' wensch, te knellen in hun banden.

Zoo iets vind ik ook bij den Profeet. Hij schijnt veracht, gesmaad, geslagen te worden, hij gaat den dood te gemoet, daarbij houdt hij vast aan recht en gerechtigheid, hij houdt vast aan Gods Woord. Maar het wil den kamerling toch niet recht duidelijk worden; want de Profeet spreekt daarbij van Een, op Wien God de gansche schuld gelegd heeft, hij zegt van Hem: „Waarlijk, Hij heeft onze krankheden op Zich genomen, en onze smarten heeft Hij gedragen". Hij zegt verder: „Wij dwaalden allen als schapen, wij keerden ons een iegelijk naar zijnen weg; doch de Heere heeft onzer aller ongerechtigheid op Hem doen aanloopen". En wederom: „De straf, die ons den vrede aanbrengt, was op Hem". — Gij vindt de woorden, in de Handelingen aangehaald, nu niet zoo letterlijk in uwen Bijbel bij den Profeet Jesaia; immers de kamerling had eenen Griekschen Bijbel, een Grieksch Oud-Testament of

eenen Volksbijbel, die uit de Grieksche taal in de Syrische overgezet was.

Filippus begint met deze Schrift en predikt den kamerling het Evangelie van Jesus. Een schaap, een lam, op de slachtbank gebracht, ter slachting geleid, een schaap, een onschuldig dier, dat zich vrijwillig laat henenleiden, gehoorzaam is, dat is de Heere Jesus Christus, van Wien gij, waarde kamerling, te Jerusalem allerlei smadelijke dingen gehoord hebt. Gij hebt het te Jerusalem niet kunnen te weten komen, wie uwe zonde en schuld wegneemt, wie uw vrede is, hoe wij vrede met God hebben. Gij hebt wel lammeren gezien en bloed gezien, maar dat bloed der lammeren en bokken en ossen doet het niet. Hier hebben wij een ander Schaap; Dat is ter slachting gebracht op Golgotha, aan het vervloekte hout des kruises. Dit is het Lam Gods, waarde kamerling, en toen Dat ter slachting geleid werd, heeft het dit laten doen in Zijne groote liefde ook tot u, zwarte man, die van uzelven bekennen moet: „Zal ook een Moorman zijne huid veranderen?" Kunt gij nu niet tot rust komen, dewijl gij niet weet, waar uwe zonde gebleven is, en hoe het met den toorn Gods staat, — moet gij steeds blijven staan bij de vraag: „Hoe kan het waar zijn, dat mij vergeving van zonden ten deel gevallen is, terwijl ik toch dagelijks tegen den boozen lust mijns vleesches te strijden heb en geen waar geloof in mij vind, maar het er veeleer zoo erbarmelijk met mijn geloof uitziet?" — houd u dan aan Hem, en laat u zoo met Hem slachten, opdat gij in Zijne slachting het leven hebt. Hij is het Lam Gods, dat stemmeloos was voor Zijnen scheerder en Zijnen mond niet opendeed, ofschoon het onder de schaar Gods en onder de schaar des onbarmhartigen duivels en der nog onbarmhartiger wereld was. Hij liet Zich slaan, met roede en geesel pijnigen; dit Lam liet Zich alles nemen, al Zijne wol, om zonder wol, ja naakt voor aller oog te staan, en met Zijne wol u te bekleeden. Ja, Hij is vernederd geweest, zeer vernederd! Hij heeft Zich vernederd tot in den allerdiepsten smaad, tot in den

schandelijksten dood aan het kruis. Maar in deze Zijne vernedering is Zijn oordeel weggenomen. Vloek en verdoemenis, die op mij lag, heeft Hij op Zich genomen, Hij heeft ze gevoeld, en daarbij werd Hij onder den toorn Gods diep vernederd, maar nu is de verdoemenis, in welke Hij lag om onzentwil, van Hem weggenomen. Dat wil het namelijk zeggen, wanneer het heet: „Zijn oordeel is weggenomen", — het is van Hem afgenomen, opgeheven, zoodat Hij nu verhoogd is uit zoodanige vernedering. Ten derden dage is Hij uit den dood en het graf opgestaan, en nu is Hij ons leven en onze opstanding. Hij leeft nu eeuwiglijk. „Wie zal Zijn geslacht verhalen?" [1]) De leeftijd van dit dierbaar Lam is niet uit te spreken. Onzen leeftijd kunnen wij uitspreken; ons leven duurt zeventig jaren, en wanneer wij tot hoogen ouderdom geraken, tachtig jaren; maar het leven des Lams is een eeuwig leven; dat is van de aarde weggenomen, daarentegen is ons leven van deze aarde. En zoo zeggen wij dan: Gij eeuwig Lam, in Uw eeuwig geldend bloed, Gij eeuwige Borg, in Uw eeuwig geldend losgeld, daarin geloof ik mijn eeuwig leven! Amen.

Nazang: Lied: 60 : 8.

Ik smeek U, Heer, uit 's harten grond,
O, laat toch nimmer wijken
Uw heilig Woord van mijnen mond,
Zoo zal ik niet bezwijken,
Als zond' en schuld
Mijn hart vervult;
Wie bouwt op 't Woord des Heeren,
Dat Woord vertrouwt,
Zich daaraan houdt,
Dien kan de dood niet deren.

---

1) Aldus in Handel. 8 : 33. Jes. 53 : 8 heeft: „Wie zal Zijnen leeftijd uitspreken?"

DERTIENDE LEERREDE,

over

HANDELINGEN DER APOSTELEN 8 : 36—39. [1])

Voorzang: PSALM 130 : 1—3.

Uit diepten van ellenden
  Roep ik, met mond en hart,
Tot U, Die heil kunt zenden:
  O Heer! aanschouw mijn smart;
Wil naar mijn smeekstem hooren;
  Merk op mijn jammerklacht;
Verleen mij gunstig' ooren,
  Daar 'k in mijn' druk versmacht.

Zoo Gij in 't recht wilt treden,
  O Heer! en gadeslaan
Onz' ongerechtigheden;
  Ach! wie zal dan bestaan?
Maar neen, daar is vergeving
  Altijd bij U geweest;
Dies wordt Gij, Heer! met beving,
  Recht kinderlijk gevreesd.

Ik blijf den Heer verwachten;
  Mijn ziel wacht ongestoord.
Ik hoop, in al mijn klachten,
  Op Zijn onfeilbaar Woord.
Mijn ziel, vol angst en zorgen,
  Wacht sterker op den Heer,
Dan wachters op den morgen;
  Den morgen. Ach! wanneer?

Onze tekstwoorden, Mijne Geliefden, vindt gij Handel. der Apost. 8 : 36—39:

En alzoo zij over weg reisden, kwamen zij aan een zeker water; en de kamerling zeide: Zie daar water; wat verhindert mij gedoopt te worden? En Filippus zeide: Indien gij van ganscher

---

1) Gehouden 17 Augustus, 's voormiddags.

harte gelooft, zoo is het geoorloofd. En hij, antwoordende, zeide: Ik geloof, dat Jesus Christus de Zoon van God is. En hij gebood den wagen stil te houden; en zij daalden beiden af in het water, zoo Filippus als de kamerling, en hij doopte hem. En toen zij uit het water waren opgekomen, nam de Geest des Heeren Filippus weg, en de kamerling zag hem niet meer: want hij reisde zijnen weg met blijdschap.

Wij beantwoorden in de eerste plaats de vraag: Hoe komt de kamerling er op, te zeggen: „Zie daar water"? Vanwaar heeft hij den moed, te zeggen: „Wat verhindert mij gedoopt te worden?" Wat bedoelt Filippus met het antwoord: „Indien gij van ganscher harte gelooft, zoo is het geoorloofd"? Wat spreekt de kamerling uit, als hij antwoordt: „Ik geloof, dat Jesus Christus de Zoon van God is"? — Wat zegt ons dit, dat de kamerling, ofschoon Filippus van hem genomen werd, zijnen weg met blijdschap vervolgde?

Ik vraag in dit morgenuur uwe bijzondere aandacht. De woorden luiden zeer eenvoudig, en het is ook alles eenvoudig, wat daarin ligt; maar bij ons zijn zoo vele hindernissen, en wij zijn zoo gansch en al verkeerd, dat juist het eenvoudige bezwaarlijk verstaan wordt.

Tusschenzang: Psalm 100 : 1—3.

Juich, aarde! juicht alom den Heer!
Dient God met blijdschap, geeft Hem eer.
Komt, nadert voor Zijn Aangezicht;
Zingt Hem een vroolijk lofgedicht.

De Heer is God! erkent, dat Hij
Ons heeft gemaakt (en geenszins wij)
Tot schapen, die Hij voedt en weidt,
Een volk, tot Zijnen dienst bereid.

Gaat tot Zijn poorten in met lof,
Met lofzang in Zijn heilig hof;
Looft Hem aldaar met hart en stem;
Prijst Zijnen Naam, verheerlijkt Hem!

Wij beantwoorden in de eerste plaats de vraag: Hoe komt de kamerling er op, te zeggen: Zie daar water?

Filippus was begonnen hem uit te leggen van de plaats af, waar bij Jesaia geschreven staat: „Hij is gelijk een schaap ter slachting geleid; en gelijk een lam stemmeloos is voor dien, die het scheert, alzoo doet Hij Zijnen mond niet open. In Zijne vernedering is Zijn oordeel weggenomen; en wie zal Zijn geslacht verhalen? want Zijn leven wordt van de aarde weggenomen". Daar zou ik nu vóór alles willen weten, wie den moed heeft, om zijnen mond open te doen, wanneer hij voor God komt, wanneer hij denkt aan God, aan den dood, aan het oordeel, aan de eeuwigheid. Velen zullen wel is waar meenen, dat zij daartoe den moed hebben. God heeft echter eenmaal tot Zijn volk gezegd: „Gij zult vanwege uwe schaamte en schande uwen mond niet meer openen, wanneer Ik voor u verzoening doen zal over al hetgeen gij gedaan hebt" (Ezech. 16 : 63). Wanneer de Almachtige door de genade des Heiligen Geestes den mond opent, ja, dan gaat het, gelijk geschreven staat: „Mijne tong is eene pen eens vaardigen schrijvers" (Ps. 45 : 2). Den kamerling waren de schatten, waarover hij gesteld was en vrijelijk beschikken kon, van geene beteekenis; zij hebben in zijne oogen geene waarde. Eerlijk en braaf beheert hij ze, maar zij hebben voor hem geene waarde. Hij is een Móorman, Mijne Geliefden, die echter ook inwendig, in zijne ziel, zich als eenen zwarten Moorman gevoelt en erkent, en het van zichzelf geestelijk verstaat, wat wij lezen: „Zal ook een Moorman zijne huid veranderen?" Wanneer de hooge God met Zijnen ernst komt en de ziel gevoelen doet, wat het in heeft, tegen den hoogen en heiligen God gezondigd te hebben en te zondigen, dan kan men den mond niet meer opendoen. God is te heilig om Zijnen Naam op de lippen te nemen. De ziel gevoelt te zeer: Ik ben doemwaardig en draag billijkerwijze den vloek vanwege al mijne zonden, en ben ik bekeerd, zoo beken ik, dat ik voor God toch verkeerd ben! Ach, waar is rust voor mijne ziel, waar vrede te

vinden? De mensch, — naakt is hij uit moeders buik gekomen, en hij is zoo arm, ach zoo arm, wanneer hij zich herinnert, wat hij op slechts éénen dag gedaan heeft, — zoo arm, ach zoo arm, wanneer hij den dood te gemoet gaat! Wie trekt hem kleederen aan, opdat hij niet naakt uit de wereld ga? Hij zelf kan het niet. Ik bedoel: wie geeft hem, wie trekt hem aan het kleed der gerechtigheid, waarvan wij zingen:

Daarin zal ik voor God bestaan,
Als aard en hemel mij ontgaan!

Maar o wee! wanneer aarde en hemel voor onze oogen verdwijnen. — De Moorman, de gelukkige Moorman heeft iets vernomen, en het is hem in merg en been gegaan, de boodschap namelijk: „Er is Een, Die het voor u gedaan heeft: er heeft Een uwe verdoemenis op Zich genomen, en juist daarmede, dat Hij Zich in uwe verdoemenis wierp, ging Hij den hemel en de heerlijkheid in voor u! Zoo heeft Hij het op Zich genomen, dat gij niet door het wraakzwaard Gods in Zijnen toorn zoudt in stukken gehouwen worden. Hij is het Lam, en gij bekent en wilt het onderteekenen met uw bloed: op de slachtbank te komen verdien ik duizendmaal elke minuut; maar daar komt het Lam, laat Zich op de slachtbank leggen voor mij en wordt geslacht! Het laat Zich alles ontnemen, Zijne schoone, wonderschoone wol. Het ligt onder de schaar van den scheerder, den schrikkelijken scheerder, die de huid mede afscheert, en het zwijgt, zwijgt om uwentwil, om u nochtans den mond te openen, opdat gij vrijmoedig zoudt getuigen van eeuwige genade en met blijdschap zoudt zingen: „Ik zal des Heeren genade verkondigen eeuwiglijk!" Het zwijgt, opdat gij zoudt mogen zeggen: „Ik laat mij toch den mond niet stoppen, ofschoon ik weet, dat alles mij verdoemt! hier is de losprijs betaald door het Lam, dat daarvoor al Zijne wol gegeven heeft, Zijne kostbare wol, die tegen alle schatten der wereld meer dan opweegt en volkomen genoegzaam is, om mijne gansche schuld te betalen. Dit is de vergeving der

zonden, waarvan alle Profeten getuigen, en nu leeft Hij eeuwiglijk als Borg en Plaatsbekleeder!" — „Zoo is men dus rechtvaardig voor God door eene vreemde gerechtigheid! O, wonder der wonderen! Toch nog eene enkele vraag, mijn waarde Filippus! —: wordt dan de mensch niet veranderd? wordt hij niet anders, dan hij te voren was? Wat gebeurt er toch met hem in zijne bekeering?" — „Ja, beste vriend, waarom vraagt gij mij dat?" — „Waarom? Filippus, — o, g ij zijt rein en wit als sneeuw, maar i k zwart als de hel! en mijne zwartheid wil niet wijken! Ik heb het wel gedacht en heb het gehoopt, maar ik zie toch voor God geene verandering bij mij, geen geloof, geene oprechtheid, geenen haat tegen de zonde, geen vlieden der zonde, maar wel dartelheid en wereldschgezindheid, schandelijke hartstocht, toorn en drift, ja alle mogelijke verkeerdheid! En kon ik ook maar voor een oogenblik vasthouden, wat God mij zegt! Duizendmaal heeft Hij mij reeds geholpen en mij beschaamd, en toch kan ik Hem ook niet het geringste toevertrouwen! Hoe vriendelijk Hij ook jegens mij is, toch zie ik Hem altijd weder aan als eenen olifant, die met zijne slurf mij zal doodslaan!" — „Hoor eens, goede vriend! zoek het niet bij uzelven!" — „Niet? ik moet toch eene blanke huid hebben!" — „Dat is ook waar, en dat zou ook komen, indien gij niet met eene zwarte huid geboren waart! (Ik spreek in een beeld.) Zoek het niet bij uzelven!" — „Ja, gij predikt mij zoo pas van de vergeving der zonden en van het Lam Gods, maar waar blijf ik dan met mijnen wandel? Toen ik voor het eerst met aandacht het profetische Woord naging en van het heiligdom te Jerusalem las, waarheen de stammen opgaan, — toen ik voor het eerst las: „De gesnedene zegge niet: Ik ben een dorre boom", — toen had ik groote blijdschap en dacht: Nu gaat het uit Moorenland naar Jerusalem, en dan heilig en volmaakt den hemel in! Ik ben dikwijls naar Jerusalem getogen, maar het is mij, alsof ik telkens iets verloor, in plaats van iets te vinden. Het is mij,

alsof ik telkens nog lediger naar huis terugkeer! Dat is mij een raadsel!" — „Lieve vriend, laat mij u wat zeggen: Het Lam, dat voor u Zich op de slachtbank heeft laten leggen, dat door den scheerder al Zijne wol ontnomen werd, zonder dat het den mond opendeed, en dat nu boven leeft in eeuwigheid, — dit Lam heeft bevolen, dat allen, die Zijne vaan trouw zweren, in het water gedompeld, met water gedoopt zouden worden." — „Met water? Wat voor wonderbaar water is dat dan? Word ik dan, als ik in dit water ga, sneeuwwit?" — „Ja, sneeuwwit!" — „Sneeuwwit? hoe kan dat zijn?" — „Ik spreek van Gods oordeelen, en niet van uw oordeelen. Gij zult zwart in het water ingaan en er ook zwart weêr uitkomen. Dat is echter een oordeelen met menschelijke oogen en naar menschelijk denken; hier daarentegen hebben wij Gods gericht. Hij heeft het water bevolen, heeft bevolen, dat gij daarin zoudt ondergedompeld worden." — „Nu, en wat dan?" — „Christus, Die het water bevolen heeft, neemt u voor Zijne rekening. Hij is voor u een Moor geworden, en als zulk een uw Broeder. Wanneer gij nu gedoopt wordt, zoo wordt gij, Moorman, in Zijnen dood gedoopt." — „Wat wil dat zeggen?" — „Dat wil zeggen: Zijn dood is voor God uw dood. Voor God sterft gij en zijt gij gestorven van dat oogenblik af. Voor God leeft gij niet meer als een Moor, g i j zijt weg, niet zooals gij als mensch leeft, als mensch, die te eten, te drinken, te slapen, te arbeiden heeft, maar zooals gij voor God staat. Wordt gij gedoopt in Zijnen dood, dan zijt gij weggedaan, dan bestaat gij voor God niet meer, dan zijt gij in Christus, en Christus leeft voor God, in Hem zijt gij geborgen. Hij heeft u in Zijn vleesch en bloed, in Zijn hart, in Zijne ingewanden opgenomen, besloten; gij zijt niet meer uwszelfs, maar Zijns, gij staat niet meer op uzelven, maar zijt in Hem!" — „Ja, maar waar blijft dan de zonde?" — „De zonde? Die gestorven is, die is gerechtvaardigd van de zonde. [1]) Zijt gij met Christus gestorven, zoo geloof: ik

[1]) Rom. 6 : 7. — Vergelijk in het algemeen het geheele zesde Hoofdstuk van den Brief aan de Romeinen.

leef, doch niet meer ik, maar Christus leeft in mij; hetgeen ik nu leef, dat leef ik door het geloof des Zoons van God! Ik zeg u: gij zijt in Christus' dood gedoopt. Christus heeft geene zonde meer, Hij heeft uwe zonde gedragen, en zonder zonde zit Hij ter Rechterhand des Vaders; in Hem derhalve hebt gij geene zonde, ofschoon uw geweten u beklaagt, dat gij tegen al de geboden Gods zwaarlijk gezondigd hebt, en — let wel! — en nog slechts tot alle boosheid geneigd zijt." — „O, dat is zeer troostelijk, beste Filippus, daarom zou ik wel willen, dat de Heere Jesus ons hier water deed vinden! Maar nog één ding: gij zegt: ik ben dood in Christus, van voor Gods Aangezicht weg, ik heb niets meer te beteekenen, God ziet mij niet meer aan, Hij ziet Christus aan, en mij in Christus, en alles, alle zonde, die aan mij kan zijn, zegt God, gaat mij niets meer aan, Hij heeft eene eeuwige genade opgericht in Zijn Lam, en Dat geldt alleen! o, ik zou wel gaarne terstond in dit water willen springen! maar één ding nog, hoor eens, beste Filippus! dàt wil mij toch volstrekt niet bevallen, dat ik dood zijn, en niet leven zou! Ik zou zoo gaarne heilig willen worden, en kan het niet; ik zou zoo gaarne het bezworen verbond houden, en het is mij niet mogelijk! Goed, goed, het troost mij, dat ik in Christus gestorven ben, maar ik zou toch gaarne voor God l e v e n! Ach, het is zoo verschrikkelijk, aan alle verschrikkingen des duivels steeds ten doelwit te staan! Het is zoo schrikkelijk, goede gedachten te hebben, en op eenmaal komt weêr ik weet niet wat voor onreinheid uit het hart te voorschijn! Dat ik dood ben, hebt gij mij gepredikt, maar waar is leven? Ik moet leven! leven! en de werken des Heeren verkondigen!" — „Beste vriend, ook dat zult gij bij uzelven niet vinden, daar kunt gij lang naar zoeken. Bouw in den morgenstond op, wat gij wilt, — eer de avond daar is, breekt gij alles weder af! Nu zijt gij zoo, en zoo meteen weêr anders! Dàt zijn slechts schijnbaar levende menschen, die toch midden in hunnen dood steken en weten het niet, zij, die juichen kunnen en springen en zingen, wanende alles te boven

te zijn. De waarachtig levende gevoelt zijnen schrikkelijken dood. In eenen goeden hof, op eenen vetten bodem, groeien voortdurend distelen en doornen, daar schiet voortdurend het onkruid op. Dat is eenen goeden hof, eenen vetten bodem eigen. Dat kan niet anders. Uit zichzelf brengt hij niets dan onkruid voort. God heeft eenmaal den akker vervloekt, en zoo blijft hij vervloekt. Nu zal hij nochtans vrucht dragen. Daarom wordt de akker diep omgeploegd; de hoofdzaak is echter mest, verstaat gij? goede mest. Dan komt de wasdom. Ik wil zeggen, het komt er op aan, dat gij blijft bij de belijdenis: ik ben nog steeds tot alle boosheid geneigd; bij de belijdenis: ik geloof, dat God, om het genoegdoen van Christus, aan al mijne zonden, ook mijnen zondigen aard, waarmede ik al mijn leven lang te strijden heb, nimmermeer wil gedenken; — bij de belijdenis dus, dat gij eenen zondigen aard hebt, waarmede gij al uw leven lang te strijden hebt. (Heidelb. Catech. Vr. 56.) Maar nu één ding: Christus heeft het water bevolen; dat water moet u een teeken en zegel zijn, dat gij in Hem niet alleen dood zijt, maar dat gij in Hem ook leeft. Wees gij maar stil voor God en zie, wat uw Heiland vermag, wat Hij verworven heeft: leven, eeuwig leven, een leven, dat blijft, zoodat van het oogenblik af, dat God u, hetzij als kind, hetzij later, op den weg der waarheid gezet heeft, het leven van Christus in u is en in u blijft, in u leeft, werkt, vrucht voortbrengt, niet stilstaat, maar al door werkt. Daarom betuigt de Apostel: „Indien wij nu met Christus gestorven zijn, zoo gelooven wij, dat wij ook met Hem zullen leven". Deze twee dingen gaan samen: een goede akker goed gemest, maar het onkruid haalt gij er toch uw leven lang niet uit; vrucht zal hij evenwel geven, want er is goed zaad in. Gij zult echter zien, dat gij er de vrucht niet uit arbeiden kunt. Dat geschiedt in de verhooging onzes Heilands; gelijk Hij in een eeuwig leven opgenomen is, heeft Hij ook de Zijnen in Zijn leven opgenomen, opdat zij leven in Hem en door Hem. En Hij is getrouw, zoodat Hij het onkruid niet de overhand laat krijgen en ook het

ongedierte wegneemt naar Zijnen Raad en te Zijner tijd. Derhalve, van uzelven afgezien en alleen op Christus gezien, en in dien zin heeft Christus bevolen, dat gij u zoudt laten doopen. Dat zal u dáárvan een teeken en zegel zijn, dat gij in het water en alzoo in Zijnen dood verdronken, gedood wordt, en dat gij met Hem uit het water levend opkomt in een nieuw leven, dat niet uw, maar Zijn leven is, en dat Hij onderhoudt, alzoo, dat het eeuwig waar zal blijven: „De rookende vlaswiek zal Hij niet uitblusschen!" (Jes. 42 : 3.)

Terwijl Filippus zoo met den kamerling spreekt, ziet de laatste, terwijl hij voor zich heen ziet, water. Dezelfde God, Die Filippus op dezen weg had geleid, Die den kamerling juist ter rechter ure dezen weg deed gaan, Die beschikt thans in deze wildernis ook water. „Zie daar water!" roept de kamerling, „wat verhindert mij gedoopt te worden?" — „Wat verhindert mij?" Ja, er staat toch veel in den weg! Doch om dat te verstaan, moet men in waarheid arm zijn en zich op niets meer kunnen verheffen; men moet een ongelukkig schepsel geworden zijn, zoodat in het hart de vraag oprijst: „Ja, ik gevoel wel, dat het alles waar is, maar is het ook voor mij? Ik geloof, dat het voor anderen waar is, dat het voor velen waar is, maar is het ook voor mij waar?" Eerst, denkt men, moet de zonde weg, eerst moet ik gewasschen zijn, en dan eerst mag ik in het water. Menigerlei aanvechtingen komen in de ziel op. Het heet dan: „Gij zult nog eens omkomen!" (Vergel. 1 Sam. 27 : 1.) Dáár heeft de duivel juist zijn grootste vermaak in, dat hij ons het leven Christi uit het hart houdt, de Zon der gerechtigheid door zijne wolken verduistert, zoodat wij haar niet kunnen zien. Slechts waar dergelijke dingen ervaren worden, verstaat men iets van deze woorden. De kamerling zegt daarmede tot Filippus: „Wel verdoemt mij alles, wel houdt mij alles terug, maar volgens hetgeen gij mij predikt, kom ik in het geheel niet meer in aanmerking, — mijne zonde, mijne verdoemenis, mijn dood ook niet meer; Christus' dood en Christus' leven geldt alleen!

Derhalve, nietwaar? er staat niets in den weg." — „Ja", antwoordt Filippus, „het is geoorloofd, indien gij van ganscher harte gelooft."

„Van harte gelooven", — wat is dat? Dat is: de verzuchting slaken: „Heere Jesus, ik ben geheel doorwond! Gij barmhartige Samaritaan, zou ik dan niet gelooven, dat Uwe olie en wijn mij heelt? Hier wederstreef ik niet; ik kan niet wederstreven! En het luidt in mijne ziel: Eén van beide —: òf ik ben Godes, òf ik ben des duivels! Daarom met dit hart, zoo verslagen, verbroken, gewond als het is, grijp ik het Woord aan en klem mij daaraan vast en antwoord: „Ik geloof", — wat? dat het voor mij is? dat mij mijne zonden vergeven zijn? Niets daarvan —: Ik geloof, dat Jesus Christus de Zoon van God is!

Wat wil dat zeggen? — Die voor ons in den dood gaat, Die komt uit Gods hart. Die voor ons dat leven verwerft, Die komt uit Gods hart, Die is Zijn Kind! Gij predikt mij van Jesus Christus, dat Hij een volkomen Zaligmaker is, dat Hij ons den verborgen Raad en wil Gods tot onze verlossing volkomenlijk openbaart, dat Hij een eenig Hoogepriester, een eeuwig Koning is! Dat is alles Goddelijk, dat is God Zelf! Alles uit God! Gij komt met uw armzalig verstand er niet achter, wat het zeggen wil: „Ik heb den eeuwigen dood verdiend, en erf het eeuwige leven! Dies laat ons ons verheugen en vroolijk zijn!" Dát is Gods werk, niet uw werk, dat de vervloekte akker nochtans vrucht draagt. Dát is Gods werk, dat, wanneer gij als prediker den mond hebt open te doen, en toch met Jesaia moet uitroepen: „Wee mij, want ik verga! dewijl ik een man van onreine lippen ben!" alsdan de kool van boven op de tong gelegd wordt, en het woord komt: „Uwe ongerechtigheid is bedekt!" Dát is Gods werk, dat, ofschoon allerlei ongedierte de roos bedekt en ze dreigt te verstikken, de roos nochtans doorbreekt en heerlijk prijkt! Dat willen de woorden zeggen: „Ik geloof, dat Jesus Christus de Zoon van God is". Het is gansch en al een Goddelijk

werk, een werk van eeuwige liefde! — Wie begrijpt dat, dat God zegt: „Ik ga heen, om Sodom en Gomórra om te keeren", en nu antwoordt Abraham: „Lieve Heere, Gij, Die de Rechter der gansche aarde zijt, Gij zult toch niet den rechtvaardige met den goddelooze verdelgen! verre zij het van U! misschien zijn er vijftig rechtvaardigen in de stad!" En de Heere zegt: „Zoo Ik binnen de stad vijftig rechtvaardigen zal vinden, zoo zal Ik de stad sparen om hunnentwil". — En nu: „Zie toch, Heere, ik heb mij onderwonden te spreken tot den Heere, hoewel ik stof en asch ben; misschien zullen aldaar slechts vijf en veertig gevonden worden!" — „Nu goed, dan zal Ik de stad om der vijfenveertigen wil verschoonen!" — „Maar indien er slechts veertig gevonden werden?" — „Welaan, dan om der veertigen wil!" — „Maar misschien zullen aldaar slechts dertig gevonden worden!" — „Nu goed, Abraham, gij zijt immers Mijn lieve vriend, Ik zal de stad sparen om der dertigen wil!" — „Dat toch de Heere niet ontsteke, dat ik nog eenmaal spreke —: misschien zullen aldaar slechts twintig worden gevonden!" — „Goed, zoo zal het zijn om der twintigen wil!" — „Dat de Heere niet ontsteke, dat ik alleenlijk ditmaal spreke —: misschien zullen er tien gevonden worden!" — „Nu, Mijn lieve Abraham, dan zal Ik de stad verschoonen om dezer tienen wil!" — O God, welk een God zijt Gij! Deze groote, trotsche stad, met al hare wellustigheid en losbandigheid, — die wilt Gij verschoonen om tien rechtvaardigen! Dat is Goddelijk! zoo doet alleen God! Indien God tien rechtvaardigen gevonden had, dan zou Hij verschoond hebben; maar Hij vond slechts éénen rechtvaardige met zijne twee dochters! En hoe waren dezen rechtvaardig? Alleen in het bloed des Zoons Gods; want zij hebben het door hare bloedschande bewezen, dat zij met denzelfden wellust behept waren als alle Sodomieten. — „Dat is Goddelijk! En dat moet alles God Zelf zijn, wat zoo uit God komt. Zulks predikt gij mij van Jesus Christus; daarom geloof ik, dat Hij is Gods Gave, dat Hij is Gods Zoon!"

Ziet, bij zulk een geloof krijgt God Zijne eer, en of men daarbij ook siddert, of ook de donder der Wet rolt en de duivel allerlei aanklachten tegen mij inbrengt, ik kan daarvoor niet terugdeinzen. God moet Zijne eer hebben, en dát is Zijne eer, dat men het bekent: „Ik ben niets, de Heere Jesus Christus is het alleen! Hij heeft het alles alleen gedaan!" En zoo gaat men het water in en komt uit het water weder te voorschijn. Nu is men rijk. De prediking is gekomen, teeken en zegel heeft men ontvangen, en nu kan men niet anders, men reist zijnen weg met blijdschap, en al is het hart ook bedroefd, zoo blijft het nochtans waar: hij reist zijnen weg met blijdschap; want, nu Jesus zijne ziel vervult, mag hij zingen:

Wien heb ik nevens U omhoog!
Wat zou mijn hart, wat zou mijn oog
Op aarde nevens U toch lusten!

Amen.

Nazang: Lied 65 : 1.

Verheugt u, Christ'nen al te zaâm,
  Dat elk nu vroolijk zinge,
De lof van 's Heeren grooten Naam
  Door alles henendringe.
Zijn wond're liefd' is eeuwig groot:
Ons leven kostte Hem den dood!
Wie kan 't Hem ooit vergelden?

VEERTIENDE LEERREDE,

over

HANDELINGEN DER APOSTELEN 9 : 1—6. [1])

Voorzang: LIED 254 : 1—3.

O, wat is dat een heerlijkheid,
  Waartoe wij zijn gekomen;
Gij hebt ons, Heer, door U bereid,
  Tot kind'ren aangenomen;
Ons, die vergank'lijk zijn als 't gras,
En niets voor U dan stof en asch,
  Ons brengt Gij zoo tot eere!

Hoe diep moet ik vooral dan niet
  Voor U in 't stof mij bukken,
In wien Gij niets dan zonde ziet;
  Om m' aan den dood t' ontrukken,
Schonkt Gij mij 't leven, spraakt mij vrij,
Opdat ik hier Uw kind reeds zij,
  En 't eeuwig heil moog' erven.

Geen „Abba" stamelde mijn mond,
  'k Dorst U niet „Vader" noemen:
Maar toen 't geloof mij aan U bond,
  Leerd' ik genade roemen,
'k Hield mij geloovig aan den Zoon,
Gij zaagt ontfermend van Uw' troon,
  Dat leerde mij vertrouwen.

Geliefden in den Heere! Wij zijn met onze beschouwingen over de Handelingen der Apostelen aan het tweede deel daarvan gekomen, aan de bekeering van den Apostel Paulus. Ik zou in de gansche geschiedenis der menschheid geene gebeurtenis weten, in welke de barmhartigheid van den Heere Jesus zich zóó

---

[1]) Gehouden 24 Augustus, 's voormiddags.

geopenbaard heeft, ook geene van zulken innerlijken rijkdom en zóó rijk aan gevolgen, als de bekeering van Paulus. Het is ons noodzakelijk, dat wij nooit vergeten, welk eenen leeraar wij in hem nevens den Heere, of liever onmiddellijk door en van den Heere Jesus, ontvangen hebben. Niet alsof de Apostel Paulus iets anders zou geleerd hebben, dan hetgeen de overige Apostelen leerden; maar naar de genade, die hem ten deel gevallen is, en naar de wijsheid, die God hem gegeven heeft, is hij in het bijzonder voor ons, die van de Heidenen afstammen, een prediker der gerechtigheid. — Slaan wij de geschiedenis zijner bekeering op, zooals wij die vinden Handel. der Apost. 9 : 1—6:

En Saulus, blazende nog dreiging en moord tegen de discipelen des Heeren, ging tot den hoogepriester, en begeerde brieven van hem naar Damaskus, aan de synagogen, opdat, zoo hij eenigen, die van dien weg waren, vond, hij dezelve, beide mannen en vrouwen, zou gebonden brengen naar Jerusalem. En als hij reisde, is het geschied, dat hij nabij Damaskus kwam, en hem omscheen snellijk een licht van den hemel; en ter aarde gevallen zijnde, hoorde hij eene stem, die tot hem zeide: Saul, Saul! wat vervolgt gij Mij? En hij zeide: Wie zijt Gij, Heere? En de Heere zeide: Ik ben Jesus, Dien gij vervolgt. Het is u hard, de verzenen tegen de prikkels te slaan. En hij, bevende en verbaasd zijnde, zeide: Heere! wat wilt Gij, dat ik doen zal? En de Heere zeide tot hem: Sta op, en ga in de stad, en u zal aldaar gezegd worden, wat gij doen moet.

Tusschenzang: PSALM 51 : 8.

Heer! open Gij mijn lippen door Uw kracht,
Zoo zal mijn mond Uw' lof gestaâg vermelden.
Geen offer kan voor mijne zonden gelden;
Behaagd' U dat, straks wierd het U geslacht.
Indien Gij lust in brandend' off'ren hadt,
Dan wierd het vuur door mij gewis ontstoken;
Ik spaarde dan noch zorg, noch vlijt, noch schat,
Maar zou 't altaar van offervee doen rooken.

Om goed te weten, Wie de Heere Jesus is, om goed den Heere Jesus Christus te kennen, is den mensch niets heilzamer

dan dat hij te voren ervaren en geleerd heeft, wat de mensch in en op zichzelven is. Saulus was een kind zijner moeder, lag als zuigeling aan de borst zijner moeder; de moeder heeft het toen wel nooit kunnen gelooven of vermoeden, dat zij eenen vreeselijken wolf of moordenaar aan de borst had, nog minder dat plotseling deze razende wolf in een schaap, in een lam zou omgeschapen worden, ja niet alleen in een lam, maar ook in eenen herder, die schrijven kon: „Ik heb overvloediger gearbeid dan zij allen". Saulus was uit eene aanzienlijke stad in Cilicië, Tarsen genaamd, die door de Romeinen bij uitzondering begunstigd werd. Toen hij groot werd, leerde hij een handwerk; want — let daarop! — de ouden, vooral de Joden, achtten het eene schande, wanneer een jonge man geen handwerk geleerd had, hij mocht arm of rijk zijn. Zoo leerde dan Saulus — dat was zijn vroegere naam — het tentenmaken. Daarna kwam hij op de hoogeschool te Jerusalem en studeerde onder leiding van de eerste leeraars van dien tijd, inzonderheid van Gamaliël. Hij muntte boven alle andere jongelingen uit door reinheid van zeden, begaafdheid en ijver voor zijn vaderland en volk, voor de Wet en de instandhouding van alles, wat tot den welstand der Joden, die hij zijne broederen noemde, medewerkte. Deze zijne reinheid van zeden was oorzaak, dat hij uit den grond zijns harten alle onreinheid en de letterlijke overtreding der geboden vervloekte. Daarom moest hij een volk, dat zoo te zeggen uit de stegen en heggen bijeengeroepen was en voor een goed deel uit tollenaars en hoeren bestond, eenen onbeschrijfelijken haat toedragen. Dewijl God de Wet op Sinaï gegeven had, de tempel door God Zelven gewijd was en alle Joodsche zeden en gebruiken van Mozes afkomstig waren, wien God beloofd had: „Ik zal maken, dat zij e e u w i g l i j k aan u gelooven" (Ex. 19 : 9), zoo moest hij wel den Man haten, Die discipelen had, welke zich om al deze gebruiken niet bekommerden. Hij moest den Man haten, Die aan de heilige sekte der Farizeeën hare goddeloosheid, hare verborgene en openlijke huichelarij, hare hoererij

en geldgierigheid ontdekt had. Hij ijverde voor God en Zijn volk, en kon daarom niet anders oordeelen, dan dat Jesus de Nazarener naar recht als een Godslasteraar was ter dood veroordeeld. Hij hield zich aan Mozes' bevel, dat, wanneer een profeet opstond en eene nieuwe leer bracht, men hem zonder barmhartigheid steenigen moest. Zoo jong als hij was, had hij door zijne kennis en zijnen ijver grooten invloed op den hoogepriester en het gansche Sanhedrin. In zijne ziel lag de gedachte: een mensch wordt voor God rechtvaardig, ja, wel is waar door genade, maar toch eigenlijk door zijne werken. Dat hij bij dat alles ten eenenmale blind was voor het recht verstand van Mozes en de Profeten, dat weet gij; dat hij geen arm zondaar was, niet gebroken aan alle leden, maar een dapper ridder om te moorden, dat weet gij ook. Hij nam de discipelen van den Heere Jesus, mannen en vrouwen, gevangen, sleepte hen naar de gevangenis, ging van huis tot huis, waar hij Christenen kon vinden, liet hen in de synagogen geeselen, dwong hen den Naam van den Heere Jesus te lasteren, en gaf er ook zijne stem toe, dat zij zouden gedood worden.

Terwijl nu de Heere Samaria bekeerde en den kamerling uit Moorenland tot het geloof bracht, was Saulus nog aan het woeden en blies dreiging en moord. Het beeld is ontleend aan eenen woedenden leeuw of beer, die verscheurt wat hij vindt. Toen hij nu in Jerusalem, naar hij meende, den Naam Jesus uitgeroeid had, wilde hij ook naar de buitenlandsche steden, en zoo nam hij zich voor naar Damaskus te reizen. Damaskus was de hoofdstad van Syrië, eene der oudste steden van de wereld. Zij telt thans nog tweehonderd vijftig duizend inwoners, en daaronder zeventig duizend Christenen. Daarheen waren toenmaals vele jongeren van den Heere Jesus gevlucht, en ook sinds den dag van het Pinksterfeest hebben wellicht verscheidenen het Evangelie naar Damaskus medegebracht. Nu was Saulus van plan, ook die Christenen te Damaskus uit te roeien. Hij neemt daarom brieven mede van den hoogepriester aan den overste der synagoge en stijgt met de zijnen te paard. Hij

heeft eenen rit voor zich van vijf tot zes dagen en denkt aan niets anders dan aan kwellen en moorden, aan woeden ook tegen het zwakke geslacht, de vrouwen; hij denkt hen, allen gebonden, in eene lange rij voor zich uit naar Jerusalem te drijven. Hij is op reis, en de jongeren des Heeren te Damaskus weten, dat de woedende wolf op weg is, om hen gevangen te nemen en naar Jerusalem te sleepen; zij weten het, dat de landvoogd van koning Aretas hem allen bijstand verleenen en een trouwe helper zijn zal; zij weten, dat zij zonder eenige bescherming zijn, dat geene regeering hen in hare hoede zal nemen. Zij zijn slachtschapen. Het is niet noodig te zeggen, wat daar in de huisgezinnen voorgevallen is, waar de man misschien bekeerd was, de vrouw echter niet, of waar de vrouw bekeerd was, maar de man niet, — wat voorgevallen is tusschen bruid en bruidegom, wat de arme kinderen gedaan hebben, hoe bitter zij geweend hebben, toen zij dezen Saulus reeds voor de poorten wisten. Velen hebben, met den dood voor oogen, afscheid van elkander genomen, hebben hunne zonden beleden, zich gesterkt in hun gemeenschappelijk geloof, hebben tot den Heere om genade gesmeekt, om standvastig te blijven in hunne verdrukking. Sommigen waren zeer zwak, anderen weêr roemden zelfs in deze verdrukking, en de een moest den ander prediken: „Daartoe zijn wij immers gezet, de Heere Jesus toch heeft gezegd: Zoo iemand achter Mij wil komen, die verloochene zichzelven, en neme zijn kruis dagelijks op, en volge Mij! Wanneer wij nu gegeeseld en gedood worden, zoo laat ons de barmhartigheid onzes Gods roemen, dat wij niet door den beul in de hel omgebracht worden, maar dat wij gevonden hebben in het bloed des Lams de vergeving onzer zonden en de erve des eeuwigen levens!" — „Maar zullen wij ons niet verdedigen? zijn hier geene zwaarden? zijn hier geene mannen, die helpen kunnen?" — „Neen, de Heere Jesus heeft gezegd: Niet door het zwaard!" Voorts mag het eene of andere kind gezegd hebben: „Maar lieve moeder, ween toch niet zoo! de Heere Jesus is toch de

Heere Jesus en zal ons gewisselijk helpen!" Wellicht heeft er ook een verteld van den vreeselijken Sanherib, die eens Jerusalem bedreigde, maar met schande beladen verdreven werd. En dan is zoo hier en daar ook een kind geweest, dat in het verborgen gebeden en den Heere Jesus gevraagd heeft: „Maar lieve Heere Jesus, ziet Gij dan den wolf niet? Gij hebt toch alles in Uwe macht! Wanneer mijn lieve vader, mijne lieve moeder weggevoerd wordt, wat zal er dan van mij worden!" —

Maar waar was dan de Heere Jesus, toen Saulus zoo woedde? De Heere Jesus zat mede bij den smeltkroes. Hij had in den kroes Zijn goud en was aan het stoken. Het was er heet, vreeselijk heet in, en Hij zag in den kroes, — en zag aanvankelijk, hoe het goud en de metaalslakken van elkander los zochten te komen, totdat de slakken ter zijde weken; daarna zag Hij er weêr in en aanschouwde er Zijn beeld in; — nu neemt Hij het goud uit het vuur, want thans is het genoeg! — Kende de Heere Jesus den wolf niet? O gewis! zoo goed als Hij den smelter kent en het vuur en de hitte! Liet de Heere Jesus het dan toe? Gewis! want die Hij vóór anderen tot heerlijkheid brengen wil, die maakt Hij vóór anderen Zijnen beelde gelijkvormig, alzoo dat zij met Hem lijden, opdat zij ook met Hem verheerlijkt worden. Daarom laat Hij Saulus dreigen en moorden en bewaart de Zijnen midden in den oven, midden in den gloed.

Wat had dan de Heere Jesus eigenlijk met Zijn volk voor? Met welk volk? Nu, vooreerst met het volk te Damaskus! Wel, dat weet gij: de Heere zendt Zijnen volke verlossing. Hij wilde dus verlossing zenden, juist op het oogenblik, dat zij allen radeloos waren en meenden, dat er geene hoop meer was, gelijk de Heere Jesus steeds met Zijn volk handelt. Hij verrast de Zijnen. De wateren komen wel aan de lippen toe, maar er niet over. Hij wilde Zijn volk te Damaskus verrassen. „Lieve kinderen", zegt Hij, „gij zult zien, wat Ik met dezen vreeselijken Saulus doe! hij komt tot u niet met het zwaard, maar met het Woord, niet om u te slachten, maar om u te verkwikken;

wacht maar en zijt stil!" — Maar het voornemen van den Heere Jesus met dezen man ging nog verder, het strekte zich uit — ja, is het niet waar? tot onze jeugd. Hoe dat? Wel, ik althans zou ongetwijfeld niet weten, dat wij geenen roem voor God hebben, dat wij uit genade, alleen door het geloof, zalig worden, dat wij allen onder de zonde zijn, dat wij alleen door Christus' bloed rechtvaardig worden, — indien ik het niet van Paulus had! Zegt gij: „Ja, maar dat wordt toch ook bij Petrus en Johannes gevonden!" zoo antwoord ik: Dat mag waar zijn, maar ik heb het eerst bij Paulus gevonden, en daarna bij Petrus en Johannes. De Heere Jesus had met Paulus dit oogmerk, dat hij, — ieder moet weten, of het voor hem waar is, — dat hij uw en mijn leeraar zou zijn voor alles, wat de zonde, de wet, de werken, het geloof, de genade betreft. Dat heeft ons de Heere Jesus middellijk door Paulus geleerd, zoodat wij dezen Apostel nog heden in ons midden hebben; en wie een waar prediker zijn wil, die mag niets anders prediken, dan wat Paulus gepredikt heeft; want wie niet predikt, wat de Apostel Paulus gepredikt heeft, die is kortweg v e r v l o e k t, al ware hij ook een engel uit den hemel. (Gal. 1 : 8.) — Maar had de Heere Jesus Paulus niet ook kunnen bekeeren, gelijk zoo menig kind bekeerd wordt: door indrukken in de jeugd, die vervolgens allengs dieper worden? O ja, dat had Hij kunnen doen! Hij had ook in den hemel kunnen blijven en behoefde niet neder te dalen, om Zich te laten slachten! Maar laat mij u op iets anders wijzen! Ik bid u: wie kan dat van harte prediken: Wij worden om niet gerechtvaardigd, alleen door het geloof (Rom. 3 : 24), alzoo, dat, al is het, dat mij mijn geweten beklaagt, dat ik tegen al de geboden Gods zwaarlijk gezondigd heb, — let wel: tegen a l de geboden! — en geen derzelve gehouden heb, — en nu wordt het nog erger! — en nog steeds tot alle boosheid geneigd ben, nochtans God, zonder eenige mijner verdiensten, uit loutere genade, mij de volkomene genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus schenkt en toerekent" (Heidelb.

Catech. Vr. 60). Wanneer wij geene zonde hebben, kunnen wij gemakkelijk vergeving der zonde gelooven, maar wanneer de zonde, de schrikkelijke schuld, op het geweten drukt, en de bergen dreigen in te storten, — kunt gij dan vergeving der zonde gelooven? O zeker, wanneer de mensch sterft, dan houdt het met de werken op, maar zoolang de arme mensch leeft, moet hij het bittere dier ellende proeven, dat zijne gerechtigheden zijn als een wegwerpelijk kleed (Jes. 64 : 6). De Heere Jesus Christus, Die alles te voren bedacht heeft, liet bij Saulus aan het licht komen, wat in ieder mensch woont, wanneer hem de valsche grond, waarop hij rust, ontdekt wordt: de bloeddorstigheid eens tijgers. Saulus is ons een voorbeeld van hetgeen in ieder mensch leeft, en wanneer gij iets tegen uwen naaste hebt en uwen mond niet houdt, niet zachtmoedig en ootmoedig zijt en niet bereid, den ondersten weg te gaan, zoo wordt gij een overtreder van het Zesde Gebod en zondigt tegen den Heere Jesus. Moord en doodslag, nijd, vijandschap en wraakzucht, — dat steekt in den mensch, en haat tegen den weg der zaligheid. De meeste menschen zijn echter karakterloos. Paulus had karakter, en zoo zette hij het door. Dit is in ieder mensch: haat tegen God. Al openbaart het zich niet bij iedereen zooals bij Paulus, het komt toch bij iedereen aan het licht, al naar tijd en omstandigheden het meêbrengen, opdat het ook openbaar worde, Wie en wat Jesus is. Het laatste is ook bij Paulus gebleken. Wat Paulus gedaan heeft, dat alles heeft de Heere Jesus hem vergeven, en zoo zeg ik: hij is mijn lieve broeder, evenals David! en geef hem eenen kus. Want wat heeft hij betuigd? „Mij is barmhartigheid geschied tot een voorbeeld dergenen, die in Hem gelooven zullen ten eeuwigen leven." En: „Dit is een getrouw woord, en alle aanneming waardig, dat Christus Jesus in de wereld gekomen is, om de zondaren zalig te maken, van welke ik de voornaamste ben." (1 Tim. 1 : 15 en 16.) — De Heere Jesus Christus liet het met den man zoo ver komen, dat hij een lasteraar en moordenaar werd, opdat hij ook met alle vrijmoedigheid voor volken, koningen en vorsten getuigen kon:

Jesus Christus is de eenige Heere! Jesus Christus is de eenige Priester, de eenige Koning, de eenige Profeet! Hij alleen is het Leven en mijn Wetgever. Met alle werken der Wet, ook de beste, die God bevolen heeft, ziet het er bij ons hopeloos uit. Bij het beste werk, dat wij doen, zijn wij immers dood, en zoo komt het werk uit doode handen, en is ook zelf dood. Waar niet de Geest des Heeren in de raderen blaast, is alle werk een gruwel. Alleen Zijn „het is volbracht!" aan het kruis is het werk, dat ons behouden zal en rein maakt. — Dáárom dus heeft de Heere Jesus het met Paulus zoo ver laten komen: om ons allen te openbaren, wat wij zijn, in het bijzonder echter om Paulus te toonen, wie hij was, opdat plotseling heel zijn Farizeërschap uiteengerukt lage, alle roem te niet gedaan ware. — En h o e heeft de Heere Jesus hem ternedergeworpen? Met donder en bliksem soms? Volstrekt niet! Midden op zijnen zondigen weg omschijnt hem plotseling een liefelijk, zacht licht, niet als een vernielende bliksemstraal, maar als de heldere zon. Dat is een licht! Een bliksemstraal kan mij niet ter aarde werpen, ik ben er niet bang voor, maar bij het licht der zon, wanneer daarin genade wordt ontdekt, bezwijkt de mensch.

Dikwijls is voor den troon van den Heere Jesus over dezen Saulus geklaagd, maar de Heere zeide tot Zijnen engel: „Laat hem nog eene wijle, Ik zal hem te Mijner tijd wel grijpen; maar nu zal hij nog razen en woeden; Ik heb met dezen man wat bijzonders voor!" Wat voor bijzonders heeft Hij dan met hem voor? Misschien, dat hij, Paulus, een aanzienlijk man zou worden? Daar heeft Paulus zelf nooit iets van geweten. Hij is begenadigd, maar hij heeft zichzelven nooit anders gekend dan als eenen dienaar van Jesus Christus, om de broederen te dienen met den troost van de vergeving der zonden, met de prediking van de vrije, almachtige genade, die zich aan geene zonde stoort, wanneer zij zich als g e n a d e wil verheerlijken. En verder heeft de Gemeente en elke ziel in het bijzonder daarin eenen grooten troost, dat zij in Paulus eenen man voor

zich heeft, die steeds, ook in zijnen verkeerden ijver, naar den wil Gods vroeg. Hij mocht het dan opvatten, zooals hij het opvatte. Daar verschijnt hem op eenmaal de Heere Jesus : Saul, Saul! wat vervolgt gij Mij? — „Mijn God! is dat vervolgen? Mijn ijver voor God, voor Zijne Wet en Zijne waarheid, — is dat dan vervolgen?" — Ik ben Jesus, Dien gij vervolgt, roept de stem van den hemel, en zij ontneemt hem zijn vijandig hart, breekt het en geeft hem een ander. En nu blijft mij de troost: Deze man heeft gevraagd naar den wil Gods, en gelijk hij den wil van den Heere Jesus erkend heeft, — ik spreek hier niet van menschelijke zwakheid, maar dáárvan, hoe Jesus Jesus is, Die redt, — zoo heeft hij den wil van den Heere Jesus ook gedaan, zoodat wij nu weten: waar wij Paulus hooren of lezen, komt tot ons de wil Gods, de wil van den Heere Jesus, welke wil onze zaligheid is. Een iegelijk nu, die plotseling bekeerd wordt en hetzelfde als de Apostel of iets dergelijks doorgemaakt heeft, die blijve bij de belijdenis van hetgeen hij geweest is. De Heere zal in hem een bestendig leedwezen verwekken over hetgeen hij geweest is, over hetgeen hij in zijn ongeloof gedaan heeft, en als de Satan hem met vuisten slaat, en hij tot den Heere roept, en van den Heere ten antwoord krijgt: „Mijne genade is u genoeg", dan zij hij evenals de Apostel Paulus met Zijne genade tevreden en zegge: „Heere, zijt Gij mij genadig, zoo zijt Gij mij genadig! ik, de armste van allen, heb aan Uwe genade genoeg en wil daaraan genoeg hebben! Gij maakt mij zalig zonder mijn toedoen, gelijk Gij mij zonder mijn toedoen hebt doen geboren worden! Ik kan niets, ik kan de genade niet vasthouden, maar Gij kunt genadig zijn, dat hebt Gij beloofd!"

En zoo heeft dan ook de Gemeente den troost, dat, waar zich verkeerdheid openbaart, of waar een ondeugend en weêrspannig kind in de Gemeente is, men daar niet met donder en bliksem er op in moet slaan, maar aanhouden in het gebed. Het is den Heere Jesus eene geringe zaak, den ondeugenden knaap

op eenmaal in het hart te grijpen, zoodat de jongen roept: „Heere, ontferm U!" Amen.

Nazang: Lied 67 : 1.

O liefde, gij bindt aard en hemel samen;
  O wonderzee, waar zich mijn geest verliest!
Dat Gods genâ den zondaar wil beschamen,
  En zelfs den snoodste tot Zijn kind verkiest.
Hoe diep Hij mij in vloek en bloed ook vond,
  Zijn rijkdom toch vervult mijn ledigheid;
  In zulk een' worm heeft Hij Zijn heil bereid,
En noodigt mij tot Zijn genâverbond.

VIJFTIENDE LEERREDE,

over

HANDELINGEN DER APOSTELEN 9 : 7—12. [1])

Voorzang: PSALM 93 : 1—3.

De Heer regeert! de hoogste Majesteit,
Bekleed met sterkt', omgord met heerlijkheid,
Bevestigt d'aard, en houdt door Zijne hand
Dat schoon gebouw onwankelbaar in stand.

Gij hebt Uw' troon van eeuwigheid gegrond.
De waat'ren, Heer! verheffen zich in 't rond;
Rivier en meir verheffen hun geruisch!
Het siddert al op 't woedend stroomgedruisch.

Maar, Heer! Gij zijt veel sterker, dan 't geweld
Der waat'ren, dien Uw almacht palen stelt;
De groote zee zwijgt, op Uw wenk en wil,
Hoe fel zij bruis', hoe fel zij woede, stil.

Geliefde Broeders en Zusters! Bij de behandeling der bekeeringsgeschiedenis van den Apostel Paulus willen wij niet vergeten de gebeurtenis, waarvan wij den 2den September gedachtenis vieren, dat nml. in 1870 op den 2den September den aartsvijand der Kerk een geweldige slag is toegebracht. Vier jaren te voren reeds had hij al zijne krachten ingespannen, hij had toen echter zijn doel gemist, en zoo dacht hij dan, na zich van den eersten slag te hebben hersteld, opnieuw te beproeven, of hij niet nogmaals de fakkel des oorlogs in Europa, met name in Duitschland, kon werpen. Hoe wonderbaar is de Heere drie jaren geleden met ons geweest en heeft onze innigste zuchten en gebeden, de gebeden van honderdduizenden, genadiglijk verhoord! Ik breng u gaarne in herinnering, hoe destijds keizer Napoleon zijnen degen in de

1) Gehouden 31 Augustus, 's voormiddags.

handen van Zijne Majesteit onzen Koning leggen, en zich met zijn leger krijgsgevangen geven moest, zoodat op eenmaal ongeveer 120 000 man in onze handen vielen. Terecht heeft toenmaals Zijne Majesteit de Keizer en Koning zich aldus uitgedrukt, zooals ik u uit zijn telegram van den 3den September aan Hare Majesteit de Koningin zal voorlezen: „Als ik bedenk, dat ik na eenen grooten gelukkigen krijg gedurende mijne regeering niets roemrijkers meer kon verwachten, en ik nu dit feit, van zoo groote beteekenis in de wereldgeschiedenis, zie volgen, dan buig ik mij neder voor God, Die alleen mij, mijn leger en mijne bondgenooten verkoren heeft, om wat verricht is te volbrengen, en ons tot werktuigen van Zijnen wil heeft aangewezen. Slechts in dezen zin vermag ik het werk op te vatten, om in ootmoed Gods leiding en Zijne genade te prijzen". Wij hebben toen beleefd, dat 17 groote veldslagen gewonnen, dat 156 grootere en kleinere gevechten geleverd, 26 vestingen ingenomen werden, 11 520 officieren en 363 000 man gevangengenomen, en 6700 kanonnen benevens 120 vaandels veroverd werden. En dat alles is toegegaan op eene wijze, die eenig is in de wereldgeschiedenis. Wilt het echter niet vergeten, Mijne Geliefden, dat wij onderdanen zijn van eenen Koning der koningen, Die toenmaals onzen Koning en zijne bondgenooten, zijn volk en zijn leger zulke dingen heeft laten beleven. Het was geen oorlog als andere oorlogen, maar een oorlog op leven en dood, waarbij het er om ging, of Christus Koning blijven, of dat de antichrist alles verslinden zou. Zulke overwinningen werden destijds bevochten. Het volk vergeet evenwel in brooddronkenheid en ondankbaarheid, waar het om ging. Daarom hebben wij te meer reden, om bij den Heere aan te houden, dat Hij ons toch genadig beware voor nieuwen krijg. Want dewijl het den vijand toen niet gelukt is, heeft hij thans opnieuw eene duistere macht op de been gebracht, om allen binnenlandschen vrede te verstoren en de laatste dagen van onzen Keizer en Koning te verdonkeren.

Er is een grondsteen gelegd vóór achttien eeuwen, — daarop staat het gebouw van een koninkrijk vast, daarop staan vast vorsten en volken, die den Naam des Heeren Jesus aanroepen. De strijd ging hierom: of het gewichtige woord zou gelden: „Uit genade zijt gij zalig geworden door het geloof", of wel de leer, dat de mensch zalig wordt door zijne werken. Nu heeft God vóór achttien eeuwen Zich eenen man verkoren, die aanvankelijk meer te vreezen was dan alle antichristen te zamen, hardnekkiger, meer zich stijvend dan alle anderen, eenen man, aan wien zoo te zeggen geen draad was, waarbij hij was aan te grijpen, om hem terecht te brengen, eenen waren ketterjager voor de eerste Gemeente, eenen aartsvervolger. Het was een man, die in het geestelijke op zulk eene hoogte stond, als de Keizer van Frankrijk in het wereldlijke. Toen deze indertijd, wijl hij in den slag den dood niet had kunnen vinden, onzen Koning zijnen degen ter hand stelde en te gelijk zijn gansche leger gevangengenomen werd, was men algemeen verrast, men had het zich zoo niet voorgesteld, zelfs onze legeraanvoerders geloofden het niet. Maar nog veel verrassender is wat God doet in de geschiedenis van Zijn Koninkrijk, wanneer wij zien, hoe een man, met name Saulus, op eenmaal zijnen degen in de hand van den Heere Jesus legt en zich aan Hem als gevangene overgeeft. Machtige gevolgen voor de wereldgeschiedenis heeft het gehad, wat indertijd bij Sedan en vervolgens bij Metz geschiedde, maar wat den Apostel Paulus wedervaren is, dat hij eensklaps bekeerd en gegrepen werd midden in zijne zonden, dat heeft deze achttien eeuwen door ten gevolge gehad, dat het woord is blijven staan: „Uit genade zijt gij zalig geworden door het geloof", en dat dit woord ook tot ons, Heidenen, gekomen is en wij daarvan leven, als hadden wij het werktuig Gods, Paulus, die ons dat woord verkondigde, zelf nog in ons midden. Moge de almachtige God en Heiland ons bewaren bij Zijn Woord. Moge Hij onzen genadigen Keizer en Koning bewaren tot in lengte van dagen, hem bij het klimmen zijner jaren bewaren bij goede gezond-

heid en bij het Woord des Heeren; want de Heere Jesus heeft gezegd: „Door Mij regeeren de koningen". Waar het Woord zijnen loop heeft, daar laat de Heere Jesus ook diegenen heerschen, die Zijn Woord beschermen.

Laat ons nu overgaan tot de geschiedenis van Paulus. Wij lezen Handel. der Apost. 9 : 7—12:

En de mannen, die met hem over weg reisden, stonden verbaasd, hoorende wel de stem, maar niemand ziende. En Saulus stond op van de aarde; en als hij zijne oogen opendeed, zag hij niemand. En zij, hem bij de hand leidende, brachten hem te Damaskus. En hij was drie dagen, dat hij niet zag, en at niet, en dronk niet. En er was een zeker discipel te Damaskus, met name Ananias; en de Heere zeide tot hem in een gezicht: Ananias! En hij zeide: Zie, hier ben ik, Heere! En de Heere zeide tot hem; Sta op, en ga in de straat, genaamd de Rechte, en vraag in het huis van Judas naar eenen, met name Saulus, van Tarsen: want zie, hij bidt. En hij heeft in een gezicht gezien, dat een man, met name Ananias, inkwam, en hem de hand opleide, opdat hij wederom ziende werd.

Tusschenzang: Lied 96 : 1—3.

Bewaar ons bij Uw Woord, o God!
Verstrooi des vijands gruwelrot,
Dat Jesus, Uw' gezalfden Zoon,
Wil bonzen van Uw' hemeltroon!

En Gij, o aller heeren Heer!
Bewijs Uw macht! verhoog Uw eer!
Bescherm Uw volk, dat U verbeidt,
En loven zal in eeuwigheid.

O Heil'ge Geest, Die blijdschap geeft,
Geef, dat Uw volk in eendracht leeft.
Versterk ons in den laatsten nood,
Schenk ons het leven uit den dood!

Dát is eene prediking van de vrijmacht Gods, Mijne Geliefden: dat Hij Zich ontfermt, wiens Hij Zich ontfermt, — eene prediking van de souvereiniteit onzes Konings, Jesus Christus, Die eenen mensch, die een inzicht in de waarheid Gods meende

te hebben, zooals geen ander, op eens aantoont, dat hij blind is in de dingen Gods, weshalve Hij hem ook blind maakt; eene prediking, die bewijst, dat Hij Zijne stem laat hooren, dien Hij ze wil laten hooren, en waar Hij het niet wil, daar doet Hij het ook niet, — eene prediking, dat de Heere Jesus Zich juist daarin eenen Koning betoont, dat Hij den machtigsten vijand nederwerpt aan Zijne voeten, zoodat hij moet uitroepen: „Heere, wat wilt Gij, dat ik doen zal?" — Saulus en zijne reisgenooten zien allen een licht, klaarder dan de zon, hen omschijnen. Saulus ziet in het licht den Heere en ondervindt aan zich de macht van Christus' bloed; de anderen echter, die niets meer zien dan het licht, staan daar doof en sprakeloos, en weten niet, wat zij zeggen of wat zij doen, — mede ter aarde gestort, werpen zij de wapenen weg. De Heere Jesus ontneemt den vervolgers den wil, Hem verder te vervolgen, en zij moeten als krijgsgevangenen de stad binnentrekken. Maar aan Saulus opent de Heere Jesus het oor, zoodat hij weet: „Dat zegt de Heere Jesus", toen de Heere Jesus tot hem sprak: „Ik ben Jesus, de Nazarener". Nooit te voren had hij deze stem gehoord, op eenmaal verneemt hij die, en de Heere opent hem de ooren, zoodat hij het hoort en in zijne ziel weet: „Dat is Jesus van Nazareth!" De Heere opent hem de ooren, om hem iets te zeggen, om hem nml. te zeggen: „Gij vervolgt Mij, dewijl gij de Gemeente vervolgt; Ik ben in de Gemeente, en de Gemeente is in Mij!" Hij opent hem verder de ooren, om hem te zeggen: „Het is u van nu aan hard, u tegen Mijne genade te verzetten, de verzenen tegen de prikkels te slaan! Gij zult u wel is waar nog dikwijls in uw binnenste tegen de almacht en souvereiniteit Mijner genade verzetten, maar gij zult niets meer vermogen!" Ook de anderen hoorden eene stem, — want het was eene stem Gods, die menschelijk klonk en menschelijk de ooren binnendrong, en nochtans hoorden en verstonden zij niets van hetgeen de Heere Jesus tot Paulus zeide. Dat is ook de souvereiniteit der genade. Zij geeft het, wien zij het geeft,

en deze heeft het dan, en om niet, ja deze heeft het juist het minst verdiend, hij heeft het meest den dood verdiend. Den grootsten rebel schenkt de Heere zoo maar Zijne genade, en wel zoo, dat Hij dezen rebel midden in zijne zonde tegenkomt en grijpt. Saulus is op het punt de stad binnen te komen als een wolf, die reeds met zijne tong lekt, om bloed te drinken, — en in dit oogenblik, zonder voorbereiding, zonder dat vooraf tranen, berouw, boete of iets anders aanwezig is, grijpt de Heere dezen vreeselijken vijand in het hart, in merg en been, enkel met de verklaring: „Ik ben Jesus, Dien gij vervolgt!" — Wat werkte nu meer: de verschijning, of de stem? De verschijning van het licht werpt hen allen ter aarde. Saulus ziet wel is waar den Heere, maar als hij weder opstaat, ziet hij niemand, en hij kan als een blinde de oogen weder sluiten. Was alles soms bedrog? De stem des Heeren is met kracht, de God der eere dondert (Ps. 29), en Zijn donder wordt wel vernomen. De stem, de stem, die Saulus in het hart drong als een scherpe pijl, die blijft; daarmede heeft de Koning in Zijne Majesteit hem gegrepen, toen Hij tot hem zeide: „Gij vervolgt Mij, maar het is u hard de verzenen tegen de prikkels te slaan, u tegen de genade te verzetten!" — Toen nu Saulus tot den Heere zeide: „Wat wilt Gij, dat ik doen zal?" verwachtte hij, dat de Heere hem van groote dingen zou spreken, maar de Heere zegt tot hem niets, dan dit: Sta op en ga in de stad, en u zal aldaar gezegd worden, wat gij doen moet! De groote geleerde wordt nedergeworpen aan de voeten van eenen eenvoudigen discipel: die zal het hem zeggen. Op deze wijze begint de Heere Zijn Woord te laten regeeren en laat Hij het nog regeeren. Hij zal Zijne uitverkorenen tot staan brengen met Zijne stem, maar dan verwijst Hij hen naar Zijn Woord: dat zal hun zeggen, wat de Heere van Zijne vijanden wil, en hoe Hij Zijne vijanden in vrienden verandert. En die zich tot dusverre voor niemand wilde buigen, die buigt zich nu, zijn verkeerde wil is gebroken, hij onderwerpt zich en ge-

hoorzaamt. Stelt u nu eens voor, Mijne Geliefden! Zoo even was daar nog een jong, geweldig ridder, te paard, met zijne reisgenooten achter zich, de oogen fonkelen, het zwaard glinstert in zijne hand; zóó spoedt hij zich naar de stad, — en plotseling is de ridder verdwenen, — waar is uw schoon paard gebleven, gij fiere ruiter? Weg is al de heerlijkheid, niets is er meer van te zien. Men leidt hem bij de hand, en hij laat zich bij de hand de stad binnenleiden. Dat is de koninklijke macht onzes Heeren Jesus Christus. Hier heeft Paulus geleerd, dat de mensch, wanneer hij des duivels is, zijnen wil doet en doorzet; wanneer echter de mensch met zijnen wil het eigendom des Heeren zijns Gods geworden is, dan moet hij zich laten leiden, gisteren, heden en morgen; hij is in alle stukken blind geworden, zoodat hij niet zijnen Heere ziet, geene gerechtigheid en heiligheid ziet, niet eens den weg meer ziet, dien hij gegaan is, zoodat hij niets meer ziet, dan dat menschen en omstandigheden hem brengen, waar hij niet heen wil, waar hij evenwel heen moet. (Joh. 21 : 18.)

Waarheen is Paulus geleid? Tot iemand, wiens naam was Judas. Of hij een discipel was, of niet, weten wij niet; ik denk echter van wel. Het zal wel een zeer eenvoudig discipel geweest zijn. Hoe heet de straat, waar hij woonde? Zij heette naar Vers 11 de Rechte, en zoo heet zij heden ten dage nog. Het is eene breede, zeer lange straat, die recht door de stad heen loopt. Saulus is dus in de „rechte straat" gekomen. In de „rechte straat" moeten allen komen, en zijn ook allen gekomen, die recht voor zich heen gewandeld hebben, die door den Heere verootmoedigd zijn. Waar menschen leiden, zijn kromme straten, de Heere Jesus echter leidt in de rechte straat, en al Zijne kinderen denken daaraan, wanneer zij deze plaats lezen, en verheugen er zich over, dat ook hun lieve broeder Saulus naar deze straat geleid is. — Wat heeft hij in de „rechte straat" gedaan? Hij heeft niets gegeten en niets gedronken, maar gebeden. Toen begon het berouw, en het berouw bracht hem in de hel. Het was geen berouw, gewekt door de vrees

voor den vloek der Wet, maar een berouw, voortkomende uit de erkentenis: „Ik heb Jesus vervolgd, Jesus, mijnen Jesus, en met Hem Zijn volk!" Dat was eene droefheid naar God, en niet naar de wereld. De stem: „Saul, Saul, wat vervolgt gij Mij?" de ontdekking: „Gij vervolgt Mij", had hem in het stof des doods geworpen. Dát kan de zonde nog heden werken bij de kinderen Gods, dat zij in het stof des doods geworpen worden. Daarom kon hij niet eten of drinken, en weg was het licht zijner oogen. Hij had geenen God meer. Deze Jesus de Nazarener, Die hem verschenen was, troonde hoog boven hem. Dat veroorzaakte nood, nood der ziele, en deze nood der ziele steeg den eersten dag en den eersten nacht; en deze nood der ziele steeg al hooger en hooger den tweeden dag en den tweeden nacht; en deze nood der ziele steeg ten top en de baren sloegen over de toppen der bergen te zamen bij het aanbreken van den derden dag, en er was een schreeuwen tot God bij hem, een schreeuwen tot Jesus van Nazareth. Wie beseft dat? Verlossing ziet men, en men kan ze niet aannemen, genade is tot ons gekomen, en wij kunnen de genade niet aannemen, er is geen troost des Woords, en in den uitersten nood grijp ik nochtans naar het Woord, of er niet nochtans een woord des levens voor mij is, of ik niet iets vinde, dat als een koord van den hemel afhangt, om mij daaraan vast te klemmen. En uit het hart rijst de verzuchting op: „Ach, ik monster, zal Hij mij nog hooren? Hier moet mij immers gezegd worden, wat ik doen moet, en nu wacht ik reeds tot den derden dag, en nog komt er niemand! Is er nog iets voor mij te hopen?" Ja, zoo komt het met de ziel tot het uiterste! Er is dus niemand, Jesus is weg en niet meer te zien! Saulus ziet niets en hoort niets! Alle krachten zijn weg; in drie dagen heeft hij gegeten noch gedronken! Hoort hem iemand? Ja, toch! De smelter weet wel, hoe lang hij bij den smeltkroes moet blijven zitten. Op den derden dag, des morgens vroeg, geeft de Heere den blinde inwendige oogen, om eenen man te zien, die zijn kamertje

binnenkomt en hem groet, — Vers 12: En hij heeft in een gezicht gezien, dat een man, met name Ananias, inkwam, en hem de hand opleide, opdat hij wederom ziende werd. Op den derden dag, als het tot het uiterste gekomen is, geeft de Heere hem dit gezicht te zien, opdat hij niet door duivel en dood verslonden worde.

Maar wat zegt de Heere nu wel tot Ananias? Dat hij moet henengaan tot Saulus van Tarsen in de straat, die „de Rechte" heet, en hem de hand moet opleggen, opdat hij weder ziende worde. Hij verhaalt hem echter niet, dat de man diep berouw heeft, — Hij zegt hem niet, dat Hij den man het hart veranderd heeft, Hij zegt van hem eenvoudig: Zie, hij bidt. Jesus de Nazarener heeft den man gezien, op den weg, toen hij naar Damaskus reed met zijne reisgenooten, en nabij de stad kwam, — Jesus de Nazarener heeft ook gezien de treurende Gemeente, de mannen en de vrouwen, die den Naam des Heeren aanriepen, — Jesus de Nazarener heeft Zich ook reeds den discipel verkoren, die tot Saulus zou gaan, Jesus de Nazarener geeft Saulus tegen alles in — nu, wat? Moed? Dat lees ik niet! Geloof? Dat lees ik niet! Licht? Dat lees ik niet! Hij zal het na dezen hebben, — maar de Heere Jesus geeft Saulus het gebed, en Die het gebed geeft, ziet den man in het stof liggen, — en Die het gebed geeft en het kermen, heeft ook in Zijn hart Zich voorgenomen, — te verdoemen? in de hel te werpen? hem niet te verhooren? Neen, Hij heeft Zich voorgenomen, hem te verhooren! Hij zendt Ananias tot hem, ofschoon die eerst een oogenblik aarzelt en denkt: Dat is toch eene gevaarlijke zaak! Hij zegt immers tot den Heere: „Heere, ik heb uit velen gehoord van dezen man, hoeveel kwaad hij Uwen heiligen in Jerusalem gedaan heeft, en heeft hier macht van de overpriesters, om te binden allen, die Uwen Naam aanroepen!" Maar „zie, hij bidt!" Hoe en wat bidt hij toch? Bidt hij goed of verkeerd? Mijne Geliefden, een wijze bidt tot God naar zijne wijsheid; het kind bidt, zooals het kind het verstaat, uit een kinderlijk hart; de jonge raven schreeuwen

tot God, zooals zij het kunnen, — en de Heere hoort hen allen. En wanneer nu de Heere een Zijner uitverkorenen in de „rechte straat" brengt, zoodat hij tot God bidt.... o, mijn hart, gelooft gij het, of gelooft gij het niet? — zal de Heere het gebed verhooren? Herinneren wij ons nog eens den 1sten September 1870, — hoe stondt gij er toen voor? En hoe den 31sten Augustus? Waren wij toen zoo zeker van de verhooring der gebeden? Boven bidden en denken deed de Heere Jesus toenmaals, boven bidden en denken doet de Heere Jesus ook nog heden, als wij tot Hem bidden. — Vergeeft Hij dan de zonde? Mijn hart, hetzij gij het gelooft, of niet gelooft, — ja, Hij vergeeft de zonde! Zal Hij dan ook mijnen zondigen aard, waarmede ik al mijn leven lang te strijden heb, nimmermeer gedenken? Mijn hart, of gij het gelooft, of niet gelooft, Hij zal uwen zondigen aard nimmermeer gedenken, maar gelijk Hij op den 2den September 1870 wonderen deed aan Koning en land, zoo doet Hij nog altijd wonderen bij Zijne kinderen, juist als zij het het allerminst vermoeden, geheel onverwacht, en betoont Zich — o, welk eene liefde is Zijne liefde! — eenen Verhoorder des gebeds, dewijl Hij Jesus is. Amen.

Nazang: Lied 152 : 1 en 2.

Komt, dankt nu allen God!
  Laat mond en hart Hem prijzen,
Die groote wond'ren doet.
  Zijn lof moet eeuwig rijzen.
Ja, van mijn' eersten stond
  En van mijn kindsheid aan
Heeft mij Zijn hand met goed
  En weldaân overlaân.

't Behaag' dien rijken God,
  Ons allen bij ons leven
Een immer vroolijk hart
  En waren vreê te geven.
Hij schenk' ons 't geest'lijk goed,
  Door Christus ons bereid;
Zoo wacht ons hier en ginds
  Volkomen zaligheid.

ZESTIENDE LEERREDE,

over

HANDELINGEN DER APOSTELEN 9 : 31. [1])

Voorzang: PSALM 89 : 7 en 8.

Hoe zalig is het volk, dat naar Uw klanken hoort!
Zij wand'len, Heer! in 't licht van 't God'lijk aanschijn voort.
Zij zullen in Uw' Naam zich al den dag verblijden.
Uw goedheid straalt hun toe, Uw macht schraagt hen in 't lijden;
Uw onbezweken trouw zal nooit hunn' val gedoogen,
Maar Uw gerechtigheid hen naar Uw Woord verhoogen.

Gij toch, Gij zijt hun roem, de kracht van hunne kracht.
Uw vrije gunst alleen wordt d' eere toegebracht!
Wij steken 't hoofd omhoog, en zullen d' eerkroon dragen
Door U, door U alleen, om 't eeuwig welbehagen;
Want God is ons ten schild in 't strijdperk van dit leven,
En onze Koning is van Isrels God gegeven.

Geliefde Gemeente! Onze Heere Jesus heeft een volk, een volk, waarvan Jakobus schrijft: „Naar Zijnen wil", d. i. naar Zijne vrije genade en voornemen, „heeft Hij ons gebaard door het Woord der waarheid, opdat wij zouden zijn als eerstelingen Zijner schepselen" (Jak. 1 : 18). — Dit volk heet ook: „de Gemeente des Heeren", het heet ook: „Zijne kinderen", ook: „Zijne heiligen". Het is voor de wereld een onbekend volk, de Heere alleen kent het, en dit volk kent den Heere, eert den Heere, en hangt Hem aan, gelijk de bruid den bruidegom. Dit volk was te voren „niet Mijn volk"; deze „ontfermde" was te voren „niet ontfermde". (Hos. 1 en 2.) Het is een volk, voortgekomen gelijk de dauw uit den dage-

---

1) Gehouden 7 September, 's voormiddags.

raad. (Ps. 110 : 3.) Zij waren vroeger dienstknechten des duivels; maar toen de tijd der minne kwam, herschiep de Heere Jesus nu dezen, dan genen, zonderde hem van den grooten hoop af en gaf hem Zijnen Geest. Wie slecht was, is den volgenden dag bekeerd, en wie dood was in zonden, is in een oogenblik, toen de Heere met Zijne genade het hart verlichtte, levend geworden. Dat is een zalig volk. Dit volk hoort slechts naar de stem zijns Herders, en dat juist maakt het volk zoo zalig. Dit volk wandelt in het licht des Heeren, ofschoon het voor zichzelf niets ziet. Het wandelt in geloof en niet in aanschouwen; evenwel ziet het de heerlijkheid des Heeren Jesus, zoo dikwijls het mag zingen en zeggen: „Gij droegt de schuld der zonden, Waardoor wij redding vonden" (Lied 23), en: „In Uwe heil'ge wonden Heb 'k rust en vreê gevonden". Dit volk gaat in dit licht zijnen weg en ervaart op den weg dezes levens allerlei van de wonderen der trouw en genade des Heeren. Dit volk heeft slechts ééne blijdschap, en deze blijdschap is de Heere Jesus Zelf. Hij is hun Koning, Die hun moed geeft, om door de huiveringwekkende woestijn te trekken, zonder te vertwijfelen. De Heere Jesus is hun Schild en hunne Sterkte, en in Hem heeft het volk zijne gerechtigheid. Dit volk is gelukkig, het is alléén gelukkig, en het kan zelfs bij alle droefenis toch niet ongelukkig zijn, omdat het steeds eene toevlucht heeft tot de genade des Heeren Jesus, en Hem alles zeggen, alles klagen en Hem om alles vragen mag, en —: „Jesus leeft, en ik met Hem!" Door eigen verstand of kracht kan men niet onder dit volk worden opgenomen; komt er soms ook een Saul onder, zoo kan hij toch bij dit volk niet blijven of bestaan. De zondaars bestaan niet in de vergadering der rechtvaardigen. (Vergel. 1 Sam. 10 : 11; Ps. 1 : 5.) Dit volk wordt bestraft door den Heiligen Geest, het wordt opgebouwd door de hand zijns Konings, het wordt bewaard in de vreeze des Heeren en in den troost des Heiligen Geestes. Een iegelijk van dit volk betuigt: Wat ik ben, ben ik niet door mijzelven, maar het is enkel genade, enkel barmhartigheid. Het is een volk, dat zonden heeft, en

omdat het zonden heeft, wordt het door de genade tot den voet van het kruis des Heeren Jesus gedreven, en daar ervaart het dan, dat de Heere Jesus Zijn volk zalig maakt van hunne zonden. Wie nu zonden heeft, en toch gaarne zou willen verlost worden, verlost zijn, die ga uit op de voetstappen der schapen, door de enge poort henen, om niets over te houden dan dit éene: Heere Jesus, Gij zijt mijne wijsheid, mijne gerechtigheid, mijne heiligmaking, mijne volkomene verlossing, en ik weet van niets anders te roemen dan van Uwe genade en Uwen Naam.

Van dit standpunt uit, Mijne Geliefden, betrachten wij in dit morgenuur — de geschiedenis van Paulus' bekeering hopen wij aanstaanden Zondag weder op te vatten — onzen tekst Handel. der Apost. 9 : 31:

> De Gemeenten dan, door geheel Judea, en Galilea, en Samaria, hadden vrede, en werden gesticht; en wandelende in de vreeze des Heeren, en de vertroosting des Heiligen Geestes, werden vermenigvuldigd. [1])

Wij hebben hier drie punten: 1) De Gemeenten werden gesticht. 2) De Gemeenten wandelden in de vreeze des Heeren. 3) De Gemeenten werden vertroost door den Heiligen Geest.

Tusschenzang: Psalm 119 : 3.

Och, schonkt Gij mij de hulp van Uwen Geest!
Mocht Die mij op mijn paân ten leidsman strekken!
'k Hield dan Uw Wet, dan leefd' ik onbevreesd;
Dan zou geen schaamt' mijn aangezicht bedekken,
Wanneer ik steeds opmerkend waar' geweest,
Hoe Uw geboôn mij tot Uw liefde wekken.

Vooraf een enkel woord. Wanneer hier staat, dat de Gemeenten vrede hadden, wil dat zeggen: de Gemeenten werden voor eenen tijd lang niet verontrust, zoodat zij in stilte den Heere konden dienen, nadat namelijk Saulus, de

1) In de Duitsche overzetting ontbreekt dit „vermenigvuldigd worden", vandaar dat het ook in de tekstverdeeling niet is opgenomen.

vervolger, op zulk eene merkwaardige wijze van eenen wolf in een schaap veranderd was. Hij immers in het bijzonder had de menschen tegen de Gemeente opgehitst. Nu was hij bekeerd. Er zijn zoo in de geschiedenis der Kerk oogenblikken van rust, waarin de Gemeente vrede heeft. Dat moet echter niet zoo worden verstaan, alsof zij niet ook tegelijkertijd van buiten en van binnen nog hare vijanden zou hebben. Het staat daarmeê als met den staatkundigen vrede. Heel Duitschland heeft wel is waar nu vrede, intusschen blijven de vijanden van buiten en van binnen er op loeren, om het Duitsche Rijk te verwoesten. Zoo had ook toenmaals de Gemeente voor eene wijle vrede, om uit te rusten, totdat weder de krijg zou ontbranden; want onze doodvijanden, de duivel, de wereld en ons eigen vleesch en bloed, houden niet op ons aan te vechten, en zoo blijft dan bij allen vrede toch het gebed: „Wil ons toch behoeden en sterken door de kracht Uws Heiligen Geestes, opdat wij in dezen geestelijken strijd niet onderliggen, maar altijd sterken wederstand doen, totdat wij eindelijk ten eenenmale de overhand behouden". (Heidelb. Catech. Vr. 127.)

En nu komen wij aan het woord: De Gemeenten werden gesticht of opgebouwd. Het beeld is ontleend aan een huis. De Gemeente Gods wordt immers meermalen in de Schrift een huis genoemd, gelijk bijv. de Apostel Paulus aan Timotheüs schrijft (1 Tim. 3 : 15): „Opdat gij moogt weten, hoe men in het huis Gods moet verkeeren, hetwelk is de Gemeente des levenden Gods". Daarom heet ook ieder lid dezer Gemeente een huis of een tempel Gods, gelijk de Apostel Paulus wederom schrijft: „Weet gij niet, dat gij Gods tempel zijt en de Geest Gods in u woont?" (1 Cor. 6 : 19 en 3 : 16.) En zoo zegt ook de Heere Jesus Christus: „Zoo iemand Mij liefheeft, die zal Mijn Woord bewaren; en Mijn Vader zal hem liefhebben en Wij zullen tot hem komen, en zullen woning bij hem maken" (Joh. 14 : 23). — Welnu, hoe wordt dit huis gebouwd? Daarvan lezen wij 1 Petr. 1 : 24 vv.: „Alle vleesch is als gras, en alle heerlijkheid des menschen

is als eene bloem van het gras. Het gras is verdord, en zijne bloem is afgevallen; maar het Woord des Heeren blijft in der eeuwigheid". De Gemeente en een iegelijk in de Gemeente wordt dus alzoo gesticht of opgebouwd, dat hij vooreerst van zichzelf bekent, dat hij is gelijk gras, dat dit gras is verdord en zijne bloem afgevallen, dat is met andere woorden: dat hij des doods is, en volstrekt geenen roem voor God heeft. Waar deze belijdenis is, daar zoekt men iets blijvends, waarin men behoudenis vindt, waarin men een houvast vindt in dit leven, eenen troost tegen zijne zonde, kracht in zijne zwakheid, en waardoor men goedsmoeds wordt in alle droefheid. Ik zeg: dat zoekt men; want daar men van zichzelf bekent: „Ik ben des doods!" moet men iets blijvends hebben. Dit blijvende is des Heeren Woord. Maar welk is dit Woord des Heeren? Dat is vóór alles het apostolische woord, waarvan de Apostel hier betuigt: „En dit is het Woord, dat onder u verkondigd is". Als men echter bouwt, dan werpt men ook veel weg, er is veel, dat weggebroken moet worden. Daarom schrijft de Apostel verder, Hoofdstuk 2 : 1: „Zoo legt dan af alle kwaadheid", — wordt niet gram tegen het Woord der waarheid! — „en alle bedrog"; — als het Woord komt, bedrieg uzelven dan niet met beweringen, die geen steek houden, niet waar zijn, maar buig u onder dit Woord! Legt af „alle geveinsdheid", opdat gij u tegenover dit Woord niet zóó gedraagt, dat men van u zou moeten gelooven, dat gij, ik weet niet wat waart, maar gedraagt u tegenover dit Woord, zooals gij zijt. Gij kunt uzelven niet beter maken, maar het Woord zal u herscheppen; doch dan moeten de wonden blootgelegd en niet verborgen worden! Legt af „alle nijdigheid, en alle achterklappingen; en zijt zeer begeerig naar de redelijke onvervalschte melk", gelijk de kleine kinderen, die groeien, ook als het ware gebouwd worden als een huis, en opwassen door de zoete melk, d.i. door wezenlijke melk, niet door een kunstproduct, maar zulke melk, als een klein kind drinken kan en zal. Een zuigeling kan niet redeneeren over hetgeen hij te

drinken krijgt, hij kan met het verstand niets onderscheiden, maar een zuigeling moet leven, en omdat een zuigeling leven moet, moet hij zoete melk hebben, en geeft gij den zuigeling zure melk, dan is dat onredelijke melk, de zuigeling wendt er zijn hoofdje van af en neemt ze niet, — hij verzet er zich tegen. Weest dan ook gij, „als nieuwgeboren kinderkens"; niet als geleerden, niet als menschen, die reeds alles onder de knie hebben, maar als menschen, die van zichzelven belijden: „Heere Jesus, ik weet niets, Gij zijt mijne wijsheid, onderwijs Gij mij!" Als zulke kinderkens wil ik u hebben, zegt Petrus, als zulke kinderkens, die slechts begeerig zijn naar de redelijke onvervalschte melk; daardoor wordt gij opgebouwd, daardoor wast gij op. „Opdat gij door dezelve moogt opwassen", staat er. Dit nu kan de verstandige, de wijze dezer wereld niet verstaan, maar de man, die oud is in ervaring, weet dat van de jonge kinderen, en als de kleine kinderen niet groeien, wordt door den man of de vrouw, die ervaring heeft, de melk geproefd; men proeft dan, of zij zoet of zuur is, en zegt: „Het kind kan niet groeien, het moet redelijke melk hebben!" Daarom staat er verder in Vers 3: „Indien gij anders gesmaakt hebt, dat de Heere goedertieren is"; — want dan zijn wij juist zoo ver als de zuigeling, die gesmaakt heeft, dat de moeder goed voor hem is. — Nu komen wij aan een ander beeld: hoe de Gemeente en hoe ieder in 't bijzonder gebouwd wordt. Eerst hadden wij het beeld van eenen zuigeling, die opwast, niet door kunstmiddelen, niet door allerlei surrogaten, maar alleen door de redelijke melk. Zoo wordt gij dus gebouwd, wanneer gij van uzelven belijdt: „Wij zijn nieuwgeboren kinderkens, wij zijn niet sterk, wij zijn geene reuzen, — het gebouw streeft niet hemelwaarts, — maar wij zijn kinderkens, eerstbeginnenden! Blijft bij de wezenlijke melk, dat is de vermaning des Apostels, en wordt alzoo gebouwd. Zoo werden ook de Gemeenten gebouwd, en dat is dan ook de bedoeling, waar in onzen tekst staat: „Zij werden gesticht", gebouwd. Zij waren dus als nieuwgeboren kinderkens, als

zuigelingen, gelijk de Heere Jesus Christus ook gezegd heeft: „Ik dank U, Vader! Heere des hemels en der aarde! dat Gij deze dingen voor de wijzen en verstandigen verborgen hebt, en hebt dezelve den kinderkens geopenbaard". — De Gemeente wies dus op door de wezenlijke melk, d. i. door het Woord, het eeuwig blijvende Woord, wies zij op in de kennis van God en van Jesus Christus. Nu neemt de Apostel Petrus nog een ander beeld, Vers 4—8: „Tot Welken — d. i. tot welken Heere — komende, als tot eenen levenden Steen, van de menschen wel verworpen, maar bij God uitverkoren en dierbaar; zoo wordt gij ook zelven, als levende steenen, gebouwd tot een geestelijk huis, tot een heilig priesterdom, om geestelijke offeranden op te offeren, die Gode aangenaam zijn door Jesus Christus. Daarom is ook vervat in de Schrift: Ziet, Ik leg in Zion eenen uitersten Hoeksteen, die uitverkoren en dierbaar is; en: Die in Hem gelooft, zal niet beschaamd worden. U dan, die gelooft, is Hij dierbaar; maar den ongehoorzamen wordt gezegd: De Steen, dien de bouwlieden verworpen hebben, Deze is geworden tot een Hoofd des hoeks, en eenen Steen des aanstoots, en eene Rots der ergernis."

Nu moeten echter de eenvoudig denkende zielen er nog wat meer van weten, hoe dit opwassen, dit gebouwd worden toegaat. Houdt uzelven in uwe gewone bezigheden, in uwen handel en wandel het Woord Gods voor, doet, als ik het zoo mag uitdrukken, zooals de duifjes en hoenders, en pikt zoo dag aan dag voor uzelven een korreltje uit het Woord Gods, opdat gij niet door de zorgvuldigheden dezes levens en de dwaasheden dezer wereld van het Woord Gods afraakt; want dan wordt gij niet gebouwd. Zoo heeft bijv. de jonge bruid of vrouw het hoofd vol van het huwelijk, den bruidegom, den man, en dan komen de kinderen en de zorgen, en het Woord Gods wordt ter zijde gelegd, en zoo neemt men niet toe, maar men neemt af, en al neemt men ook toe in uitwendigen zegen, men neemt toch af voor de eeuwigheid. Gij leest dagelijks met elkander uit Gods Woord, hetzij bij het ontbijt, of bij het

avondeten, of na het middagmaal, — blijft daarbij! En gij, jongelieden, die den Heidelbergschen Catechismus en de vragen en antwoorden ter opheldering en bevestiging daarbij hebt geleerd, neemt dit boekje nog dikwijls ter hand en onderwijst zoo uzelven. En bovendien hebt gij nog zulke kostelijke Psalmen en Liederen, — leest toch somtijds eenen Psalm, en wordt gesticht door een vers uit uwe Liederen, dan wordt dat te zijner tijd door den Heiligen Geest in herinnering gebracht, en men heeft iets tegen eene ure van droefheid; dan heeft men eenen grond gelegd, waarop men gebouwd wordt, — eenen grond, die vast ligt, waarop het huis, de bouw vordert, — eer de storm komt en het onweder; want is dan het huis niet gebouwd op den grond van het Woord Gods, is het op zand gebouwd, dan komen de golven en baren, en het gansche gebouw stort in en alles is weg. Tegen den winter, het koude jaargetijde, weet gij wel eenigen voorraad in den kelder te brengen, maar tegen den winter des levens, tegen de koude van de koorts en den dood moet gij ook eenen voorraad hebben, en die is gemakkelijk te verzamelen, zeer gemakkelijk, en het is klaar en duidelijk genoeg; — als gij maar niet de oogen sluit, kunt gij van de zuigelingen leeren, hoe gij hebt op te wassen, namelijk door het onvervalschte Woord Gods. Het valt niet van den hemel neder, dat is niet Gods wijze van doen. God wil, dat de mensch verzamele en geen ledigganger zij, dat hij vlijtig verzamele tegen den tijd van nood, van lijden, van droefheid, — dan zal de Heilige Geest het der ziel indachtig maken, opdat men eenen steun onder de voeten krijge. Wijl de Gemeenten op Gods Woord gebouwd werden, zonken zij steeds meer op den eenigen grond, die gelegd is, die in het bloed van Jesus Christus is, in het offer, dat alleen voor God geldt, en waarin zij alleen wijsheid, gerechtigheid, kracht en verlossing vinden.

Nu komen wij tot het andere punt. De Gemeenten wandelden in de vreeze des Heeren, d.i.: in de vreeze des Heeren Jesus. Daarvan schrijft de Apostel Paulus

2 Cor. 5 : 9: „Daarom zijn wij ook zeer begeerig, hetzij inwonende, hetzij uitwonende, om Hem welbehaaglijk te zijn, want wij moeten allen, — zegge: allen! — geopenbaard worden voor den Rechterstoel van Christus, opdat een iegelijk wegdrage hetgeen door het lichaam geschiedt, naar dat hij gedaan heeft, hetzij goed, hetzij kwaad. Wij dan, wetende den schrik des Heeren, bewegen de menschen tot het geloof, en zijn Gode openbaar geworden". Tot deze vreeze des Heeren nu behoort vóór alles de belijdenis en het geloof, dat Jesus Christus i s, dat Hij leeft, dat Hij als onze verhoogde Heiland ter Rechterhand Gods zit, dat Hij daar persoonlijk regeert, en dat Hij Zijn volk en ook Zijne wederhoorigen bij name kent, gelijk wij zoo duidelijk zien uit de bekeering van den Apostel Paulus. Toen deze op het punt stond Damaskus als een tijger binnen te snellen, riep de Heere Jesus van den hemel: „Saul, Saul, wat vervolgt gij Mij?" en toen Saulus vraagde; „Wie zijt Gij, Heere?" antwoordde hem de Heere: „Ik ben Jesus, Dien gij vervolgt!" — Deze Jesus Christus is onze dierbare Heiland en Heere. Hij heeft ons gekocht met Zijn dierbaar bloed, Hij wil het geloof, evenwel oordeelt Hij eenmaal niet naar het geloof, maar naar de werken. Waar de werken vandaan komen, weet gij: „En uit Zijne volheid hebben wij allen ontvangen, ook genade voor genade", zegt de Apostel (Joh. 1 : 16). Maar het is iets anders: uit deze fontein geschept te hebben, of niet geschept te hebben, — iets te bezitten, of van iets gebruik te maken. De Heere Jesus heeft als het Hoofd al Zijne leden aan Zich; daarom juist maakt Hij hen levend en houdt hen levend, zoodat zij tot goede werken bekwaam zijn. De Gemeenten beleden derhalve: Jesus Christus, onze Heere, is onze Koning; Hij leeft en zal wederkomen, om te oordeelen de levenden en de dooden. Verder stemden de Gemeenten in met het woord: „De vreeze des Heeren is het beginsel der wijsheid". Zij wandelden daarom niet in menschenvrees, maar vereerden den Heere Jesus als hunnen grooten God en Zaligmaker, als hunnen Profeet, Hoogepriester en Koning, eerden

Hem als den eenigen Rechter van levenden en dooden. En zoo leefden dan de Gemeenten niet alleen voor het tegenwoordige, maar leefden ook voor de toekomst. Het ging den Gemeenten ter harte, dat, wanneer de Heere Jesus met de wolken des hemels zou komen, om te oordeelen, zij Hem toebereid mochten zijn als eene reine maagd zonder vlek of rimpel. Deze vreeze is echter niet eene knechtelijke vreeze, maar eene kinderlijke vreeze, waarbij men den Heere niet zóó vreest, dat men denkt: Wanneer ik dit of dat niet doe of nalaat, krijg ik straf! — maar zulk eene vreeze, waarbij men tevens verheugd is, Jesus Christus eenmaal van aangezicht tot aangezicht te zien, Jesus, den dierbaren Bruidegom der ziel, Die Zijn eigen leven voor mij overgegeven heeft. Aldus wandelden de Gemeenten in de vreeze des Heeren, en zoo was het ook in deze vreeze, dat de Apostel predikte en bijv. dit aan de Corinthiërs schreef: „Wij dan, wetende den schrik des Heeren", — hij zag dus op zijnen Koning, op den Heere Jesus Christus, en wie den Koning vreest, zal eenen onderdaan dezes Konings, zijnen naaste, niet slaan, maar hem behandelen als medeonderdaan des Konings. Daar de Gemeenten wel wisten, waar de in- en uitwendige vijanden het op toe legden, hielden zij zich des te meer aan den Heere Jesus en aan Zijne genade. Dat was de vreeze des Heeren, waarin zij wandelden, en in deze vreeze des Heeren is het, dat, al vreest men ook een oogenblik, men toch in den grond der zaak voor niemand en voor niets vreest; want men weet, dat deze Koning Jesus alles in Zijne hand heeft, en dat Hij woord en trouwe zal houden, wanneer Hij zegt: „Mijne schapen hooren Mijne stem, en Ik ken dezelve, en zij volgen Mij, en Ik geef hun het eeuwige leven, en zij zullen niet verloren gaan in der eeuwigheid, en niemand zal dezelve uit Mijne hand rukken". —

Nu zou ik nog iets willen zeggen van de beteekenis der woorden: De Gemeenten werden vertroost door den Heiligen Geest. Maar de tijd is voorbij, Mijne Geliefden. Daarom slechts dit: De Heilige Geest brengt ons

tot het Woord, Hij maakt ons het Woord duidelijk en helder, opdat wij het voor onze ziel verstaan, wanneer wij komen als kinderkens, als zulken, die niets weten, als arme heilbehoevende zondaren, als nooddruftigen en bedroefden, en zoo in het Woord eenen troost voor onze ziel zoeken. Dan werpt de Heilige Geest op het Woord, neemt het deksel van de oogen weg, zoodat een mensch erkent: „Mijn God, dat is Uw Woord! daarop leef en daarop sterf ik!" Dat wil echter ervaren zijn, anders wordt men eene prooi der twijfeling. Waar het echter ervaren wordt, hoe machtig is daar de troost! Men was te voren niet ontfermd, en nu is men ontfermd, men was te voren niet-volk, en nu is men volk, — men verwierp te voren het geheele Boek en wilde er niets van weten, en nu is alles voor u, alles voor mij, wat ik daar lees, tot eeuwigen en tijdelijken troost! — De Heilige Geest ontdekt ons eerst onze zonden, — want wij verstaan niets van de Wet Gods, dat laten wij over aan de Joden, totdat de Heilige Geest komt en ons doet inzien, hoe groot onze zonde en ellende is, en wanneer de Heilige Geest dat doet, dan houdt Hij aan alle naar God bedroefde zielen den Heere Jesus voor als den eenigen Verlosser en drijft de ziel, om te zuchten: „O, zal de Heere Jesus ook mij aannemen? O, hoe kom ik er toe, om Zijn eigendom te worden?" De Heilige Geest laat de ziel echter eerst een weinig rondtasten, totdat het Hem behaagt, dat zij uitroept: „Jesus, mijn Jesus!" Dan wordt de ziel vervuld met den troost: „Gij droegt de schuld der zonden, Waardoor wij redding vonden!" (Lied 23). Dan worden wij in de droefheid en in den nacht des lijdens dikwijls heerlijk vertroost, dewijl ons indachtig gemaakt worden woorden als:

Het eeuwig Licht verschijnt in 't duister
En geeft der wereld nieuwen luister;
Het zendt Zijn stralen in den nacht,
Verlost ons uit der helle macht! Hallelujah!

Op zoodanige wijze vertroost de Heilige Geest de Gemeente en ieder onzer in het bijzonder, wanneer Hij ons tegen onze groote

zonde, onzen nood en dood doet verstaan, dat Jesus Christus voor ons is, — Jesus Christus, „Die ontvangen is van den Heiligen Geest, geboren uit de maagd Maria; Die geleden heeft onder Pontius Pilatus, is gekruisigd, gestorven en begraven, nedergedaald ter helle, ten derden dage weder opgestaan van de dooden, opgevaren ten hemel, zittende ter Rechterhand Gods, des almachtigen Vaders; van waar Hij komen zal, om te oordeelen de levenden en de dooden". — Dat zijn zoo de steenen, waarop de Geest bouwt, — de liefelijke rustplaatsen, op welke de Geest verkwikt, zoodat alles uit de volheid van Christus komt, door de genade en barmhartigheid des Vaders. De Heilige Geest geeft het te verstaan: Gij hebt alles in uwen Heere; in uwen Heere zijt gij gestorven, in Hem opgewekt en gezet aan de Rechterhand Gods; in den Heere zijt gij rechtvaardig en heilig, in uwen Heere zijt gij zalig, en in uwen Heere zult gij overwinnen! Hij doet u ook dit verstaan, dat gij in den Heere zijt, en dat de Heere in u is, en als de Heere in u is, dan zal Hij — geen uur te vroeg en geene minuut te laat, — Zich betoonen als Dien, Wiens Naam is: Wonderlijk, Raad, Sterke God, Vader der eeuwigheid, Vredevorst. Amen.

Nazang: Psalm 118 : 7.

De Heer is mij tot hulp en sterkte,
  Hij is mijn lied, mijn psalmgezang;
Hij was het, Die mijn heil bewerkte,
  Dies loof ik Hem mijn leven lang.
Men hoort der vromen tent weêrgalmen
  Van hulp en heil ons aangebracht!
Daar zingt men blij, met dankb're psalmen:
  Gods Rechterhand doet groote kracht!

ZEVENTIENDE LEERREDE,

over

HANDELINGEN DER APOSTELEN 9 : 10—19. [1])

Voorzang: LIED 58 : 3—5.

Ach neen, o groote God,
U zij het opgedragen!
Maak Gij het, zoo Gij wilt,
Doe naar Uw welbehagen.
Hoe vreemd en donker 't schijn',
Het is toch eind'lijk goed,
Al wat Uw wondermacht
En hoogste wijsheid doet.

O Vader! wil daarbij
Het alles zoo regeeren,
Dat alle dingen mij
Ten beste mogen keeren.
Bewaar de plaats, daar 'k leef,
Dat nergens zij geklag,
En 't voor den naast' en mij
Verdraaglijk wezen mag.

't Geloof is wel zeer zwak,
Doch schenk mij uit genade,
Dat deze zwakheid, Heer!
Aan mijne ziel niet schade.
Hoe wonderlijk 't ook ga,
't Staat alles in Uw macht;
U zij dan ook alleen
De lof steeds toegebracht.

Wij zetten heden onze betrachting van de bekeering van den Apostel Paulus voort. Wij vinden onze tekstwoorden Handel. der Apost. 9 : 10—19:

En er was een zeker discipel te Damaskus, met name Ananias; en de Heere zeide tot hem in een gezicht: Ananias! En hij zeide:

---

1) Gehouden 14 September, 's avonds.

Zie, hier ben ik, Heere! En de Heere zeide tot hem: Sta op, en ga in de straat, genaamd de Rechte, en vraag in het huis van Judas naar eenen, met name Saulus, van Tarsen: want zie, hij bidt. En hij heeft in een gezicht gezien, dat een man, met name Ananias, inkwam, en hem de hand opleide, opdat hij wederom ziende werd. En Ananias antwoordde: Heere! ik heb uit velen gehoord van dezen man, hoe veel kwaad hij Uwen heiligen in Jerusalem gedaan heeft; en heeft hier macht van de overpriesters, om te binden allen, die Uwen Naam aanroepen. Maar de Heere zeide tot hem: Ga heen; want deze is Mij een uitverkoren vat, om Mijnen Naam te dragen voor de Heidenen, en de koningen, en de kinderen Israëls. Want Ik zal hem toonen, hoe veel hij lijden moet om Mijnen Naam. En Ananias ging heen en kwam in het huis; en de handen op hem leggende, zeide hij: Saul, broeder! de Heere heeft mij gezonden, namelijk Jesus, Die u verschenen is op den weg, dien gij kwaamt, opdat gij weder ziende en met den Heiligen Geest vervuld zoudt worden. En terstond vielen af van zijne oogen gelijk als schellen, en hij werd terstond wederom ziende; en stond op en werd gedoopt. En als hij spijze genomen had, werd hij versterkt.

Tusschenzang: Lied 57 : 1.

Wie maar den goeden God laat zorgen,
  En op Hem hoopt in 't bangst gevaar,
Is bij Hem veilig en geborgen,
  Dien redt Hij god'lijk, wonderbaar;
  Wie op den hoogen God vertrouwt,
  Heeft zeker op geen zand gebouwd.

Wij stellen ons nogmaals de Gemeente der heiligen des Heeren te Damaskus voor den geest. Er waren daar velen. Zij waren in vreeselijken nood, in bange verwachting: de vervolger, Saulus, zou weldra de stad en de huizen binnendringen, om allen te binden, die den Naam des Heeren aanroepen. Wel riepen zij den Naam des Heeren aan, maar zij waren toch, ouders en kinderen, bruiden en bruidegoms, mannen en vrouwen, met al hunne omstandigheden, met hun doorkomen door dit leven, zeer bezorgd, daar zij in het grootste gevaar verkeerden. Zij verwachtten Saulus met zijne handlangers iederen dag. Drie dagen zaten zij reeds in dezen

vreeselijken nood. In hunne gedachten zagen zij Saulus reeds te paard met zijne bende de stad binnentrekken; maar zie, de bende was stom geworden en Saulus blind, en in plaats van te paard de stad binnen te trekken, werd hij bij de hand door de poort geleid, naar de straat, die genaamd wordt de Rechte. Dat had men echter niet opgemerkt. Stelt u dat eens voor, Mijne Geliefden. Ik denk, dan zult gij u uwen ingebeelden nood wat uit het hoofd zetten. — De Heere Jesus schijnt Zich om allen, die Zijnen Naam aanroepen, niet te bekommeren. Zoo vele beloften van verlossing zijn er, en men ziet niets dan banden!

Welnu, Saulus ligt ter aarde. Hij had geroepen: „Heere! wat wilt Gij, dat ik doen zal?" Daarop leg ik nadruk: Wat wilt Gij, dat ik doen zal? De Heere Jesus antwoordde hem: „Ga in de stad, en u zal aldaar gezegd worden, wat gij doen moet". Saulus spreekt dus van doen, en de Heere Jesus antwoordt hem: „Het zal u gezegd worden, wat gij doen moet". Nu is er te Damaskus een zeker discipel. Deze discipel zit ook in bange verwachting, wat er wel gebeuren zal, en hij mag wel dikwijls de deur en het venster uitgekeken hebben, om te zien, of Saulus kwam. Daar krijgt hij een gezicht, hij ziet den Heere Jesus, en Deze roept hem toe: Ananias! Hij kent hem dus ook bij name. — Is de Heere niet ook op den weg, wanneer gij Hem niet ziet? Telt Hij uwe tranen niet? hoort Hij uwe gebeden niet? Is er niet bij Hem uitkomst uit iederen nood? Helpt Hij, of niet? Is Hij dood? Is Hij verre, zeer verre van u? Verbergt Hij Zich in den hemel, zoodat Hij niet opmerkt, wat de menschenkinderen op aarde doen of lijden? Zoo goed als Hij Saulus en Ananias bij name geroepen heeft, kent Hij ook ons bij name, veel beter dan onze ouders, onze vrienden en bloedverwanten ons kennen. — Ananias antwoordt op het roepen des Heeren terstond: Zie, hier ben ik, Heere! Wonderlijk! Hij heeft den Heere nooit gezien, en toch kent hij de stem van den Heere Jesus en onderscheidt ze van alle menschenstemmen!

Hoe kon hij dat? Dat werkte de Heilige Geest. Het is het werk des Heiligen Geestes, dat de mensch, wiens hart en oor de stem des Heeren binnendringt, zeer goed weet, dat het geen mensch, geen engel, maar dat het de Heere Jesus is. Ananias antwoordde dus: „Zie, hier ben ik, Heere!" Dat is hetzelfde, wat Saulus zeide, toen hij sprak: „Heere, wat wilt Gij, dat ik doen zal?" Hij wil daarmeê zeggen: „Heere, ik ben Uw gehoorzame dienaar, om te doen, wat Gij zegt! ik ben tot Uwen dienst gereed, geschoeid en gegord! ik doe gaarne, wat Gij wilt, — wat wilt Gij, mijn Heere en Meester?"

Saulus is in het huis van iemand, die hem wellicht uit vroegeren tijd bekend was, met name Judas, in de Rechte straat, die, zooals reeds gezegd is, nog in Damaskus te vinden is. Daar ligt hij al sinds drie dagen, en kan niet eten, noch drinken. Hij is biddende. Wat begeert Saulus? wat wil hij? waarom eet en drinkt hij niet? Hij is te zeer verslagen, hij kan niet eten, noch drinken. Kan een mensch dat drie dagen uithouden? Eigenlijk niet; maar neem een stuk glas, leg het plat op den grond en sla er op, — het zal niet breken; legt gij er echter ook maar een steentje onder, zoo vliegt het glas in duizend stukken. Wat God behouden wil, vergaat niet. Wat wil Saulus? Hij wil weten, wat de Heere van hem wil, dat hij doen zal, en eer hij dat weet, eet en drinkt hij niet. Wanneer echter de lichaamskrachten verminderen, gebeurt het dikwijls, dat de krachten van den geest opgewekt worden. Hij blijft bidden, totdat hij, door het vasten toebereid, een gezicht krijgt. Hij ziet eenen man tot hem inkomen, en hij hoort ook, dat de naam van dezen man Ananias is. Dat heeft misschien een engel hem ingefluisterd. Maar wat zegt nu deze naam? — Denkt eens: hij is nu drie dagen vastende en vraagt den Heere, wat Hij wil, dat hij, Saulus, doen zal. Nu komt er een man tot hem, die A n a n i a s heet. Ananias beteekent: De Heere is genadig. Toen moest immers terstond uit zijn hart het gebed opstijgen: „Zijt mij genadig, o God! naar Uwe goedertierenheid; delg mijne overtreding uit, naar

de grootheid Uwer barmhartigheden. Verlos mij van bloedschulden, o God! Gij God mijns heils!" Dàt had hem in het stof geworpen, dat hij gehoord had: „Ik ben Jesus, Dien gij vervolgt", — dat hij alzoo vernomen had, dat hij Jesus vervolgde en Zijne Gemeente. Daarom roept hij nu: „Verlos mij van bloedschulden, o God! Gij God mijns heils!" en: „Zijt mij genadig, o God!" En daar, daar komt de man tot hem, die Ananias heet. Hoort gij dezen naam? Die zegt u: „God is genadig!" en nu ervaart hij, dat deze Ananias, in plaats van hem van zich te stooten, in plaats van hem te slaan, hem daarentegen broederlijk de hand oplegt. En waartoe legt hij hem de hand op? Opdat hij ziende zal worden! Hij had tot den Heere geroepen, dat hij van nu aan bereid was des Heeren wil te doen, maar de Heere zou toch zoo genadig zijn, om hem de oogen weder te openen, opdat hij in staat zou zijn den wil des Heeren te doen; want als men blind is, kan men niets uitrichten, noch met de handen, noch met de voeten. Wat ontvangt Paulus nu na die drie dagen? De eerste dag is een dag van nood, de tweede een dag van verzinken, en de derde dag — daar komt het, daar is het licht!

De Heere zegt tot Ananias: Sta op, en ga in de straat, genaamd de Rechte, en vraag in het huis van Judas naar eenen, met name Saulus van Tarsen: want zie, hij bidt. En opdat Ananias elke bedenking zou ontnomen zijn, zegt Hij verder tot hem: En hij heeft in een gezicht gezien, dat een man, met name Ananias, inkwam en hem de hand opleide, opdat hij wederom ziende werd. „Dus, Ananias, gij zegt: Zie, hier ben ik, Heere, — gij wilt dus gaarne den wil des Heeren doen?" — „Ja, Heere, zeer gaarne! van ganscher harte!" — „Welnu, ga dan naar die straat, tot dien en dien man! Er zullen zeker allerlei bedenkingen bij u opkomen, dat begrijp Ik wel, Ik neem ze echter alle weg. Hoort gij? —: zie, hij bidt, en dat en dat

heeft hij gezien, hij heeft u dus al gezien, Ananias!" — Is Ananias nu gereed? is hij bereid? gaat hij heen? Neen, hij is zoo blind als Saulus, zij het ook op eene andere wijze, en heelemaal doof. Hij heeft geene ooren naar al hetgeen de Heere Jesus zegt! „Och, wat beteekent dat, dat hij bidt, dat hij een gezicht heeft gezien! moet ik er aan met mijn lieve ik? — neen, dat niet! Heere, hoe? weet Gij wel, wat Gij beveelt? wat Gij zegt? kent Gij dien man wel? Neen, neen, Heere Jesus, hier vergist Gij U. Ik heb van velen gehoord, dat het immers deze man is, die Uwen heiligen — weet Gij dat dan niet? — veel kwaad heeft gedaan! Wilt Gij mij nu tot zulk eenen wolf zenden? Och Heere, weet Gij dan niet, met welk doel hij hier is? Hij is hier, om zonder onderscheid allen, jong en oud, mannen en vrouwen, te binden en naar Jerusalem te sleepen!"

Daar hebt gij nu twee menschen. De eene heet Saulus. Hij zegt: „Heere, wat wilt Gij, dat ik doen zal?" — Hij is nog onervaren en weet niets, maar het gaat hem om het doen. Tot hem zegt de Heere: „U zal gezegd worden, wat gij doen moet". De andere is Ananias, Dat is nu een ervaren discipel, een man, die bescheid weet te geven. Zijn eigen naam predikt hem: God is genadig, — „Ananias, weet gij dan niet, hoe gij heet?" — Deze knecht des Heeren, — als hij geroepen wordt, zegt hij: „Zie, hier ben ik"; maar wanneer hem de Heere Jesus zegt, wat hij doen moet, wil hij niet. Hij is doof voor alles, wat de Heere Jesus zegt, en ziet alleen op den geweldenaar, den mensch Saulus. Die is in zijne oogen zoo reusachtig groot, als in onze oogen onze nood en droefheid is, waartegen wij ook nooit iets vermogen. En de Heere Jesus? — Ja, Hij is wel de Heere Jesus, Hij is wel God en Heere en Koning, — maar toch bekommert Hij Zich niet veel om de Zijnen! Dit versta ik: Saulus heeft macht, heeft zijn zwaard, heeft banden en touwen bij zich, maar de Heere Jesus zit daarboven in den hemel en bekommert Zich niet veel om de Zijnen! — „Zegt gij dat in allen ernst, Dominee?" — Ja

zeker! met de lippen kan men wel beweren, dat men het ook met het hart wil doen, en als de Heere komt, zal men zeggen: „Zie, hier ben ik, Heere", — maar daarna trekt men zich toch weêr terug en wil niet. Ananias is als doof; hij heeft geene ooren gehad naar al wat de Heere zeide, evenals een mensch, die zingt:

Wie maar den goeden God laat zorgen,
En op Hem hoopt in 't bangst gevaar,
Is bij Hem veilig en geborgen,
Dien redt Hij god'lijk, wonderbaar, —

het lied is gezongen, maar alles is weêr weg! Of men zingt:

Wat treurt g', o mijne ziel, wat zijt gij dus verlegen?
Gij zijt in Godes hand, beveel slechts Hem uw wegen.

En nu? ja, het is gezongen, maar de mensch laat weêr het hoofd hangen; hij is doof voor allen troost. Hij moet wijs en verstandig zijn, maar de Heere Jesus moet niets weten. De nood moet zoo groot zijn als een berg, maar de Heere Jesus is in onze oogen als een klein kind, Hij kan niet helpen. Zoo ziet het er in het hart uit, en zoo heeft men gewoonlijk ook in de Gemeente geene ooren naar alles, wat de Heere Jesus betuigt, en om den wil des Heeren te doen, daartoe is geen hart bereid. En nu de Heere Jesus? Hij verwijt het Ananias niet, Hij bestraft hem er niet eens over, dat hij zoo schandelijk de ooren voor Hem toegestopt heeft, dat hij niets gehoord heeft van hetgeen de Heere hem gezegd heeft, namelijk dat Saulus bidt, en dat hij in een gezicht hem, Ananias, reeds heeft zien komen! Hij verwijt hem niet, dat hij zoo verkeerd is. Ananias handelde tegenover den Heere evenals een kind tegenover zijnen vader: daar is het altijd tegenspreken. Wat vader en moeder zeggen, is voorzeker goed en wijs, maar het kind weet het toch altijd beter, het spreekt tegen en wil er niet naar hooren. En dat gebeurt zoo dikwijls! Wanneer de vader het kind daarom telkens om de ooren zou willen geven, zou hij het elken dag drie-, viermaal hebben te straffen.

Maar de ouders hebben geduld en blijven bij hetgeen zij gezegd hebben; zij doen het kind geene verwijten en berispen het niet, maar zetten hunnen wil door en zeggen eenvoudig: „Ga!" of: „Doe dat!" Op gelijke wijze handelt ook de Heere ten opzichte van Ananias: „Gij denkt dus, dat Ik Mij vergis, dat Ik niet weet, wat voor man dat is? Hij is niet meer die man, die hij voor drie dagen was, hij is nu een geheel andere! Ik heb hem Mij ten eigendom gemaakt, hij is van nu aan opgenomen in Mijnen dienst, en aan 's duivels dienst ontrukt; hij is Mij een uitverkoren vat, om Mijnen Naam te dragen voor de Heidenen, en de koningen, en de kinderen Israëls. Ik bekommer Mij zeer wel om Mijne heiligen, om allen, die Mijnen Naam aanroepen, dat behoordet gij toch te bedenken. Juist deze zal Mijnen Naam dragen, daartoe heb Ik hem uitverkoren. Hij was uitverkoren, toen hij nog niet leefde, deze Saulus, hij was Mij een uitverkoren vat, toen hij nog aan de voeten van Gamaliël zat en leerde, — hij was Mij een uitverkoren vat, terwijl hij Mij vervolgde! Toen reeds heb Ik gedachten des vredes over hem gehad, o, sinds lang reeds! Gij meendet toen allen, dat hij met paard en zwaard in de hel moest geworpen worden, maar Ik, Jesus, heb toen gezegd: Neen, dezen zal Ik eens te sterk worden, deze zal Mij juist de rechte man zijn, deze zal eenmaal getuigen van Mijne genade en van Mijnen Naam, en zal Mijnen Naam dragen onder de Heidenen, — onder hen wel het allereerst, — en voor de koningen, en voor Mijn volk Israël, — ook dat zal daarvan eenen zegen hebben. Dragen zal Hij Mijnen Naam, alsof hij een kostbaar vat op zijnen schouder droeg. Dit dragen beteekent echter ook te gelijk het dragen van eenen zeer zwaren last. „Mijnen Naam", — derhalve den Naam Jesus zal hij dragen. Welnu, dat is immers een heerlijke Naam! Neen, de valsche Jesus, dat is een heerlijke naam, maar voor den waren vreest men, als ware het de duivel. Jesus, — wat beteekent die Naam? „Hij maakt Zijn volk zalig van hunne zonden."

Welnu, wie wil er zalig gemaakt worden van zijne zonden? „Laat mij toch met rust", klinkt het daar, „opdat ik de zonde diene en mijnen zin doe! Ik wil mijne zaligheid met mijne werken verdienen! kom mij niet aan met uwen Jesus!" De arme mensch in zijnen waan is niet te genezen. Hij meent, dat hij Atlas [1]) is en den hemel kan dragen en de zaligheid verdienen, dat hij zich zelf kan helpen, en dat het met zijne wijsheid en kracht moet veroverd worden. Dat is ons allen eigen. Daarom wordt de Naam Jesus geschuwd en gehaat. De Heidenen willen dezen Naam niet, de koningen willen dezen Naam niet, de kinderen Israëls willen dezen Naam niet, en gij wilt hem ook niet! De Heere moet Zich Zelf den mensch toebereiden, zoo dat hij zijnen dood te gevoelen krijgt, zoodat hij daar nederligt, den dood nabij is en nu uitroept: „O God, wees mij genadig!" Dan is de Naam „Jesus" kostelijk, dan komt hij van pas. Dan staat het niet zóó, dat Jesus wel een Helper en Heiland is, maar ik nochtans de man, die het uitvoert, maar dan is deze Naam hoog boven alle namen, opdat in den Naam van Jesus zich buige alle knie dergenen, die in den hemel, en die op de aarde, en die onder de aarde zijn, en alle tong belijde, dat Jesus Christus de Heere is, tot heerlijkheid Gods, des Vaders (Filipp. 2 : 9—11). Dezen Naam zal Saulus dragen voor de Heidenen, voor de koningen en Mijn volk Israël. — Mijne Geliefden! Er was eens onder de Zwitsers een held, die den zijnen in den slag eenen weg wilde banen, en dit ook deed, door zijne eigene borst bloot te geven voor de spiesen der vijanden, en zoo brak achter hem aan zijn volk door. Datzelfde is uitgedrukt in den Naam „Jesus". En dezen Naam draagt de Apostel Paulus in zijne Brieven, die wij hier in den Bijbel voor ons hebben, tot op den huidigen dag nog tot de Heidenen, tot koningen en tot het volk Israël.

Nu zegt de Heere Jesus nog verder aan Ananias, hoe het

1) De hemeltorser uit de Grieksche godenleer.

er toe komen zou, dat Saulus zulk een uitverkoren vat zou zijn. Hij zegt Vers 16: W a n t I k z a l h e m t o o n e n, h o e v e e l h ij l i j d e n m o e t o m M i j n e n N a a m. Let nu op dat woordje „want". Dat heeft betrekking op de benaming „uitverkoren vat". — Saulus is een uitverkoren vat naar eeuwige verkiezing, hij wordt echter toebereid en gemaakt tot een uitverkoren vat, doordat de Heere Jesus hem in Zijne school neemt. Wat leeren wij nu in de school des Heeren Jesus? en wat is de hoogste genade, die de Heere Jesus ons bewijzen kan? In de school des Heeren Jesus leert men l i j d e n, in de school des Heeren Jesus leert men meer en meer zijnen eigen naam vergeten en den Naam Jesus spellen, zijnen eigen naam niet meer kennen en den Naam Jesus stamelen. De Heere Jesus zegt: Ik zal hem toonen, Ik zal hem leeren, hij moet het zelf ervaren, hoeveel hij om Mijnen Naam te lijden zal hebben, en juist zóó wordt hij Mij een uitverkoren vat. De Heere Jesus zegt dus niet: Ik zal hem in Mijne school nemen en daar zal hij leeren, wat hij te doen heeft, welk een groot Apostel hij zal zijn, welke gaven hij zal ontvangen, hoe velen hij zal bekeeren, maar Hij zegt: „Ik zal hem toonen, hoe veel hij om Mijnen Naam moet l i j d e n". Daar houdt ons d o e n op, en begint het l i j d e n, gelijk de Apostel ook eenmaal zegt: het is ons uit genade gegeven te lijden om Zijnen Naam (Filipp. 1 : 29). Mijne Geliefden! Dat betrof nu den Apostel zeer in het bijzonder, en wel zóó, dat wij er ons geene voorstelling van kunnen maken. Wat hij om den Naam van Jesus heeft geleden, vernemen wij uit hetgeen hij betuigt 2 Cor. 11 : 23 vv.: „Zijn zij dienaars van Christus", — de valsche apostelen namelijk, — „(ik spreek onwijs zijnde), ik ben boven hen; in arbeid overvloediger, in slagen uitnemender, in gevangenissen overvloediger, in doodsgevaar menigmaal. Van de Joden heb ik veertig slagen min één vijfmaal ontvangen", d. i. vijfmaal ben ik gegeeseld naar de letter der Wet in de Joodsche synagogen. „Driemaal ben ik met roeden gegeeseld geweest, eens ben ik gesteenigd, driemaal heb ik

schipbreuk geleden, eenen ganschen nacht en dag heb ik in de diepte (der zee) overgebracht. In het reizen menigmaal in gevaren van rivieren, in gevaren van moordenaars, in gevaren van mijn geslacht, in gevaren van de Heidenen, in gevaren in de stad, in gevaren in de woestijn, in gevaren op de zee, in gevaren onder de valsche broeders; in arbeid en moeite, in waken menigmaal, in honger en dorst, in vasten menigmaal, in koude en naaktheid. Zonder de dingen, die van buiten zijn, overvalt mij dagelijks de zorg van al de Gemeenten".

Nu volgt, dat Ananias tot Saulus gaat, hem hartelijk groet en tot hem zegt: Saul, broeder, de Heere heeft mij gezonden, namelijk Jesus, Die u verschenen is op den weg, dien gij kwaamt. — Zal Ananias nu aan Saulus vele trappen des geestelijken levens voorhouden en tot hem zeggen: „Zóó moet gij gaan, zóó staan, zóó u kleeden, zóó u wasschen, zóó de handen houden, zóó de voeten zetten. Ik heb een heel boek meêgebracht en zal u daaruit nu leeren. Gij hebt den Heere gebeden, dat Hij u zou zeggen, wat gij doen zult; — welaan, nu zal ik u zeggen, wat gij hebt te doen: Dit te doen en dat te laten, hier een weinig en daar een weinig"? — Neen, van dat alles geen woord, hij zegt daarentegen: De Heere Jesus heeft mij gezonden, opdat gij weder ziende en met den Heiligen Geest vervuld zoudt worden. En als Ananias dit zegt, valt Saulus het vocht, dat op zijne oogen verdroogd was, als schellen af, en hij ziet het liefelijke licht, staat op, en in plaats van iets bijzonders te doen, ontvangt hij teeken en zegel van de vergeving zijner zonden door het eenige offer van Jesus Christus, en in plaats van vele geboden, waarnaar hij zijn dagelijksch leven zou hebben in te richten, ontvangt hij den Heiligen Geest. Die zal hem leeren, op eenmaal, wat hij tot zijne zaligheid noodig heeft te weten en te doen, namelijk dat hij „Abba!" roept, des Heeren kruis dagelijks opneemt en den Naam des Heeren verkondigt. Dit leert de Heilige Geest.

Vatten wij nu alles kortelijk samen. Saulus doet de vraag: „Heere, wat wilt Gij, dat ik doen zal?" En de Heere Jesus antwoordt hem: „U zal gezegd worden, wat gij doen moet". Saulus komt in de Rechte straat, hij kan niet zien, maar hij bidt, — hij bidt: „Heere Jesus Christus, ontferm U mijner! och, mocht ik toch ten teeken, dat Gij mij genadig zijt, het licht mijner oogen weder ontvangen!" Hij verleert het doen zóó zeer, dat hij zelfs niet eet en drinkt en om niets anders meer roept dan om licht. — Het woord des Heeren komt tot Ananias, en Ananias antwoordt: „Zie, hier ben ik, Heere!" d. w. z.: Heere, wat moet ik doen? ik ben Uw gehoorzame dienaar, ik ben bereid te doen, wat Gij wilt! Nu zegt hem de Heere Jesus, wat hij doen moet, — maar het vleesch trekt zich terug, wat er verlangd wordt, is hem veel te gevaarlijk, en hij heeft geene ooren naar alles, wat de Heere Jesus zegt. De Heere Jesus stoort Zich daar evenwel niet aan, Hij blijft bij Zijn gebod en zet Zijnen wil door. — Wat heeft Saulus nu gedaan? Hij heeft niets gedaan, hij heeft geroepen. Welnu, dat doet gij ook, als gij smart hebt. Dat is evenwel niet uw werk. En Ananias, wat heeft hij gedaan? Hij heeft zich verzet, hij is als doof geweest, en heeft den Heere Jesus tegengesproken, gelijk een kind zijnen vader tegenspreekt. Hij heeft dus ook niets gedaan, dan wat tegenstribbelen. De Heere openbaart hem en openbaart te gelijk aan ons, aan de gansche Gemeente, welk een man het is, van wien wij deze Brieven hier in den Bijbel hebben, en openbaart ons daarmede tegelijkertijd, hoe wij Zijnen wil doen. Dus, hij moet lijden! niet als een kwaaddoener, maar om den Naam van Jesus! (Vergel. 1 Petr. 4 : 15 en 16.) Welke vrucht heeft dat? Vraag dat aan uwe moeder, die bij uwe geboorte vele smarten heeft gehad, en nu — daar ligt het kind! Wanneer gij zoo lijdt om den Naam van Jesus, dan roep ik u toe: „Dat is een gelukkig lijden! Hoe meer gij om den Naam Jesus hebt geleden, des te heerlijker en dierbaarder wordt u die Naam!" Amen.

Nazang: Psalm 105 : 2.

Juicht, elk om strijd, met blijde galmen;
Zingt, zingt den Hoogste vreugdepsalmen;
  Beroemt u in Zijn' heil'gen Naam!
  Dat die Hem zoeken nu te zaâm
  Hun hart vereenen tot Zijn eer,
  En zich verblijden in den Heer!

ACHTTIENDE LEERREDE,

over

HANDELINGEN DER APOSTELEN 9 : 18b—25. [1])

Voorzang: PSALM 145 : 1 en 2.

O God, mijn God! Gij aller vorsten Heer!
Ik zing, verheugd, Uw' grooten Naam ter eer.
Ik zal den roem van Uwe Majesteit
Verhoogen tot in d'eind'looz' eeuwigheid.
'k Zal dag aan dag U eer en dank bewijzen.
De Heer is groot: al 't schepsel moet Hem prijzen;
Zijn grootheid streeft het kloekst begrip te boven.
Laat elk geslacht Zijn werk en almacht loven!

Ik zal, o Heer! Dien ik mijn' Koning noem,
Den luister van Uw Majesteit en roem
Verbreiden, en Uw wonderlijke daân,
Met diep ontzag, aandachtig gadeslaan.
Elks juichend hart zal Uw geducht vermogen,
De groote kracht van Uwen arm verhoogen;
Ik zal mijn stem met aller lofzang paren,
En overal Uw grootheid openbaren.

Mijne Geliefden! Wij leggen aan onze betrachting in dit morgenuur ten grondslag, hetgeen wij lezen Handel. der Apost. 9 : 18b—25:

En (Saulus) stond op, en werd gedoopt. En als hij spijze genomen had, werd hij versterkt. En Saulus was sommige dagen bij de discipelen, die te Damaskus waren. En hij predikte terstond Christus in de synagogen, dat Hij de Zoon van God is. En zij ontzett'en zich allen, die het hoorden, en zeiden: Is deze niet degene, die te Jerusalem verstoorde, wie dezen Naam aanriepen, en die daarom hier gekomen is, opdat hij dezelve gebonden zou brengen tot de overpriesters? Doch Saulus werd meer en meer bekrachtigd, en

1) Gehouden 21 September, 's voormiddags.

overtuigde de Joden, die te Damaskus woonden, bewijzende, dat Deze de Christus is. En als vele dagen verloopen waren, zoo hielden de Joden te zamen raad, om hem te dooden. Maar hunne lage werd Saulus bekend; en zij bewaarden de poorten, beide des daags en des nachts, opdat zij hem dooden mochten. Doch de discipelen namen hem des nachts, en lieten hem neder door den muur, hem aflatende in eene mand.

Tusschenzang: Psalm 100 : 1—4.

Juich, aarde! juicht alom den Heer!
Dient God met blijdschap, geeft Hem eer.
Komt, nadert voor Zijn Aangezicht;
Zingt Hem een vroolijk lofgedicht.

De Heer is God! erkent, dat Hij
Ons heeft gemaakt (en geenszins wij)
Tot schapen, die Hij voedt en weidt,
Een volk, tot Zijnen dienst bereid.

Gaat tot Zijn poorten in met lof,
Met lofzang in Zijn heilig hof:
Looft Hem aldaar met hart en stem:
Prijst Zijnen Naam, verheerlijkt Hem!

Want goedertieren is de Heer!
Zijn goedheid eindigt nimmermeer;
Zijn trouw en waarheid houdt haar kracht,
Tot in het laatste nageslacht.

In de voorgelezene woorden ziet gij, Mijne Geliefden, vooral de werking van het Sacrament, welke zich betoonde, nadat de Apostel drie dagen lang in het stof had gelegen, toen de troost tot hem was gekomen, dat hij het liefelijk licht der oogen zou terugkrijgen, doordien een man, met name Ananias, tot hem in zou komen, en hem de handen zou opleggen. Wat hij aanvankelijk in een gezicht had gezien, geschiedde nu ook werkelijk. Er komt werkelijk een discipel tot hem in zijne woning en groet hem als zijnen lieven broeder; want de Heere Jesus had immers tot Ananias gezegd, dat hij niet behoefde te vreezen voor Saulus, daar deze een uitverkoren vat was, om Zijnen Naam te dragen, en dat de Heere Jesus hem ook

tot een uitverkoren vat zou maken door veel lijden. Ananias legt Saulus de handen op, en in een oogenblik vallen hem van de oogen gelijk als schellen *en hij ziet*. Dat mag wonder op wonder heeten, dat deze vervolger zoo ter aarde is geworpen, dat hij eenen zwaren bekeeringsstrijd van drie dagen doormaakt, en dat hij zijn gezicht terugkrijgt niet door de eene of andere zalf, maar door oplegging der handen. Nu is Saulus blijde en gelukkig; hij staat op en laat zich doopen. Er staat niet, dat hij is opgestaan en spijze heeft genomen, en zich daarna liet doopen, maar hij stond op, en hoe schuldig hij zich ook gevoelde, daar hij den Heere Jesus had vervolgd, hij kan toch *de genade* niet te niet doen (Gal. 2 : 21), maar tegen zonde, nood en het beschuldigend geweten *greep* hij de genade *aan*, die hem werd aangeboden, vergat zijnen eigen naam, Saulus, en werd vervuld met den Naam des drieëenigen Gods. Hij blijft dus niet in het stof liggen, neen, hij weet: de zonde staat mij niet in den weg, en gij, duivel en wet, ook niet, wanneer mijn God mij genadig is; dan vraag ik ook niet, of ik het Sacrament waardig ben, of niet: het bloed van Jesus Christus is mij van te hooge waarde, dan dat ik niet zou gelooven, dat in dit bloed reiniging, volkomene reiniging is van al mijne zonden! Het Sacrament is voor lichaam en ziel, opdat men vroolijk gemaakt worde, om te zingen van Jesus, de vreugde onzes harten, — en opdat de geest opgericht worde, die verslagen is (Spr. 15 : 13). En als de ziel vroolijk gemaakt is, dan grijpt men ook gaarne naar de spijze, die God gegeven heeft. Zoo maakt dus het Sacrament ziel en lichaam gezond. Daarom lezen wij: *hij werd gedoopt*, en verder: *en als hij spijze genomen had, werd hij versterkt.*

Nu blijft Saulus ettelijke dagen bij de discipelen, gaat met hen op en af, is gelukkig in den schoot der Gemeente te Damaskus. Maar het Sacrament heeft nog andere dingen gewerkt. Niet alleen, dat het hem vroolijk maakte, zoodat hij spijze nam en versterkt werd, maar wij lezen ook, dat hij

zich terstond in de synagoge liet vinden. Ziet, Mijne Geliefden, als ons veel vergeven is, dan hebben wij ook veel lief, dan ontvangen wij eene tong, om 's Heeren lof te verkondigen en van Zijne genade te getuigen en te roemen. Wie slechts ééne, twee, drie zonden heeft, ja, die blijft stom als een visch, maar wie van eenen wolf in een lam is herschapen, die is een lam, dat blaat, vóór alles blaat om den Herder, totdat het schaap den Herder heeft gevonden, en de Herder Zelf zoekt, totdat Hij het schaap heeft gevonden. Als het Sacrament in dien zin wordt genomen, dat men weet: „Jesus is alles, en ik ben niets", dan wordt ons de Heere Jesus ook alles, en dan behoeft men niet lang te studeeren, maar men leert in zeer korten tijd, in weinige minuten, Wie en wat de Heere Jesus is, en dan getuigt men ook van Hem. Men moet zichzelf verloren en Jesus gevonden hebben, om van zijnen Herder te kunnen getuigen: „Hij is mijn Herder, zoo ben ik dan Zijn schaap!" Ik zeg dit, opdat een iegelijk zichzelf beproeve, of hij zonde heeft, of hij een zondaar is voor God, of dat hij het zich slechts verbeeldt. Wie werkelijk een zondaar is, gansch en al, door en door, zoodat hij geenen draad goeds meer aan zich ziet, — kom tot dien met de genade, met het Sacrament, anders is het met hem gedaan! — Vruchteloos, vergeefsch is al uw studeeren, wanneer niet eerst dit in uw harte leeft: „Jesus is mijn Heiland!" Hebt gij dat, word dan steeds geleerder en studeer, dat gij, om mij zoo eens uit te drukken, blauw wordt, — doch de geleerdheid blijve dienstmaagd in het huis en worde niet meesteres. Eén ding moet de leeraar weten, en datzelfde ook de hoorder, en dat ééne is: Jesus is Gods Zoon! Dat heeft Paulus gepredikt „terstond". Waar de zonden weggenomen zijn en God vrede in het hart uitstort, waar Hij Zijne genade in het hart verheerlijkt, daar geeft zich dat terstond lucht. Dat is het werk des Heiligen Geestes: de sluizen gaan open. Terstond ging Saulus in de synagoge. Hij ging niet in den eenen of anderen hoek, op eene verborgen plaats, maar te midden van

de vijanden, opdat het zou blijken waar te zijn, wat van Koning Jesus wordt betuigd: „Uwe pijlen zijn scherp, zij treffen in het hart van des Konings vijanden" (Ps. 45 : 6). Dus in de synagoge gaat hij. Dat is geheel naar het bekende woord van Spreuken 8 : „Roept de Wijsheid niet? en verheft niet de verstandigheid hare stem? Op de spits der hooge plaatsen, aan den weg, ter plaatse waar paden zijn, staat zij; aan de zijde der poorten, voor aan de stad, aan den ingang der deuren roept zij overluid: Tot u, o mannen! roep ik, en mijne stem is tot der menschen kinderen. Gij slechten! verstaat kloekzinnigheid!" Dus al het volk moet het hebben; niet in eenen hoek, maar openlijk moet het betuigd worden. Waar de Heilige Geest is, daar neemt men geen blad voor den mond, maar men spreekt vrijuit: allen moeten het hooren, hetzij vriend of vijand. — Saulus predikte derhalve Christus, dat Hij de Zoon van God is. Hij predikte, d. i. hij bracht het Evangelie; want „prediken" wil zeggen: „het Evangelie brengen". Het heet ook wel: roepen, — gelijk wij lezen: „Eene stem des roependen in de woestijn". Wat roept hij? „Bereidt den weg des Heeren!" Vraagt gij: Wat zal ik roepen? Wel, dit: „Alle vleesch is als gras, en al zijne goedertierenheid als eene bloem des velds. Het gras verdort, de bloem valt af; maar het Woord onzes Gods bestaat in der eeuwigheid! En dit is het Woord, dat onder u verkondigd is". Zoo lezen wij voorts Jes. 40 : 1 vv.: „Troost, troost Mijn volk, zal ulieder God zeggen. Spreekt naar het hart van Jerusalem, en roept haar toe, dat haar strijd", haar heete strijd, „vervuld is, dat hare ongerechtigheid verzoend is, dat zij van de hand des Heeren dubbel ontvangen heeft", genade voor en genade na, „voor (of: tegen) al hare zonden!" En Vers 9 : „O Zion, gij verkondigster van goede boodschap, klim op eenen hoogen berg! o Jerusalem, gij verkondigster van goede boodschap, hef uwe stem op met macht, hef ze op, vrees niet, zeg den steden van Juda: Ziet, hier is uw God!" Dat predikte hij. Hij predikte Christus Jesus, dat Hij de Zoon van God

is. En nu vraagt gij: Wat moet ik prediken? en hoe moet ik eene preek maken? Wees slechts verloren in uzelf, in uwe eigen oogen vervloekt en verdoemd, en zie dan, of gij, den Naam Jesus hebbende, geen stof genoeg zult hebben, al zoudt gij zoo oud worden als Methusalem; want de Naam Jesus Christus is eene eeuwige fontein. Wat getuigt Saulus van Christus Jesus? Dat Hij de Zoon van God is. Dat is zeer eenvoudig. Heb u in uw berouw, in uwe zonde en verlorenheid geworpen aan de voeten des Heeren Jesus en zoek de vergeving uwer zonden en de zekerheid daarvan uit den mond des Woords, dan wordt Jesus u alles, uw God, uw Heiland, uw Verlosser, en wat ontbreekt u nog, dat gij niet alles in uwen Jesus hebt? En wanneer Hij u eerst daarvan overtuigd heeft, dat alle volheid des levens en der gerechtigheid in Hem is, dan zegt Hij: „Nu wil Ik u nog iets bekendmaken: Ik heb eenen Vader in den hemel, Die heeft Mij gezonden, en gelijk Ik u liefheb, heeft ook de Vader u lief, en gelijk Ik u de zonden heb vergeven, heeft ook de Vader ze u vergeven, en Mijn Vader daarboven heeft een groot Paleis, waarin o zoo vele woningen zijn; en wanneer nu gij, man of vrouw, den eindpaal van uw leven hebt bereikt, zoodat duivel en zonde u niet meer kunnen plagen, daar de dood tusschenbeide is gekomen, dan komt gij in dit Huis Mijns Vaders, en deze Mijn Vader is ook uw Vader. Hij heeft u lief, omdat Ik u liefheb, en Ik heb u lief, omdat de Vader u liefheeft en u liefgehad heeft van eeuwigheid. De Vader heeft Mij den Geest beloofd en gegeven, en Mijn Vader wil, dat gij ook van dezen Mijnen Geest hebt; zoo is dan Mijn Geest uw Geest, om u te troosten, u te leeren, opdat gij meer en meer Mij en Mijnen Vader leert kennen". — Verkondigt gij mij als dogma: „Jesus is Gods Zoon", — ik kan het niet gelooven, en in mijnen nood niet vasthouden; maar vast sta ik op eenmaal en onwankelbaar in dit geloof, om het aan Joden en Heidenen te prediken, als de Heere Jesus tot mij in mijn hart zegt: „Mijn Vader is uw Vader". Dan weet ik, dat Jesus Gods Zoon is,

aan de almacht, waarmeê Hij mij tot Zich bekeerd heeft, aan den troost, waarmeê Hij mij vertroost, en hieraan, dat Hij tot mij heeft gezegd: „Bergen zullen wijken, en heuvelen wankelen, maar Mijne goedertierenheid zal van u niet wijken, en het Verbond Mijns vredes zal niet wankelen, zegt de Heere, uw Ontfermer!" Wanneer Hij tot mij zegt: „Wees getroost, Mijn zoon, grijp moed, Mijne dochter, uwe zonden zijn u vergeven!" dan hoor ik den Zoon, en in de stem des Zoons den Vader. Dat openbaart de Heere Jesus, wanneer Hij Zijnen vrede in het hart uitstort, met de woorden: „Mijn Vader is uw Vader"; dan staat het ook vast en onwankelbaar in het hart: „Jesus is Gods Zoon", en daar wordt het dan gepredikt aan Joden en Heidenen, dat God de Vader woord en trouwe heeft gehouden, en den Zoon, van Wien Hij in het paradijs heeft beloofd, dat Hij der slang den kop zou vermorzelen, in de volheid des tijds heeft gezonden, en Hem heeft doen geboren worden uit eene maagd, zoodat het woord, door Jesaia gesproken, vervuld werd: „Ziet, de maagd zal zwanger worden, en zij zal eenen Zoon baren, en Zijnen naam Immanuël heeten: God met ons!" In Jesus is het woord vervuld: „Gij zult Mijne ziel in de hel niet verlaten; Gij zult niet toelaten, dat Uw Heilige de verderving zie" (Ps. 16 : 10). Gestorven is de Heere Jesus, begraven is de Heere Jesus, opgestaan is Hij en heeft de verderving niet gezien! Er staat geschreven: „Ik zal van het besluit verhalen: de Heere heeft tot Mij gezegd: Gij zijt Mijn Zoon!" (Ps. 2 : 7.) Nu, de Zoon is de Zoon Zijns Vaders, en zoo als de Vader is, is ook de Zoon. „Jesus neemt de zondaars aan!" Zoo weet ik dan, dat God de Vader dit ook doet! Daartoe juist heeft Hij Zijnen Zoon gezonden. „Alzoo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijnen eeniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe." — Zoo predikt Saulus. Hij heeft het aan zichzelven ervaren, en zoo leert hij in al zijne Brieven. Hij ziet den mensch niet aan, hij kent geene vrome noch rechtvaardige menschen, maar evenals God

werpt hij alles op éénen hoop, doet de maden alle in éénen zak, en is zelf allereerst eene made in dezen zak, — maar wijst op Hem, Die op Golgotha bloedde en stierf, Die ter Rechterhand des Vaders zit, op Hem, Die gezegd heeft: „Predikt het Evangelie aan alle creaturen! Die geloofd zal hebben, en gedoopt zal zijn, zal zalig worden; maar die niet zal geloofd hebben, zal verdoemd worden" (Mark. 16 : 15 en 16). Hij predikt: „Wij derven allen de heerlijkheid Gods" (Rom. 3 : 23), en wie het vroomste is, die kruipt voor God als een worm en belijdt: Ik ben de grootste zondaar. Want dát is ware vroomheid, dat men bij zichzelf niets ziet dan stof en asch, maar daarboven de heerlijkheid des Heeren Jesus, de liefde Gods des Vaders.

Men hoort Saulus prediken in de synagogen en staat verbaasd. „Wel, hoe is dat mogelijk! Vóór slechts enkele dagen kwam hij hier, om allen, die dezen Naam aanroepen, te binden!" — Wonderlijke menschen zijn wij toch! Op het uiterlijke wordt gelet; hoe iemand roept of schreeuwt, wat voor stem, hoedanige kracht en welsprekendheid hij heeft. Arme mensch! Moet gij niet om uzelf hooren naar de prediking: „Jesus is Gods Zoon", opdat gij hierop leeft en sterft: Ik ben een arm zondaar, Hij mijn rijke Heiland, — ik midden in den dood liggende, Hij mijn Helper, — ik een schaap, dat verloren gaat, Hij mijn Herder, Die mij dag aan dag uitleidt en weidt? Is dat niet iets kostelijks, wanneer men licht ontvangt, om eenen blik te slaan in zijn eigen hart en te zien, wat er al uit dit hart voortkomt; — wanneer men gedenkt aan hetgeen men zijn leven lang heeft gedaan en aan hetgeen men nog is, — en dan, en dan: ofschoon Hij mij vindt in mijn bloed, Zijn rijkdom vervult mijne ledigheid! Een zalige hemel en eene vervloekte aarde — Zijne liefde bindt die beiden samen! Maar nog eens: wonderlijke menschen zijn wij toch! Er zullen ook toen wel enkelen geweest zijn, die God geprezen hebben over Saulus en zich verheugd hebben over de krachtige werking Zijner vrije genade; maar het meerendeel ziet op het uitwendige,

laat zich daardoor inpakken, men gaat naar huis, en bespreekt het onder elkander: — „Wonderbaar! vóór eenige dagen heeft hij nog zóó gedaan, en nu is hij zóó!" — Zie toch niet op den prediker, maar zie op Jesus Christus, Die u gepredikt wordt als uw Heere en uw Heiland; dan zal het wel om het even zijn, wat hij, die u dit getuigenis brengt, twee of drie dagen te voren is geweest. Laat de menschen eten en drinken, de prediking roemen of lasteren en hunnen gang gaan, — maar schep gij uit deze bron: „Jesus mijn een en al", en zie, of het niet waar is, dat de rivier Gods vol waters is. (Ps. 65 : 10.) Hoe meer gij schept, hoe meer gij verkrijgt. Er komt geen einde aan. Al hadt gij, zoo te zeggen, eenen dorst om drie duizend emmers te scheppen en te drinken, zoo zoudt gij er ook elken dag drie duizend emmers uit kunnen halen, en nog meer, dat houdt niet op. Daarom lezen wij ook in Vers 22: Doch Saulus werd meer en meer bekrachtigd, en overtuigde de Joden, die te Damaskus woonden, bewijzende, dat Deze de Christus is.

Saulus werd dus meer en meer bekrachtigd en overtuigde de Joden. Maar nu zou ik toch eens willen vragen: waren dan Lukas, en de Evangelist en Apostel Johannes geene Joden, dat wij in hunne Evangeliën en hier in de Handelingen der Apostelen altijd lezen: „De Joden"? — Iemand vroeg eens aan eenen Christen, wat hij toch eigenlijk was: — Wat zijt gij toch? Luthersch? Neen! Gereformeerd? Neen! Roomsch? Neen! Zijt gij een Kwaker? Een Mennist? En zoo noemde hij, ik weet niet hoe veel namen. Eindelijk vroeg hij: Zijt gij een Christen? Neen! Zijt gij dan een Jood? Ja, maar niet een met handen besneden! — Hoort gij dat? Lukas en de Apostelen waren over alle menschelijke namen heen en slechts vervuld van de belijdenis: Jesus is de Christus. Zoo werd dan ook Saulus meer en meer bevestigd en overtuigde de Joden, d.i. hij maakte hen te schande en tot niets, door uit de Schriften te bewijzen, dat Jesus de Christus is. Ik verheug er mij over, dat ook de kinderen der Gemeente op de

catechisatie leeren, uit de Schrift te bewijzen, dat Jesus de Christus is. Zoo kunnen zij ook later, na mijnen dood nog van deze waarheid vervuld zijn en blijven. Ja moge in de Gemeente de belijdenis blijven voortleven van hetgeen de Heere God door Mozes en de Profeten heeft laten voorzeggen en wat Hij heeft beloofd van de vergeving der zonden, die wij door de Wet niet kunnen verkrijgen, maar die wij in Jesus hebben, en hoe Hij, wat Hij te voren heeft beloofd, te Zijner tijd getrouwelijk heeft vervuld. Dan zal uw geloof gesterkt en gestaald worden door de profetische Schriften, om te weten, in Wien gij gelooft, daar gij alles, wat gij van den Messias leest, in de Evangeliën, in het leven van Jesus op aarde, letterlijk vervuld ziet. Niet aan eenen valschen Jesus gelooft gij dan, maar aan den Jesus der Heilige Schrift; niet eenen valschen geest hebt gij dan ontvangen, maar den Geest der profetie, den Heiligen Geest, Die, wat Hij geeft, uit de volheid van Christus neemt, gelijk de Heere Jesus gezegd heeft: „Die zal Mij verheerlijken; want Hij zal het uit het Mijne nemen, en zal het u verkondigen" (Joh. 16 : 14).

Achttien eeuwen zijn sinds voorbijgegaan, en nog hebben wij Paulus' prediking, en hooren hem, ofschoon hij reeds lang gestorven is. Maar één ding is zeker: dat alles is gekomen door Gods gerechtigheid en waarheid, door Gods genade en ontferming. Hij heeft Zijnen lieven Zoon gezonden, opdat wij zouden vervuld zijn met den troost van de vergeving der zonden, met den troost van de wederopstanding des vleesches en het eeuwige leven. Hierbeneden op aarde heeft de Heere God met Zijne kinderen Zijne wegen. Wat is 's menschen einde? Misschien eene prachtige doodkist, als hij het kan betalen, en eene mooie lijkkoets, die hem naar het kerkhof brengt; — maar het lijk in de kist is eene spijze der wormen. Welk een heirleger van krankheden woont er in den mensch; en dan nog het overige lijden dezes levens, dat ieder voor zichzelf kent, welk eene aaneenschakeling van jammer! En toch wil men Christus niet, den waren Christus en Zijne heerlijkheid! Neen! wanneer God

den mensch niet recht tot een arm zondaar maakt, dan wil hij den waren Christus niet. Daarom lezen wij hier, Vers 23, dat zij Saulus wel eenen tijd hebben aangehoord, d o c h d a a r n a z o c h t e n z ij h e m t e d o o d e n. Zij bewaken, terwijl zij van den stadhouder van Aretas een bevel daartoe zien te verkrijgen, de poorten, om Saulus te dooden. Dat is de oude en altijd weder nieuwe moordaanslag van Satan op Christus en Zijne getuigen en belijders. De mensch kan het niet uitstaan, dat hem al zijne heerlijkheid ontnomen, dat hem alle grond onder de voeten weggenomen en hij alleen op den bodem van Gods genade geplaatst wordt. Dat kan de mensch niet verdragen. Geef den mensch iets toe, al is het nog zoo weinig, dan is het goed, maar dat de mensch geheel moet weggeworpen worden, dat het Jesus Christus geheel en alleen moet zijn, en van 's menschen zijde ook niet een zucht of een traan meêhelpt, dat verdraagt de mensch niet. En toch gaat het zóó alleen goed. Jesus Christus geheel en al, en wat Hij dan in u wil werken, of niet, laat dat aan Hem over, aan Zijne genade en den Heiligen Geest.

Moet men nu zulk eenen moordaanslag afwachten? Die ontvluchten kan, die ontvluchte. Maar hoe ontkomt Saulus het gevaar? Dit uitverkoren vat, om den Naam des Heeren Jesus te dragen voor de Heidenen en voor de koningen en voor de kinderen Israëls, — hoe komt dit uitverkoren vat uit deze benauwdheid? Men zou verwachten, dat er eenige engelen kwamen, die de vijanden doodsloegen en Saulus met hemelsch licht omstraald in heerlijkheid wegleidden. Doch niets daarvan! Er was eens eene Gemeente, die zich zeer beroemde op de gaven, welke zij had ontvangen. Nu, Paulus had zeker meer gaven dan zij allen. Maar wat helpen mij de gaven? Ik moet den Bruidegom hebben! Met Hem ben ik gelukkig, hetzij ik arm of rijk ben. Zoo denkt ook Paulus en schrijft daarom aan deze Gemeente: „Wat beroemt gij u? Ik ken geenen roem, en wil ook geenen roem. Ja, ik zal u iets verhalen! De Heere Jesus Christus, deze groote en heerlijke Koning, heeft mij

eens gered, ja, wel is waar door de liefde der broederen, maar op zulk eene smadelijke wijze, als gij u maar kunt voorstellen! Zij namen namelijk eene groote mand, zett'en mij daarin en lieten mij zoo met touwen door een venster neder buiten den stadsmuur (2 Cor. 11 : 32 en 33). Daar ben ik toen uit de mand gekropen en gevlucht, wat ik vluchten kon". Dus evenals eens de verspieders uit het huis van Rachab ontvlucht zijn, toen zij met een zeel werden neêrgelaten (Jos. 2 : 15). Geeft God hierbeneden eere? Ja zeker, wanneer Hij dat wil! Maar de Apostel zegt ergens: Uit genade is het u gegeven, — ja, te gelooven, maar ook: te lijden!

En wil de Heere ons nu laten beschimpen en bespotten, welnu, zoo maakt Hij ons gelijk aan Hem, van Wien het op Gabbatha heette: „Ziet, de Mensch!" Amen.

Nazang: Psalm 146 : 1.

Prijs den Heer met blijde galmen;
Gij, mijn ziel, hebt rijke stof.
'k Zal, zoolang ik leef, mijn psalmen
Vroolijk wijden aan Zijn' lof;
'k Zal, zoolang ik 't licht geniet,
Hem verhoogen in mijn lied.

NEGENTIENDE LEERREDE,

over

HANDELINGEN DER APOSTELEN 9 : 26—42. [1])

Voorzang: PSALM 72 : 7—9.

Nooddruftigen zal Hij verschoonen;
Aan armen, uit genâ,
Zijn hulpe ter verlossing toonen;
Hij slaat hun zielen gâ.
Als hen geweld en list bestrijden,
Al gaat het nog zoo hoog:
Hun bloed, hun tranen en hun lijden
Zijn dierbaar in Zijn oog.

„Zoo moet' de Koning eeuwig leven!"
Bidt elk met diep ontzag:
Men zal Hem 't goud van Scheba geven;
Hem zeeg'nen dag bij dag.
Is op het land een handvol koren,
Gekoesterd door de zon,
't Zal op 't gebergt' geruisch doen hooren,
Gelijk de Libanon.

De stedelingen zullen bloeien,
Gelijk het malsche kruid.
Zijn Naam en roem zal eeuwig groeien;
Ook zal, eeuw in eeuw uit,
Het nageslacht Zijn grootheid zingen,
Zoolang het zonlicht schijn'!
Hun zal een schat van zegeningen,
In Hem, ten erfdeel zijn.

Mijne Geliefden! Laat ons nogmaals de Handelingen der Apostelen opslaan. Wij lezen daar Vers 26—42:

Saulus nu, te Jerusalem gekomen zijnde, poogde zich bij de discipelen te voegen; maar zij vreesden hem allen, niet geloovende,

---

1) Gehouden 5 October, 's voormiddags.

dat hij een discipel was. Maar Barnabas, hem tot zich nemende, leidde hem tot de Apostelen, en verhaalde hun, hoe hij op den weg den Heere gezien had, en dat Hij tot hem gesproken had; en hoe hij te Damaskus vrijmoediglijk gesproken had in den Naam van Jesus. En hij was met hen ingaande en uitgaande te Jerusalem; en vrijmoediglijk sprekende in den Naam van den Heere Jesus, sprak hij ook en handelde tegen de Grieksche Joden; maar dezen trachtten hem te dooden. Doch de broeders, dit verstaande, geleidden hem tot Cesarea, en zonden hem af naar Tarsen. De Gemeenten dan, door geheel Judéa, en Galiléa en Samaria, hadden vrede, en werden gesticht; en wandelende in de vreeze des Heeren, en de vertroosting des Heiligen Geestes, werden vermenigvuldigd. En het geschiedde, als Petrus alom doortrok, dat hij ook afkwam tot de heiligen, die te Lydda woonden. En aldaar vond hij een zeker mensch, met name Eneas, die acht jaren te bed gelegen had, welke geraakt was. En Petrus zeide tot hem: Eneas! Jesus Christus maakt u gezond; sta op en spreid uzelven het bed. En hij stond terstond op. En zij zagen hem allen, die te Lydda en Sarona woonden, dewelke zich bekeerden tot den Heere. En te Joppe was eene zekere discipelin, met name Tabitha, hetwelk, overgezet zijnde, is gezegd Dorkas. Deze was vol van goede werken en aalmoezen, die zij deed. En het geschiedde in die dagen, dat zij krank werd en stierf; en als zij haar gewasschen hadden, leiden zij haar in de opperzaal. En alzoo Lydda nabij Joppe was, de discipelen, hoorende, dat Petrus aldaar was, zonden twee mannen tot hem, biddende, dat hij niet zou vertoeven tot hen over te komen. En Petrus stond op, en ging met hen; welken zij, als hij daar gekomen was, in de opperzaal leidden. En al de weduwen stonden bij hem, weenende, en toonende de rokken en kleederen, die Dorkas gemaakt had, als zij bij haar was. Maar Petrus, hebbende hen allen uitgedreven, knielde neder en bad; en zich keerende tot het lichaam, zeide hij: Tabitha, sta op! En zij deed hare oogen open, en Petrus gezien hebbende, zat zij overeinde. En hij gaf haar de hand, en richtte haar op, en de heiligen en de weduwen geroepen hebbende, stelde hij haar levend voor hen. En dit werd bekend door geheel Joppe, en velen geloofden in den Heere.

In de voorgelezene woorden, Mijne Geliefden, wordt ons vooreerst medegedeeld, welk onthaal Saulus te Jerusalem vond; vervolgens hooren wij van eenen geraakte, die acht jaren lang

krank was geweest, maar nu werd genezen; eindelijk van eene discipelin, die krank was geworden en stierf, maar door Petrus werd opgewekt.

Tusschenzang: Psalm 81 : 6 en 12.

„'k Heb hun' hals bevrijd
„Van den last te dragen,
„'t Was die blijde tijd,
„Toen hun moede hand
„Werd in 's vijands land
„Van den pot ontslagen.

„Opent uwen mond,
„Eischt van Mij vrijmoedig,
„Op Mijn trouwverbond,
„Al wat u ontbreekt,
„Schenk Ik, zoo gij 't smeekt,
„Mild en overvloedig."

De Koning der eere gaat met de Zijnen eenen weg door diepe wateren, eenen weg vol smaad, verachting en gevaar; want juist zoo wil Hij eer met hen inleggen. Hij vernedert de Zijnen op den weg, en leidt hen daarbij zoo, dat zij aan deze hunne vernedering een oprecht welgevallen hebben, wijl de eer des Heeren, de eer huns Konings, altijd weêr aan den dag komt. Òf de mensch denkt, dat hij het zelf is, en dan zal hij zich handhaven, òf de mensch wordt in eigen oog tot niets, en dan weet hij slechts dit, dat Jesus leeft, en hoe dan de Heere met hem handele, hij zal, zij 't ook dikwijls met een bloedend hart, als een trouw soldaat zich daaraan toch onderwerpen. Met moeite ontkomt Saulus aan het doodsgevaar te Damaskus, en dat niet op eene wijze, die hem in de oogen der menschen wat groots deed schijnen, niet met schitterend machtsvertoon, bijv. op de handen van engelen, maar doordat hij in eene mand door den muur werd neêrgelaten. Als hij nu te Jerusalem komt, vertrouwt hem niemand. Zijn eigen volk acht hem den dood waardig. De Joden, de honderdduizenden, die te Jerusalem woonden, wilden niet alleen niets van hem weten, maar zij hadden den grootsten afschuw van hem, omdat hij

den vaderlijken godsdienst had verlaten en Jesus den Nazarener hart en hand had gegeven. Hij vond onder de zijnen huis, noch hart. Nu wil hij dan tot de kinderen Gods gaan. Hij was immers door den Heere geroepen, door Hem bekeerd, door Hem geloovig geworden, zoo had hij dan ook het volk des Heeren, dat hij vroeger had vervolgd, van harte lief gekregen. Maar zij wilden van zijne liefde, van zijne bekeering niet veel weten. Zij konden het niet begrijpen en verstaan, dat iemand, die het zoo erg gemaakt had, op eens zóó zou veranderd zijn, dat men hem het volste vertrouwen kon schenken. Dat was voorzichtig van de kinderen Gods; want dezen zijn van ouds her voorzichtig geweest, en zijn het nog. Maar bij al deze voorzichtigheid, die terecht in acht wordt genomen, blijft toch de vraag staan: Kan dan de Gemeente deze overtuiging niet bewaren, dat iemand op eenmaal van eenen wolf in een lam wordt herschapen? En dan zeg ik: Neen, dat kan zij niet! Dat kan zij wel in theorie aannemen en gelooven, maar het toe te passen verstaat zij niet. Hoe komt dan nu iemand, die zulk een vreeselijk verleden heeft, onder de kinderen Gods, onder wie hij toch behoort, en die hij van harte liefheeft? Dat doet de Heere Jesus Christus Zelf. Maar het gaat door eenen weg van vernedering, en vooral bij Saulus is het gebleken, dat iedere zonde hare bittere straf na zich sleept. Zijne zonde, dat hij de Gemeente had vervolgd, heeft voor hem de bittere straf na zich gesleept, dat hij, die te voren door alle Joden, zijn volk, zelfs door de schriftgeleerden en overpriesters, met de grootste hoogachting was bejegend, nu alle aanzien had verloren. Zelfs de Apostelen wilden hem niet onder zich opnemen, en alle andere broederen ook niet. Daar wijst dan de Heere Jesus Christus eenen broeder aan, met name Barnabas, d.w.z.: zoon der vertroosting, en deze leidt Saulus tot de Apostelen, wien Saulus echter niet zelf zal verhalen, wat er met hem is voorgevallen, maar Barnabas deelt den Apostelen mede, dat de Heere Jesus Christus aan Saulus is verschenen, en tot hem heeft gesproken, en dat deze daarop te Damaskus

den Naam van Jesus vrijmoediglijk heeft verkondigd. Gij ziet, Mijne Geliefden, Saulus staat daar als een nieuwgeborene of als een jonge leerling, en moet vernedering op vernedering ondervinden, opdat hij meer en meer worde toebereid, om niet zichzelven te prediken, noch iets van zichzelven te verwachten, maar om vervuld te zijn met den Heere Jesus Christus, opdat hij later geenszins op menschen zie, maar alleen op Christus Jesus, Die hem heeft gezonden, alleen op Zijn kruis, alleen op Zijn bloed. Hij moest immers der Heidenen Apostel worden, en wij zien het uit de volgende Hoofdstukken, hoe de Heidenen destijds op aarde door de Joden en hoe zij in den hemel werden aangezien, namelijk als allerlei onrein gedierte, wild en kruipend gedierte, dus als ten eenenmale onrein, walgelijk en afschuwelijk. (Vergel. Hoofdst. 10 : 12.) Ofschoon nu Saulus zoo diep werd verootmoedigd, en hij dus bij de anderen in geen hoog aanzien kwam te staan, heeft hij toch niet geaarzeld, om, waar hij kon, te prediken, en zoo lezen wij dan Vers 28: En hij was met hen ingaande en uitgaande te Jerusalem, vrijmoediglijk sprekende in den Naam van den Heere Jesus.

De Apostelen hebben dezen Saulus niets gegeven, zij hebben hem zelfs eerst afgewezen. Het volk Gods of de kinderen Gods hebben hem niets gegeven, zij hebben hem zelfs eerst teruggestooten. Saulus heeft van de Apostelen en de andere heiligen niets ontvangen, dan, om het zoo eens uit te drukken, slag op slag, vernedering op vernedering, en dat heeft de Heere laten geschieden, om dezen Apostel te bevestigen in het getuigenis: „Ik heb het niet van menschen, noch door eenen mensch" (Gal. 1 : 1). Men mocht hem dan bij het volk Gods zoo te zeggen trappen en vertrappen, — hij ging intusschen vrij uit en in, en predikte vrijmoediglijk den Naam des Heeren Jesus. Eenen stroom kan men niet tegenhouden. Zoo ging hij dan ook — want bij de zijnen vond hij weinig onthaal — tot de Grieksche Joden, d. i. tot de Jodengenooten, die uit het buitenland op de hooge feesten te Jerusalem waren gekomen en

zich aldaar eenigen tijd ophielden. Dezen werden Grieksche Joden genoemd, omdat de Joden destijds de volken slechts onderscheidden in Joden en Grieken. — Welnu, dezen zullen de leer, de prediking van de vergeving der zonden wel aannemen? Ach neen! want Saulus of Paulus begint, zooals gij vooral uit zijnen Brief aan de Romeinen weet, met van meet af den mensch heelemaal naakt uit te kleeden; opdat alleen Jesus Christus in hart en ziel worde grootgemaakt, laat hij den mensch geen vezeltje gerechtigheid, heiligheid of deugd, en opdat de mensch alleen in den Heere roeme, laat hij hem volstrekt geenen eigen roem. Nu mag men den menschen wel vergeving van zonde prediken, maar men mag hun niet prediken, d a t z i j z o n d e h e b b e n, opdat het woord van de vergeving der zonden in hen waarachtig zij en in hen blijve; daarentegen stoot men overal op de ervaring, dat de Grieken het reeds meenen te bezitten. Nu, dat is een strijd op leven en dood. Òf de mensch moet leven, òf de Heere Jesus Christus moet leven. Moet de Heere Jesus Christus leven, dan heeft de mensch van zichzelven niets meer te zeggen dan: „Hetzij dat wij leven, hetzij dat wij sterven, wij zijn des Heeren!” en de mensch gevoelt in zichzelven niets anders meer dan zijnen grooten dood. Nemen wij bijvoorbeeld eenen zak met guldens, dan zit de waarde toch in de guldens en niet in den zak op zichzelf! Nemen wij de guldens er uit, dan blijft er niets over dan een ledige zak. Zoo is het met den mensch, als wij hem gescheiden denken van den Heere Jesus Christus en van Zijne genade, — wat heeft dan zulk een mensch te doen? Hij heeft zich dag aan dag aan te klagen, daar hij zijn leven lang met zijnen zondigen aard heeft te strijden, hij heeft zich dag aan dag te veroordeelen, om den troost van de vergeving der zonden te behouden, gelijk een schipper in een lek schip voortdurend aan het pompen moet blijven, opdat het niet zinke. Nu wil echter de mensch zijn eigen leven handhaven, daarom hecht hij Jesus Christus aan het kruis en doodt Hem. Toen ter tijd konden zij wel is waar den Heere Jesus Christus Zelven niet meer dooden, Hij

zat ter Rechterhand des Vaders, maar zij namen Zijne gezanten, Zijne predikers, en wilden die dooden, opdat toch de waarheid in de wereld werd uitgeroeid. En zoo zal het blijven, Mijne Geliefden. Saulus moet gedood worden. Maar wat richten zij uit? Wij lezen: Doch de broeders, dit verstaande, — lieten hem in het gevaar? neen! — geleidden hem tot Cesarea, en zonden hem af naar Tarsen, naar zijne geboortestad, waar ook zijne familie woonde.

Zal nu de Heere bij zooveel vijandschap tegen en afkeer van de waarheid en de genade van Jesus Christus niet ophouden genadig te zijn? Zal Hij niet Zijnen Saulus opnemen in den hemel, en de Grieken en Joden overlaten aan hun verderf? Zal Hij niet de ondankbare wereld met één stoot in de hel werpen? Neen! Eeuwig is Zijne genade, onvermoeid is Zijne genade, onuitputtelijk is Zijne genade. Deze stroom laat zich in zijnen loop niet stuiten, maar hij stort van rots en berg en drenkt steden, dorpen en landen. Saulus is in veiligheid gebracht, en de Gemeente heeft eenen tijd lang rust en vrede, wordt vervuld met den troost des Heiligen Geestes en wandelt in de vreeze des Heeren. De Apostelen gaan intusschen van oord tot oord, om het Woord uit te strooien, om het levende zaad onder de dooden te zaaien, opdat zij levend worden. Zoo komt Petrus te Lydda. Daar waren, zooals wij Vers 32 lezen, geloovigen, bekeerden, zij worden heiligen genoemd, en zoo heeten zij ook op vele andere plaatsen in de Handelingen der Apostelen en ook in de Psalmen. Het zijn heiligen des Heeren Jesus, zij zijn niet heilig in zichzelven. De hervormer Luther zeide eens tot zijne huisvrouw: „Katharina, zijt gij heilig?" waarop zij antwoordde: „Ik, heer doctor? hoe zou ik heilig zijn?" Hij herhaalt zijne vraag: „Zijt gij heilig?" en zij antwoordt: „Nu dan, ja, in Christus Jesus!" Hij daarop: „Wat beduidt nu die bijvoeging! wij moeten het wagen, ronduit te zeggen: Ik ben heilig!" Zoo lezen wij hier ook niet: „heiligen in Christus Jesus", maar eenvoudig: hij kwam tot de heiligen. Christus Jesus had hen

afgezonderd van de gansche wereld. Hij had hen uitverkoren ten eeuwigen leven en hun het geloof en den Heiligen Geest gegeven. Wanneer nu de Heilige Geest de geloovigen „heiligen" noemt, ziet Hij niet op den mensch als zoodanig, maar op hun Hoofd, den Leidsman hunner zaligheid, op hunnen Doorbreker, Die tot den Vader gezegd heeft: „Ik heb hun de heerlijkheid gegeven, die Gij Mij gegeven hebt" (Joh. 17 : 22).

Gij kunt de zonde niet opheffen, gij kunt de krankheid niet opheffen, gij kunt ook den dood niet opheffen, maar tegen uwe zonde is de vergeving, tegen de krankheid is Jesus Christus, Die gezond maakt, en tegen den dood is Jesus Christus, Die het Leven is. Wacht maar tot den dag des oordeels, dàn zal het blijken, dat de veelvuldige tegenstrijdigheid slechts heeft moeten dienen, om op de glorierijkste wijze de waarheid des Woords aan het licht te brengen. Petrus vindt te Lydda eenen man, met name Eneas, die reeds acht jaren lang te bed lag en geraakt was. Er zijn wel meer kinderen Gods krank tot op den huidigen dag en sleepen hun ziek lichaam voort, of moeten jaren achtereen te bed liggen. Hier zou men ook hebben kunnen vragen: Wie heeft gezondigd, deze of zijne ouders, dat hij zoo lang moet ziek liggen? Maar komen ons gezondheid en ziekte niet beide toe uit de Vaderlijke hand Gods? Waarom moet deze man dan zoo lang ziek blijven liggen? Wel, omdat de Heere Jesus hem gezond wilde maken De Heere heeft echter Zijnen tijd, Zijne ure. Er moesten daar velen, velen worden toebereid, om zich tot den Heere te bekeeren, zooals wij in Vers 35 lezen. De krankheid van dezen man was tot Gods eer, tot verheerlijking van den Heere Jesus Christus en tot heil des naasten; daarom zeide Petrus, toen hij bij den zieke kwam: E n e a s, J e s u s C h r i s t u s m a a k t u g e z o n d! Petrus zegt niet: „Ik maak u gezond", maar: „Jèsus Christus". Wie maakt dus gezond? Juist Dezelfde, Die ziek maakt. Tot Wien hebt gij dus uwe toevlucht te nemen? Het gaat immers bij ons op en af, nu gezond, dan ziek, langdurig ziek of doodkrank. Het is echter eene genade, ziek te wor-

den, wanneer de rechte man tot u komt, die predikt, dat Jesus Christus uw Heelmeester is. „Jesus Christus maakt u gezond!" Dus Jesus Christus, Die leeft! Jesus Christus, Die helpt! Jesus Christus komt niet alleen met Zijn bloed tot vergeving van zonden, maar Jesus Christus is tegenwoordig, hoort, maakt ook gezond en verrast met Zijne genade. Mijne Geliefden! Niet allen sterven zoo plotseling, wij dragen dikwijls deze of gene ziekte, in ons lichaam verborgen, langen tijd met ons om, loopen daarmeê voort en blijven in leven. Velen toch schijnen onsterfelijk te zijn: telkens en telkens komen zij weêr op de been. „Jesus Christus maakt gezond", — dat zij ons parool, ons wachtwoord in onze zwakheid, wanneer wij niet voort kunnen, en toch voort moeten. Hij, Die gezond maakt, is het ook, Die ons ziek maakt en de ziekten over ons doet heerschen. En waarom doet Hij dat? O, hoe kan Hij soms hier en daar eenen zieke begenadigen, om te getuigen van Christus, van Zijne trouw, van Zijne genade, Zijne algenoegzaamheid, zoodat hij in zijne krankheid een prediker wordt van Jesus Christus! De Heere leidt dat zoo wonderbaar, gelijk ook hier velen zich bekeerden tot den Heere.

Nu komen wij te Joppe. Daar was eene discipelin. Het schijnt eene gegoede vrouw te zijn geweest. Zij zorgde voor de weduwen, de behoeftige weduwen, die geene broodwinning hadden, door vele rokken en kleederen voor haar te maken. Zij werd echter krank en stierf. Wat is God toch wonderbaar in Zijn doen! Wanneer nu toch deze vrouw zoo vol goede werken is, voor zoo vele weduwen en weezen eene troosteres is, — waarom laat God haar dan niet gezond blijven? waarom laat Hij, Die toch een Vader is der weezen, een Beschermer der weduwen, deze Tabitha niet in leven? Waarom wordt zij ziek, en wel zoo, dat de dood er op volgt? O, wij hebben de verootmoediging zoozeer noodig, opdat wij ons niets aanmatigen, en zoo moest dan ook Tabitha, in weerwil van al hare goede werken verootmoedigd worden. Wij krijgen wel eens het een of ander blok aan ons been

tot onze verootmoediging, moeten ervaren, wat er zich voor schrikkelijks in ons roert, of hoe de duivel ons met vuisten slaat, of er stormen allerlei krankheden op ons aan, — dat alles, alles dient tot onze verootmoediging, en juist zóó tot onze zaligheid. Is het menschelijk hart niet eenerzijds een trotsch en stoutmoedig, anderzijds echter ook een versaagd, vreesachtig ding? Jesus Christus echter gaat wonderbaar te werk, Hij werkt met hetgeen niets is, en maakt tot niets, wat iets wil zijn. Wat zich wil verheffen, vernedert Hij. „Leert van Mij, dat Ik zachtmoedig ben en nederig van harte", zegt Hij. Wij moeten dag aan dag ootmoedig worden gemaakt, daar wij anders telkens weder vergeten, dat wij vloekwaardige menschen zijn, die niets verdiend hebben dan den dood, opdat al ons vertrouwen eenig en alleen ruste op de barmhartigheid van Christus, op de eeuwige souvereine genade. En wat hebben wij ook, dat wij niet hebben ontvangen?

Tabitha is dood. Haar lijk wordt gewasschen, zooals de ouden plachten te doen, maar nog niet naar het graf gebracht; zij leggen het voorloopig in de opperzaal. Men kan niet weten, hoe God Zich nog ontfermt, dachten zij. Nu roepen zij Petrus. Zij zeggen hem niet, wat er is geschied, zij verzoeken hem slechts te komen. Petrus komt. Daar staan nu bij het lijk al de arme weduwen en toonen de rokken en kleederen, die Tabitha gemaakt had, toen zij nog leefde. En wonderbaar is toch de leiding des Heiligen Geestes! Te Lydda komt Petrus enkel tot Eneas en zegt tot hem: „Jesus Christus maakt u gezond". Hier echter drijft hij allen uit, knielt bij het bed neêr en bidt. Zoo zien wij, dat Petrus niet is gekomen in eigen macht, maar de Heere Jesus Christus bekleedt hem daarmede. Hij doet evenals de Profeet Elisa, die nederknielde en zich zevenmaal over den jongen der Sunamietische uitbreidde, nadat hij zich met het lijk had opgesloten, en tot den Heere bad (2 Kon. 4 : 32 vv.). Weten wij altijd, waarom wij door den Heiligen Geest dikwijls worden gedrongen, om ons op de knieën te werpen en te bidden? Wij maken

ons daarbij een hoofd kleiner dan wij anders zijn. De last des levens drukt terneder en buigt ons in het stof voor den Heere. Zoo bidt Petrus hier dan ook, en terwijl hij bidt, wendt hij zich tot het lijk en zegt: Tabitha, sta op! Zij doet hare oogen open, en hij geeft haar de hand, richt haar op, en roept de heiligen en de weduwen —: „Daar hebt gij uwe Tabitha weêr!" Waarom is zij niet dood gebleven? Waarom werd zij weder uit den dood opgewekt? Wij lezen in Vers 42: En dit werd bekend door geheel Joppe, en velen geloofden in den Heere. Tabitha moest dus sterven en opgewekt worden, opdat velen in den Heere geloofden. Ook de weduwen hebben hare Tabitha weêrgekregen. Zij was waarschijnlijk toen nog niet door eene andere te vervangen, en daarom werd zij weder opgewekt, om voor de arme weduwen en weezen nog eenen tijd lang te leven en dan later gaarne te sterven. Amen.

Nazang: Lied 81 : 13.

Als alles zal vergaan
Op aard, aan 's hemels bogen,
Zoo blijft Hij toch bestaan.
Zijn Wezen nooit verderft,
De Godheid nimmer sterft.
Wie is van Hem gekend,
Diens welstand neemt geen end.

TWINTIGSTE LEERREDE,

over

HANDELINGEN DER APOSTELEN 10 : 1—6. [1])

Voorzang: PSALM 24 : 2—4.

Wie klimt den berg des Heeren op?
Wie zal dien Godgewijden top,
Voor 't oog van Zions God, betreden?
De man, die, rein van hart en hand,
Zich niet aan ijdelheid verpandt,
En geen bedrog pleegt in zijn eeden.

Die zal, door 's Heeren gunst geleid,
En zegen èn gerechtigheid
Van God, den God zijns heils, ontvangen.
Dit 's Jakob, dit is 't vroom geslacht,
Dat naar God vraagt, Zijn Wet betracht,
En zoekt Zijn Aanschijn met verlangen.

Verhoogt, o poorten! nu den boog;
Rijst, eeuw'ge deuren! rijst omhoog;
Opdat de Koning in moog' rijden.
Wie is die Vorst, zoo groot in eer?
't Is God, d' almachtig' Opperheer;
't Is God, geweldig in het strijden.

Mijne Geliefden! Laat ons opslaan Handel. der Apost. 10 : 1—6:

En er was een zeker man te Cesarea, met name Cornelius, een hoofdman over honderd, uit de bende, genaamd de Italiaansche; Godzalig, en vreezende God, met geheel zijn huis, en doende vele aalmoezen aan het volk, en God geduriglijk biddende. Deze zag in een gezicht klaarlijk, omtrent de negende ure des daags, eenen engel Gods tot hem inkomen, en tot hem zeggende: Cornelius!

---

1) Gehouden 26 October, 's voormiddags.

En hij, de oogen op hem houdende, en zeer bevreesd geworden zijnde, zeide: Wat is het, heere? En hij zeide tot hem: Uwe gebeden en uwe aalmoezen zijn tot gedachtenis opgekomen voor God. En nu, zend mannen naar Joppe, en ontbied Simon, die toegenaamd wordt Petrus. Deze ligt tehuis bij eenen Simon, lederbereider, die zijn huis heeft bij de zee; deze zal u zeggen, wat gij doen moet.

Tusschenzang: Psalm 20 : 1.

Dat op uw klacht de hemel scheure!
Dat Zich de Heer ontdekk'!
De God van vader Jakob beure
U in een hoog vertrek!
Hij doe, in gunstrijk welbehagen,
Uit Zions tempelzalen,
Om u te helpen en te schragen,
Zijn' zegen nederdalen!

De Apostel Petrus, Mijne Geliefden, was te Joppe gekomen. De aanleiding daartoe hebben wij in de vorige leerrede nagegaan. Petrus bleef nu te Joppe en vertoefde bij eenen leerlooier, Simon genaamd, wiens huis bij de zee stond. Hij doet, zooals wij van de kinderen Israëls lezen: als de wolk stil stond, rustten ook zij. wanneer de wolk zich verhief, trokken zij verder. Zoo was er ook bij Petrus niet een eigenwillig loopen, maar hij wachtte op hetgeen God verder met hem wilde doen.

Intusschen was het Woord Gods te Samaria gekomen, en daarna steeds verder doorgedrongen, en nu zien wij, hoe het de aanzienlijke stad Cesarea binnentrekt. Te Cesarea woonde een zeer geacht en hooggeplaatst officier, met name Cornelius, een Italiaan of Romein, die daar in garnizoen lag. Deze had met de Joden kennis aangeknoopt en van hen Mozes en de Profeten ontvangen, en terwijl hij deze Schriften las, werd hij tot God bekeerd. Hij is de eersteling uit de Heidenen. Toen hij tot God werd bekeerd, heeft hij de Profetische Schriften geloofd, heeft hij gehoopt op den Messias, Die komen zou. Hij heeft echter de Profetische Schriften niet alleen voor zichzelven gelezen en geloofd, maar ook met geheel zijn huis, dus met zijne vrouw en zijne kinderen,

zoo hij die had, met de dienstboden en zelfs met dezen en genen van de krijgsknechten. Aan hen allen deelde hij Gods Woord mede en hield het hun voor.

Ongeveer honderd jaren vroeger was er in deze landstreek een vreeselijke krijg gevoerd, en sedert was de oorlog telkens opnieuw ontbrand. God de Heere had door de Romeinen alles overhoop laten werpen, ook het Joodsche land. Land en volk was in allerlei ongerechtigheid verzonken, en zoo werden dan de menschen door de Romeinsche soldaten ook meer dan ooit gekweld en verdrukt. Hier mocht het nimmer heeten: „Vrede, vrede, en geen gevaar!" Als een land en volk niet wil hooren, moet het voelen. — Nu zou men zoo denken: „Och, zoo'n Romeinsch krijgsman, zoo'n hooggeplaatst officier kan Gode niet aangenaam zijn! dat is zeker een verworpeling! een bloeddorstig mensch!" Wij ontmoeten echter in dit Hoofdstuk eenen man, die God vreest, hoewel hij een Italiaan of Romein, een Heiden, een onbesnedene, een soldaat was. Zoo zien wij dan, dat iedere stand Gode geheiligd is. Ook de krijgsmansstand is Gode geheiligd, en in deze laatste jaren heeft Bohemen en heeft ook Frankrijk moeten getuigen, dat er in het Pruisische leger onder de officieren van hoogen, ook van den hoogsten, rang Godvruchtige mannen zijn geweest, die juist daarom zoo dapper met het zwaard er op in hebben geslagen en zoo veel hebben uitgericht, omdat zij God aanriepen. En diegenen onder u, jongelieden, die den krijg hebben meêgemaakt, weten er ook van te vertellen, hoe zij den Heere hebben aangeroepen, en de Heere hun moed heeft verleend, om er dapper op los te slaan.

Cornelius hoopte op den Messias, Die komen zou. Hij had het geloof, het levend geloof, het geloof, dat ook de vaders onder het Oude Verbond hebben gehad. Daardoor kwam het, dat hij Godzalig was, d. w. z. hij was niet met de lippen, maar van harte vroom, derhalve ootmoedig, derhalve oprecht, derhalve rechtschapen. Hij had God voor oogen. Zijne Romeinsche afgoden had hij weggeworpen. De God, Die zijn God was,

was de God van Abraham, Izak en Jakob. Hij was Godzalig: zoo was hij dus vervuld van God. En hij was God vreezende, dat wil zeggen: hij nam het van God aan, wat God hem gebood; hij nam het met een eenvoudig hart, zonder tegenstribbelen, aan: dat is Gods gebod! Waar dat in het hart leeft, houdt alle menschelijke wijsheid en verstand op, en staat het vast: wat God zegt, moet geschieden! Zoo was hij met geheel zijn huis. Hij heeft dus aan zijn gansche huis dit voorgehouden: „Kinderen! God is, God leeft, God straft de zonde en beloont het goede! Er is nog nooit iemand te schande geworden, kinderen, die op den levenden God heeft gehoopt! Evenwel, bedenkt het: vleesch en bloed moet wijken, waar God spreekt! Daarom, kinderen, houdt God voor oogen, dan zal het u welgaan, en gij zult zalig worden. Verlaat de ijdelheid! Eert God en uwen naaste! Wie God en Zijn gebod veracht, zal ook van God veracht worden". — Op zoodanige wijze heeft hij aan zijn gansche huis den levenden God voorgehouden. Hij vroeg er dus niet naar, wat zijn vleesch wilde, of wat een lief kind wilde, maar dit stond bij hem bovenaan: wat God zeide, — en daarvan week hij niet af. Hij is niet maar vroom voor zichzelven en laat voorts het Woord Gods voor de zijnen varen, maar hij handhaaft daarentegen Gods Woord met allen ernst ook tegen de zijnen. Deze hoofdman heeft twee zaken goed verstaan: het zwaard te gebruiken tegen de vijanden des rijks, en Gods Woord te gebruiken tegen den duivel en alle werk des duivels; en gij kunt er op aan: wanneer hij eenen zoon heeft gehad, heeft hij niet toegestaan, dat hij huwde met eene afgodische vrouw, en heeft hij eene dochter gehad, zoo stond hij niet toe, dat zij eenen afgodendienaar huwde. Ja, hij liet het niet eens zoo ver komen, maar met het Woord hield hij van zich en zijn huis af, wat er uit de hel zou willen inkomen.

Voorts beminde hij het Joodsche volk, — hij kon niet anders. Hij beschouwde dit volk als het van God uitverkoren volk. Wat er toenmaals voor verkeerdheden onder de Joden

werden gevonden, daarover heeft hij niet geoordeeld, want hij was soldaat en geen theoloog. Hij heeft het volk aangezien met oogen, die God hem verlichtte, als het volk, dat de belofte had en uit hetwelk de Christus moest voortkomen. Daar hij Godvreezende was, was hij ook barmhartig; want wie voor God arm en gering is gemaakt, en weet, dat God goed is, die wordt door God ook zóó gemaakt, dat hij goed is voor de armen. Hij was een rijk, een aanzienlijk man, want hij was immers hoofdman eener bende, en het waren alleen aanzienlijken uit de Romeinen, die zulk een bevelhebberschap ontvingen. Te Cesarea nu kende hij vele arme Joden, en hij gaf hun aalmoezen en hielp hen met hetgeen hij had, al naar het voorkwam. Daarom lezen wij: Hij was vele aalmoezen doende aan het volk, en God gedurig lijk biddende.

Hij bad geduriglijk tot God, omdat hij nog iets begeerde, dat hij nog niet had. Eerst had hij gedaan zooals de Joden, die driemaal 's daags baden, des voormiddags, des middags en om drie uur des avonds. Hij deed het echter niet enkel uit gewoonte, maar zooals ik zeide: hij wenschte iets te ontvangen, dat hij nog niet had, en daarom vastte hij ook. Nu zal zeker de een of ander zeggen: „Ja, dat was een vroom man! dat is niets voor een arm zondaar! Waar een eersteling uit de Heidenen wordt bekeerd, zou ik iemand denken te vinden, die geheel verzonken was, ik weet niet in welke gruwelen, eenen door en door goddelooze, die nu eensklaps op zijnen weg wordt bekeerd!" Nu, zulk eenen hebben wij ook gehad, eenen door en door goddelooze, zoo vroom als hij was, — nml. in Saulus, toen hij Jesus en de Gemeente vervolgde. Hier echter hebben wij eenen man, van wien de Heilige Geest getuigde, dat hij Godzalig was en vreezende God met geheel zijn huis, — van wien de Heilige Geest getuigde, dat hij het Joodsche volk liefhad en aan de arme Joden aalmoezen gaf, — van wien de Heilige Geest getuigde, dat hij geduriglijk bad. Maar Cornelius heeft voor zichzelf zoo veel of zoo weinig geweten van het-

geen hij deed, om daarop te rusten, als bijv. de generaals Von Moltke en Von Roon eenige dagen te voren er van geweten hebben, dat keizer Napoleon onzen koning den degen zou overhandigen en het geheele Fransche leger zou worden gevangengenomen. Hij heeft zich daarop in 't geheel niet verheven. God echter geeft, wien Hij het geeft, een verlangen in het hart, een verlangen, dat alleen kan bevredigd worden door den levenden God Zelf, zoodat het in de ziel leeft: „Ik houd mij aan God, aan Zijn Woord, maar ik heb nog niet, wat ik moest hebben!" Zoo stond het met Cornelius, en juist dit verlangen, om te ontvangen, wat hij niet had, spoorde hem aan, om Gode de eer te geven en in het gebed bij God aan te houden.

Gij hebt eenen Heiden voor u, eenen onbesnedene, en het is hem niet om de besnijdenis te doen. Hij is geen Jodengenoot, die hoopt besneden te worden; het komt volstrekt niet bij hem op, zich te laten besnijden! Gij hebt dus eenen Heiden voor u, die geen Jood verlangt te worden, hoewel hij het Joodsche volk eert. Hij weet niets van een uitwendig gemis, niets van de besnijdenis, die in het vleesch geschiedt, hij weet van niets, dan dat hij een Heiden is, en dat de besnijdenis hem niet kan helpen, hij moet den levenden God hebben! — Wie van u dus niet heeft, wat hij toch moet hebben, om in zijne laatste ure niet te kort te komen, niet bedrogen uit te komen, die houde aan met God te vreezen met geheel zijn huis, die houde aan in het gebed, opdat hij het ontvange. Maar let wel! Gij hebt ook eenen soldaat voor u. Het is niet de bestemming van eenen soldaat, op zijnen stoel te blijven zitten en af te wachten, maar zoodra het sein wordt gegeven en gehoord, zit hij te paard.

Deze soldaat is in het namiddaguur in het gebed. Vier dagen aaneen heeft hij, zooals hij later aan Petrus verhaalde, gevast en gebeden. Gij ziet dus, hij is wel Godzalig geweest, hij is Godvreezend geweest, hij heeft het arme Joodsche volk aalmoezen gegeven, zonder er aan te denken, of hij er iets voor

terug zou krijgen; daarmeê heeft hij zich echter niet tevredengesteld, maar uit zijne ziel rees de verzuchting: „Maar mijn God, moet ik dan tevergeefs tot U roepen? zijt Gij dan dood? zijt Gij doof? hoort Gij mijn gebed niet? Gij hebt mij barmhartig gemaakt, zoodat ik jegens den ellendige en nooddruftige barmhartig ben, — hebt Gij dan Uwe barmhartigheid vergeten? hebt Gij dan Uw hart in toorn toegesloten? Indien Gij mij niet wilt verhooren, wat zal ik, ellendige, dan beginnen? Gij belooft in de Profeten Uwen Christus, — waar is Hij? waar vind ik Hem? ik kan het niet langer uithouden! In mijne werken kan ik het niet vinden! Ontferm U over mij! Loslaten doe ik niet! Verhoor mij toch eindelijk, opdat ik wete, hoe het met mij staat!" Hij heeft het in zijn gebed op het uiterste gedreven, opdat God hem toch eindelijk antwoord mocht geven, en of God al vertoeft en er geen antwoord komt, hij houdt nochtans aan! Het moet buigen of breken. Daarom smeekt hij: „Heere God, dat hebt Gij toch gezegd en beloofd! ik kan niet van U aflaten, o mijn God! ik moet het ontvangen, ik moet het hebben!"

Zoo bad hij dan reeds den vierden dag. Het was 's namiddags drie uur, en nadat hij zoo lang had gevast en ernstig gebeden, is het oogenblik gekomen! Hij wordt geholpen. Er komt een engel Gods tot hem in. Wij lezen dikwijls van de engelen, dat zij verschenen in eene ure van vreeselijken nood, in een beslissend oogenblik. Veel wordt ons daarvan door de Schrift medegedeeld, en het heeft niet opgehouden voor de geloovigen. Het wordt ons echter ook dáártoe medegedeeld, opdat wij daarin een voorbeeld zouden hebben, om niet eerst zelf op de verschijning eens engels te wachten, maar uit het verhaalde te leeren, hoe God is en wat God doet. Evenwel, opgehouden heeft het niet! Deze engel kent Cornelius bij name. Dan moeten de engelen toch veel weten. Ik weet het wel, Mijne Geliefden, wij leven thans in 1873, en nu gelooft men niet meer aan engelen, geesten en duivelen, dat alles is verdwenen uit de geesten der menschen. Maar het Woord

moeten zij toch laten staan, en zooals God eertijds te werk ging, zoo gaat Hij nog te werk, en van de engelen staat geschreven, dat zij zijn: „gedienstige geesten, die tot dienst uitgezonden worden, om dergenen wil, die de zaligheid beërven zullen" (Hebr. 1 : 14). En wederom heet het: „De engel des Heeren legert zich rondom degenen, die Hem vreezen, en rukt hen uit" (Ps. 34 : 8). Maar nog eens: wij zijn niet allen Corneliussen, maar naar de wijze, waarop God toeschikt, geeft Hij den een of ander iets, en als die het heeft, dan heeft hij het voor honderden en duizenden.

Maar nu heb ik nog eene vraag: is het ons ook geboden, driemaal 's daags te bidden? Ik zeg: gelukkige gewoonte, dit zonder nalaten te doen! Wanneer het niets anders is dan gewoonte en werk, dan is het niets. Maar begin slechts uw morgenoffer met het Lam, en zegen des middags uwe spijze, en hebt gij nog iets meer op uw hart, zoo zult gij wel in uwe binnenkamer worden gedreven, en besluit den avond weder met het Lam. Wat overigens eene vaste tijdsbepaling betreft, die heeft de Heere Jesus opgeheven. Hij leert ons daarentegen gedurig te bidden, dewijl wij gedurig zondigen. Hij leert ons steeds alles, wat zich tegen ons stelt, in Gods schoot te werpen, daar wij steeds omgeven en omringd zijn van den dood en van allerlei dingen, waaraan wij eene minuut te voren niet dachten.

De engel des Heeren kent Cornelius. God heeft het den engel geopenbaard. Alles kunnen de engelen niet weten, maar veel moeten zij weten, om naar Gods wil te kunnen helpen. God zendt Zijnen engel. Denkt hierbij aan zoo menige plotselinge redding van eenen wissen dood! Ik houd het er voor, dat er in zulk een geval een engel is geweest; men heeft hem niet gezien, maar hij heeft gered. En, lieve kinderen, waar gebeden wordt, daar zijn de engelen Gods bij de kinderen; waar echter onkuischheid bedreven wordt, daar vergaderen de zwijnen uit de hel. Waar tot God wordt geroepen, daar versterken de engelen hem, die hulpe zoekt, in zijn voornemen, troosten hem en slaan hem eene plaats in de Heilige Schrift op,

waaraan hij niet heeft gedacht; en wanneer gij treurig uw moede hoofd daarop neêrlegt, — o hoe wordt gij dan op eens verkwikt en heft het vroolijk weêr op. De hemel is niet zoo ver van de kinderen Gods, als men denkt, en de aarde is niet zoo ver van den hemel. Daar is eene verbinding nog sneller dan door de telegraaf.

Zeer vriendelijk klinkt de stem des engels: Cornelius! alsof hij wilde zeggen: Ik breng u eene goede boodschap uit den hoogen hemel, waarvan gij zult zingen en spreken. Uwe gebeden en uwe aalmoezen zijn tot gedachtenis opgekomen voor God. Wat had Cornelius dus gedacht? Dat God hem zou hebben vergeten, — zooals wij dat zoo herhaaldelijk in de Psalmen lezen. Maar waarom zegt de engel niet: „Uw geloof heeft u behouden"? Er zal toch niemand denken, dat Christus doode leden aan Zijn lichaam heeft? Waar het Hoofd leeft, daar gaat het leven en de kracht van het Hoofd over uit het Hoofd in de leden. Cornelius heeft niet gebouwd op zijne werken en op zijn bidden, maar hij heeft aangehouden om barmhartigheid, om genade, om troost, om vrede, om rust, om blijdschap, — om den Christus Gods heeft hij aangehouden, en gelijk God het gebed verordent en geeft, verhoort Hij ook het gebed. God ziet ook uwe aalmoezen, waarbij uwe linkerhand niet weet, wat uwe rechter doet. Christus Jesus ziet het wel, als gij eene arme weduwe de tranen droogt, en komt hiernamaals met het woord: „Dat hebt gij aan Mij gedaan! en den mooien rok en de mand met eten, — Mij hebt gij die gebracht, Mij hebt gij daarmede geholpen!" Dit blijft vaststaan: wij worden gerechtvaardigd zonder de werken der wet, alleen door het geloof (Rom. 3 : 28). Wanneer de engel zegt: „Uwe gebeden en uwe aalmoezen zijn tot gedachtenis opgekomen voor God", spreekt hij van de vrucht des geloofs. Deze vrucht is juist het gebed tot God, en de barmhartigheid jegens de broeders en zusters. Dat is de eerste en tweede tafel der Wet.

Wat zegt nu de engel tot Cornelius? Zegt hij hem, wat

hij doen moet, om tot den vrede Gods te komen? Neen! Petrus is te Joppe en wacht op hetgeen de Heere Jesus met hem doen wil. Nu zegt de engel tot Cornelius, dat hij naar Joppe moet zenden tot zekeren Simon, die toegenaamd wordt Petrus, en hij duidt hem ook de woning aan, door er bij te voegen: Deze ligt tehuis bij eenen Simon, lederbereider, die zijn huis heeft bij de zee. De engel weet ook dit. De engel zelf zegt hem niet, wat hij doen moet. Dat is niet Gods wijze van doen, maar God komt met het Woord, en dit Woord, het Woord des levens en des vredes, zullen geene engelen den mensch prediken, maar dat moet een mensch, door God daartoe geroepen, hem verkondigen. Daarom zegt de engel: Deze zal u zeggen, wat gij doen moet. Als gij dus Godzalig en Godvreezende zijt, als gij veel tot God bidt en vele aalmoezen geeft, dan moet u toch nog eerst gezegd worden, wat gij doen moet. Maar valt hier dan nog altijd iets te doen? Och ja, zoo spreekt God, omdat wij vragen: „Wat moet ik doen, opdat ik zalig worde?" Het gaat echter niet om een doen, maar het gaat uit geloof tot geloof, naar Rom. 1 : 17. Uit geloof ging het bij Cornelius tot geloof, en hierbij zou hij blijven, opdat hij zijnen troost in leven en in sterven alleen zou gronden op het eenige offer van Jesus Christus aan het kruis. Amen.

Nazang: Psalm 103 : 10.

De Heer heeft Zich, als d'allerhoogste Koning,
Een' troon gevest in Zijne hemelwoning:
Zijn Koninkrijk heerscht over 't wereldrond.
Looft, looft den Heer, gij Zijne legermachten,
Gij eng'len, die Hem dient met heldenkrachten,
En vaardig past op 't woord van Zijnen mond.

EEN-EN-TWINTIGSTE LEERREDE,

over

HANDELINGEN DER APOSTELEN 10 : 7—16. [1])

Voorzang: PSALM 139 : 1—3.

Niets is, o Oppermajesteit!
Bedekt voor Uw alwetendheid.
Gij kent mij; Gij doorgrondt mijn daân,
Gij weet mijn zitten en mijn staan.
Wat ik beraad', of wil betrachten,
Gij kent van verre mijn gedachten.

G' omringt mijn gaan en liggen, Gij,
O Heer! zijt altoos nevens mij.
Uw onbepaalde wetenschap
Kent mijnen weg van stap tot stap:
Geen woord is nog mijn tong ontgleden,
Of Gij, Gij weet alreeds mijn reden.

Gij hebt van acht'ren mij bezet;
Vooruit wordt mij de vlucht belet;
Ik word bepaald door Uwe hand.
Hoe zou ik, met mijn zwak verstand,
Naar Uwe wond're kennis streven?
Z' is mij te groot, te hoog verheven.

Geliefden in den Heere Jesus Christus, onzen gezegenden Heiland! Onze tekstwoorden voor dit morgenuur vindt gij H a n d e l. d e r A p o s t. 10 : 7—16:

En als de engel, die tot Cornelius sprak, weggegaan was, riep hij twee van zijne huisknechten, en eenen Godzaligen krijgsknecht van degenen, die gedurig bij hem waren; en als hij hun alles verhaald had, zond hij hen naar Joppe. En des anderen daags, terwijl dezen reisden, en nabij de stad kwamen, klom Petrus op

---

[1]) Gehouden 2 November, 's voormiddags.

het dak, om te bidden, omtrent de zesde ure. En hij werd hongerig, en begeerde te eten. En terwijl zij het bereidden, viel over hem eene vertrekking van zinnen. En hij zag den hemel geopend, en een zeker vat tot hem nederdalen, gelijk een groot linnen laken, aan de vier hoeken gebonden, en nedergelaten op de aarde. In hetwelk waren al de viervoetige dieren der aarde, en de wilde, en de kruipende dieren, en de vogelen des hemels. En er geschiedde eene stem tot hem: Sta op, Petrus! slacht en eet. Maar Petrus zeide: Geenszins, Heere! want ik heb nooit gegeten iets, dat gemeen of onrein was. En eene stem geschiedde wederom ten tweeden male tot hem: Hetgeen God gereinigd heeft, zult gij niet gemeen maken. En dit geschiedde tot driemaal; en het vat werd wederom opgenomen in den hemel.

Tusschenzang: Psalm 32 : 1.

Welzalig hij, wiens zonden zijn vergeven;
Die van de straf voor eeuwig is ontheven;
  Wiens wanbedrijf, waardoor hij was bevlekt,
  Voor 't heilig oog des Heeren is bedekt.
Welzalig is de mensch, wien 't mag gebeuren,
Dat God naar recht hem niet wil schuldig keuren,
  En die, in 't vroom en ongeveinsd gemoed,
  Geen snood bedrog, maar blank' oprechtheid voedt.

Gij weet, Geliefden, dat gij hier eenen officier van hoogen rang voor u hebt, eenen man uit den aanzienlijken stand, uit eene der eerste Romeinsche familiën. Hij was soldaat, en een soldaat denkt allereerst aan zijnen plicht, is gehoorzaam, stipt en zonder dralen, steeds tot den strijd bereid. De engel is van Cornelius weggegaan, en wij vinden terstond bij hem de gehoorzaamheid des geloofs. Hij roept tot zich twee zijner huisknechten en eenen Godzaligen krijgsknecht. Ja, zoo de heer is, zoo de dienaar; zoo de predikant, zoo de Gemeente; zoo de vorst, zoo het volk; zoo de huisvader, zoo de huisgenooten. Van de schapen des Heeren wordt gezegd, dat zij alle tweelingen voortbrengen. Deze officier heeft niet alleen goed toezicht gehouden op zijne soldaten, maar hij heeft ook aan zijn huis en aan al zijne dienstboden en zoo ook aan de soldaten, die gedurig bij hem waren en hem dienden, Gods Woord voorge-

houden. Ziet, Mijne Geliefden, wanneer de wereld en de schrikkelijke hoogmoed, waarin men zich opblaast en meent iets te zijn, uit het hart is weggenomen, wanneer de levende God, de God van Abraham, Izak en Jakob, in het hart leeft, dan is men vrij en leeft blijmoedig, en schaamt zich het getuigenis der waarheid nooit ofte nimmer, maar in eenvoud gaat men zijnen weg, en al is men ook zoo hoog geplaatst als Cornelius, men spreekt — gelijk van zijnen keizer en koning — zoo ook van den allerhoogsten Koning en getuigt van Hem. Dat deed Cornelius. Hij was zóó vervuld van den Heer der heeren, van den Koning der koningen, dat hij ook zijnen soldaten, den knechten, zijnen dienstboden daarvan mededeelt. Waar dat niet geschiedt, daar moet men zich ook niet verwonderen, wanneer het in een huis niet toegaat, zooals het behoort. Cornelius wandelt in eenvoud, getuigt van de waarheid, en diep in zijn binnenste leeft het bewustzijn: „Er is Een, Die hooger staat dan gij!" en daarom deed hij ook zijnen dienstknechten recht en gelijk (Col. 4 : 1), en gaat zoo ver, dat hij aan twee zijner huisknechten en eenen Godzaligen krijgsknecht de openbaring mededeelt, die hij van den engel had ontvangen, en dat de engel tot hem had gezegd, dat hij naar Joppe moest zenden tot iemand, die Petrus heette en tehuis lag bij Simon, eenen lederbereider; deze zou woorden tot hem spreken, waardoor hij zalig zou worden. Deze drie zendt hij nu ook heen.

Evenals Cornelius, die God vreest, soldaat is gebleven, zoo ook deze krijgsknecht. Ofschoon Godvreezend, blijft hij soldaat, opdat wij het toch zouden verstaan, dat, zoo het iemand tot sieraad strekt, den Heere Jesus te belijden, dan bovenal den Keizer en Koning, den generaal, den officieren, den soldaten. Belijdt een soldaat in waarheid den Heere Jesus Christus, dan ga hij met God, om er op in te houwen, waar hij er op in houwen moet. Zijn moed staat vast in den Heere, den Almachtige, en ook van zulk eenen krijgsknecht geldt het woord: „Een eenig man zal er duizend jagen". De wereld denkt, dat de heiligheid alleen in een klooster woont, en niet in de kazerne

tehuis behoort, en zoo menig jonkman schaamt zich voor zijne kameraden, als hij in de kazerne komt. Gij hebt hier echter in Cornelius en dezen Godvreezenden krijgsknecht een voorbeeld, en wanneer gij u voor den Heere en Zijn Woord niet schaamt, dan zullen wij eens zien, of het geene waarheid wordt, dat gij met dit Woord overwint en anderen overtuigt en beschaamt! Want dit blijft staan: „Wie Mij belijden zal voor de menschen, dien zal Ik ook belijden voor Mijnen hemelschen Vader!" en het geldt ook voor dit leven: „Die Mij eeren, zal Ik eeren" (1 Sam. 2 : 30).

Cornelius zendt twee huisknechten, en, om het gezantschap meer aanzien te geven en te beschermen, nog eenen krijgsknecht. In den mond van twee of drie getuigen zal alle woord bestaan. Hij toont, door niet éénen, maar drie dienaren te zenden, hoezeer hij den man hoogacht, van wien de engel had gezegd, dat hij zou heenzenden, om hem te halen, opdat hij tot hem woorden van zaligheid zou spreken. Drie dienaren zendt hij heen, want alles in de wereld eischt orde en regel, en dat zijn zoo dingen, die de Heilige Geest leert. Als Jozef aan Faraö zijne broeders voor zal stellen, brengt hij niet allen voor Faraö, maar vijf, en daarmeê wil hij zeggen: Ik heb er nog meer. Die vijf vertegenwoordigden de overigen. Zoo ook hier deze drie. Zij hebben van Cornelius gehoord, dat hem een engel is verschenen en wat deze engel heeft gezegd, en zij gelooven, gehoorzamen en gaan op weg; want waar het Woord wordt geloofd, daar schept het ook een gehoorzaam hart. Deze drie vertrokken daarom des anderen daags vroeg in den morgen, want het was een lange weg, en tegen den middag komen zij in de nabijheid van Joppe.

Nu een ander tafereel! De discipel Cornelius is gewillig gemaakt, om het Woord des levens te hooren, maar nu is de leeraar er nog, en deze leeraar moet ook eerst gewillig worden gemaakt. — Zal hij dan niet terstond gaan, wanneer dit gezantschap komt? Zal hij het geene hooge eer achten, dat hij door zulk eenen officier wordt uitgenoodigd, om tot hem

te komen? Zal hij niet denken: „O, nu zal ik vooraf eene mooie preek maken en daarmeê tot de Heidenen gaan"? Ganschelijk niet! dat komt niet bij hem op. Maar heeft dan de Heere Jesus niet tot Zijne jongeren gezegd: „Gaat heen in de geheele wereld, predikt het Evangelie aan alle kreaturen"? Ongetwijfeld; maar daar maakt men de bedenking: „Ik weet niet, of i k daarmede bedoeld word". Al wat niet van God wordt gezonden, is altijd gereed, om zijne waar aan den man te brengen, loopt stad en land af en bedelt veel geld bij elkaâr, om met den geldzak het Evangelie onder de menschen te brengen. Ziet, Mijne Geliefden, Petrus is geen paus, hij woont in geen paleis, slechts eenen lieven vriend heeft hij daar aan de zee, met wien hij spreekt over het Koninkrijk Gods. Hij heeft het gezicht op de zee, denkt misschien aan de groote wereldzee, maar zeker niet aan Psalm 98. Hij is bij den leerlooier in huis, en, Mijne Geliefden, gaat eens naar eenen leerlooier en onderzoekt, of men daar eene weldadige of eene onverdraaglijke lucht inademt. Hij zit daar, en is voor alles, waartoe hij wordt geroepen, in het geheel niet voorbereid. Het is twaalf uur 's middags, en Petrus, als Jood, houdt zich aan de Joodsche gebruiken en gaat op het dak, om te bidden. In het Oosten zijn de daken plat, zoodat men er op heen en weêr kan loopen. Er bevindt zich soms ook nog een klein kamertje op, waarin men kan slapen en, al is er buiten ook nog zoo veel leven, zich in alle stilte kan afzonderen. Daarheen ging Petrus, om zijn middaggebed te doen. — Wat zou hij wel hebben gebeden? „Uw Koninkrijk kome"? Wel mogelijk! maar dan heeft hij niet verstaan, wat hij heeft gebeden. Nu, het gaat ons verder niets aan. Onze Heere Jesus Christus heeft ons geleerd, om, zooals ik de vorige maal zeide, gedurig te bidden, omdat wij gedurig zondigen. Evenwel is het toch goed, dat men zich gewent, een bepaald uur voor het gebed af te zonderen, opdat het gebed niet worde verzuimd; want wij zijn van nature zeer traag in het gebed, o zoo traag! en gaan liever van den eerste tot den laatste

hier in de stad, om menschen iets te vragen en te verzoeken, — en toch heeft men zijnen Heere God en Heiland in de slaapkamer, waar men de deuren kan toesluiten en Hem in het verborgen kan bidden, en dan behoeft gij niet te vragen: „Wat?" maar begin slechts: „O God, ontferm U mijner!" want dit leven is immers een dood, en het hellegebroed is er voortdurend op uit, om de ziel van het hoogste Goed af te trekken. Daarom is het gebed altijd noodzakelijk, en heilzaam is een bepaald uur, hoewel wij geen bepaald gebod daarvoor hebben; en wanneer men dan zijnen mond opent, geeft de Heere juist datgene te bidden, wat Hij wil geven. Wij weten niet, wat wij bidden zullen, maar er staat geschreven: „De Geest Zelf bidt voor ons met onuitsprekelijke zuchtingen" (Rom. 8 : 26). Hij weet, hoe een mensch te moede is, en geeft hem, met stille zuchten te stamelen, en daar gaat het dan van harte, zoodat er toch menige steen wordt afgewenteld. Wij zijn echter, zooals ik reeds zeide, te traag, wij zijn te lui, om te bidden. Een mensch heeft echter zijnen God te vragen (Jes. 8 : 19), Die zal hem antwoorden in den nood, en zal hem niet weigeren, wat tot Gods eer en tot zijn waarachtig heil dient, opdat hij met God en een goed geweten door de wereld kome.

Maar met ons gebed ziet het er toch wonderlijk uit! Kunt gij uwe gedachten bedwingen, zij het ook maar vijf minuten, zoodat zij alleen vervuld zijn van den levenden God? Terwijl gij bidt, geef acht, of er niet telkens weder andere gedachten tusschenkomen, en of het u niet gaat als die Godzalige vrouw, die naar boven ging, om te bidden voor haren man en hare kinderen, en juist toen zij hare knieën had gebogen, schiet haar plotseling de gedachte door het hoofd, of zij in den kelder niet het biervat heeft opengelaten, en zij staat op, en gaat fluks naar beneden, om te zien, of alles in orde is. Zoo is de mensch! En God kent ons wel, en is zoo genadig, ons de zonde te vergeven, dat wij onder het gebed met onze gedachten zoo overal rondzwerven, in plaats van te blijven bij

de eene zaak, waar het om gaat. En Hij houdt, wanneer het in ons zoo op en neêr gaat, de ziel bij dit alles vast, zoodat het er nochtans uitkomt, wat de ziel eigenlijk wilde vragen, en toont ons, dat Hij ons geheel en al in Zijne hand heeft met al wat in en aan ons is. Gij kunt niet eens meester zijn over uwe maag, maar de Heere God is het. Houdt u maar nauw aan hetgeen wij hebben gezongen in de eerste drie verzen van den 139sten Psalm, opdat gij inziet, dat de Heere God, Die den honger geeft, ook de spijze schenkt, om den honger te stillen; dan zult gij, wanneer gij aan tafel zit, ook verstaan, Wie het is, Die u dient, en zult Hem de spijze heiligen.

Ziet nu, hoe gansch eenvoudig en gansch menschelijk God de Heere Zijne wederspannige kinderen gevangenneemt, zoodat zij Zijnen wil doen, en hoe Hij in een oogenblik de laakbaarste gedachten, de dwaaste vooroordeelen bij den mensch kan wegnemen. Wij moeten niet denken, dat wij gewillige soldaten des Heeren Jesus zijn, integendeel: de mensch is met louter vooroordeelen bevangen, juist in de dingen Gods. De menschen verbeelden zich wel is waar daar wijs in te zijn, en toch zijn zij juist daarin het allerdomst. Petrus klimt op het dak en bidt. Daar overvalt hem op eens de honger. Hij had wellicht den ganschen dag nog niets gegeten, nu is het middag, en misschien stijgt de reuk van den keukenhaard naar het dak, komt in zijnen neus en wekt de begeerte naar spijze, — midden in zijn gebed. Hij houdt op met bidden, staat op, gaat naar beneden en vraagt om spijze. „Beste Petrus", antwoordt men hem, „wij zullen u iets klaarmaken!" — „Hoe lang zal het nog duren?" — „Nu, een kwartier of een half uur moet gij nog wel wachten, dan is het eten klaar." — „Kom, wat zal ik hier zoo lang doen? ik ga weer op het dak en zet mijn gebed voort, totdat het eten klaar is." — Zoo is Petrus dan weder in het gebed, en daar bereidt God eerst door de hongerige maag dezen man zóó toe, dat zijne ziel zich als het ware van het lichaam losmaakt, zoodat het lichaam geenen invloed op de ziel

kan uitoefenen, en in dezen toestand ziet hij dan een gezicht.

Cornelius had ook een gezicht; hij zag eenen engel, die hem naar Petrus verwees, als dengene, die hem zou zeggen, wat hij doen moest. Petrus zal ook een gezicht hebben; maar dat is van anderen aard. Hij ziet den hemel geopend en tot hem nederdalen een zeker vat, — gij moet begrijpen, dat het bij een visioen is gelijk als bij eenen droom, waar men ook zeer veel in eene kleine ruimte bij elkaâr kan zien, — dus een vat ziet hij uit den hemel nederdalen, gelijk een groot linnen laken, aan de vier hoeken gebonden, en daarin waren al de dieren der aarde, wilde dieren, kruipende dieren, vogels. Wat hij zag, was alles onrein, onrein naar Deut. 14, waar wij Vers 3 en vervolgens lezen: „Gij zult geenen gruwel eten. Dit zijn de beesten, die gijlieden eten zult: een os, kleinvee der schapen, en kleinvee der geiten; een hert, en eene ree, en een buffel, en een steenbok, en een das, en een wilde os, en eene gemse. Alle beesten, die de klauwen verdeelen, en de kloof in twee klauwen klieven, en herkauwen onder de beesten, die zult gij eten. Maar deze zult gij niet eten, van degenen, die alleen herkauwen, of van degenen, die den gekloofden klauw alleen verdeelen: den kemel, en den haas, en het konijn; want deze herkauwen wel, maar zij verdeelen den klauw niet: onrein zullen zij ulieden zijn. Ook het varken, want dat verdeelt zijnen klauw wel, maar het herkauwt niet; onrein zal het ulieden zijn". (Vergel. Lev. 11.) Dan volgt er verder nog, welke vogels onrein zijn, ook welke visschen onrein zijn, namelijk die geene vinnen en schubben hebben. Gij weet, dat de Heere Jesus gezegd heeft: „Hetgeen ten monde ingaat, ontreinigt den mensch niet; maar hetgeen ten monde uitgaat, dat ontreinigt den mensch" (Matth. 15:11). Gij weet, dat nu het onderscheid tusschen de spijzen is opgeheven. God heeft echter, toen Hij deze wetten gaf, door haar in beelden gesproken en heeft willen zeggen: Gij zult niet omgaan met die menschen, die niet de klauwen verdeelen en niet herkauwen. „Herkauwen" is: Gods Woord, wanneer het

het oor binnendringt, gedurig bij zichzelf overwegen en overdenken, opdat het in het hart blijve. Het Woord met zich omdragen, dat doet het geestelijk verstand; iets anders echter is het leven en de werking naar buiten. God nu heeft Zijne Christenen tegelijkertijd zóó geschapen, dat, wanneer zij dorstig zijn en drinken naar Psalm 42, zij wel in het slijk zinken, maar er ook weder uitkomen, evenals Hij de reine dieren, lammeren, ossen, enz., zóó heeft geschapen, dat zij wel bij het drinken in het slijk zinken, maar, gedronken hebbende, het slijk met de klauwen drukken, de verdeelde klauwen weder samenknijpen en zich uit het slijk opheffen. Ieder kind Gods zinkt diep in het slijk, doch blijft er niet in, — God geeft hem verdeelde klauwen, die nijpt hij samen en komt er zoo weder uit. Hij herkauwt ook niet met het verstand, maar met het hart. De onreine dieren zijn beelden van karakters der menschen, die voor God een gruwel zijn. Tot de reine visschen behooren die, welke vinnen en schubben hebben. Dat zijn visschen, die in de rivieren leven en met behulp der vinnen tegen den stroom in zwemmen. Dan dienen hun de schubben tot een sterk bekleedsel tegen de kracht van het stroomende water. Door tegen den stroom in te zwemmen, worden zij vet en sterk, waarna zij zich stroomafwaarts laten drijven. Een beeld dergenen, die rein van hart zijn en in eenvoud en kracht des geloofs in weerwil van allen tegenstand vooruitkomen, wijl zij welgewapend in Hem doorbreken en zoo met allerlei goede gaven worden gesterkt, om hunnen Schepper en de menschen te dienen, juist terwijl zij tegen den stroom in zwemmen. Van de vogels zijn die rein, welke zich niet met dood aas voeden, — een beeld dergenen, die zich niet toeleggen op doode werken, maar zich houden aan den levenden Heiland. Reine dieren zijn dus die, welke Gods Woord herkauwen en niet vergeten, maar het dag en nacht met hun hart overdenken, — zinken zij in het slijk, dan nijpen zij de voeten samen en heffen er zich in de kracht des Heeren uit op; zij zwemmen tegen den stroom in, en worden

juist zoo bekrachtigd en gesterkt; zij gaan niet met doode werken om. Dat zijn reine menschen. Van hen heet het: „Zijt heilig, want Ik ben heilig!"

Voor Petrus was deze noodiging: „Sta op, slacht en eet!" voor het oogenblik niet anders dan eene verzoeking Gods, om, tegen de Wet in, eene zoo groote onheiligheid op zich te laden en van deze onreine dieren te eten. Daarom zegt hij: „Geenszins, Heere! want ik heb nooit gegeten iets, dat gemeen of onrein was". Hij houdt zich aan de letter der Wet, en daarvan brengt geen mensch eenen ander af, waarbij dan de mensch veroordeelt, wat God niet veroordeeld wil weten. Als hij de eerste maal de stem hoort, weigert hij. Daar hoort hij wederom de stem: „Hetgeen God gereinigd heeft, zult gij niet gemeen maken!" Dat is een woord, volkomen gelijk aan het woord: „Daar zij licht", en daar werd licht. Een woord, volkomen gelijk aan dit: „Hetgeen God samengevoegd heeft, scheide de mensch niet". En nu, lieve ziel, plaats uzelf onder deze onreine dieren en vraag dan hun, die een gruwel zijn: — Van waar komt gij? Zou men niet denken, dat de aarde zich gespleten had, en dat zij van beneden, als uit de hel, opgeheven waren? Komt dat vat niet uit de hel? Het is immers alles duivelengebroed, wat daarin is! Neen, uit den hemel komt het. Het ziet er uit als een groot linnen laken. Als een laken? Kan men dan leeuwen, tijgers, olifanten, zwijnen en dergelijke in een laken doen? Wij niet, — God wel! Deze onreine dieren, die hier op aarde aan de voeten van Petrus worden neêrgelaten, heeft God in den hemel in Zijnen eeuwigen vrederaad rein verklaard, daar Hij al deze dieren aan den Heere Jesus Christus heeft gegeven. Hij heeft deze dieren rein verklaard om het ééne Lam, dat geslacht is van de grondlegging der wereld. Deze dieren zien er uitwendig wel is waar onrein uit, en wanneer men hun vroeg en zij zelf antwoord konden geven, dan zou het zwijn moeten antwoorden: „Ik ben een zwijn", en de wolf zou van zichzelf moeten belijden: „Ik ben een wolf", en de tijger: „Ik ben een tijger". Het eene dier zou

moeten bekennen: „Ja, ik herkauw wel, maar ik verdeel de klauwen niet!" en het andere: „Ach, ik heb geene schubben noch vinnen!" en een derde: „Ach, ik ben eene zwarte raaf!" Maar over al deze onreine dieren gaat het woord des Almachtigen: Gij zijt rein! En zoo verneemt de wolf, dat hij een schaap is, en het zwijn, dat het rein is, en ook de raaf, dat zij rein is! — Petrus echter wil van deze dieren niet eten. Ja, de dienstknecht is hier niet als zijn Heer. De Heere Jesus zegt: „Komt herwaarts tot Mij, allen, die vermoeid en belast zijt!" Maar de dienstknecht zal zeggen: „Dat laat ik niet tot mij genaken! dat roer ik niet aan!" tenzij de Heer het hem zeer uitdrukkelijk beveelt; daarom komt dan het woord tot hem: „Hetgeen God gereinigd heeft, zult gij niet gemeen maken!" De eerste maal hoort hij het, maar hij moet het nog ten tweeden en ten derden male hooren, opdat hij gewillig worde gemaakt.

Wat was dat nu voor een laken, dat aan de vier hoeken in den hemel werd vastgehouden? Boven waren handen, die het vasthielden. Slaat eens op, Geliefden, 1 Sam. 25 : 29: „Wanneer een mensch opstaan zal, om u te vervolgen, en om uwe ziel te zoeken, zoo zal de ziel mijns heeren ingebonden zijn in het bundeltje der levenden bij den Heere, uwen God". Dat is dit vat, dit laken. Het wordt hier genoemd: het bundeltje der levenden bij den Heere. Een bundeltje nu is naar het Hebreeuwsche woord een zak, die aan een koord wordt vastgehouden. De inhoud van dit bundeltje heet „levenden", en die levenden worden vastgehouden door de koorden der genade, der liefde, der barmhartigheid, der goedertierenheid Gods. Mijne Geliefden, stelt u dit vat nu eens goed voor en denkt daarbij, hoe de onreine dieren en vogels er uitkijken, en hoe schrikkelijk het voor onzen heiligen Petrus moet geweest zijn, die afschuwelijke dieren alle voor zich te zien! Bedenkt dat eens! Waarvan is dat een beeld? Herinnert u den Catechismus: „Al is het, dat mij mijn geweten beklaagt, dat ik tegen al de geboden Gods

zwaarlijk gezondigd, en geen derzelve gehouden heb, en nog steeds tot alle boosheid geneigd ben"... Ik ben tot alle boosheid geneigd, ik ben dus onrein! Zal de Apostel mij wel aannemen? Zulk een heilig man? O, die deze woorden in den Catechismus (Vraag 60) heeft geschreven, bevond zich ook in dit laken, en laat er nu op volgen: „nochtans God, zonder eenige mijner verdiensten, uit loutere genade, mij de volkomene genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus schenkt en toerekent". Daar begint het er op eens anders uit te zien! Vanwaar dat? O, er is een almachtig woord over gegaan! God heeft ze rein verklaard. Laat ons zien, hoe zij er nu uitzien. Wij lezen Openb. 21 : 2: „En ik, Johannes, zag de heilige stad, het nieuwe Jerusalem, nederdalende van God uit den hemel, toebereid als eene bruid, die voor haren man versierd is". Dat is een ander beeld! Wij hebben voor ons het nieuwe Jerusalem, zien hoe de heilige stad van God uit den hemel nederdaalt, toebereid als eene bruid, die voor haren man versierd is! Daarom werd ook het laken met de onreine dieren, dat voor de voeten des Apostels werd nedergelaten, niet in de hel geslingerd, maar weder opgetrokken in den hemel, van waar het gekomen was, opdat geprezen worde de genade en het bloed des Lams! Amen.

Nazang: Lied 270 : 1.

Mijn Heiland neemt de zondaars aan,
Die met hun' zwaren last van zonden
Tot mensch noch engel kunnen gaan,
Wijl daar geen redding wordt gevonden.
Wien heel de wereld rust ontzegt,
Die buigen onder 't heilig recht,
Naar 't welk de Wet hen moet verdoemen, —
En die God daarin billijk noemen, —
Die mogen toch tot Jesus gaan,
Want Jesus neemt de zondaars aan.

TWEE-EN-TWINTIGSTE LEERREDE,

over

HANDELINGEN DER APOSTELEN 10 : 17—23. [1])

Voorzang: PSALM 119 : 17 en 18.

Leer mij, o Heer! den weg, door U bepaald;
Dan zal ik dien ten einde toe bewaren;
Geef mij verstand, met god'lijk licht bestraald;
Dan zal mijn oog op Uwe wetten staren;
Dan houd ik die, hoe licht mijn ziel ook dwaalt;
Dan zal zich 't hart met mijne daden paren.

Doe mij op 't pad van Uw geboden treên;
Schraag op dat spoor mijn wankelende gangen;
Daar strekt zich al mijn lust en liefde heen.
Ai! neig mijn hart en vurig zielsverlangen,
O Heer! naar Uw getuigenis alleen;
Laat gierigheid mij in haar' strik niet vangen!

Mijne Geliefden! Wij zetten nu onze betrachting van Handel. der Apost. Hoofdstuk 10 voort. Aldaar lezen wij Vers 17—23:

En alzoo Petrus in zichzelven twijfelde, wat toch het gezicht mocht zijn, dat hij gezien had, ziet, de mannen, die van Cornelius afgezonden waren, gevraagd hebbende naar het huis van Simon, stonden aan de poort. En iemand geroepen hebbende, vraagden zij, of Simon, toegenaamd Petrus, daar te huis lag. En als Petrus op dat gezicht dacht, zeide de Geest tot hem: Zie, drie mannen zoeken u; daarom sta op, ga af, en reis met hen, niet twijfelende: want Ik heb hen gezonden. En Petrus ging af tot de mannen, die van Cornelius tot hem gezonden waren, en zeide: Ziet, ik ben het, dien gij zoekt; wat is de oorzaak, waarom gij hier zijt? En zij zeiden: Cornelius, een hoofdman over honderd, een rechtvaardig man, en vreezende God, en die goede getuigenis heeft van het

---

1) Gehouden 9 November, 's voormiddags.

gansche volk der Joden, is door Goddelijke openbaring vermaand van eenen heiligen engel, dat hij u zou ontbieden te zijnen huize, en dat hij van u woorden der zaligheid zou hooren. Als hij hen dan ingeroepen had, ontving hij ze in huis.

Tusschenzang: Lied 2 : 1 en 2.

Dierb're Jesus, zie ons saâm,
Om U in Uw Woord te hooren;
Heilig ons in Uwen Naam,
En doorboor Gij Zelf ons d'ooren;
Dat wij op Uw Woord gelooven,
Om Uw vrije gunst te loven.

Duisternis is al ons licht,
Heiland, wij zijn zonder weten.
Houd Uw oog op ons gericht,
Dat wij Uwer niet vergeten;
Leid' Uw Geest ons in Uw sporen,
Anders zijn wij wis verloren.

Naar aanleiding van de voorgelezene woorden, Mijne Geliefden, vestig ik uwe aandacht in het bijzonder op het volgende: dat Petrus in twijfel was omtrent de beteekenis van het gezicht; vervolgens, dat de Heilige Geest tot hem zegt: „Ik heb hen gezonden"; voorts, wat de drie mannen Petrus mededeelen; en eindelijk, dat zij te Joppe door Petrus in huis ontvangen worden.

Petrus twijfelt, wat toch het gezicht mag zijn; want wat had hij gedaan? Hij had datgene voor gemeen gehouden, waarvan God gezegd had, dat Hij het heeft gereinigd. Dat kon hij niet verstaan; want hij had immers iets onreins gezien en niet iets heiligs; hij had geene engelen gezien, maar wilde dieren, kruipend gedierte en onrein gevogelte! En dat zou hij eten? Hij, die zich rein en heilig had gehouden zijn leven lang? die nooit iets onreins had genuttigd? En dat zegt hem de stem des Heeren? Dat wordt hem driemaal op het hart gebonden? Waar blijft dan toch het gebod: „Zijt heilig, want Ik ben heilig"? en: „Gij zult niet iets gemeens of onreins eten"? en: „Gij zult Mij een heilig volk zijn"? En wat zou het heilige volk der Joden er wel van

zeggen, wanneer hij werkelijk het gemeene en onreine in den mond moest nemen? De stem had hij ongetwijfeld gehoord: „Ik heb ze gereinigd", maar hij zag toch niets van die reinheid! Dat was eene groote bekommernis voor hem. Gaan wij maar eens bij onszelf na. Wat zijn wij in onze oogen? Reine, heilige menschen. Er is niets gemeens aan ons. Wij zijn wedergeborene, bekeerde menschen, geloovige menschen, doorgaans zonder zorg omtrent ons eeuwig heil. Wij eten, wij drinken, wij slapen, wij drijven handel, wij zijn in onzen wandel onberispelijk, doen niemand eenig leed, en als onze laatste ure slaat, komen wij in den hemel. Maar wanneer wij nu eens, zooals wij zijn, zoo onberispelijk, zoo rein, zoo heilig, de hand in eigen boezem wilden steken, in plaats van met den struisvogel den kop in de aarde te steken, in de meening, dat onze vijanden ons niet zien, omdat wij hen niet zien, — wanneer wij voorts bedenken, dat al deze onreine dieren beelden zijn van de karakters der menschen, onbehaaglijke, slechte, onheilige karakters, — en wij onszelf dan in dit vat, in dit laken begeven en voor God belijden: „Dit onreine dier ben **ik!**" — zal dan dit onreine dier rein zijn? zal dit onreine dier woorden der genade vernemen? De mensch spant alle krachten in, om zichzelf te handhaven als een rein wezen, alles zoekt hij bij elkaâr, opdat zijne naaktheid niet worde gezien, — opdat hij maar niet de genade als genade moet aannemen. Er blijft ons, zullen wij niet bedrogen uitkomen, niets anders over, dan dat wij bekommerd zijn over het gezicht, dat wij van onszelf ontvangen, zooals wij er van onze geboorte aan uitzien. Wanneer de Geest, de Heilige, Petrus niet te hulp ware gekomen, dan zou hij voor altijd in deze bekommernis zijn gebleven.

Hetgeen God gereinigd heeft, zult gij niet gemeen maken! Betreft dit woord alleen Cornelius, alleen de Heidenen, dan geldt dit woord de Heidenen, dan raakt mij dit woord niet, en heb ik er niets aan. Ik moet voor mijzelf weten, of God mij, die zoo onrein ben, heilig en rein

heeft verklaard. Waar moet ik dan heen? Moet ik in het laken kijken? Ik zie daar niets dan dieren, en al kijk ik mijn leven lang in dit laken, het zijn en blijven onreine dieren. Eén ding breng ik hier echter tegen in! Gij ziet hier onreine dieren. Deze beteekenen allereerst Cornelius en de zijnen, tot wie Petrus moest gaan. Maar waren Cornelius en de zijnen dan zoo onrein? Ja! in de oogen van Petrus. Ja! in de oogen der Wet. Ja! want Petrus wist niets van hetgeen God had gedaan. Goed! maar al waren zij nu voor de Wet en door hunne geboorte zoo gemeen en onrein, zoo getuigt toch de Geest van dezen Cornelius, van de beide huisknechten en den krijgsknecht, van de bloedverwanten en vrienden van Cornelius, die toch allen Heidenen waren, dat zij hongerden en dorstten naar gerechtigheid, dat in hen de vraag leefde: „Wat moet ik doen, om zalig te worden?" Ook de bloedverwanten en vrienden van Cornelius waren Heidenen, behoorden tot het volk van Cornelius en dienden met hem onder hetzelfde vaandel, zooals toen veelvuldig het geval was. Zij kwamen in het huis van Cornelius te zamen, werden opgebouwd in het Woord Gods en vraagden naar den weg des heils, en toen Petrus het huis van Cornelius binnentrad, ontvingen zij allen na zijne prediking den Heiligen Geest. Wanneer gij nu bekommerd zijt, doordien de Heere God u eene duchtige les heeft gegeven, vraag dan ernstig, wat God daar eigenlijk mede bedoelt, of Hij niet iets heeft gedaan, dat voor het oogenblik uwe aandacht was ontgaan. Doch waar is dat te vinden? Op Gods Raad gezien! Wanneer heeft God u gereinigd en geheiligd? In Zijnen eeuwigen Raad! Het was eene verborgenheid van de grondlegging der wereld aan, dat de Heidenen God zouden prijzen en kennen. Het lag in Gods Raad, dat Hij Zich in den tijd der minne (vergel. Ezech. 16 : 8) over deze onreine dieren zou ontfermen. Het lag in den Raad Gods, dat zij allen rein en heilig zouden verklaard worden in het bloed des Lams, dat geslacht is van de grondlegging der wereld. En gelijk het alzoo vast

staat in den Raad Gods, in Zijn eeuwig welbehagen, het welbehagen Zijner genade, zoo spreekt de Heere God in het verslagene hart: „Ik heb u liefgehad met eene eeuwige liefde, daarom heb Ik u getrokken met goedertierenheid!" (Jer. 31 : 3.) Zoek het niet in het laken, maar in den Raad Gods. Zoek het niet in hetgeen uwe oogen zien, maar in hetgeen de Heere God gesproken heeft en spreekt. Wanneer ik moet sterven op mijn gevoel, dan kan ik mij mooi bedriegen. Het bloed van Jesus Christus, het Lam Gods, is het alleen, dat mij reinigt van mijne dierlijke en gruwelijke ondeugden. Zoolang gij leeft, zult gij aan uzelf niets anders zien dan deze onreine, dierlijke verdorvenheid, en zult op niets kunnen wijzen dan op het woord, dat God gesproken heeft.

Petrus is daarover in twijfel, en zou, gelijk gezegd is, nog lang daarover in twijfel geweest zijn. Merkwaardig! Wat blijft er nu over van de onfeilbaarheid van den paus? Daar hebben wij onzen Petrus. De Heere Jesus had gezegd: „Gaat heen in de geheele wereld, predikt het Evangelie aan alle creaturen!" Op den Pinksterdag komt op hem, evenals op de overige Apostelen, de Heilige Geest; al het volk der Joden verdringt zich om hem, en hij predikt hun het Evangelie, en gij ziet in deze negen Hoofdstukken der Handelingen, wat de Heilige Geest door Petrus werkte. Ten laatste maakt hij nog eenen lamme gezond en wekt de doode Tabitha op door zijn woord. En nu verstaat hij weêr niets! Had Petrus dan niet zóó veel licht, om dit gezicht te verstaan? Vraag hier wederom uzelf: Hebt gij dan zoo veel licht en zult gij op uw sterfbed zoo veel licht hebben, wanneer gij aan uzelf blijft overgelaten, om dit gezicht te verstaan? Dit gezicht toch geldt ook u, daar gij evenzeer van uzelf moet bekennen: Ik ben een onrein dier! Maar dat gij nu in het gezicht van dit laken erkent, dat God u rein heeft gesproken, dat kunt gij uzelf niet geven. Daartoe moet de Geest komen. de Heilige Geest, en God de Heere voegt te zamen, wat onvereenigbaar schijnt. Petrus ontvangt een gezicht, en verstaat het niet. Intusschen

naderen drie mannen het huis, waar Petrus woont. Zij hebben eene opdracht van Cornelius en middellijk van eenen heiligen engel. Zij moeten Petrus volstrekt spreken, maar missen den moed om dit heilige huis binnen te gaan. Immers zij zijn honden! onreine dieren! zij zijn onbesnedenen! zij durven het huis van zulk een heilig man niet betreden. Daarom blijven zij buiten staan. Zij sluiten zichzelf buiten: „Neen, daar binnengaan durven wij niet, wij zijn immers onbesnedenen!" zij roepen daarom voor het huis staande: „Woont hier Simon, die toegenaamd wordt Petrus?" Er staat uitdrukkelijk, dat zij voor de deur bleven staan. — Ondertusschen is Petrus in twijfel omtrent het gezicht. „Wat heb ik toch te denken van dat gezicht met die afschuwelijke onreine dieren? Moet ik dan alles wegwerpen? Moet mij dan alle grond onder de voeten wegzinken? Waarom ben ik dan besneden? waarom geloovig? waarom heb ik den Heiligen Geest ontvangen? Moet ik mij dan gansch en al ontkleeden voor dit volk?" — Ja Petrus, gij moet gansch en al ontkleed worden — voor uzelf! De Heilige Geest komt en maakt aan den schrikkelijken twijfel van den armen Apostel, aan zijne groote bekommernis een einde, door tot hem te zeggen: Sta op! Hij lag dus nog op zijn aangezicht en zuchtte: „Wat beteekent dat? wat beteekent dat?" — „Sta op", sprak de Geest tot hem, „ga af, en reis met hen, niet twijfelende: want Ik heb hen gezonden!"

Zoo vereenigt de Heere, wie geene gemeenschap met elkander wilden hebben. Ja, ja, Geliefden! wanneer ik, die mij voor vroom houd, al mijne vroomheid onder mijne voeten weggerukt zie, — want men mag immers niet voor onrein houden, wat God gereinigd heeft! dat is toch goddeloosheid, — wanneer mij dus al mijne vroomheid zoo wordt ontnomen, en er nu een goddelooze komt, — het was evenwel geen goddelooze, want het waren Godvruchtige dienstknechten! — en naar den heiligen man vraagt, dan moet ik, vrome, immers geheel goddeloos worden, en wordt de goddelooze openbaar als vroom. Hoe zullen wij nu samen naar de stad Gods reizen? Wel, niet

anders dan zóó, dat ik u, goddelooze, voor vroom houd, en mij, vrome, voor goddeloos. Dan, geloof ik, gaat het goed. En juist dat leert hier de Heilige Geest. Hij spreekt: „Reis met hen, niet twijfelende: want Ik heb hen gezonden".

Herhaaldelijk staat in deze Hoofdstukken, dat de Heere Jesus Christus iets gezegd heeft. Hier treedt echter de Heilige Geest op. De Heere Jesus spreekt van Zijnen troon der genade, ziende op het vat met onreine dieren: „Ik heb hen gereinigd!" Hij verklaart rein en reinigt door Zijn bloed en door Zijnen Geest, en deze Geest, de Heilige, neemt uit de volheid der genade Christi en geeft het den mensch. Wij worden rein verklaard niet alleen door het bloed, door het Woord, maar ook door den Heiligen Geest. Dat is de Geest der waarachtige wedergeboorte en bekeering, en deze Geest is het, Die van Zijnen troon nederdaalt onder de menschenkinderen, onder de onreine dieren, en ook tot den dwazen Jood, die dit gezicht niet verstaat, en deze Geest spreekt: „**Ik!**" Wie heeft nu deze drie gezonden, deze onreine dieren? Want onreine dieren waren zij toch in de oogen der Wet en van het gansche Joodsche volk! Wie heeft deze onreinen, deze onbesnedenen gezonden, die het niet wagen de deur te openen, maar buiten staande roepen: „Woont hier een zekere Simon, die toegenaamd wordt Petrus?" — Zeg mij: waar vinden wij hier den Heiligen Geest? Niet in de eerste plaats bij Petrus, want hij begrijpt immers niets van het gezicht. Bij Petrus werkt de Geest eerst niets; want deze is immers in twijfel en heeft geen licht; hij heeft ook geen gevoel voor eeuwige genade en ontferming, want anders zou hij het terstond hebben verstaan. De Geest is hier bij de onbesnedenen, bij Cornelius en zijne bloedverwanten en vrienden, bij deze huisknechten en den krijgsknecht. Hier sla ik eenen blik in de grondelooze diepte van eeuwige ontferming —: „Mijn God, wat ben ik? op mij hebt Gij in genade neêrgezien, terwijl zoo velen in duisternis zijn gezeten!" Eenen blik op Golgotha, op de macht van het bloed van Jesus Christus, op de macht Zijner liefde —:

„Mijn God, wat ben ik, dat Gij mijn harde, mijn steenen hart hebt verbroken met eenen kus!" — Eenen blik in de diepten Gods, die de Heilige Geest doorzoekt. — Gij weet niet, wat ik eigenlijk denk. Eigenlijk denk ik nu — dat wil ik wel zeggen —: „Almachtige God, geef ons toch ootmoed, een waarachtig verslagen en verbroken hart!" Maar nog eens: gij weet niet, wat ik eigenlijk denk; dat weet alleen mijn eigen geest. Mijn eigen geest is evenwel niet iets anders, dan ik zelf ben. Evenzoo weet niemand, hetgeen God is, dan alleen de Geest Gods. Wanneer de Geest Gods weet, hetgeen Gods is, dan zijn God en de Geest niet onderscheiden, noch gescheiden, maar de Geest is God, Die de diepten Gods onderzoekt; want was Hij niet God, dan kon Hij de diepten Gods niet onderzoeken. Van deze diepten Gods lezen wij 1 Cor. 2:10—12: „Doch God heeft het ons geopenbaard door Zijnen Geest; want de Geest onderzoekt alle dingen, ook de diepten Gods. Want wie van de menschen weet hetgeen des menschen is, dan de geest des menschen, die in hem is? Alzoo weet ook niemand hetgeen Gods is, dan de Geest Gods. Doch wij hebben niet ontvangen den geest der wereld", — dat is enkel hoogmoed en eigen kracht, eigen deugd en heiligheid, — dezen geest hebben wij niet ontvangen, „maar den Geest, Die uit God is, opdat wij zouden weten de dingen, die ons van God geschonken zijn". De diepten Gods onderzoekt geen engel. De diepten Gods onderzoekt geen mensch. De diepten Gods onderzoekt ook niet de meest begenadigde. Gij kunt in de aanvechting geen vijf minuten vasthouden, dat God genadig is. Wanneer de duivel u onder zijn vuil bedelft, dan kunt gij het niet vasthouden: „God, Gij zijt toch mijn God!" Gij kunt het tegen den dood niet vasthouden: „Dood, waar is uw prikkel?" Dan is de troost voor u verborgen, — en ach, de zonde! de zonde! Gij kunt wel sterven als een vrome Jood of als een goddelooze Heiden; maar de Geest alleen vermag uit de diepten Gods troost in het hart uit te storten, troost in leven en in sterven. — „Ik schrijf u, kinderkens! want de zonden zijn u vergeven om

Zijns Naams wil" (1 Joh. 2 : 12), — dat kan alleen de Heilige Geest eenen mensch leeren.

Door dezen Geest legt Petrus eigen vroomheid af, en dezelfde Geest geeft den anderen moed, om aan Petrus te zeggen, wat zij op het hart hebben. Hij maakt Petrus in een oogenblik tot een geheel ander mensch. Eenige minuten te voren zou hij deze drie mannen voor niets ter wereld bij zich in huis hebben genomen, en nu hebben wij hier op eenmaal.... welk een gastvrij dak! Daar is vooreerst Simon, de lederbereider, dan Simon Petrus, vervolgens de beide huisknechten en de soldaat, — twee besnedenen en drie onbesnedenen, en deze vijf leggen zich, nadat zij met elkander liefelijke dingen hebben besproken, ter rust. Petrus voorziet zich nog van zes broederen uit de besnedenen, en deze zes maakt de Heilige Geest ook gewillig, om des anderen daags mede naar Cornelius' huis te gaan. Zoo slapen zij dan en hebben eene goede nachtrust, de Geest echter waakt en spreidt met Zijne duivenvleugelen rust over Joden en Heidenen. Den volgenden morgen gaat Petrus mede. En deze, is hij een vol, of een leêg vat? wat dunkt u? Hij heeft niets geweten dan dit eene, dat de Geest tot hem had gezegd: „Twijfel niet!" en daarmede is hij allen twijfel gelukkig te boven gekomen. Hij gaat mede, en de Geest gaat ook mede. Petrus gehoorzaamt. Hij heeft vernomen, dat dit de wil Gods is, en zoo gaat hij dan in dezen wil eenen weg in, die niet dan donkerheid voor hem is. Wat daarginds gebeuren zal, weet hij niet. Zijne gedachten kunnen daaromtrent nog niet tot klaarheid komen. Hij gaat en doet den wil Gods, maar eene preek heeft hij niet in den zak. Als hij echter bij Cornelius in huis is gekomen, vallen hem de schellen van de oogen, en bekent hij: „O ja, nu eerst begrijp ik het. God heeft mij gezegd, dat ik niet voor gemeen zou houden, wat Hij heeft gereinigd". Wie nu vreeze Gods bezit en gerechtigheid doet, die is Gode welgevallig, want dat is het werk des Heiligen Geestes; wat uit Hem geboren is, is Geest, — alle anderen daarentegen zijn vleesch! Amen.

Nazang: Psalm 66 : 8.

Komt, luistert toe, gij Godgezinden!
  Gij, die den Heer van harte vreest!
Hoort, wat mij God deed ondervinden;
  Wat Hij gedaan heeft aan mijn' geest.
'k Sloeg, heilbegeerig, 't oog naar boven;
  Ik riep den Heer ootmoedig aan;
Ik mocht met mond en hart Hem loven,
  Hem, Die alleen mij bij kon staan.

DRIE-EN-TWINTIGSTE LEERREDE,

over

HANDELINGEN DER APOSTELEN 10 : 23—33. [1])

Voorzang: LIED 50 : 3—5.

Gebied als Heer Uw kind, zoo duur verkregen!
In U, mijn Vorst, zij al mijn heil gelegen!
Wees mijn Profeet, door God'lijk onderwijs;
Wees Gij mijn Hoofd, om mij den weg te leeren;
Wees Gij mijn Man, dan zult Gij mij regeeren;
Als Priester is m' Uw offer duur een prijs.

Waar zal ik, heb ik Jesus, nog om vragen?
In eeuwigheid zal mij geen dorst meer plagen,
Wijl Hij mij drenkt, Die Zelf het Leven is.
Het manna, om mijn arme ziel te spijzen,
Ontbreekt mij nooit, dies zal 'k Hem eeuwig prijzen,
Hij, Jesus, is mijn spijs, mijn lafenis!

Ik leef nu, 'k wil aan God mij overgeven,
Doch niet ik zelf, maar Christus is mijn leven.
Zoo leve dan in mij des Vaders Zoon!
Dit is mijn troost, dat Hij, aan 't kruis gestorven,
Barmhartigheid, genâ mij heeft verworven,
Als een door 't bloed des Lams verkregen loon.

Geliefde Broeders en Zusters! Wij zetten heden onze betrachting over het tiende Hoofdstuk van de Handelingen der Apostelen voort. Zóó lezen wij aldaar Vers 23—33:

Als hij hen dan ingeroepen had, ontving hij ze in huis. Doch des anderen daags ging Petrus met hen heen, en sommigen der broederen, die van Joppe waren, gingen met hem. En des anderen daags kwamen zij te Cesarea. En Cornelius verwachtte hen, samengeroepen hebbende die van zijne maagschap en bijzonderste vrien-

---

1) Gehouden 16 November, 's voormiddags.

den. En als het geschiedde, dat Petrus inkwam, ging hem Cornelius te gemoet, en vallende aan zijne voeten, aanbad hij. Maar Petrus richtte hem op, zeggende: Sta op, ik ben ook zelf een mensch. En met hem sprekende, ging hij in, en vond er velen, die samengekomen waren. En hij zeide tot hen: Gij weet, hoe het eenen Joodschen man ongeoorloofd is, zich te voegen of te gaan tot eenen vreemde; doch God heeft mij getoond, dat ik geenen mensch zou gemeen of onrein heeten. Daarom ben ik ook zonder tegenspreken gekomen, ontboden zijnde. Zoo vraag ik dan, om wat reden gijlieden mij hebt ontboden. En Cornelius zeide: Over vier dagen was ik vastende tot deze ure toe, en ter negende ure bad ik in mijn huis. En ziet, een man stond voor mij, in een blinkend kleed, en zeide: Cornelius! uw gebed is verhoord, en uwe aalmoezen zijn voor God gedacht geworden. Zend dan naar Joppe, en ontbied Simon, die toegenaamd wordt Petrus; deze ligt tehuis in het huis van Simon, den lederbereider, aan de zee, welke, hier gekomen zijnde, tot u spreken zal. Zoo heb ik dan van stonden aan tot u gezonden, en gij hebt welgedaan, dat gij hier gekomen zijt. Wij zijn dan allen nu hier tegenwoordig voor God, om te hooren al hetgeen u van God bevolen is.

Tusschenzang: LIED 96 : 1—3.

Bewaar ons bij Uw Woord, o God!
Verstrooi des vijands gruwelrot,
  Dat Jesus, Uw' gezalfden Zoon,
  Wil bonzen van Uw' hemeltroon!

En Gij, o aller heeren Heer!
Bewijs Uw macht! verhoog Uw eer!
  Bescherm Uw volk, dat U verbeidt,
  En loven zal in eeuwigheid.

O Heil'ge Geest, Die blijdschap geeft,
Geef, dat Uw volk in eendracht leeft.
  Versterk ons in den laatsten nood,
  Schenk ons het leven in den dood!

Petrus, de Joodsche man, roept de Heidensche mannen in zijn huis, door den Heere geleerd, om geenen mensch voor gemeen of onrein te houden met betrekking tot de zaligheid. Hij ontvangt hen in huis, — hij, die toch zelf tot Cornelius zeide: Het is anders eenen Joodschen man ongeoorloofd, zich

te voegen tot eenen vreemde. — Zij moeten daar eenen gelukkigen nacht hebben doorgebracht; want het was toch een wonder, dat zij, onbesnedenen, in het huis van dezen heiligen man werden opgenomen en geherbergd. Deze drie onbesnedene mannen konden evenmin als Cornelius zingen of zeggen, wat wij uit het vijfstigste Lied (Vers 5) hebben gezongen; — maar ook niet allen onder u kunnen het zingen en zeggen, hoewel zij het zingen, — ik bedoel de woorden:

> Ik leef nu, 'k wil aan God mij overgeven,
> Doch niet ik zelf, maar Christus is mijn leven.
> Zoo leve dan in mij des Vaders Zoon!
> Dit is mijn troost, dat Hij, aan 't kruis gestorven,
> Barmhartigheid, genâ mij heeft verworven,
> Als een door 't bloed des Lams verkregen loon.

Maar zij hebben er toch een zeker voorgevoel van gehad, dat zij en hun vrome meester, Cornelius, door God den Heere niet zouden worden uitgestooten, daar Zijn dienstknecht hen herbergde. Zij hebben daarom eenen zoeten, vredigen slaap genoten, en de Geest des Heeren heeft hen met de hoop der zaligheid vervuld. Ja, Mijne Geliefden! tusschen onzekerheid en zekerheid ligt iets, dat men geenen juisten naam kan geven, maar is de troost des Geestes aanwezig, en bemerkt gij zoo aan het uitwendige, waar God met u heen wil, dan krijgt gij toch moed en vertrouwen, dat de Heere u den weg des levens zal toonen. Cornelius had veel gebeden, en de engel had tot hem gezegd: „Uw gebed is verhoord!" Hij had vele aalmoezen gegeven, en de engel had tot hem gezegd: „Uwe aalmoezen zijn tot gedachtenis opgekomen voor God!" De beide knechten en de Godzalige krijgsknecht hadden dat van Cornelius vernomen; zij waren eveneens vroom, en zoo hadden zij, zoo te zeggen, voor hunnen meester geloofd; in het geloof waren zij heengegaan en hadden ook voor zichzelf gehoopt, dat zij ook voor zichzelf iets zouden hooren uit den mond Gods. Wanneer men door den Heere geleerd en geleid wordt, dan is er eerst een tijd, waarin men niet kan zeggen:

Dit is mijn troost, dat Hij, aan 't kruis gestorven,
Barmhartigheid, genâ mij heeft verworven,
Als een door 't bloed des Lams verkregen loon.

Maar de Geest leidt het daarheen, en dan is het voorzeker vertroostend, als men voor de eerste maal in zijn leven leest:

Waar zal ik, heb ik Jesus, nog om vragen?
In eeuwigheid zal mij geen dorst meer plagen! —

namelijk alzóó leest, dat tegelijkertijd de Heilige Geest tot u zegt: Dat is voor u! zoodat men dus tegelijkertijd dit Woord uit den hemel, het Kindeke Jesus, aan zijn hart drukt.

Ik zeg, dat deze drie te Joppe eenen heerlijken nacht hebben gehad, dat zij een zeker voorgevoel kregen: ook wij, ook wij zullen woorden des levens ontvangen! — Petrus is denzelfden avond nog tot de geloovigen te Joppe gegaan, en toen zij hem vraagden: „Wat is er, Petrus?" heeft hij geantwoord: „O, ik heb vandaag wonderlijke dingen ondervonden, alles zeggen kan ik niet, maar denkt eens, ik ben naar Cesarea geroepen, tot eenen Heiden, tot eenen krijgsman, met name Cornelius!" — „Gij? tot de Heidenen?" — „Ja, mijne broeders!" — „Dat begrijpen wij niet! dat verstaan wij niet! Wij hebben tot dusver gezongen: „Hij gaf aan Jakob Zijne wetten; Deed Isrel op Zijn woorden letten; Hij leerde z' in Zijn wegen wand'len. Zoo wou Hij met geen volken hand'len". (Rijmpsalm 147 : 10.) Zal dan onze Heere Jesus Christus Zijn Rijk tot over de Heidenen willen uitbreiden?" — „Ja, lieve broeders, verstaan doe ik het ook niet, maar gehoorzamen, dat is mijne roeping. Dat en dat heeft eene stem uit den hemel mij gezegd, en daarom gehoorzaam ik. „Houd niet voor gemeen of onrein, wat God gereinigd heeft", — zoo sprak de stem." — „Nu, waarde Petrus, neem ons dan mede! wij gaan met u, waar gij henengaat! waarheen gij ook immer geroepen wordt, daar aarzelen wij niet u te vergezellen!" — „Welaan", antwoordt Petrus, „wie van u willen dan mede?" Daar staan zes van de broederen op, zooals Petrus in het volgende Hoofdstuk verhaalt, en deze zes broederen gaan meê op reis. Zeven

mannen zijn het dus uit de besnijdenis, en het getal „zeven" beteekent in de Schrift altijd eene zekere rust, vrede, vervulling, het duidt aan, dat het einde nabij is, en het naar Gods welbehagen voleindigd is. Derhalve zeven uit de besnijdenis en drie uit de voorhuid waren met elkaâr op weg naar Cesarea.

Dit geschiedde den derden dag, nadat de engel aan Cornelius verschenen was, en op den vierden dag komt Petrus in het huis van Cornelius. Hier hebben wij nu den wachtenden Cornelius. De engel had tot hem gezegd, dat hij naar Joppe zou zenden en Simon, die toegenaamd werd Petrus, laten halen; die zou hem zeggen, wat hij doen moest. Dit moet hij verstaan hebben, zooals de Heilige Geest het aan Petrus gaf te verstaan, naar Hoofdstuk 11 : 14, waar wij lezen: „Die woorden tot u zal spreken, door welke gij zult zalig worden, en al uw huis". Zoo wachtte hij dan op Petrus, opdat deze tot hem woorden zou spreken, waardoor hij zalig zou worden, en niet alleen hij, maar ook zijn gansche huis, met vrouw en kind, heel het geslacht. Hij wacht op woorden. Deze woorden zou de engel hem niet brengen. De Heere heeft daartoe dezulken uitverkoren, die van zichzelf belijden: Ik ben ook zelf een mensch! d. w. z. zie mij niet voor iets anders aan, dan ik ben, nml. een mensch, gansch en al, een mensch, evenals gij, maar ik heb genade gevonden in de oogen Gods, ik heb in het bloed van Jesus Christus mijne heiligmaking en reiniging gevonden, en zoo wil ik u dan deze woorden brengen, die de Heere mij heeft toevertrouwd, om ze u, menschen, die u als menschen kent, te brengen. Nu, welke woorden zijn dat dan? „Jesus is het, Die Zijn volk zalig maakt van hunne zonden! Jesus leeft, en Hij heeft gezegd: „Die tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen!" Zijn offer is een offer, dat eeuwig geldt! Wat laat gij u door wet en duivel uwe zonden verwijten? De Heere God zegt: „Ik heb uwe zonden achter Mijnen rug geworpen en gedenk aan dezelve niet meer!" Laat dus uwe zonde en de verdoemende wet niet tusschen u en den Heere Jesus staan, maar u aan de voeten van den Heere

Jesus geworpen, Zijn kruis aangegrepen, — de zonde echter achter Zijnen rug! Hij heeft immers gezegd: „Ik heb de zonde gedragen!" Hij heeft immers gezegd: „Ik heb uwe zonden achter Mijnen rug geworpen en gedenk derzelve niet meer tot in eeuwigheid". — Deze woorden heeft Cornelius ontvangen.

Maar nu zal deze of gene onder u mij vragen: „Hoe moet ik dat toch verstaan? gij hebt gezegd, dat Cornelius hetzelfde waarachtige en rechtvaardigmakende geloof heeft gehad als Abraham?" Ja! Als het zaad in de aarde is geworpen, komt er dan niet eerst een herfst? komt er niet eerst een winter? Wat ziet gij in den herfst, wat ziet gij in den winter opkomen van hetgeen gezaaid is? Het zaad ligt in de aarde, ligt in het hart; de boom staat in de aarde geworteld, maar zie, of gij in den wintertijd nog bladeren aan de boomen vindt! Ik zeg echter: God is in eeuwigheid getrouw; Hij laat niet varen het werk Zijner handen! Hij houdt hetgeen Hij heeft gezworen en is wel gedachtig aan Zijnen eed. Maar wij arme menschen kunnen het voor het lichaam hoogstens drie dagen zonder spijze uithouden, dan moeten wij eten en drinken, anders sterven wij! En wij arme menschen moeten voor onze arme ziel woorden hebben, woorden des levens. Dat weet gij zeer goed; immers zijt gij verleden Zondag samengekomen voor Gods Aangezicht, en nu weêr. Gij hebt dus niet gezegd: „Nu kom ik niet meer, ik heb voor de eeuwigheid genoeg", maar gij komt weder met nieuwen honger en dorst, en moet wederom woorden hebben, woorden des levens en der zaligheid, om te mogen zeggen:

Dit is mijn troost, dat Hij, aan 't kruis gestorven,
Barmhartigheid, genâ mij heeft verworven,
Als een door 't bloed des Lams verkregen loon.

Deze zekerheid is niet aan allen gegeven. Zij wordt ook niet te allen tijde gegeven. Allerlei verstrooiing komt daartusschen, allerlei zorgen, allerlei nalatigheid in het gebed en in den dienst des Heeren, dat men aan het vleesch toegeeft, in plaats van vast in het Woord te blijven staan, en zoo komt het dan,

dat de zekerheid der zaligheid verdwijnen kan, zooals bij David, die in den 51sten Psalm uitriep: „Neem Uwen Heiligen Geest niet van mij, en de vrijmoedige Geest ondersteune mij!" Wanneer wij gezond zijn en goede dagen hebben, zoodat het ons naar het vleesch meer of minder goed gaat, dan letten wij er zoo niet op, of de nagel, waaraan men alles moet ophangen, wel vast in den muur is bevestigd; wel letten wij op hetgeen wij er aan hangen, maar niet op den nagel zelf. Bij Abraham zien wij, nadat eerst van hem is gezegd: „Hij geloofde in den Heere, en Hij rekende het hem tot gerechtigheid", — dat hem weldra alles weder als ontnomen is. Allerlei zonden komen daartusschen. Hij heeft niet getwijfeld, maar het sliep als het ware bij hem, en zoo beging hij dan ook allerlei verkeerdheden, totdat alle hoop verdween, maar als het Gods tijd is, — dan, dan twijfelt hij niet aan de belofte Gods door ongeloof, maar is gesterkt in het geloof, hij geloofde, dat God machtig was uit de dooden op te wekken! (Vergel. Rom. 4 : 19 en Hebr. 11 : 18.) Zoo was hij volkomen zeker van zijne zaak! Mijne Geliefden! Wanneer wij slechts gelooven met het verstand, dan is het een geloof zonder aanvechting; dan hebben wij het geld, dat wij hebben uit te geven, in den zak en kunnen er over beschikken, zooals wij meenen. Waar echter met het hart wordt geloofd, daar heet het menigmaal tot het hart: „Hart, hetzij gij het gelooft, of niet gelooft, — het is nochtans waar!" De duivel heeft allerlei blinddoeken, en er behoeft maar eene golf te komen aanrollen, en Petrus, die zich toch op 's Heeren woord op het water had begeven, zinkt. Van Paulus lezen wij Hand. 28 : 15, dat hij, toen hij in de nabijheid van Rome kwam en de broeders zag, moed greep. Te voren was dus alle moed verdwenen. Een kind kan zijne moeder niet voor vallen bewaren, maar de moeder draagt wel het kind en houdt het vast. Zoo houdt God de Zijnen vast, maar zij God niet.

Cornelius wacht op Petrus, die woorden tot hem zou spreken, waardoor hij met zijn gansche huis zalig zou worden. Hij heeft

dus de woorden, al heeft hij ze gehoord en gelezen, voor zichzelf toch nog niet gehoord. Het maakt een groot verschil, Mijne Geliefden, of men door opvoeding, gewoonte en omgang de waarheid uitwendig als waarheid aanneemt, of dat men met het hart gelooft, opdat men met den mond belijde (Rom. 10 : 9 en 10). Cornelius heeft uit de Profeten eigenlijk wel geweten, waar het te vinden was, maar hij kon het niet vinden voor zichzelf. Daarom wacht hij op Petrus, — die zou hem woorden brengen. Deze woorden wil hij echter niet voor zichzelf houden, om er alleen van te genieten, maar hij noodigt al zijne vrienden en bekenden, zoodat het heele huis vol wordt, opdat ook zij deze woorden zouden hooren. Er staat uitdrukkelijk, dat er velen geweest zijn, die samengekomen waren. Eigenaardig echter is het, dat de Schrift niet mededeelt, hoe deze menschen tot dezen honger en dorst zijn gekomen, ook niet, hoe Cornelius daartoe gekomen is. Wie heeft deze Heidenen daar wel toe gebracht? Wel, dat heeft in de eerste plaats Cornelius gedaan. Als officier van hoogen rang had hij velen, die hem meer of minder nauw verwant waren, en onder hetzelfde commando dienden. Dan had hij zich nog anderen tot vrienden gemaakt met den onrechtvaardigen of vergankelijken Mammon; immers gaf hij vele aalmoezen. Voorts staat er in den Profeet geschreven: „Gij verdrukte, door onweder voortgedrevene, ongetrooste! zie, Ik zal uwe steenen gansch sierlijk leggen!" Er staat geschreven bij den Profeet: „De kinderen der eenzame zijn meer, dan de kinderen der getrouwde. — Maak de plaats uwer tent wijd, en dat men de gordijnen uwer woningen uitbreide!" Er staat geschreven bij den Profeet: „Uwe zonen zullen van verre komen, en uwe dochteren zullen aan uwe zijde gevoedsterd worden!" En: „Gij zult zeggen in uw hart: Wie heeft mij dezen gegenereerd, aangezien ik van kinderen beroofd en eenzaam was? Ik was in de gevangenis gegaan en weggeweken, — wie heeft mij dan dezen opgevoed?" (Jes. 54 : 11; Vers 1 en 2; Hoofdst. 6: 4; 49 : 21.) Daar moet men antwoorden: dat heeft

de Heere gedaan! — De jonge schapen dragen echter geene wol zooals de ouden; er moeten dus velen op den arm worden gedragen als zeer kleine kinderen.

En nu nog dit. Deze Heidenkinderen hebben wel een voorgevoel van hetgeen hun is bereid, doch zóó, gelijk, wanneer men bidt, men toch eigenlijk slechts het honderdste deel verstaat van hetgeen men bidt. Maar zóóveel verstaat een jong kind er toch ook van, als wij lezen in den 130sten Psalm: „Zoo Gij, Heere! de ongerechtigheden gadeslaat; Heere! wie zal bestaan? maar bij U is vergeving, opdat Gij gevreesd wordt". En wanneer ik dat nu zoo lees, en dan zeg: „Ja, maar den Heere vreezen, doe ik niet! ik vrees Hem niet, zooals ik moet! ik vind volstrekt geene vreeze Gods in mij!" — wat moet men dan antwoorden? Mij verlossen uit deze bange twijfelingen, mij opheffen uit deze wateren van nood, — wie kan het alleen? — De Heere! — Maar zal Hij het doen? — Wanneer Hij wil! Zeg gij tot Hem: Heere, indien Gij wilt! „Ik verwacht den Heere, mijne ziel verwacht, en ik hoop op Zijn Woord!" Ik verwacht den Heere, opdat Hij tot mijne ziel goede, liefelijke, vertroostende woorden spreke! Ik hoop op Zijn Woord, op Zijne belofte. Hij heeft haar zoo dikwijls zus of zoo, in dit of dat stuk waargemaakt; nu bevind ik mij opnieuw in nood! — ik hoop op Zijne belofte, dat Hij die aan mij vervulle, anders heb ik niets! „Mijne ziel wacht op den Heere, meer dan de wachters op den morgen." Ach, waarom duurt het zoo lang? God, hoe lang! hoe lang! Het is mij zoo bang! — „Israël hope op den Heere: want bij den Heere is goedertierenheid!" — De Heere moet dus komen; want bij Hem is genade, niet bij mij, ik ben genadeloos! De Heere moet komen! Hoe moet Hij dan komen? Met Zijn Woord! Ik hoop op Zijn Woord. „Bij den Heere is goedertierenheid, en bij Hem is veel verlossing", — veel verlossing! „En Hij zal Israël verlossen van al zijne" — nooden? Dat staat er niet, maar: „Hij zal Israël verlossen van al zijne ongerechtigheden". Er staat ook niet: „Hij heeft Israël verlost", hoewel dat ook waar zou zijn.

Nu bevind ik mij echter in allerlei zonden, en ik moet daaruit, ik moet uit dit slijk, opdat er een nieuw lied in mijnen mond zij! „Hij zal Israël verlossen van al zijne ongerechtigheden!" Cornelius, wat dunkt u, behoort gij tot Israël? Wat dunkt u, mijne vrienden, behooren wij tot Israël? Ja, bij den Heere is goedertierenheid! Wanneer wij alzoo tot Israël behooren, dan kan het alleen door vrije genade geschied zijn; want van nature behooren wij niet tot Israël, maar zijn wij een vervloekt, doemwaardig volk, vol Heidensche zonden en verkeerdheden. Maar de engel is gekomen en heeft gezegd: „Zend henen tot Simon Petrus, die zal woorden tot u spreken, u zeggen, of gij met de uwen tot Israël behoort, of niet. Dat zult gij van hem vernemen". Stelt u eens voor, Mijne Geliefden, dat ik door de Overheid ter dood veroordeeld was en sterven moest; dat zou verschrikkelijk zijn; maar wanneer ik niet weet, of ik tot Israël behoor, ja of neen, — dat is nog veel verschrikkelijker. Dat ik sterven moet, weet ik; maar zal de Heere met mij zijn, als ik ga door deze donkere poort des doods? Ik moet door deze diepe Jordaan heen. Vreeselijk! Wanneer de hoop mij niet de knieën versterkt, verzink ik! Stelt u de spanning voor, waarin Cornelius zich bevond! Hij moet uit den hoogen hemel antwoord hebben op de bange vraag zijns harten, en God antwoordt hem door Zijnen dienaar. Hij wacht en wacht, — daar is Petrus! Cornelius valt ter aarde en aanbidt hem; hij weet niet meer, hoe het hem te moede is. Daar hebben wij nu — doch ik moet eindigen, — het tegenovergestelde van den paus: Petrus zegt: „Sta op, ik ben ook zelf een mensch!" Amen.

Nazang: Psalm 118 : 14.

Gij zijt mijn God, U zal ik loven,
  Verhoogen Uwe Majesteit!
Mijn God! niets gaat Uw' roem te boven;
  U prijs ik tot in eeuwigheid!
Laat ieder 's Heeren goedheid loven,
  Want goed is d' Oppermajesteit!
Zijn goedheid gaat het al te boven;
  Zijn goedheid duurt in eeuwigheid!

VIER-EN-TWINTIGSTE LEERREDE,

over

HANDELINGEN DER APOSTELEN 10 : 25—35. [1])

Voorzang: PSALM 131 : 1—4.

Mijn hart verheft zich niet, o Heer!
Mijn oogen zijn niet hoog; 'k verkeer,
Ik wandel niet in 't geen te groot,
Te vreemd is voor Uw' gunstgenoot.

Heb ik mijn ziel niet stilgezet,
En mij verloochend naar Uw Wet,
Gelijk het pas gespeende kind
Zich stil bij zijne moeder vindt!

Mijn ziel, die naar den vrede haakt,
En 't morrend ongenoegen wraakt,
Is in mij als een kind gespeend,
En heeft zich met Uw' wil vereend.

Dat Isrel op den Heer vertrouw',
Zijn hoop op Gods ontferming bouw',
En stil berust' in Zijn beleid,
Van nu tot in all' eeuwigheid!

Mijne Geliefden! Slaan wij nogmaals op het 10de Hoofdstuk van de Handelingen der Apostelen. Wij zijn gekomen tot Vers 25. Dat uwe aandacht het Bijbelblad voor oogen houde, dan zullen wij zien, hoe ver wij in dit morgenuur komen.

Tusschenzang: PSALM 105 : 3.

Vraagt naar den Heer en Zijne sterkte;
Naar Hem, Die al uw heil bewerkte;
Zoekt dagelijks Zijn Aangezicht.
Gedenkt aan 't geen Hij heeft verricht,
Aan Zijn doorluchte wonderdaân;
En wilt Zijn straffen gadeslaan.

---

1) Gehouden 23 November, 's voormiddags.

Wij lezen in het 25ste Vers, dat, toen Petrus het huis van Cornelius binnenkwam, deze hem te gemoet ging, aan zijne voeten nederviel en hem aanbad. Als ik in Cornelius' plaats was geweest, ik zou het ook hebben gedaan! Wat kan er kostelijker, heerlijker, verhevener, goddelijker zijn, dan te weten: deze brengt mij Gods Woord! — Gods Woord is waar; het is een levend Woord, dat door merg en been en alle leden heendringt. Gods Woord alleen richt op en helpt den mensch door het donkere dal des doods heen. Gods Woord alleen brengt tot rust, wanneer de ziel roept: „Rust noch vrede wordt gevonden, Om mijn zonden, In mijn beend'ren dag of nacht". Gods Woord heeft men niet altijd, en Gods Woord hoort men niet altijd, al hoort men het ook. Maar wanneer er een verslagen gemoed is, vooral wanneer de vraag in de ziel brandt: „Hoe word ik verlost van mijne zonden? hoe kom ik in overeenstemming met Gods Wet?" wanneer deze vraag ons geene rust laat: „Ach mijn God, kan dan zulk eene verdorvenheid, als ik gevoel, met de genade bestaan? ik moet zóó immers omkomen!" — wanneer eene arme ziel worstelt om troost en licht, om vrijheid en leven, en nu weet: „daar komt tot mij Gods Woord!" — dan, zeg ik, zou ik ook aanbidden. Nochtans heeft Cornelius daarin niet goed gehandeld; want Petrus is slechts een gezant, en voor den gezant mag men niet nedervallen, maar voor Hem, Wiens het Woord is. Daarom zegt Petrus: Sta op, ik ben ook zelf een mensch! (Vers 26.) Hij doet evenals Paulus te Lystre. Toen de priester van Jupiter voor hem en Barnabas wilde offeren, scheurde Paulus zijne kleederen, sprong onder de schare en riep: „Wij zijn ook menschen", maar voegt er bij: „van gelijke bewegingen als gij". Dat is een woord, dat geheel in strijd is met het doen van den ellendigen paus, die het toelaat, dat men voor hem nedervalt en hem de voeten kust. — Waarin leefde de Apostel eigenlijk? Hij leefde in de vergeving der zonden, in de vergeving van al zijne zonden en de zonden van het menschelijk geslacht; en verder leefde hij in de ver-

kondiging van deze vergeving der zonden, in het brengen van deze blijde boodschap aan alle heilbegeerigen. De heilbegeerigen moeten het echter weten, dat de gezant, die tot hen komt, meer wonden aan het lichaam draagt dan zij, — dat hij meer ervaringen, smartelijke ervaringen gemaakt heeft dáárvan, dat hij een mensch is van gelijke bewegingen als zij, opdat hij de waarheid van de vergeving der zonden in het bloed des Lams in de harten van arme menschen plante, die zonder dat door duivel en dood, wereld en zonde hevig worden aangevochten, en die in waarheid lust en liefde tot heiligheid hebben, — maar waar is de kracht?

Wij gaan verder. De Apostel Petrus wil het aan Cornelius duidelijk maken, dat hij niet uit zichzelf is gekomen. Daarom zeide hij tot hem, dat het eenen Joodschen man ongeoorloofd was tot eenen Heiden te komen. Dat staat nu eigenlijk niet zoo in de Wet van Mozes, dat een Joodsche man niet tot de Heidenen of vreemdelingen mag gaan en met hen omgaan, maar wel dit, dat de Israëlieten hunne dochters niet aan Heidensche mannen, en aan hunne zonen geene Heidensche vrouwen zouden geven, opdat deze Heidensche vrouwen hunne zonen niet tot afgoderij zouden verleiden, en evenzoo de Heidensche mannen hunne dochters. En voorts, Mijne Geliefden, staat het vast, dat kwade samensprekingen goede zeden verderven. Vast staat, hetgeen geschreven is: „Verwerp eenen ketterschen mensch na de eerste en tweede vermaning!" en ook dit: „Indien iemand deze leer niet brengt, zegt tot hem niet: Zijt gegroet!" Ook dit is zeker: Waar gij meê verkeert, daar wordt gij meê geëerd! — en een kind Gods behoort niet te zondigen tegen den eersten Psalm! Maar ook dit staat vast: wanneer gij een Jood zijt en gij ziet eenen ander aan als eenen vreemdeling, als eenen Heiden, met betrekking tot de vergeving der zonden, tot de zaligheid der zielen, dan zijt gij een farizeër. God heeft echter het Paradijs hierboven niet geplant voor farizeën, maar voor arme, verlorene zondaren. Derhalve eenerzijds geenen omgang met de godde-

loozen, met de kinderen der wereld, maar anderzijds, wanneer gij op God ziet, op Zijne barmhartigheid en eeuwige genade, zie dan geenen mensch aan als eenen vreemdeling, maar houd veeleer uzelf voor eenen vreemdeling, dien niets onderscheidt dan de loutere eeuwige genade en de vrije ontferming, want wij hebben allen gezondigd en derven de heerlijkheid Gods (Rom. 3 : 23), en wanneer gij leeft in de vergeving der zonden, dan kunt gij geenen steen opnemen, om anderen er meê te werpen, maar wel zult gij er om aanhouden, dat het God moge behagen, den vreemdeling te behouden, en gij zult belijden, wat Petrus hier beleed: Dat en dat heb ik gedacht; maar God heeft mij getoond, geenen mensch voor onrein te houden! Ik zeg: geenen mensch! Denk nog eens aan al die dieren en dat kruipend gedierte in het laken, dat van den hemel nederdaalde, en denk dan aan uzelf, en wèl u, zoo gij uzelf kent! Ik zal d i e n mensch schuwen en mijden, die Gods Woord op de lippen neemt en daarbij weduwen en weezen onderdrukt. Ik zal h e m schuwen, die zich uitgeeft voor eenen broeder en daarbij woeker drijft en allerlei ongerechtigheid doet. Ik zal mij van h e m verre houden, die allerlei onkuische woorden over zijne lippen laat komen en schandelijke dingen doet, en mijne kinderen zullen met zulk eenen niet omgaan. Maar wederom zie ik den grootsten booswicht aan en vraag bij mijzelf: Wie zijt gij? kan ik hem misschien ook een woord des levens in het hart werpen? In het werk der zaligheid heeft God mij doen zien, dat er voor Hem niets gemeen of onrein is. Waar vergeving der zonden wordt aangeboden, daar is niets reins. Waar het reinigende bloed Christi komt, daar is niets heilig, maar alles is onrein, alles doemwaardig voor God. Petrus zegt, wat God hem heeft geleerd, en zie ook gij toe, wat God u leert in Zijn Woord, opdat gij niet u zelf heiligt in uwe oogen, maar den Heere uwen God heiligt, Die dag aan dag met Zijn bloed u reinigt van alle zonde.

Nadat Petrus heeft gezegd, wat God hem had getoond, vraagt hij aan Cornelius en de overigen, w a t z i j n u v a n

h e m v e r l a n g e n! Dat was voorzeker geene onnutte vraag, Mijne Geliefden. Mij vroeg eens iemand op zijn ziekbed, of ik niet voor hem wilde bidden? Ja, zeide ik tot hem, maar wat moet ik bidden? Toen verstomde hij en wist niets. Ik vraag zoo dikwijls bij mijn huisbezoek: Daar hebt gij mij nu, daar ben ik! wat wilt gij van mij? Ook klaagt wel eens de een of ander, die er niet aan denkt, dat ik oud ben en niet goed meer kan zien, dat ik hem niet bezoek; maar als ik dan kom, dan moest hij toch ook weten, waartoe hij mij bij zich wil hebben! En heden, nu ik als uw leeraar voor u sta, bedenkt toch ook, waartoe gij hier zijt! Enkel om te kunnen zeggen: „Ik ben in de kerk geweest en heb de preek gehoord"? Enkel om te hooren, zonder de toepassing te maken? Maar „heden rood, morgen dood!" „Bewaar uwen voet", zegt de Prediker, „als gij tot het huis Gods ingaat, en zijt liever nabij om te hooren, dan om der zotten slachtoffer te geven: want zij weten niet, dat zij kwaad doen" (Pred. 4 : 17). Dus: om te h o o r e n!

Cornelius antwoordt Petrus op zijne vraag: „Over vier dagen was ik vastende en biddende tot deze ure toe, toen zag ik in een gezicht eenen engel en hoorde uit zijnen mond het woord: Uw gebed is verhoord, en uwe aalmoezen zijn voor God gedacht geworden; en nu, zend henen naar Joppe, en ontbied Simon, die toegenaamd wordt Petrus, — welke, hier gekomen zijnde, tot u spreken zal. Daarom, lieve Petrus, dat ik u heb laten halen, dat komt, doordien God Zelf door Zijnen engel mij heeft aangezegd, dat gij woorden tot mij zoudt spreken". Cornelius begeert dus een woord, een woord uit het hart Gods, een woord van troost in zijne droefheid, een woord van leven in zijnen grooten dood, een woord van waarheid, daar hij heen en weder werd geslingerd door den storm van velerlei twijfelingen. Hij wenscht een koord uit den hemel te hebben, om zich daaraan vast te houden. „Ontsluit mij den hemel", — zoo smeekt hij, — „opdat ik daarin eenen blik sla, of daar genade voor mij is! Het is mij alles zoo

donker, maar de engel heeft tot mij gezegd, dat gij mij zoudt zeggen, hoe het er in Gods hart voor mij en de mijnen, voor mijne nabestaanden en vrienden uitziet. Wij wenschen alles te hooren, wat u van God bevolen is!" Hij zegt: Wij zijn dan allen nu hier tegenwoordig voor God, om te hooren al hetgeen u van God bevolen is, gelijk wij thans ook allen voor dien God tegenwoordig zijn, Die gezegd heeft: „Waar twee of drie in Mijnen Naam vergaderd zijn, daar ben Ik in het midden van hen".

Petrus hoort alzoo, dat hij hier geopende harten vindt, harten, die God de Heere heeft geopend, opdat de stroom des levens er inga, dat hij doodkranken vindt, die den balsem uit Gilead noodig hebben. Eerst heeft hij sprakeloos gestaan en niet geweten, wat hij zou zeggen; het was hem bij zijne Joodsche vooroordeelen alles zoo vreemd. Als hij echter van Cornelius hoort: „Wij zijn dan allen hier tegenwoordig voor God, om te hooren al hetgeen u van God bevolen is", — wordt hem de mond geopend. Hem geschiedt naar het Psalmwoord (81 : 11): „Doe uwen mond wijd open, en Ik zal hem vervullen". En nu zegt hij naar Vers 34 en 35: Ik verneme in der waarheid, dat God geen aannemer des persoons is; maar in allen volke, die Hem vreest en gerechtigheid werkt, is Hem aangenaam. Petrus belijdt dus, dat hij tot nu toe in eene groote dwaling heeft verkeerd, door te meenen, dat alleen hij en zijn volk God vreesden. Door deze schrikkelijke farizeesche gezindheid kunnen de menschen immers zóó worden ingenomen, dat zij alleen voor zichzelf aanspraak maken op den hemel en de anderen bij de minste verongelijking, die zij van hen ondervinden, uit den hemel werpen. Vervolgens belijdt Petrus de dwaling, dat hij heeft gemeend, dat alleen een Jood gerechtigheid kon werken, dat hij dus de verkeerde beschouwing heeft gehad, dat niemand Gode aangenaam was dan hij (Petrus) en zijne vrienden. Dat is eene booze zweer aan den mensch. Daaruit ontstaan zoo vele sekten, en daarvan komt het, dat

de eene sekte de andere veroordeelt, en ieder in zijne wijze van gelooven zich alleen gerechtigd houdt, om den hemel te beërven. Eene booze zweer is dat, en daaruit komt gewoonlijk voort, dat men in werkelijkheid God niet vreest, dat men in werkelijkheid geene gerechtigheid doet. Dit woord van Petrus is een gezegde, dat, zoo oppervlakkig beschouwd, zeer vreemd klinkt. Wat is toch eigenlijk „God vreezen"? Jozef zeide eens, toen de vrouw van Potifar hem wilde verleiden: „Zou ik een zoo groot kwaad doen en zondigen tegen God?" Obadja sprak tot Elia: „Ik, uw knecht, nu vrees den Heere van mijne jongheid af" (1 Kon. 18 : 12). Daniël en zijne vrienden laten zich zelfs in den kuil der leeuwen en in den vurigen oven werpen. Wanneer gij iets hebt met uwen broeder, procedeer niet tegen hem, maar lijd liever schade en ongelijk en laat het ellendige vergankelijke goed varen, want indien gij uw recht wilt afdwingen, dan zal God u voorzeker een gat boren, waar het weder doorgaat! Dit is „God vreezen", te erkennen: dit is mijn naaste; ik wil hem niets in den weg leggen, waarom hij God en de leer zou kunnen lasteren, — ik laat het liever loopen. Dus God voor oogen hebben, niet den geldzak, niet eigen eer en eigen zin, maar het wel bedenken, dat wij God rekenschap hebben te geven, — dat is „God vreezen". Maar hoe komt nu een mensch er toe, om God te vreezen? Dat leert God hem. Kan dan een Turk God vreezen? Waarom niet, als God het hem heeft geleerd? Denkt gij dan, dat de Turken en Heidenen, tot wie Gods Woord komt, allen gruwelen en schandelijke dingen bedrijven? Dat zoudt gij van Cornelius ook hebben gedacht, het was echter niet het geval. Petrus en de zijnen mogen het huis van Cornelius als onrein, en de menschen daarbinnen als honden hebben aangezien; maar in dit huis was gebed, was barmhartigheid, in dit huis was een worstelen met God, en dat niet alleen bij Cornelius, maar ook bij de zijnen, zijne vrienden, bloedverwanten en knechten. Hoe zijt gij Gode aangenaam? Daar antwoordt mij de een: „Als ik Roomsch ben!" een

ander: „Als ik Luthersch ben!” weder een ander: „Als ik Gereformeerd”, of: „Als ik Nederlandsch-Gereformeerd ben! wanneer ik trouw ter kerk en aan 't Avondmaal ga!” Petrus leert ons hier echter heel iets anders. Wanneer een Turk God vreest, dan geloof maar, dat God het hem heeft geleerd. Wanneer een Turk gerechtigheid doet, zoodat hij daardoor de Christenen beschaamt, dan geloof maar, dat God het hem heeft geleerd, en wees er zeker van, dat die God, Die hem dit heeft gegeven, ook uit genade en barmhartigheid tot hem zal komen en hem het woord van de vergeving der zonden te Zijner tijd en ure zal geven, en dan kan het anderen, die zich met eenen schijn van vroomheid hebben opgeblazen, maar God niet hebben gevreesd en geene gerechtigheid hebben gedaan, wel weder ontnomen zijn. „Recht” of „gerechtigheid doen” is: eenen ieder het zijne geven, van eenen ander niet eischen, wat hij niet heeft, het zwakke niet vertreden, en, waar het gaat om de eere Gods, dien, die om den rok twist, ook den mantel laten, gelijk geschreven is: „Gerechtigheid, gerechtigheid zult gij najagen” (Deut. 16 : 20). — Dat hebt gij nu van den Apostel gehoord, en laat mij het u verzekeren, het blijft staan: God ziet u niet aan, omdat gij naar Zijne geboden leeft; God ziet den rijke niet aan, omdat hij rijk is, en den arme niet, omdat hij arm is; Hij vraagt niet naar den persoon, maar hierop ziet Hij: die vreest God, dat heb Ik waargenomen, die doet gerechtigheid! Dat behaagt Hem!

Nu komt Petrus en deelt Cornelius en den zijnen de bekende woorden mede, dingen, die zij wel konden weten, en waarvan Paulus eenmaal terecht zegt: „Dit is in geenen hoek geschied” (Hand. 26 : 26). Het was immers iedereen bekend, wat de Heere Jesus had gedaan en geleden, en het is nog iedereen bekend en alom verbreid. Hoe ver is niet de Apostolische Geloofsbelijdenis verbreid: „Ik geloof in God den Vader, den Almachtige, Schepper des hemels en der aarde; — ik geloof in Jesus Christus, Gods eeniggeboren Zoon; — ik

geloof in den Heiligen Geest"! Dat is immers millioenen bekend!

Dit is het Woord, zegt Petrus, dat Hij gezonden heeft den kinderen Israëls, verkondigende vrede door Jesus Christus. God vreezen en gerechtigheid doen komt door het Woord, en het Woord heeft eene kracht als een groote wereldstroom. Het kan gepredikt worden in het verborgen en toch zich eenen weg banen tot aan de uiterste grenzen des rijks, ja tot aan de einden der aarde. Het Woord werkt met kracht, wanneer, zooals en waar God wil. Het Woord ging uit van het Joodsche land, het kwam eerst, door God gezonden, tot de kinderen Israëls; daar bleef het echter niet, maar het drong steeds verder door. En wat verkondigde het Woord? Vrede door Jesus Christus! En dit verkondigt het Woord nog heden. Dit is het antwoord Gods op het verlangen des harten: Vrede, niet door uw „God vreezen", niet door uw „gerechtigheid doen", maar door Jesus Christus! Zegt mij toch: kunt gij mij de grenzen noemen, tot waar het Woord gaat? weet gij, wat deze of gene, hetzij grijsaard of kind, van dit Woord begrijpt? Ik vraag niet eerst naar de belijdenis, maar ik zie op het werk en vraag: Van waar komt het? Daarvan, dat er vrede wordt verkondigd niet door de werken, maar door Jesus Christus. Wanneer deze vrede waarlijk in het hart woont, laat hem u dan niet ontnemen door duivel en wereld, door gierigheid of woeker, door allerlei verkeerdheid, twist en tweedracht, maar zie toe, dat gij in dezen vrede blijft, want in hem vreest gij God en doet gij gerechtigheid. En Hij, Die alleen vrede geeft, vrede met God, is een Heere van allen. De paus heeft onlangs aan den keizer van Duitschland geschreven, dat alle gedoopten de zijnen zijn. Dat is eene gruwelijke leugen. Alle zielen zijn des Heeren Jesus, niet alleen de gedoopte, maar ook de ongedoopte, al zijn zij nog in de macht des Satans. Alle zielen zijn des Heeren Jesus, en Hij is aller menschen Heere, niet maar uitsluitend uw Heere, maar ook uwer vrouw en uwer

kinderen Heere, de Heere uwer buren, de Heere der sjouwerlieden, de Heere der spoorwegbeambten, de Heere der ..., doch ik ga niet verder, — maar ook de Heere der dronkaards, ook der slechtste menschen, niet alleen der besnedenen, maar ook der onbesnedenen, — aller menschen Heere is Hij en aller dingen Heere is Hij. Wanneer Hij de Heere van allen is, dan is Hij niet alleen de Heere van Petrus, maar ook van Cornelius, niet alleen van de Joden, maar ook van de Heidenen, ook van de bloedverwanten en vrienden, die bij Cornelius zijn. Wanneer gij nu voor uzelf gelooft, dat Hij uw Heere is, dan zonder aarzelen voor den duivel, die u aanklagt, beleden: „Ik ben mijns Heeren Jesus Christus eigen met lichaam en ziel". Gij hebt u zelf niet gekocht, Hij heeft van u ook geenen losprijs geëischt, maar Hij heeft u gekocht met Zijn dierbaar bloed. — Daar kunt gij u niet uitsluiten. Hij heet hier niet de Heere der braven, de Heere der heiligen, de Heere der uitverkorenen, maar Hij heet de Heere van allen. Daarom heeft Hij u ook gekocht met Zijn bloed. Oordeel nu echter ook uwen naaste niet, maar bedenk, dat ook hij des Heeren is; bedenk hetgeen de Apostel zegt: „Wie zijt gij, die eens anderen huisknecht oordeelt? Hij staat of hij valt zijnen eigen heer; doch hij zal vastgesteld worden, want God is machtig hem vast te stellen" (Rom. 14 : 4). Vaststellen? Ja, vaststellen, zoodat het waar is, wat in de Spreuken staat: „De rechtvaardige zal zevenmaal vallen, en opstaan" (Hoofdst. 24 : 16). Dewijl een eeuwig losgeld voor u betaald is, om u ten eigendom te hebben, dewijl — ik herhaal het, — een eeuwig geldende losprijs voor u is betaald, zal de Heere niet slechts tien of twintig of veertig of zeventig jaren lang, maar van uwer moeders borst aan, toen gij op den Heere werdt geworpen, tot aan uwen laatsten snik u behoeden en als Zijn duurgekocht eigendom bewaren. Ach, dat wij het toch beter verstonden, dat wij het toch meer ter harte namen, meer geloofden: Hij is mijn Heere! Dán dient gij Hem gaarne, wanneer gij d a t verstaat, dat Hij u met Zijn dierbaar bloed heeft gekocht; en

wanneer dan de duivel u eens neemt en u onvoorziens ter aarde werpt, roept dan dezen Heere aan, — Zijn losprijs geldt eeuwig, Hij laat Zijn eigendom niet varen, maar toont, dat Hij is de Alfa en de Omega, en verheerlijkt dit woord: „Vrees niet, Ik heb de sleutels der hel en des doods" (Openb. 1 : 18). Amen.

Nazang: Psalm 118 : 13.

Gezegend zij de groote Koning,
Die tot ons komt in 's Heeren Naam!
Wij zeeg'nen U uit 's Heeren woning;
Wij zegenen U al te zaâm.
De Heer is God, door Wien w' aanschouwen
Het vroolijk licht, na bang gevaar;
Bindt d' offerdieren dan met touwen
Tot aan de hoornen van 't altaar.

VIJF-EN-TWINTIGSTE LEERREDE,

over

HANDELINGEN DER APOSTELEN 10 : 36—48. [1])

Voorzang: LIED 41 : 4—7.

De straf voor onze zond' en schuld
Leed onze Heere met geduld;
Hij heeft Zich in den dood gegeven,
Opdat Hij ons verwierf het leven.

Zijn lichaam werd gelegd in 't graf,
In 's duivels macht Hij Zich begaf.
Hij heeft der slange kop vertreden
En allen strijd voor ons volstreden.

Den derden dag verrees Hij weêr,
Dies houdt geen graf of dood ons meer.
Ten hemel is Hij opgevaren,
Om ons Zijn grootheid t' openbaren.

Nu zit Hij in des Hoogsten troon,
Ter Rechterhand, Hij, 's Vaders Zoon;
Eens zullen Zijn bazuinen schallen,
Als Hij gericht houdt over allen.

Geliefden in den Heere Jesus Christus! Genade en vrede worde u vermenigvuldigd. Wij lezen nogmaals de prediking, die Petrus, de Apostel, in het huis van den Heidenschen hoofdman Cornelius heeft gehouden naar Handel. der Apost. 10 : 36—48:

Dit is het Woord, dat Hij gezonden heeft den kinderen Israëls, verkondigende vrede door Jesus Christus; Deze is een Heere van allen. Gijlieden weet de zaak, die geschied is door geheel Judéa,

1) Gehouden 30 November, 's voormiddags.

beginnende van Galiléa, na den doop, welken Johannes gepredikt heeft, belangende Jesus van Nazareth, hoe Hem God gezalfd heeft met den Heiligen Geest en met kracht; Welke het land doorgegaan is, goeddoende, en genezende allen, die van den duivel overweldigd waren; want God was met Hem. En wij zijn getuigen van al hetgeen Hij gedaan heeft, beide in het Joodsche land en te Jerusalem; Welken zij gedood hebben, Hem hangende aan een hout. Dezen heeft God opgewekt ten derden dage, en gegeven, dat Hij openbaar zou worden; niet al den volke, maar den getuigen, die van God te voren verkoren waren, ons namelijk, die met Hem gegeten en gedronken hebben, nadat Hij uit de dooden opgestaan was. En heeft ons geboden den volke te prediken, en te betuigen, dat Hij is Degene, Die van God verordend is tot eenen Rechter van levenden en dooden. Dezen geven getuigenis al de Profeten, dat een iegelijk, die in Hem gelooft, vergeving der zonden ontvangen zal door Zijnen Naam. Als Petrus nog deze woorden sprak, viel de Heilige Geest op allen, die het woord hoorden. En de geloovigen, die uit de besnijdenis waren, zoo velen als er met Petrus waren gekomen, ontzett'en zich, dat de gave des Heiligen Geestes ook op de Heidenen uitgestort werd. Want zij hoorden hen spreken met vreemde talen, en God grootmaken. Toen antwoordde Petrus: Kan ook iemand het water weren, dat dezen niet gedoopt zouden worden, welke den Heiligen Geest ontvangen hebben, gelijk als ook wij? En hij beval, dat zij zouden gedoopt worden in den Naam des Heeren. Toen baden zij hem, dat hij eenige dagen bij hen wilde blijven.

Tusschenzang: Lied 41 : 8—10.

'k Geloof in God, den Heil'gen Geest,
Die steeds mijn Leeraar is geweest.
Met onzen geest getuigt Hij mede:
Gij zijt Gods kind'ren; gij hebt vrede!

'k Geloof slechts ééne heil'ge Kerk,
Haar Hoofd is Christus; zij Zijn werk;
Door Hem van eeuwigheid verkoren
En in den tijd opnieuw geboren.

Die ook met Hem gemeenschap heeft,
Aan wie Hij al Zijn schatten geeft.
Vergeving wordt in Hem gevonden
Van al haar schuld en al haar zonden.

Het tiende Hoofdstuk van de Handelingen der Apostelen predikt ons vóór alle dingen: Alles is uit God. Laat ons dat eens nagaan, Mijne Geliefden. Vers 2: „Hij was God gedurigljk biddende". Vers 3 verschijnt er een engel Gods. Vers 4 heet het: „Uwe gebeden en uwe aalmoezen zijn tot gedachtenis opgekomen voor God". In Vers 15 lezen wij: „Hetgeen God gereinigd heeft, zult gij niet gemeen maken". Vers 28: „God heeft mij getoond, dat ik geenen mensch zou gemeen of onrein heeten". Vers 31 wederom: „Uwe aalmoezen zijn voor God gedacht geworden". Vers 33: „Wij zijn dan allen nu hier tegenwoordig voor God, om te hooren al hetgeen u van God bevolen is". Vers 34: God is geen Aannemer des persoons. Vers 36: God heeft het Woord den kinderen Israëls gezonden, verkondigende vrede door Jesus Christus. Vers 38: God heeft dezen Jesus van Nazareth gezalfd, en: God was met Hem. Vers 40: „Dezen heeft God opgewekt". Vers 41: „Ons, den getuigen, die van God te voren verkoren waren". Vers 42: Christus is. van God verordend tot eenen Rechter van levenden en dooden.

Mijne Geliefden! Wij zijn menschen, stof en asch. Wij allen weten zeer wel, dat wij ons eens voor God moeten verantwoorden. Met Hem hebben wij te doen. Wat wij zijn, is uit Hem, — wat wij hebben, hebben wij door Hem. Eene wezenlijke toevlucht vinden wij alleen bij Hem. Een iegelijk van ons weet, dat, wanneer hij het lichaam heeft afgelegd, de ziel wederkeert tot God. Daarom hebben wij Hem te erkennen als den Oorsprong onzes levens, als onzen Weldoener, als den Oorsprong onzer eeuwige zaligheid. Cornelius, deze aanzienlijke Heiden, bidt tot God niet anders dan door God, Die hem het gebed heeft gegeven. Dat hij met zijne vrienden God zoekt, komt, doordat God in hem, in zijn hart, de behoefte heeft gewekt naar God, den levenden God, om in Hem vrede te hebben gevonden. Dat hij vindt hetgeen hij heeft gezocht, is eveneens van God. God zendt hem eenen bode des hemels, om hem te zeggen, waar de man is, die hem het woord zou

brengen, dat hem zou oprichten.. Dit woord zelf is echter wederom niet eens menschen woord, maar het Woord van den genadigen en barmhartigen God. Cornelius is toebereid, om het Woord te ontvangen; maar Petrus, vervuld met alle mogelijke vooroordeelen, moet door God ook worden toebereid, om den Heidenen niet de prediking te brengen van de noodzakelijkheid der besnijdenis, maar deze: „Ik verneme in der waarheid, dat God geen Aannemer des persoons is; maar in allen volke, die Hem vreest en gerechtigheid werkt, is Hem aangenaam". God bereidt Petrus toe, opdat deze zou weten, dat hij hetgeen God heeft gereinigd, niet voor gemeen zou houden. — God zendt het Woord, d. i. Zijnen lieven Zoon Jesus Christus, allereerst tot het Joodsche volk, en daarna tot de Heidenkinderen. God geeft de prediking: vrede voor de menschen alleen in het bloed van Jesus Christus. God geeft de prediking: deze Jesus Christus is u aller Heere, en Heere over alles. God zalft dezen Jesus Christus met den Heiligen Geest en met kracht. Dat Jesus Christus het land doorgaat, overal goeddoende, dat Hij verlost degenen, die van den duivel overweldigd zijn, en hen gezond maakt, dat alles komt, naar het getuigenis van den Apostel Petrus, doordat God met Hem was (Vers 38). Maar op smadelijke wijze wordt Jesus Christus gedood, aan het hout der schande gehangen en daarna in het graf gelegd. God echter is het, Die Hem opwekt ten derden dage en geeft, dat Hij openbaar wordt, zoodat de Apostelen weten, dat zij het met den opgestanen Heiland te doen hebben. Zij, de getuigen dezer waarheid, zijn van God te voren verkoren, en zij zullen komen met het Woord, zij, die van zichzelf belijden, hetgeen Petrus zeide: „Sta op, ik ben ook zelf een mensch", — en wat Paulus er nog bijvoegt: van gelijke bewegingen als gij. Ja, menschen, menschen zijn wij, maar wij hebben genade gevonden in de oogen Gods in weerwil van onze verdorvenheid, en zoo verkondigen wij u, die u ook als menschen, als niet anders dan ellendige, zondige, verlorene menschen kent, den levenden God en Zijnen

lieven Zoon Jesus Christus, en in Hem genade en vrede en leven en vergeving van alle zonden. Zulke getuigen heeft God verwekt, en Petrus verzekert: Ons getuigenis stemt overeen met het getuigenis van alle Profeten. Wat wij verkondigen, is naar Gods bevel en gebod, dat er nml. alleen door den Naam van Jesus Christus vrede is in de vergeving der zonden. Immers verkondigen alle Profeten, dat Jesus Christus van God is verordend tot eenen Rechter van levenden en dooden, d. w. z. dergenen, die in den jongsten dag nog leven, en dergenen, die alsdan reeds zijn gestorven. God heeft dus al het oordeel den Zoon overgegeven, zoodat God niet meer onze Rechter wil zijn, maar Jesus Christus onze Rechter zal zijn, opdat dit de belijdenis onzes harten zij: Jesus Christus, mijn Heere, heeft Zich te voren om mijnentwil voor Gods gericht gesteld en al den vloek van mij weggenomen, — Hem verwacht ik als mijnen Rechter! (Heid. Cat. Vr. 52.) Hetgeen wij getuigen, nml. dat de vrede in Jesus Christus is, dat getuigen alle Profeten; daarom zullen allen, die in Hem gelooven, vergeving der zonden ontvangen, zoodat er niets wordt geëischt dan een voor God verbrijzeld en verslagen hart. Niets wordt er van den mensch geëischt, om voor God rechtvaardig te zijn, dan zich over te geven aan en te steunen op zijnen lieven Heere Jesus Christus, Dien God hem tot eenen Heiland heeft gegeven, en Hem te houden voor zijne zonde en voor zijne gerechtigheid. Derhalve, Mijne Geliefden, denkt bij alles aan God, ook in den diepsten nood, in lijden en aanvechting, maar ook wanneer gij bezwaard zijt door zonde en schuld; doch denkt alzóó aan God, dat gij van harte gelooft: Mijne gansche zaligheid heeft de Vader Zijnen lieven Zoon Jesus Christus overgegeven! gelijk de Heere Jesus Zelf getuigt: „De Vader oordeelt niemand, maar heeft al het oordeel den Zoon overgegeven", en: „Die in den Zoon gelooft, heeft het eeuwige leven". Wanneer gij bij het gevoel uwer zonde en schuld denkt aan den toorn Gods, denkt dan ook hieraan: dezen toorn, dien ik verdiend heb, heeft onze Heere en Heiland

op Zich doen aankomen en heeft dien gedragen. En gelijk er eene eeuwige liefde bij den Heere Jesus Christus is, zoo is er ook eene eeuwige liefde bij den Vader; want voorzeker zou niet de Heere Jesus Christus in het vleesch zijn gekomen, niet zijn gestorven en de prediking niet hebben gezonden, indien niet God de Vader met eeuwige liefde het verlorene liefhad en het aan den Zoon had overgegeven, opdat de Zoon dit verlorene zou opzoeken en vinden en het den Vader zou wederbrengen. Denkt alzóó aan God; dan hebt gij vrede en rust, dan hebt gij eene toevlucht, zoo zeker als eene rots in het midden der schuimende branding.

En nu heb ik nog iets anders. Wordt toch gelijk de kinderen, Mijne Geliefden! Daarmeê wil ik zeggen, dat men niet opgeblazen zij in zijn verstand, maar zijne vleeschelijke wijsheid aflegge en zich houde — waaraan? Aan de eenvoudige beproefde Belijdenis van het algemeene Christelijke Geloof, die eeuwen lang de troost der Christelijke Gemeente is geweest. Die Belijdenis zegt: „Ik geloof in God, den Vader, den Almachtige, Schepper des hemels en der aarde; en in Jesus Christus, Zijnen eeniggeboren Zoon, onzen Heere, Die ontvangen is van den Heiligen Geest, geboren uit de maagd Maria, Die geleden heeft onder Pontius Pilatus, is gekruisigd, gestorven en begraven, — ten derden dage weder opgestaan van de dooden, opgevaren ten hemel, van waar Hij komen zal, om te oordeelen de levenden en de dooden. Ik geloof in den Heiligen Geest, ik geloof ééne heilige algemeene Christelijke Kerk, de gemeenschap der heiligen, vergeving der zonden, wederopstanding des vleesches, en een eeuwig leven". De ouden waren gewoon deze belijdenis elken dag bij hunne gebeden op te zeggen en ze alzoo zichzelven voor te houden. Al deze waarheden hebben wij hier in de woorden van onzen tekst, Vers 38—43.

Nadat Petrus vooraf had gezegd: „Ik verneme in der waarheid, dat God geen Aannemer des persoons is, maar in allen volke, die Hem vreest en gerechtigheid werkt, is Hem aan-

genaam", gaat hij aldus voort: „Dit is het Woord, dat Hij gezonden heeft den kinderen Israëls, verkondigende vrede door Jesus Christus (Deze is een Heere van allen)". Onder dit Woord verstaat hij de prediking, maar voornamelijk Jesus Christus Zelf. Dan zegt hij verder (Vers 37): „Gijlieden weet de zaak, die geschied is door geheel Judéa, beginnende van Galiléa, na den doop, welken Johannes gepredikt heeft". Er is dus sprake van een feit, van iets, dat geschied is. Dat zijn geene kunstig verdichte fabelen; dat laat zich niet ongedaan maken of loochenen. Men moge het trachten uit te leggen, zooals men wil, ten slotte moet men toch bekennen: Het is alles waar! De Apostel Petrus predikt voor Cornelius, den Heiden, en voor al zijne vrienden en bloedverwanten: „Dat is een feit, iets, dat geschied is!" Laat mij het u duidelijk maken! Duitschland is thans een geheel, één rijk. Dat is ook een feit, iets, dat geschied is. Dat het Pruisen van heden ontstaan is uit het aanvankelijk kleine Pruisen, dat is ook een feit, dat is geschied, en als feit leeft het in het volk voort, werkt het in het volk door, daar Pruisen en Duitschland in hetgeen eenmaal geschied is eenen vasten grondslag hebben. Zoo is het ook met ons geestelijk en eeuwig leven. Dat berust niet maar op woorden, maar op feiten, waarvan sinds eeuwen het getuigenis in de Gemeente is gekomen door de getuigen, die God heeft verordend. Wat predikt de Apostel Petrus? Hetzelfde, dat ook onze Belijdenis zegt: „Ik geloof in Jesus Christus". Dat derhalve God de Vader Hem verordineerd en met Zijnen Heiligen Geest gezalfd heeft tot onzen hoogsten Profeet en Leeraar, tot onzen eenigen Hoogepriester en tot onzen eeuwigen Koning! Dat staat hier immers, wanneer wij lezen: God heeft Hem gezalfd met den Heiligen Geest en met kracht. Deze Jesus is het Joodsche land doorgegaan, nadat vooraf Johannes de Dooper bekeering gepredikt had, — gepredikt had: „Brengt vruchten voort, der bekeering waardig! Meent niet bij uzelven: wij zijn Abrahams zaad! want God kan uit deze steenen Abraham kinderen verwekken!" Nadat Johannes

had gepredikt: „Zie het Lam Gods, Dat de zonde der wereld wegneemt!" ging Jesus als een Lam het land door en deed niets dan goed. Dat leest gij immers in uwe Evangeliën. En deze Jesus, Die toen niets dan goed deed, leeft nog en doet nog goed. Dat zal toch een iegelijk onzer moeten belijden met den honderd-derden Psalm: „Loof den Heere, mijne ziel, en vergeet geene van Zijne weldaden". Hij deed wèl en riep, terwijl de eigengerechtigen Hem van zich stieten, de hoeren en tollenaren tot Zich, om hen tot bekeering te brengen en hen te rukken uit de macht der booze driften en dierlijke lusten. Niemand is zóó verloren voor God, dat er geene redding voor hem zou zijn. Het voornaamste echter, wat Hij deed, is, dat Hij den aartsvijand onder de oogen zag, en zeer velen, die van den duivel overweldigd waren, zooals bijv. Maria Magdalena, die van zeven duivelen bezeten was, verloste en genas, door den duivel te schelden en Zijnen vrede door den Heiligen Geest in het hart uit te storten. Waarom predikt de Apostel dit? Dat was toch geen wonder! Jesus was immers God uit God. En toch staat hier, dat Hij dit heeft gedaan, omdat God met Hem was. Dat staat hier, opdat gij weet en uw leven lang vasthoudt: God was met Hem! Alles was van God, en nog heden komt alles van God door Jesus Christus, wanneer wij ervaren, hoe de goedertierenheid Gods over ons komt. God is het, Die door Jesus Christus ons en de onzen van zoovele zonden verlost, van de zoo onbedwingelijke hartstochten des vleesches, die eenen mensch zoo diep kunnen doen zinken. De oorsprong van al deze weldaden is **God**. Dat moeten wij weten. — Gelijk wij nu naar onze Geloofsbelijdenis van den Heere Jesus Christus belijden: „Hij heeft geleden onder Pontius Pilatus, is gekruisigd, gestorven en begraven", — zoo heet het ook hier in de prediking van Petrus Vers 39: Welken zij gedood hebben, Hem hangende aan een hout. Dat is geschied, opdat openbaar zou worden, hoe groot de vijandschap des menschen tegen God is, en wederom hoe God, waar Hij wil en wanneer Hij

wil, het harde hart des menschen verbreekt en Zich van vijanden vrienden maakt. Verder predikt hij: „Dezen heeft God opgewekt ten derden dage". En waartoe heeft Hij Hem opgewekt? Om te doen verkondigen: „Daar staat de door u verworpen Heiland weder levend voor u!" en om te vragen: „Wie heeft nu gelijk? gij, of Ik? gij, Mijn vijand, die niet hebt opgehouden, kwade gedachten tegen Mij te koesteren en tegen Mij op te staan, of Ik, Die niet moede ben geworden, alles te doen tot behoud uwer ziel?" Petrus dan doet uitkomen, dat de Heere Jesus ten derden dage is opgewekt, om er op te wijzen, hoe alles nauwkeurig naar de Schrift en het Profetisch getuigenis is geschied. (Vergel. Hos. 6 : 2.) Verder lezen wij: En heeft gegeven, dat Hij openbaar zou worden, niet al den volke, maar den getuigen, die van God te voren verkoren waren, ons namelijk. Waarom heeft God Hem toen niet aan het geheele volk openbaar doen worden? Er bestond daaraan geene behoefte, die moest eerst ontstaan, er moest eerst een verslagen hart zijn, opdat de eeuwige troost daarin zou komen. God de Heere heeft Zijne getuigen verwekt, die Hij te voren had verkoren, de Apostelen, en daarom noemen wij onze Geloofsbelijdenis ook de Apostolische; want, al kunnen wij ook niet hare herkomst aantoonen, zij bevat toch nauwkeurig de afzonderlijke punten der Apostolische prediking, zooals wij die in de Handelingen der Apostelen, en in 't bijzonder ook in dit tiende Hoofdstuk vinden uitgedrukt. Waar nu de behoefte aan deze waarheid is gewekt, daar moet een van God verordend getuige komen, een getuige, die zelf alles heeft ervaren, alles heeft gezien, gelijk de Apostelen. Deze Apostolische leer nu heeft God in de prediking gelegd, opdat zij gepredikt worde tot op den huidigen dag, aan allen, die daaraan behoefte hebben, en dan worden allen, die deze waarheden aan zichzelf hebben ervaren, getuigen dáárvan, dat er bij God geen ding onmogelijk is, dat God eene Bron is van vrede, van leven en van volkomen verlossing, — getuigen dáárvan, dat alles,

wat wij zijn en wat wij hebben, vóór alles Jesus Christus, onze Heere en Heiland Zelf, eene gave Gods is. Een engel kent niet uit eigen ervaring de diepte onzer verlorenheid, daarom zal een engel ons het Woord niet brengen, maar zulk een, die zelf verloren was, doch vrede heeft gevonden in het bloed van Jesus Christus door het geloof. Zulk een zal het prediken, die dit aan zichzelf heeft ervaren: Er is niets hierbeneden, niets in mij, waaraan ik mij kan houden; er is geen werk van mijne handen, waarop ik gerust kan sterven, — maar:

Gij zijt, o Jesus, t' aller tijd
Alleen mijn hoop op aarde.
Ik weet, dat Gij mijn Heiland zijt, —
Geen and're troost heeft waarde.

Wat was het nu, dat Cornelius tot hiertoe niet wist? Dat een iegelijk, die gelooft, vergeving der zonden ontvangen zal door den Naam van Jesus Christus. Dát wist hij nog niet. Hij wist tot hiertoe niet, dat deze Jesus Christus, Dien Petrus predikte, door God verordend was tot eenen Rechter van levenden en dooden. O, zoo hebben wij het dus met Christus Jesus te doen. Hij is mijn Rechter, wanneer ik sterf! Ik roep Zijnen Naam aan tegen dood en graf! Zijn Naam alleen helpt tegen de hel, Zijn Naam alleen helpt op aarde, op het sterfbed, Zijn Naam alleen helpt in den hemel voor Gods troon. De vergeving der zonden geschiedt door Zijnen Naam. Welke naam helpt dus voor God? De naam van u, die een zondaar zijt, die een groot zondaar, een groot misdadiger zijt, die ik weet niet wat hebt gedaan? Neen! Zijn Naam alleen! In Zijnen Naam is de schuldbrief verscheurd. Zijn Naam verzekert eene eeuwig geldende genoegdoening. Zijn Naam verzekert ons, dat God in Zijn volk geene zonde meer ziet, maar Zijnen lieven Zoon voor ons tot zonde heeft gemaakt, opdat wij in Hem, in Christus, rechtvaardigheid Gods zouden worden. (2 Cor. 5 : 21.)

Wat is ons nu noodig? Dat wij in Hem, — let wel: in Hem, — in Hem gelooven! Wat is dat: in Hem gelooven? dat begrijp ik niet! „In Hem gelooven", wil zeggen, dat gij naar

Hem hongert en dorst, — dat gij in uw hart zucht: Heere Jesus, leer mij U toch recht kennen, opdat ik U zóó moge kennen, dat Gij in waarheid ook voor mij zulk een Heiland zijt! Wat is gelooven? Mij in mijn verzinken aan Hem overgeven, het in Zijnen Naam wagen. Ik heb niets, maar als een verzinkende grijp ik Zijnen Naam aan, en in Zijnen Naam Zijn bloed, Zijne gerechtigheid. Daarmeê kan ik niet verzinken! Dat zijn geene onzekere leerstellingen, maar de Apostel zegt, dat door Zijnen Naam allen, die in Hem gelooven, vergeving der zonden ontvangen **zullen.** — Dat staat vast, onwankelbaar vast. Gij kunt op niets goeds wijzen, op volstrekt niets; gij zijt een mensch, en het goede, dat gij vandaag hebt opgebouwd, breekt gij morgen, hetzij voorzichtig of onbedachtzaam, weêr af. Gij kunt u niet verlaten op uwe vroomheid. Alles, wat gij meent te hebben, wordt u weder uit de handen geslagen, en dan kan het weêr schrikkelijk donker worden. Dan moet u opnieuw de Zon der gerechtigheid opgaan. Maar het gaat met deze Zon, als met de zon aan den hemel. Op het oogenblik is de hemel bewolkt en grauw, en zien wij de zon niet; maar ik vraag: is zij daarom niet aan den hemel? Zoo ook is de Zon der gerechtigheid aanwezig, Deze is voor den Rechterstoel Gods, opdat er genezing zij onder Zijne vleugelen (Mal. 4 : 2). De vergeving der zonden is eene wonderlijke zaak. Wij hebben dit Artikel ook in onze Geloofsbelijdenis: „Ik geloof de vergeving der zonden". Er staat dus niet: ik gevoel haar; ook niet: ik kan haar aanwijzen; — maar: ik g e l o o f haar. Gelijk ik geloof, dat God is, dat door Hem zon, maan en sterren aan den hemel schitteren, dat Jesus Christus is, zoo geloof ik in Hem de vergeving der zonden, geloof ik, dat het Lam Gods mijne zonden van mij genomen, op Zich geladen en weggedragen heeft, zoodat ik in Hem vrede heb.

A l s P e t r u s n o g d e z e w o o r d e n s p r a k, v i e l d e H e i l i g e G e e s t o p a l l e n, d i e h e t w o o r d h o o r d e n. — Ach, wij hooren deze woorden zoo dikwijls en zijn er zoo

aan gewoon! Maar deze lieve Heidenen hooren dit Evangelie voor de eerste maal, en nu kunt gij denken, welk eenen indruk dat op deze hongerige zielen maakte! Dus eischt God niets van mij? Hij verlangt niet, dat ik mijn kleed verander? Neen, Hij wil van mij geene besnijdenis, geene heffingen noch tienden, Hij verlangt van mij niet, ik weet niet welke reinigingen en waschingen, maar komt met Zijne belofte: Gij zult vergeving der zonden ontvangen, — g e l o o f! En toen geschiedde het dan, dat de Heilige Geest met zulk eene macht en kracht op deze Heidenen viel, dat de geloovigen uit de besnijdenis, die met Petrus gekomen waren, daarover verbaasd stonden en erkenden: „Dat heeft God gedaan!" want zij vernamen niet alleen, dat dezen Heidenen vrede in het hart werd uitgestort, dat zij vervuld werden met blijdschap in den Heiligen Geest, maar ook, dat de Heilige Geest hen met vreemde talen deed spreken. — En Petrus zeide: „Kan ook iemand het water weren, dat dezen niet gedoopt zouden worden, welke den Heiligen Geest ontvangen hebben, gelijk als ook wij?" Maar waarom moeten zij nu ook nog met water gedoopt worden, als zij toch reeds den Heiligen Geest hebben ontvangen? Omdat het bevel van den Heere Jesus luidt: „Doopt hen in den Naam des Vaders en des Zoons en des Heiligen Geestes". Zij moeten niet alleen de zaak hebben, maar zij moeten ook teeken en zegel er van hebben, dat Joden en Heidenen in Christus Jesus voor God gelijk zijn, zoodat de Joden zich niet meer alleen voor geloovigen mochten houden; want ook de Heidenen waren met water gedoopt in den Naam des Heeren Jesus. En nu kunt gij denken, welk eene eensgezindheid, welk eene liefde, welk eene blijdschap onder hen zal geheerscht hebben. Zij baden Petrus, dat hij eenige dagen bij hen wilde blijven. Waarom deden zij dat, daar zij toch zelf vervuld waren met den Heiligen Geest? O Mijne Geliefden, dat is het wonder van de Godsrivier: wanneer men daaruit gedronken heeft, smaakt het zóó goed, dat men altijd weêr opnieuw om eenen dronk vraagt. A m e n.

Nazang: Psalm 133 : 1 en 2.

Ai ziet! hoe goed, hoe lief'lijk is 't, dat zonen
Van 't zelfde huis als broeders samenwonen,
Daar 't liefdevuur niet wordt verdoofd!
't Is als de zalf op 's hoogepriesters hoofd,
De zalf, waarmeê hij is aan God gewijd,
Die door haar' reuk het hart verblijdt.

Die liefdegeur moet elk tot liefde nopen,
Als d' olie, die, van Arons hoofd gedropen,
Zijn' baard en kleederzoom doortrekt.
Z' is als de dauw, die Hermons kruin bedekt,
Die Zions top met vruchtbaar vocht besproeit,
En op zijn bergen nedervloeit.

Bij SCHEFFER & Co. te Amsterdam zijn mede uitgegeven de navolgende werken van Dr. H. F. KOHLBRÜGGE:

OPLEIDING TOT RECHT VERSTAND DER SCHRIFT, voor eenvoudigen, die Gods Woord onderzoeken. *Tweede druk.*	*f* 1.—
Gebonden in linnen stempelband	„ 1.40
DE TABERNAKEL EN ZIJNE GEREEDSCHAPPEN. Acht en twintig leerredenen, gehouden in de jaren 1856—'59	„ 2.40
Gebonden in linnen stempelband	„ 3.20
FEESTSTOFFEN. *Tweede druk*	„ 2.40
Gebonden in linnen stempelband	„ 3.20
UIT DIEPTEN VAN ELLENDEN. Veertien Leerredenen over Psalm 118	„ 1.25
Gebonden in linnen stempelband	„ 1.75
GENESIS 3 VOOR DE GEMEENTE UITGELEGD. *Derde herziene druk*	„ 0.45
DRIE LEERREDENEN OVER JOHANNES 1 : 29, OPENBARING VAN JOHANNES 16 : 9 en HOSEA 11 : 8 en 9. *Derde druk.*	„ 0.30
TWEE LEERREDENEN OVER PSALM 77 : 1—14 en MATTHEÜS 8 : 17*b*	„ 0.20
VIJFTAL LEERREDENEN. Gehouden te Delft en te Fijnaart, in 1858 en 1863	„ 0.50
LEERREDE OVER HET 4e HOOFDSTUK VAN ZACHARIA. *Tweede druk*	„ 0.15
TWEE LEERREDENEN OVER GALATEN 2 vs. 19 en 20	„ 0.25
TWEE LEERREDENEN OVER HET DERDE HOOFDSTUK VAN DEN BRIEF AAN DE FILIPPENSEN	„ 0.25
TROOSTWOORDEN IN DICHTREGELEN, voor allen, die in Nederland miskend worden vanwege de waarheid, die naar de Godzaligheid is. *Tweede druk*	„ 0.30
DE TAAL KANAÄNS. Een gesprek tusschen twee reizigers naar de eeuwigheid. Voor het volk.	„ 0.50
HET GEBED. Vier leerredenen over Heidelbergsche Catechismus vraag en antwoord 116—118. *Tweede druk*	„ 0.25
VRAGEN EN ANTWOORDEN ter opheldering en bevestiging van den Heidelbergschen Catechismus. *Vierde druk*	„ 0.60
Gebonden in linnen stempelband	„ 0.90

7.= geb!!